2

משרד הפנים
מינהל אוכלוסין ומשרדים

1/86
3/6

הונחלת התיק

סיווגים: מקלקלים נסגרים

נושא: ובתל 188 סכומים

מ ר ג ב ל

לאחר מילוי – שמור

מקוד צפון

היחידה

דף ריכוז מסמכים (תוכן התיק)

מס' סידורי	סוג המסמך	תאור	תאריכים: ארוע	תאריכים: תחקיר	תאריכים: הוצא	מוציא	מס' עמ'	הער
4657 / 4657א	סכום	מט"ר 188 בגמר אולם				יחש	12	3 עותקים יומן נגד 3 עם תיקונים בכתב יד
4658 / 4658 / 4658ב	סכום	מחברת של מטירה בן-שמן בדמה"ב. אם טפיח של קלמן ומטירה	23		17/12/73	יחש	6	3 עותקים
4659	דוח	דוח בלשים - מט"ר 188 ס"ב בדמאר 75						
4660	סכום	מטיבה 188 בקרדום הבלוטה מהבקעה בדמה"ב			חניך כאשר		60	
4661	שפור	שפורה שלמטה 188 אור בלבן עמוקים		47.76	מטה חניך ראשון		47	
4662	טיפור	מחברת של אוכדר "בדק" תוכנו המטירה	6-22/10/73		אין בנוסח	צוחר	37	
4663	טפור	מלאומה של אוכדר בדק מט"ר 188, ובצד שנפטל שנית.			נבדק בנוסח	כוחר	94	

מלחמתה של עובדת "ברק" - חל"ל 188

תקציר - גרסא שניה

אני יכול לאמר בפה מלא, שיצחק בן שהם ואנשיו לוחמי "ברק" הם שנתנו למדינת ישראל חיים. להם מדינת ישראל חייבת תודה. בזכות הלחימה העיקשת של החטיבה בדרך לגליל ולעמק הדרך לא נפתחה לסורים.

הלחימה הזאת נתנה לנו את השעות לגייס יחידות מילואים ולהריץ אותם על הצירים. הם הגנו על המדינה, על הבית"

יצחק חופי, אלוף פיקוד הצפון

("מעריב" 22.3.74)

(נמסר ע"י סגל יגיר נבטי ר - 26.6.74)

ב-13.45 פותחים הסורים בהרעשה ארטילרית לאורך הקו הצה"לי ברמת הגולן. מטוסי מיג וסוחוי תוקפים, נאפח מופגזת ומופצצת. מח"ט חטיבת "ברק" הסדירה אל"מ יצחק בן-שהם פוקד על כוחות הפרושים להיכנס אל עמדות התצפית בשטח, להתכונן למחיחה באש ולחפישת עמדות הירי. ב-14.21 בחסות הרעשה מאסיבית פורצים עשרות טנקים אל תעלת הנ"ט , כק"מ מקו המוצבים.

עשרים וארבע שעות מקצה התכנון הסורי להשתלטות על מרחב רמת-הגולן. תוכנית אב מפורטת מזרימה אלף טנקים ושלוש דיוויזיות חי"ר, כל אחת מתוגברת בחטיבת שריון, לפריצה מדורגת. על בכוחות הסוריים לשטוף בשילוב מתורגל של חי"ר ושריון את קו מוצבי הבטחון השוטף ואת יחידות השריון הצה"ליות, להתנקז בצירים מסעדה - קרית שמונה, וואסט - בונן, קוניטרה - נאפח, יהודיה - עין גב ולייצב קו הגנה חפור על הירדן. הערה. במקומות אחדים - לצרכי הגנה טקטית - אף מעבר לירדן. בשלב המסיים את המחקפה בשחר יום ראשון, תתקדם דיוויזיה משוריינת פנימה לניצול ההצלחה, וכוחות קומנדו יונחתו ממסוקים על הירדן ויפוצצו, באמצעות הנדסים ואחרים, את הגשרים, חיל-האויר הישראלי ונוטרל במידה רבה עקב פיצול משימותיו וריתוקו המובטח בגיזרת התעלה;חיל היבשה הסורי יתגבר על ההטרדות הצפויות לו מן האוויר בקידום מסויים של מערך הטילים ותותחי הנ"מ ובעזרת תירגולת שריון מיוחדות, כמו התפרסות מהירה של טנקים ומיסוך נתיביהם בעשן.

התשובה הפיקודית של צה"ל למיתקפה הסורית אפשרית מתגלמת בערב ראש השנה בעוצבת "ברק" המעצבת את מודל לוחמת השריון הצה"לית ברמת הגולן כובשת את קו המוצבים הסורי הדרומי (1970); פושטת ומטהרת קיני מחבלים בדרום לבנון, ומנתיחה מהלומות לשריון הסורי בשני ימים של קרב עמדות ארך טווח, המחדירים לזירה המזרח תיכונית אלמנט חדש -טילי סאגר. אלה גוררים הפקת לקחים, הממקמים את טנקי החטיבה על רמפות (עמדות קרב מלאכותיות) המוקמות בקו המוצבים כמין מיתר מתוח של דריכות.

מצפון לדרום, ממורדותיו המזרחיים של החרמון, עד המישור המסולע של פיתחת רפיד, משתפלת רמת הגולן בעקביות. גוש ההרים הנישאים מתמתן תחילה ברכסי חרמוניח והבוסטר, הופך למישור במבואות קוניטרה, מתרומם מעט לקילומטרים רבועים ספורים של תצורת גבעות באיזור שעפסינידיאן ומצטנע שוב עד אגן הרוקאד על "הקו הסגול". התבנית הטופוגרפית חושפת קו הגנה נוח בגיזרה הצפונית על רכסי חרמונית ומישורי תורפה במבואות קוניטרה הפתוחים החולשים על ציר קוניטרה - נאפח שהוא הנתיב הקצר ביותר אל בקעת הירדן. הבעיה מחריפה בגיזרה הדרומית המישורית - כודנה, צומת רפיד וג'וחדר - המועדת לפריצה ולשטיפה.

בערב ראש השנה הופכים כשבעים הטנקים החטיבתיים, הערוכים ליד עשרת מוצבי הקו בריכוזים מחלקתיים ובפלוגות עתודה עורפיות (בווסט ובחושנייה)- לקו מגע ראשוני בלבד במערך הבלימה. גדודי חטינה שהועלתה לרמה לתיגבור הכוחות הנערכים תחילה כחלק מתגבר של "ברק" ואחר כך נערכים עצמאית, באיזור נאפח, ככוח עתודה, והסורים מעריכים שמולם ערוכים 200 טנקים. הם אינם מתרחקים ממציאות: בחניונים ערוכים 3 דיוויזיות חי"ר סוריות ניצבות ממולם בקו: הדיוויזיה ה-7 מצפון לקוניטרה, הדיוויזיה ה-9 בין קונטרה לתל חרה והדיוויזיה ה- 5 מצומת ראפיד ועד הירמוך. כל דיוויזיה מונה שתי חטיבות חי"ר (כשבכל חטיבת חי"ר גדוד טנקים אחד), חטיבת שריון וחטיבת חרמ"ש - 540 טנקים, אלפי חיילי חי"ר. מאחוריהם פרושות עוד שתי דיוויזיות משוריינות בנות 460 טנקים. בעומק הקו יושב "כוח אסאב" בפיקוד אחיו של נשיא סוריה. עוד שתי חטיבות שריון וכ-200 טנקים בעמדות חיבה. סך הכל 1500 טנקים.

בבוקר ה-6 באוקטובר מסיירים המח"ט וקציני המטה ביחידות החטיבה בקו, בודקים את רמת הכוננות, מבהירים למפקדי כוחות המישנה את סיכויי המלחמה המתגבשים. מפקדי הגדודים - עודד מג"ד 53 הפרוס מצומת רפיד עד דרומית לקוניטרה

ויאיר - מכיתחת קוניטרה עד סחיתא מסבירים ודורשים מהלוחמים החילוניים המגליים מודעות מפתיעה לשמירת יום הצום לאכול ולשתות. כאשר חוזר בן=שהם ב-13.00 מן הסיור, נאמר לו שאלוף הפיקוד,יצחק חופי הוזעק למסכ"ל לישיבה דחופה והוא כקצין בכיר הופך אחראי. מהחפ"ק הפיקודי/אוגדתי/חטיבתי בקחנה נאפח מתארגנים בן=שהם ומסהו לניהול יום קרב / תגובת נגד לנסיון [illegible] סורי/ מלחמה כוללת אפשריים על רמת הגולן.

חודה של המתקפה הסורית הראשונה מסתמן בגיזרה הצפונית והמח"ט פוקד על פלוגת עתודה לתגבר את הקו על סף תעלות הנ"ס,מאחר סא"ל יאיר שלשה מאמצים סוריים מרכזיים באזור קוניטרה, מול חרמונית (תל א-שיחה) ומאזור ג'ובתא אל חשב. הוא פוקד על כוחותיו לטפס במהירות אל הרמפות (עמדות הטנקים) ולעצור את הטנקים הסוריים בטווחים של 2500-3000 מטר, "רוצה טנקי גישור בתוך הכוונת" הוא מדגיש. טנקי=גישור סוריים מתקרבים אל התעלות הנגד טנקיות, מטילים את גשריהם קדימה.

רשת הקשר החטיבתית-רועשת. "השמר ככל יכולתך", פוקדים מ"פ אייל שחם וסגנו אברהם קיימו על הממי"ט אביב מולי ויכין בגיזרת ג'ובתא אל חשב, "בכל המהירות לצדד אפילו ביד". צביקה רק, מ"פ א' אוסר על מפקדי הטנקים לפתוח באש.

בגיזרת הבוסטר. כאשר מתקרבים הטורים לטווח 2500 מטר הוא מאשר לזאב התותחן הפלוגתי המצטיין, לשלח פגז בטנק גישור נחשוני. הפלוגה ממתינה, מדוממת את נשימתה. פגז ראשון - ימני מעט, תיקון מהיר ולהבה בפגז שני. "שמפניה אחת לטובתך" מתפרץ צביקה, "משתולל משמחה". הוא העריך כי לפניו יום נוסף או ניסיון מחסף סורי. על פי נסיון העבר הוא משרטט מעין תסריט בדוק לימים אלה . הפגזה ארטילרית מטווחת היטב, קרב שריון בשריון של עמדות תוך דילוגים, הבערת כחמישה עשר טנקי אויב, "פיחות" באש הסורית ונטיגת כוחות ~~[illegible]~~ האויב, הצוות המבעיר מקבל בקבוק שמפניה מתסיסה בטכס חגיגי. עתה, מול שדרת הטנקים הממשיכה בעקשנות קדימה, הוא מצפה לארגזים אחדים של שמפניה. "אש" הוא שואג.

"תחילה, זה היה כמו צייד ברווזים" - מספר סרן עודד ישראלי "הייתי עם פלוגתי באזור קוניטרה כאשר הטורים פתחו במלחמה. נענו להוראת המג"ד יאיר לעבר העמדות במוצב הבוסטר ושם הצטרפנו לכח של יכין. לאחר שתפסנו עמדות זיהיתי שני מאמצים עיקריים של הטורים כשאחד מנסה לפרוץ למוצב שלנו ובשני למוצב הדרומי יותר, בו ישב דורון . המט"ק שוקי ירה לעבר טנק גישור והשמיד אותו. לאחר זאת הבחנתי שטול המוצב השני, דרומית לקוניטרה הם מצליחים לעבור את תעלת הנ"ט. שאלתי בקשר אם יש שם מישהו ונעניתי ע"י המג"ד שאיש אינו מגיב משם. יצאתי לשם לפיכך עם המחלקה שלי. ממקום זה נראו לנגד עינינו, במרחק של כ-400 מטר פלוגת טנקים סוריים. פתחנו עליהם באש ובזה אחר זה השמדנו את כל הפלוגה. חלפו דקות ספורות ופלוגת טנקים נוספת של הטורים הופיעה ונעצרה ליד תעלת הנ"ט. פתחנו גם עליהם בירי מהיר וגם אותם הצלחנו להשמיד עד אחד תוך פחות מרבע שעה"

"גדוד טנקים מנסה לפרוץ לעברנו" - מודיע ק"מ אחדים צפונה המ"פ אייל שחם ז"ל לסמג"ד "סעד" דס"ן ניסים הדוהד בג'יפ מקוניטרה לגיזרת מוצבי 104-105. ניסים ממהר להודיע על כך למח"ט המורה למ"פ אבנר היושב עם כוחו בצומת ואסט, לשלוח עזרה לשני המוצבים. אבנר משגר 4 טנקים בפיקודו של אסף סלע.

בינתיים מגיע יוסף ל-105 ומתחיל לנהל את הקרב בעזרת כח של 3 טנקים.

רס"ן ניסים: " אל תעלת הנ"ס התקרבו טנקי גישור ואחריהם 30 טנקים שהתפצלו לשני טורים. אחריהם נראו 15 נגמש"ים ומאחורי אלה היה טור של רכב דרגי. הוריתי להשמיד קודם את כל טנקי הגישור. מולי דגני נפצע במהלך הירי ואני תפסתי את מקומו בטנק. תוך כדי ניהול קרב, הודיע לי המ"פ אייל בקשר שארבעה טנקים בולשים לעברי. סגן אברהם חש במהירות לעזרתי והשמיד את כל 4 הטנקים הסוריים. בינתיים הגיע אלי בכח של אבנר ופיצלתי אותו לשני כיוונים. אותו זמן הצליח אייל שחש להשמיד 3 טנקים וכח גדול של חי"ר שהסתער על 104. השמדנו רבים מתוך 30 הטנקים שפרצו מכיוון ג'ובתא אל חשבע

תחת "כוורת" פצצות ממטוסי קרב סוריים והפגזה ארטילרית עזה, מבעירים לוחמי גדוד יאיר כחמישים עד שבעים טנקים. רעם ההתפוצצויות חודר לאזניים מבעד לקובעי השריון הזקורים בצריח, ענני אבק מקשים על הראות, התותחנות הסורית חופרת בורות סמוך לעמדות הטנקים הישראליים, ריח התחמושת הטריה נעלם - האבק והשריפה נישאים בשטח ובאוויר. כל הכוח הסורי הפורץ בגיזרה נבלם עד השעה 7.00 חסימה הרמטית המעניקה לכוחות חטיבה שבע הנערכים על קו הרכסים שנים שלשה ק"מ מערבה שלש שעות חיוניות הכרחיות של התארגנות ועיבוי כוחות בפיתחת קוניטרה וכקו הרכסים האחרים האסטרטגיים המועדים להערכת הפיקוד להתמקדות מיתקפה סורית רחבת מימדים.

חילופי גדודים

עצמת קרבות השריון בשריון תוכפת שינוי בהיערכות הכוחות ברמת הגולן. הפיקוד על רמת הגולן חוזר לאלוף הפיקוד, יצחק חופי השב לקראת שלוש מהמסכ"ל, פוסק על מפקדי גזרות המשנה. מח"ט 7 בצפונית אל"מ בן-שהם בדרומית לפיכך עובר גדוד יאיר תחת פיקוד חטיבה 7 גדוד 82 של בפיקוד חיים נע כהשלמת "עיסקת החליפין" מאזור נאפח אל גיזרה הדרומית ההופכת בשעות אחה"צ המאוחרות לגיזרת הקרב המרכזית.

בשעות אחה"צ המאוחרות מסתמן הלחץ בגיזרה בשני מוקדים עיקריים. באזור כונדה בציר הנפט. ב-17.30 לערך, אחרי בלימת ההתקפה הראשונה מתחילה ההתמוטטות: שדרות בנות מאות טנקים ~~[illegible]~~ של הדיוויזיה ה-9 מנסות לפרוץ באיזור שבין מובב תל-קליע למוצב השוכן בשני ק"מ מדרום לג'וחדר. דני פסח סמג"ד 82 נוטל פלוגת טנקים וחש עמה דרומה לגל אל סאקי, נתקל במארב סורי והמשיך דרומה לחסום את ההתקדמות הסורית לעבר רמת מגשימים.

מעט צפונה, באיזור חושנייה מפצל המ"פ עוזי אריאל את כוחותיו מול גלי הטנקים המתקרבים.

"מיד בהגיענו לציר הנפט, מספר סגנו, סגן בועז תמיר, נכנסנו לקרב שריון בשריון עם טור אויב, ונורתה עלינו אש ממוצבים סוריים קדמיים. שניים מן הטנקים שלי נפגעו, אך הוריתי לאנשיהם לנוע לאחור ולא לנטוש את הטנקים. טווח הקרב הצטמצם עד 300-400 מטר ותוך כחצי שעה נפגעו חמישה טנקי אויב. כמות אש הטנקים ומטחי הטילים שנורו עלינו היתה עצומה, הטנק שלי ספג פגיעה קלה. אחד שעמד סמוך אלי נפגע מטיל. בשלב זה מצאתי את עצמי מפקד על טנק בודד בשטח כאשר התותחן שלי פגוע ולא מסוגל להפעיל כהלכה את התותח.

דליקת קוצים החלה להשתולל בשטח, חזרנו לג'וחדר. בדרך ספג הטנק שלי פגז נוסף ונפצעתי. עיני כוסו דם, לא יכולתי לראות את המתרחש סביבותי. שטפתי את פני וניסיתי דרך הקשר לטווח ארטילריה. טנקי האויב הגיעו עד לטווח של 200 מטר ממני ואז כח אחר שמנה שישה טנקים, בפיקוד המ"פ עוזי, חבר אתי. החלפתי טנק והתחלנו לנהל קרב עם הסוריים שהחלו פורסים טנקי בישור על ואדי קטן. לאחר קרב ממושך הצלחנו להשמיד את כל הכח הזה".

עכשיו הורה לי עודד המג"ד לחפוש עמדה גבוהה החולשת על אזור רפיד - ציר הנפט - ג'וחדר ולדווח משם על תנועות האויב. פעמים אחדות הסתערו עלי גלים של טנקי אויב וחי"ר - ואנחנו פגענו ופגענו והם באו ובאו.

בשעה 18.30 זיהינו טור גדול של טנקים סורים באורות מלאים נע על ציר תחתינו, יורים זיקוקים, שרים וצועקים בהתלהבות ונערכים לחניון. עוזי הגיע אלי עם ארבעה טנקים . בקשנו סיוע ארטילרי ופתחנו באש על הטנקים הסוריים. 12 טנקים, ושני ~~****~~ נגמשי"ם נושאי טילים הושמדו, שאר הטנקים נמלטו מהחניון. רק עכשיו הסתכלתי על המישקפת, היא היתה שמוטה על החזה. קיבלה רסיס רציני מאוד והלכה. היא מסתבר, הצילה את עיני, נזכרתי שאבא שלי חטף במלחמת ששת הימים רסיס באותו מקום."

הלחץ הסורי מתעצם בגיזרה הדרומית תוכף החלטה מכרעת של בן=שהם. ב-18.55 יוצא מח"ט "ברק" בנגמ"ש ממוחקן מבונקר הפיקוד בנאפח מלווה בקציני המודיעין והקשר, מבקש לחבור לכוחותיו בשדה. הנחתה ארטילרית צפופה חוסמת -18 ק"מ מנאפח את דרכו, מסכלת את תוכניותיו וממקמת את נגמ"שו על גבעה הצופה על צומת ג'וחדר - ציר המים.

אותה שעה מתייצב מ"פ בחופשה סגן צביקה גרינגולד במיפקדת החטיבה בעליקה 3 ק"מ מערבית מנאפח , חבר לוחמי הגיסאות, מ"פ בחופשה המתעתד לצאת לקורס מפי"ם הגיע בטרמפים מקיבוצו. הוא מסתובב בבונקר הפיקוד בנאפח ועותר בבני קצין, קצין האג"ם החטיבתי לצאת לכביסי המערכה. כאשר חוזרים טנקים פגועים אל הבסיס, מסתערים עליהם אנשי התימוש של החטיבה ואחרי שעה ~~ב~~ יוצא צביקה עם סג"מ חבי להצטרף ולתגבר את חפ"ק המח"ט. בן=שהם, אינו יודע את מספר הטנקים עמם יוצא המ"פ קורא ליחידה "כוח צביקה" ורואה בה עתודה חטיבתית שתכריעה את גורל הקרב באיזור חושנייה. טנק <u>סורי</u> טועה המגיע מטרים ספורים מנגמ"ש המח"ט ממחיש את המציאות העגומה המסתמנת - הסורים שולטים על תוואי ציר הנפט, מקיפים משלשה עברים את נגמ"ש המח"ט.

בן=שהם כונס את ראשו במפה, שב ועותר בקשר, מתחנן לכלים נוספים. "אין לי" מבהיר קצין אג"ם פיקודי. מח"ט 7 בולם עכשיו בגיזרת חרמונית ויש לו בעיות. כוחות המילואים יגיעו בעוד שעות". "

"אנחנו חייבים להחזיק מעמד עד הבוקר" אומר המח"ט לקציניו. אחר כך הוא מסתער על הרשת החטיבתית:

"חברה, החזיקו מעמד. החזיקו מעמד עד שיגיעו הכוחות ומוסיף בחצי קול ני מבקש".

מאות טנקים סורים חוצים בציוד לילה עודף את גבול "הקו הסגול" מתקדמים חושנייה ונאפח.

שומעים טנק מתקרב מכיוון חושנייה. צביקה וחגי נעים על ציר הנפט בדרכם לג'וחדר כאשר הם נדרכים בצריחיהם, "אש", הם רושפים באותו בדל שניה שבו הם מזהים תותח מזדקר במעלה אחת הגבעות המבוזלות. שני פגזים מתפרצים, מדייקים ומציתים לפיד סורי ארבעה ק"מ מנאפח. חגי נוטל את המקרופון הקשר החיצוני, כדי להחליף רשמי קרב ראשונים עם צביקה, ומקלל חרישית - הקשר מפרפר ומשתנק הוא ממהר לבחון את מערכת הירי, מנסה לדובב את מרכיביה ופולט צעקה מרה - משותקת. פעם נוספת בחמש השעות האחרונות הוא חוזר בתחילת קרב להמולת התארגנות מחודשת בנאפח ארבעה ק"מ מאתר ההתרחשות העכשווי

בצומת נאפח - ציר הנפט חגי מבחין בתכונה מתרגשת - חזיון נדיר של השעות האחרונות - שמונה צנטוריונים מתארגנים ליציאה. זהו כוח המילואים הראשון לוחמי חטיבת המעפיל לתגבר את העוצבה הסדירה.

צביקה מאמץ את עיניו ומחפש בחשיכה את חגי, לאחר דקות הוא נוכח לדעת כי נותר בודד על אם הציר. לא לזמן רב - שלשה טנקים סוריים מופיעים מולו בשיפעת אורות צד. הוא פוקד על צידוד מהיר ויורה שלשה פגזים רצופים. מחרשם מהלהבה "האדירה אפילו אסתטית" המתאבכת, סב על מקומו אחורה בתקוה - אך טנק חגי עולה ##### על עקבותיו. הוא מאזין לזעקות הבוקעות ממכשירי הקשר, לבקשות העזרה, להתמעטות התחמושת ופגזי התאורה - וממתין לאוייב אפשרי. אחרי עשרים דקות הוא מזדקף בצריחו: שירה של למעלה משלושים טנקים סוריים ומשאיות מתקדמת ב"שאננות נטולת דאגות" מצפון מזרח - דרומה. על ציר הנפט. בסבלנות מבוקרת אורב טנק ישראלי - בודד בלב איזור כבוש - לשיירת האויב. הוא פוגע בטנק מתקרב ממרחק עשרים מטר וזורע המולה במחנה הסורי שמפקדו מזמין תאורה. הלילה הופך ליום. עשרה טנקים סוריים מגלים את צביקה, מסובבים את הצריח ונוסעים לעברו.

"מתי תגיע תיגבורת?" צועק אליו התותחן למראה הטנקים.

"שלוש מאות ימינה, אש" הוא משיב, מניח ביד בוטחת רימון על הצריח דוכס שוב את קסדתו כאשר הוא מבחין בקנים המזדקרים בקו ראשו. הוא מזניק את הטנק בתנועות חדות ומקרטעות עשרים ושלושים מטר לכל נתיבי שושנת הרוחות. במקביל הוא מצדד במהירות אל המטרה הבאה מבעיר להבה, מגלה טנק אחר מזנק אחורה שוב מצדד עוד עשרה טנקים. שיירה של עשרים טנקים סוריים נסוגה ומתפזרת בדרכי עפר ממארב של טנק בודד. "הם לא נלחמים כמו שצריך". הוא מסיק "נקווה שכך זה ימשך" ומתרומם בצריח.

המח"ט מתקשה להסתיר את תקוותו. "מפקד גדוד בראש כוח פלוגתי נכנס לתגבר אותך צביקה". מבשר בן-שהם לצביקה. "כאשר יגיע אליך" הוא מוסיף. "נסו להתקדם ללחוץ את הסורים ולהצטרף אלינו. להתראות צביקה".

שישה ק"מ דרומית לנאפח, על אספלט הדמים המשיק לכל דרכי הרוחב של קרבות רמת הגולן - מצטרף כוח עוזי לצביקה. בצריחו המתחכך בגדר התיל, התוחמת את תוואי הציר, צופה צביקה אל הכוח ומנסה לפרוס מחלקת חלוץ בעמדות. הטנקים הבודדים מתקדמים חג על חג בזהירות עלומת אורות, יורדים ל"שטחים מתים" כאשר פגז סורי מפתיע הופך את טנק המ"פ ללפיד לוהט, החושף את הכוח.

"שפר לאחור!" שואגים בהפרשזשניות עוזי וצביקה, ושמונת הטנקים חורקים בהילוך לאחור עשרות מטרים ומצטופפים בתאי שטח עמוקים ומצומצמים, שיפעת אירועי הדקות היוצאות הולמת באחדים מהאזרחים, הנכווים במארב דמים שעתיים אחרי עזיבת גבולות "הקו הירוק", שתיים עשרה שעות אחרי הטריקה החופזת של דלת הבית.

"באבהיות לוחצת" מרגיע עוזי את לוחמיו, מעסיק את הרשת בדיבורים, פקודות , הערכות מצב, פורס עם צביקה את הכח להגנה הקפית. הסורים מצמצמים טווחים, לוטשים מכל העברים "עיני חתול" מאיימות, חונקים בעוצמת אש גדודית את הכח ומנחיתים עשרות פגזים בדקה. בדו קרב מהיר כשהם מנצלים קפלי קרקע הם מכתרים את הנצורים משלשה עברים -150 מטר ממזרח .600 מטר מדרום. 800 מטר ממערב - ומריצים את הטנקים בעמדותיהם כמתאגרף הנזרק מחבל אל חבל בזירה.

משעל לשעל. בציוד לוחמת לילה מעולה, בעוצמה מספרית מכריעה, דוחקים 400 נציבי הגל הסורי השני - טנקי החטיבות המשוריינות והממוכנות - את מחלקות הטנקים הפצועות לקרב אחרון. פגזי תאורה צה"ליים אינם נראים בערבו של "היום הארוך ביותר" ואיתור האוייב בכוונות הופך לבלתי אפשרי. אשפות התחמושת מתרוקנות וחיילים אוחזים בכלי נ נשק אישיים וברימונים ורצים מול טנקי אוייב דורסניים. מפקדים נפגעים: מג"ד 82 ומג"ד 53, שני מ"פים, מספר מכריע של סמ"פים ומ"מים. בפיתחת רפ"ד מנהל סמל קרב א פלוגתי כשלרשותו שני טנקים. פלוגות מפירות את "מאזן האימה" והופכות למחלקות, המתגוששות ב"קרב טווחי כידונים" ומתייחמות לטנק בודד. טנק בודד נלחם עד פגזו האחרון כטוריאדור המשליך את אחרוני חיציו בעדר פראי של שוורים המתפרצים לנוגחו בזירה, בשלוש מאות וששים מעלות של קרב כיתור. רסיסים נגד רבים.

כשהיא מכותרת - מדרום (ג'וחדר) ממזרח (רפיד) ומצפון (חושנייה) - בוחנת חבורת הפיקוד את הסבב המוגבל של אפשרויותיה. "איני רוצה לעזוב את אנשי לבדם בשטח" חוכך המח"ט במילותיו, כואב את גלותו מאונס "א יני רוצה שתהיה להם תחושה שהפיקוד נשאר הרחק, ללא כל סיכון, חוץ מזה אפילו אם ניסע במהירות פנטסטית כדי להגיע במהירות לנאפח - הרי ניטוש ליותר משעתיים את תמונת המערכה".

"זוהי התרחקות לצורך התקרבות" אומר חנן קצין הקשר "מבחינתי, אני יכול להבטיח לך שליטה מלאה על הכוחות מעמק הבטייחה. מה דעתך, קמ"ן ."

"אנו מוקפים בצבא הסורי, קובע הקמ"ן, הם פרצו בהרבה מקומות והדיווחים לא מעדכנים אותנו בדיוק היכן הם נמצאים. אי הוודאות שולטת, אבל אני מעריך שלקראת בוקר נופחע. אני מציע להתקפל ולנהל את הקרב ממקום עורפי. הקו שלנו נפל המח"ט. אנחנו בודדים בשטח".

באחת עשרה בלילה מכריע בן=שהם לצאת. הנגמש מקפץ במדרון בעקבות טנק המח"ט. נתקל בציר מקביל בטנקים סוריים קרובים בערוץ קטן ליד מזרעת קוניטרה, באותו נתיב תירגלה החטיבה חודשים ספורים לפני המלחמה העפלה לרמה לצרכי הבקעה במיתלולים.

בשורות איוב תוכפות ופוקדות בשעת חצות את חבורת הפיקוד: 50 טנקים פורצים באיזור ג'וחדר" מדווח אחד. עוד זה מדווח ואחד מתקשר "נפגעו לי כל ארבעת הכלים. אין לי עם מי להלחם!" עוד זה מתקשר ואחר כמו מתנצל ."יריתי שלשה פגזים אחרונים על שיירה סורית. לא הייתי מסוגל להמשיך. השיירה נעה לעבר תל עכשה". עוד זה כמו מתנצל ואחר מתפרץ "200 כלים פורצים בגיזרת כודנה" עוד זה מתפרץ ואחר מזעיק . "מפקד הכוח נמצא אין אף טנק המסוגל לפעול. הכלים הסוריים נכנסים פניפה ללא הפרעה!".

"חבר'ה, זה מה שיש , אתם מוכרחים להחזיק מעמד בכוחות עצמכם", אומר המח"ט "חבר'ה, אל תביישו את הפירמה, הוא מבקש. "חברה. מוכרחים להחזיק מעמד עד הבקר. הכוחות מגיעים הוא עותר. "רבותי" לואט בן=שהם "אתם גיבורים" ומוסיף , "תחייכו חברה, תחייכו".

"צביקה", מקווה בן=שהם (01.54) לשמוע את התקדמותו אל חושנייה, "מה מצבך ?"

"קשה" רועד קולו ממאמץ ומהתרגשות, "יורים עלי מכל הכיוונים. לא הגעתי עדיין לצומת (חושנייה)"

המח"ט מאזין, מעביר את מבטו אל קצין הקשר וקצין המודיעין. תווי פניו הרכים מתקדרים בחשרת דאגה "עליך לעשות משהו ! עליך לעשות משהו !"

צביקה ועוזי מנסים לפרוץ את המצור הסורי המתעצם מדקה לדקה. "שלשה טנקים", הם מגישים תוכנית נועזת-נועשת "יתפרסו במהירות בעמדות ארעיות, כאשר צביקה יעלה במקביל לעמדת חיפוי, יירד תגובות אוייב וימהר להתחמק לשטח מת קרוב".

בתא.צה מדודה ומבוקרת מתפרצים ארבעה טנקים אל עמדותיהם, עוזי מבחין בבזוקאים מתקרבים, משתטחים על הקרקע הסלעית, הוא מנסה לרסס אם מיקלע המפקד - ללא תגובה. פעולתו אורכת שניות: הוא מתרומם בצריח, עמל בזריזות לשחרר את סרט המקלע שהסתבך בכוונת המפקד, עומד להנמיך ולהשחיל מטה את גופו - ונרתע פנימה. פגז בזוקה מתנפץ על סיפונו, נוקב רסיסים במחצית גופו העליונה ובידיו, צורב את עיניו, לאחר שהספיק להבחין בלהבות האופפות את שלשת הטנקים השותפים. שבע פעמים סופרים אנשי צוותו, הגוחנים עליו ומטפלים בו ראשונית, כשהוא ממלמל בכאבים : "תמסרו לאבי סמ"פ שימשיך לנהל את הקרב". אך אבי אינו ממשיך - הלהבות המתנשאות מדבירות בתאורתן בליליה הקבועה שני טנקים נוספים. טנק בודד נותר מהכוח, שבלם גדוד במשך שלוש שעות השהייה בורליות.

להכה גדולה פורצת בטנק צביקה. שניה ארוכה הוא משתהה ה וס מעט בצריח. מרגיש את הזעזוע ואת האש. הוא מחלץ עצמו החוצה ב"מין גלגול לא מבוגר כזה". הוא מרגיש, לאחר שכיבת שניות על הקרקע, שאם לא יתאושש - תהיה שכיבתו ניצחית. באטיות הוא מתרומם. רץ לעבר הגדר, ח רט בזכרותו לבדוק היכן נפצע - ומבחין לתדהמתו כי הוא ממהר אל הטנקים הסוריים. החשיכה מחלצת אותו אל קפל קרקע. טנקים מתפוצצים ואלפי רסיסים נעדמים בקרבתו, מסנוורים אותו, הולמים ברקתו המכוסה בשיכבה סמיכה של דם.

"צביקה נפגע", מודיע רס"ן עודד למח"ט. "יש לו ארבעה כלים פגועים. הוא מתקשה לנהל את העסק. עשו לו מארב".

צביקה מתעשת על הקרקע. עשרים מטר ממנו - הוא מתקשה תחילה להאמין - צנסוריון ישראלי הוא צועק "משהו" בעברית, עולה על טנק הסמ"פ ומבקש ממנו "בשאגה מנומסת" לפנות אותו מטפס על הצריח, הוא בוחן באור הטנקים הבוערים סביבו את פצעיו: חתכים וכוויות בשתי אמות ובחלק השמאלי של פניו. הוא אינו מוותר לסורים שבשטח, מרגיש שעליו להישאר בשדה הקרב המתאנך, להמשיך בלחימתו. חובש את הקובע, מייצב את ישיבתו בצריח.

"המח"ט" הוא מטלטל בהתרגשות את מכשיר הקשר, "המח"ט - כאן צביקה. איני יודע מה שלומם (של הפצועים). לא יודע כמה נפגעו לנו, אבל הרבה".

"התעודד, צביקה", משיב המח"ט. "כוח גדול מגיע אליך באיגוף" (מתכוון ל"כוח ברוך" מחסיבת רן המעפיל אותה שעהאל נאפח).

צביקה אינו שומע את מילותיו האחרונות של המח"ט. בכרתו מתערפלת, חושיו מתקהים, חש כי המלחמה כבר נגמרה ופותח בספר תמונותיו דף נוסף - שוכב בין סדינים לבנים חדשים.

מפקד אוגדת הבלימה" תא"ל רפאל (רפול איתן) מתכנן מבונקר הפיקוד בנאפח אותה שעה פעולה לדחיקת הסורים מגיזרת חושנייה. "מה עם הכלים שנעו על ציר חושנייה - משתא (מתכוון לכוח צביקה-עוזי)", הוא פונה (01.59) לבן=שהם "כדי שאוכל לנצל אותם לצומת חושנייה -ציר הנפט. אני צופה עיכובים רציניים (בחיגבורת) ורק עם בקר נוכל לדפוק אותם (את הסורים) עם (חיל) אוויר".

"בן=שהם" "אל תסמוך על זה. מה שלא נבצע עכשיו - לא יעשה מאוחר יותר". במחשבה נוספת הוא נזכר בדיווח של רפול על כוח מילואים חדש ("כוח ברוך") שיצא מגבולות הקו הירוק אל נאפח ומציע לפיכך מהלך טקטי.

"יש לי הצעה", הוא משיב לרפול: ("את יחידת המישנה החדשה להכניס על ציר הנפס, לסטות מזרחה לסינדיאנה ומשם דרומה לרמתניה ועד שנגיע לצומת חושנייה - נוכל להופיע להם מאחור!".

"בסדר", שוקל רפול תשובתו , "כך זה ייעשה".

דקות ספורות אחרי שלוש מפתיעים שני טנקים סוריים את צביקה מהאגף. "אני לבד", הוא מקיא את הסוד שהסתיר כל הלילה ממפקדו, "ועולים עלי".

"אתה רודד ?" נדהם בן=שהם, מעכל באיטיות את דבריו.

לקראת בוקר מקווה בן=שהם לקבץ את לוחמיו ולצאת עמם לקרב אך תקוותיו מתצפצות. ב-05.45 מדווח עודד: "מצבי חמור. איני יכול להחזיק עוד מעמד בתל ג'וחדר".

המח"ט פוקד עליו לנוע לכיוון החפ"ק ולהצטרף אליו עם כוחות נוספים אך כוח סורי בן 80 טנקים חוצה את ציר הנפס וחוסם את דרכו. עודד מודיע כי הוא עולה עם 12 טנקים לתל פארס ובן=שהם מבקש סיוע מחיל האוויר. "אני רוצה עוד מכה של מטוסים לאורך כל ציר הנפס", הוא מדגיש. "מצומת חושנייה ולדרום מזרח".

"נתתי למטוסים חופש עבודה על כל איזור רפיד ודרומית לו וגם במקום שביקשת", משיב קצין הסיוע.

"תשתדל לעשות את זה מהר", לוחץ המח"ט, "כי בלעדי חיל האוויר זה לא ילך"! ארבעה סקייהוקים מתרוממים לתקיפה וניתכים לרסיסים.

"טנקים סוריים עומדים על תעלת הנ"ט בעמדות שלנו", מקשיב נגמש הפיקוד להתפרצותו של סגן בועז חמיר הנלחם לילה ארוך כשמוגלה בעיניו, בגיזרת ג'וחדר. "הם נעים בשטח עם מפות ולא יורקים לכיוון שלנו. אם היו לי פגזים הייתי משחיל אותם אחד אחד".

סג"מ עודד בקמן מבחין לפתע מעמדתו בתל-קליע בשיירה של 80 טנקים באורך של 5-6 ק"מ נעה בכיוון תל ג'אבייה.

"דיווחתי לעודד וביקשתי מטוסים. זה היה ממש קלאסי לתקוף שיירה כל כך גדולה ולחסום את הפירצה אך המטוסים לא הגיעו והשיירה המשיכה להתקדם לכיוון המוצב שישב על הכביש הראשי. אנשי המוצב עלו לי על מכשיר הקשר והחלו להשמיע קריאות נואשות לפינוי. אמרתי להם שיישארו במקום ושעדיין לא מבחינים בשום דבר. אחרי רבע שעה קבלנו פקודה לפנות את המוצב. הגעתי עם המחלקה שלי, העמסתי את כל האנשים וירדנו לכביש רפיד. תוך כדי נסיעה ראיתי את אנשיו של המ"מ אברהם לחמן מפנים את אנשי המוצב השני שבצומת רפיד. זה היה הרגע היותר קשה במלחמה. הרגשתי שמשהו פה נשבר. נמשנו עמדות ומוצבים עליהם שמרנו במשך חודשים והקו נשבר. זה צבט. הכנסנו אנשים לבונקרים ברפיד ונערכנו להגנה על רפיד בחצי קשת.

לאחר זמן הופיעו 15 טנקים סוריים. הטמדנו 12 ומתוך האזנה לקשר נודע לנו שקרבות כבדים מתנהלים מצפון לתל פארס. עלינו לאותו איזור, נעמדנו בהגנה היקפית והתחלנו לצפות ולדווח על הפריצות הסוריות, כמויות הכלים וכיוון תנועתם. הסורים איתרו אותנו, ריכזו אש והנחיתו הפגזה רצינית. 6 מסוקים נושאי חיילי קומנדו החלו לרחף מעלינו. ירינו עליהם במקלעים והצלחנו להפיל שלשה מסוקים. שלשת האחרים הצליחו להוריד את אנשיהם על מורדות תל פארס ואלה התחילו לטפס במעלה ההר. יצאנו לקראתם עם שני טנקים, של עוזי ושלי, על מנת לתקוף אותם, אך להפתעתנו הרבה לא ראינו אף חייל סורי. הם הצליחו להסתתר ולא התקרבו אל אנשי החי"ר שלנו שישבו אותה שעה במוצב". "אוהו זמן היינו מכותרים מכל עבר, כוחות סוריים מעלים אבק נעו באזור נאפח דרומה מציר הנפס ובאיזור רמת מגשימים. החלטנו להמתיק עד רדת החשיכה ולנסות לפרוץ את הכיתור. עם ערב החלנו להעמיס את אנשי המוצב על הטנקים.

14 אנשי חי"ר על אחד. נתתי לכלם הוראה לדרוך את הנשק ולעמוד על הסיפון במין עיגול, כך שיופנה הנשק לכל מקום. כולנו ידענו שהצעד עליו החלטנו הוא בבחינת מעשה התאבדות. אמרנו לעצמנו: או שנפרוץ את הכיתור, או שנצא מכאן בארונות מתים".

"עם שחר יום ראשון שוקעת האחיזה הצה"לית ברמת הגולן: הגיזרה הדרומית נפרצת ומאות טנקים סוריים שוטפים ודוחקים את הגבול "הקו הסגול" אל רמת מגשימים ואל על, הופכים את מעוזי הגיזרה וטנקים בודדים, רביבי עוצבת "ברק" הסדירה, לאיים חסרי אונים, נידמים מלהושיע. התגובה הפיקודית - אזעקתה הבהולה של אוגדת תא"ל מוסה פלד והחשת הזרמתם של כוחות מילואים - עדיין אינה מתבטאת בשטח. פקודת נטישה נוחתת על קו מוצבי החי"ר: חיל האוויר קוטע את פעילותו עקב הפלת עשרות ממטוסיו; תחמושת מורדת אחורה, אל גבולות "הקו הירוק", תא"ל רפאל איתן, מפקד "אוגדת הבלימה", עוזב את מיפקדתו בנאפח ופוקד על פינוי המחנה; נסיגה חפוזה רוגשת על הציר המוביל לגשר בנות יעקב, שר הבטחון בודק עם אלוף הפיקוד אפשרות לנטישה מיידית של רמת הגולן. "רק חיל האוויר יכול להציל", מפגיע מפציר אלוף הפיקוד יצחק חופי בשיחה נרגשת עם סגן הרמטכ"ל (07.36).

תשובתו של אלוף ישראל טל משלבת קול בתנועה: רביעיות רביעיות של "פנטומים" וסקייהוקים זורעים מאות פצצות על מאות הטנקים הסוריים, החורשים את דרכיה הבוערות והעשנות של רמת הגולן. להקים להקים הם הופכים טנקים סוריים למאכולת אש ומשבשים את התקדמות הגייסות אל הגשרים בגיזרה הדרומית והמרכזית, מאפשרים לכוחות הקרקע דקות קריטיות נוספות של מאבק להיים.

שלשה כוחות שריון ישראליים נאבקים באותה שעת דימדומים על כביש האספלט הצר, המוליך מקוניטרה דרך נאפח וגשר בנות יעקב אל גבולות "הקו הירוק". ממזרח למערב לוחמים חטיבה שבע צפונית מזרחית לקוניטרה בגיזרת חרמוניה החולשת על הגיא שיתלקח ביום שלישי ל"עמק הבכא"; כוח מילאים מחטיבת רן בפיקודו של רס"ן (מיל) ברוך לנצ'נר עומד בדו קרב של חמישה מול ששים על דרך חושנייה - כפר נאפח; דוד ישראלי סמח"ט "ברק" - "עוצבת הגבורה" שבלמה במשך הלילה 720 טנקים סורים - מוביל 15 טנקים למיתקפת נגד מקומית על ציר הנפט שלושה ק"מ דרומית לנאפח, טנקי חטיבת המילואים של אורי מעפילים בו זמנית אל נאפח.

בעומק דרום רמת הגולן, בגלות קוניטרה, מוכתר משלשה כווני אבק בכוחות סוריים מכסים מציר לציר, מחליט אל"מ יצחק בן=שהם, מפקד עוצבת "ברק" הסדירה, לממש את תקוותיו ולחבור לרסיסי כוחותיו, הלוחמים על ציר הנפט. באישור אלוף הפיקוד (07.50) שועטים נגמ"ש חבורת הפיקוד וטנק המח"ט צפונית מערבית דרך מעלה גמלא, חומקים מטנקים סוריים עוקבים. בו זמנית מטפסים עשרות "צנטוריונים" בציר יהודיה, המקביל לדרך גשר בנות יעקב - נאפח, נבלעים באבק עצמם, הופכים פאטה מורגנה אפשרית לממשות מרגשת. כמו מהופנטת אוצרת חבורת הפיקוד את חזיון הופעת מסגרות המילואים של חטיבת רן "ממרכז שום מקום". החבורה מתרפקת בעיניה על צריחי מפקדי הטנקים, חונקת דמעה משותפת.

"אתה רואה, המח"ט," מתעצם קולו המונוטוני בכל יממות תרגילים וקרב של קצין המודיעין החטיבתי, "את התפקיד שלנו ביצענו - בלמנו את הגעת כוחות המילואים הראשונים. המח"ט!"

גבה קומה, שערו דליל, עדיין חושר קדרות, מזדקף בן=שהם בנגמ"ש המאובק, אומר להשיב - ומחריש.

כעבור חצי שעה, נחתכת הדממה המעיקה בנגמ"ש בצפירות אוטובוסים רוגזות, רטינת משאיות משתרכות וצעקות נווטים מתנדבים. מחזות הנסיגה חולפים בדרכה של חבורת הפיקוד, עולה דרך גשר בנות יעקב - נאפח. מקלטי רדיו פתוחים מייבבים מוסיקה ישראלית. משאיות אזרחיות ספגוניות עמוסות ציוד משרדי. רכב רך פתוח מסיע בנות ומזוודות צבעוניות. חיילים כפופים מעט מכובדם של קיטבגים מהלכים בצידי הדרך, מטרים ספורים משדות מוקשים סוריים.

השפעתה של תפאורת הנסיגה מחריפה את תחושתם של נוסעי הנגמ"ש מול בסיס הקבע הנטוש. גיבוב שרידים של כלי רכב וגרוטאות בלתי מזוהות בתנוחות חורגות, קרעי ניירות וגלילונות מתגוללים, ערמות ערמות של ארגזי תחמושת ריקים, קרטוני מנות קרב שפוכים - הופכים את בסיס האם הבוהק בכל ימות הפעילות למיזבלה מאולתרת, עלובת זהות, בית קברות דומם של שרידי עוצבת גבורה כורעת.

"אנחנו עוד נבנה אותה", מסנן חנן קצין הקשר, למראה מיבנה יחידת הקשר השטממה. "לעזאזל" הוא ממלמל לאלחוטניו בנגמ"ש, "אנחנו עוד נבנה אותה".

"או. קי.", קוטע בן=שהם את מיגדלי חלומותיו של הקצין יליד חניתה "נשאיר את הנגמ"ש כאן, נעלה על הטנק - ונצא להלחם, חנן, אתה תהיה טען הקשר. קמ"ן אתה מצטרף אליו?"

הקמ"ן אינו מספיק להשיב.

"המח"ט! המח"ט!" קוטעת צעקה נרגשת את הדיאלוג, חושפת גווני קול אהודים. בני, קצין האג"ם החטיבתי ושמוליק, קצין השלישות, מגיחים בקפיצה מג'יפ.

"המח"ט", מתנשף בני שעתר דקות ספורות קודם לכן ברפול להצטרף למח"טו היוצא לקרב, "בנאפח אין איש. הסמח"ט מנהל קרבות עם פלוגת טנקים באיזור סינדיאנה. מצטרפים אליו ?"

"בסדר", סוקר בן=שהם את אנשיו, ואחר חותך: "נצטרף אליו. יאללה להילחם".

הקמ"ן מטפס על הטנק, בעוד עשרות מחיילי החטיבה וקציני מטה בודדים סוככים על המח"ט במעגל, כמהים לדקות ספורות של תחושת התאגדות של החטיבה, עדות מכשית לקיומה הרציף ואפשרות גיבושה לעוצמה מכרעת.

חסר סבלנות, מקצר בני את הליכי הפרידה. הוא מבחין בקמ"ן הנוטל את הכובע ומתרעם: "מדוע שאתה תעלה ? אתה היית אתו (עם המח"ט) כל הזמן. עכשיו תורי!"

רגע של מבוכה מעכב את תגובת הקמ"ן. פוסח בין הסעיפים, הוא מבחין בטנקי מילואים שלמים היורדים בודדים וחסרי מסגרת אחראית, מערבה - ומגבר החלטה.

"תיכנסו" הוא מציע למח"ט, כואב את נחיצותו של כל טנק כשיר בשדה הקרב. "אנחנו (חנן ואני) נישאר כאן ונדחוף אליכם פנימה מסגרות של טנקים".

יצחק בן=שהם עולה על טנק המח"ט, מחמקם בצריח, רוכס את קובעו, מסתכל בידידו בני הקצין בתא הטען קשר, מתרווח ופוקד בחיוך מרוסן : "קדימה!"

"סוף סוף", לוחש מפקד הטנק בן ה-27, בעיניים אדומות בורקות. בני מסיט באצבעותיו הצידה את בלוריתו הבלונדינית, המתרפקת חדירות על עיניו. "סע!", מתפרצת זעקתו לנהג הטנק.

עשרות זוגות ידיים חטיבות מנופפות בברכת צלחה אחרי טנק מח"ט היוצא לקרב אחרון.

שעה אחת מטופה , מ-8.00 עד 0.900 מסמנים הדיווחים המצטברים בחפ"ק האוגדה יציאות בגיזרה המרכזית" אורי עורך את כוחותיו - כעשרים וחמישה כלים - בחיתחת קוניטרה, משמיך עשרות טנקים סוריים על תעלות הנ"ט, "מרגיש מצוין, נמצא על הקו הסגול". שרידי "כח ברוך" דל הכלים משהים בקרב מחבואים שני גדודים סוריים ומתעתדים להתחזק בתריסר טנקים של רן מחטיבת אורי סמח"ט "ברק", סא"ל דוד ישראלי, מוביל מיתקפת נגד מקומית על ציר הנפט, ארבעה ק"מ דרומית למאפח. 14 טנקים בפיקודו עוקרים ודורסים את הגדרות התוחמות את תוואי ציר הנפט, מתפרסים מזרחה ומערבה כדי ק"מ אחד, אורבים לאבק הטנקים הסוריים המתקרבים, מאתרים ומשמידים מטרות, מתקדמים מאות מטרים מול חטיבה סורית.

לא לזמן רב. 200 טנקים סוריים נוספים, המופיעים במפתיע בגיזרה, גונבים את רגעי התקווה, קוצבים את ה"שוטפת" ל"בודדת". שתי חטיבות שריון סוריות, הפורצות בשעת בקר ללא כל הפרעה בציר כודנה (דרומית מזרחית לקונייטרה), חוצות את כביש רפיד - קונייטרה ומתפרסות על גבעות שעף - סינדיאנה המיוערות. הן חוצות טריז בין כוחות אורי ברוך וסמח"ט "ברק", תוקפות בחזית ובאגפים כותשות במארב את תריסר טנקי רן, ומרכזות מאמץ מירבי לשטיפת הציר המוביל לגשר בנות יעקב, עורק החיים המרכזי של רמת הגולן.

ב-09.30 מטפסים באחת כעשרים טנקים צהובים - ירוקים - שחורים על קו הרכס של הגבעות החולשות על נאפח, רומסים ודורסים את השיחים בשרשרותיהם. עשרים קנים בוחרים מטרות, מכסים ב"צלבים על" את בסיס נאפח.

3 ק"מ מנאפח , טנק המח"ט חובר לסגנו. "יש טנק שיורה עלי", מקבל סא"ל דוד ישראלי - על ציר הנפט שלשה ק"מ מנאפח - את מפקדו בשמונה מילים שלוות. "אתה יכול לטפל בו ?"

בני עוצר את טנק המח"ט. הוא אוחז במישקפת, מאחר לאחר שניות, בטווח 1500 מטר, טי-54 הזוקר את קנהו בהדרגה מאיימת אל טנק הסמח"ט. "יש!" הוא נדרך בצריחו, מכוון את התותחן אל המטרה, רושף "אש" ותר, בנוף האבוקות המתלהטות בשמש המסנוורת, אחרי פגיעה. "ארוך", הוא גונח אחר שניות באכזבה במכשיר הקשר הפנימי, ומורה לתותחן : "תוריד אלפיות אחדות".

ניסים עומסי, תותחן הטנק, מקלל חרישית. חסר אונים הוא נלחם בתאו הלוהט באבק מסמא עיניים, המסתתן בלעדית בשדה הראייה של הכוונת. "משתוקק לנשיפת "פו" גזעית מסייעת". כף ידו משיקה ברעד עצבני את הקווים הצולבים על המטרה, עיניו מצומצמות האישונים מתאמצות לקבוע "צלב על" החלטי, למקם את המטרה המתבהרת בין חימרות האבק. זיעה קרה זוחלת על מצחו וצדעיו. "אש" הוא שומע את שאגתו של בני ולופת את ההדק המשלח. תחושת אפיסת כוחות שוטפת לשניה את אבריו, אך זעקת "אש" נוספת רועמת באוזניו. אצבעו הדביקה אוזרת כוח ולוחצת - לפיד סורי מתנשא במהירות, יוצא בולט מתוך האבק.

"שמפניה!" בולמת ידו הימנית של בני על מישטח הפלדה, כולו חיוכים חטופים, "מגיעה לנו שמפניה"!. מסורת ימי הקרב החטיבתיים קידשה טקס הענקת בקבוק שמפניה תוסס לכל פגיעה צוותית.

"אחת על החשבון" - מחמיא בן=שהם בחיוך מרוגש לבני, "ובזכות המפ"ק (מפקד הטנק)!"

"לא כל כן" עולץ קצין האג"ם, בן למשפחה דתית, ה"פלייבוי החטיבתי" וקפדן קיצוני במרחב סמכותו. "זה בזכות התותחן ניסים".

"חיובי, חיובי", מתרווח בן=שהם בצריח, מזרים חיוכים, מתקשר לתותחן, "אתה מותק, מותק אמיתי. לימדת אותם פרק בתותחנות!"

"רגום לזכותי שמפניה", משדר בני בהתרגשות מתגברת לקצין האג"ם הפיקודי, מאחר במישקפת בו זמנית מטרות נוספות.

"שומע, שמח". משתלהבת תשובתו השקטה והקצרה של קצין המטה, "רוצה לחלק ארגזים".

לוחמי בן=שהם. כעשרים טנקים, פליטי שטיפת המאסות הסוריות אמש וטנקי מילואים בודדים חסרי מסגרת, נפרסים למניפה בת שני ק"מ ודוחקים כוחות סוריים עודפים לקרב נסיגה, המלכד רסיסי עוצבה כורעת לתחושת עוצמה משתלטת. "עכשיו, סוף סוף", מתרווח בצריח של אחד הטנקים סגן צביקה שלחם בלילה הקודם בכוחות סוריים על הציר בבדידות כמעט נדלקת "אחרי למעלה מחמש עשרה שעות שאני נמצא בקרב, אנחנו מתחילים להיראות כמו צבא שמנצח. לא כמו צבא שנלחם בעור שיניו - וחוטף. העסק, כנחאה, פשוט מתחיל לרוץ. אנו מתקרבים למיפנה, אולי למיפנה משמעותי בקרב על הרמה".

"אם אנחנו לא ממשיכים ככה", הוא שומע את קולו של בני, "אנחנו נפתח ארגזים של שמפניה".

אבל תקוות השמפניה של כח "ברק", המתגבש להכרעה בציר הנפט, נכתשות מייד. "טנקים סוריים זורמים לנאפח מכיוון צפון", מאזין בן=שהם להתפרצותו הנרגשת, הכואבת של אבדן השליטה בקרב, של סרן דני פסח, "אני נמצא ק"מ אחד מאחוריך. זקוק לכח שיעצור אותם!" עשרות טנקים סוריים שוטפים אותו זמן את כוח ברוך ויורדים בשבילים מגבעות סינדיאנה אל כביש קוניטרה - נאפח.

הנתונים המצטברים מתאגדים לתמונה מדאיגה:כוח סורי פורץ אל נאפח מצפון, כוח נוסף נאבק במסגרת העכשווית של "בקק". המסקנה המבהילה מתבקשת : "זאת אומרת שאנו נתונים במלקחיים", לואט בן=שהם. ומסיט את ראשו ומתקשה לעכל את החזיון המתגלה לעיניו טנקים סורים פורצים את גדרותיה הדרומיים של נאפח: "המון כלים סורים מסביב למפקדה", הוא מדווח ברשת הפיקודית, אוחז את המיקרופון בחוזקה בשאלה האם ברור?! צריך הרבה מטוסים!"

"רפול", הוא מדלג (13.26) אל המתג האוגדתי : "יש המון כלים סורים מסביב לגדרות! הם המונים!".

רפול, המבקש למנוע התנגשות כוחות צה"ליים זה בזה, מקשה : "יכול להיות שזה שלנו ?"

"שלילי", מדווח בן=שהם את המשפט הקצר, הגולם במאכלסי החפ"ק בנאפח וחדר המלחמה הפיקודי בגנולות "הקו הירוק". "הם יורים עלינו". טנקים סורים וצה"ליים (כוח דני פסח ז"ל) מתנגשים בגנולותיו הדרומיים של המחנה ונדלקים, צריחים עולים בלהבות.

"אז תדמוק אותם מאחור", חותך רפול, מארגן הגנת נ"ט על המחנה, שב ומזעיק את אורי הנלחם בסינדיאנה ללחוץ מצפון וממזרח, אחר מדווח לאלוף הפיקוד " הם על הגדר. הם יושבים על הגדר".

מדרום לצפון, לרוחב גדרותיו הדרומיים של ציר הנפט מתגבשת מיתקפת החוד של "כוח בן=שהם". מימין לשמאל, בתנועות ידיים ודרך מכשירי הקשר, בדגלים ובצעקות - מיישרים ארבעה מקציני החטיבה: סגן צביקה, אל"מ בן=שהם, סגנו סא"ל דוד ישראלי וסגן שי - 1.5 ק"מ של קו. בעירנות של שלוש מאות וששים מעלות הם מובילים ששה טנקים נוספים אל נאפח, מאתרים מטרות בין עשרות טנקים סורים וישראליים הפוכים ושרופים, מסייעים איש לעמיתו ומאבטחים את האגפים, מפתיעים ביוזמתם את השיריונרים הסוריים. אלה צולכים תחילה ממרחק ואחר זונחים טנקים ונגמש"ים, נסוגים, מתכנסים קיפודית בצומת נאפח. בורחים.

"הם בורחים", צועק בן=שהם, מרסס במיקלעו צוותים סוריים מתקרבים, מעודד בקשר את לוחמיו, מקצר שעל אחרי שעל, גבעה אחרי גבעה את הטווח אל המחנה הנצור, מנסה להעלות צל של חיוך על שפתיו . "להסתער, קדימה".

הסמח"ט בודק בקשר פנים את מצב התחמושת עם התותחן משה אליהו. שני פגזים בלבדי פגז חלול בסדן התותח ופגז זרחן. לפתע הוא שומע את קול מפקד הטנק סגן (מיל'), יואב ברקאי,המבקש וחמש את הטנק ממשאית תחמושת מושבתת העומדת בצד הדרך.

"אין זמן לחמש את הטנק", אומר הסמח"ט ליואב ברקאי, "עלינו להסתער".

"היזהו !" זועק בן=שהם לעבר בני, קצין האג"ם ומפקד הטנק הפוקד על התותחן לצדד קנהו לעבר אחד הטנקים היורדים מהגבעות החולשות על נאפח, "לשמאלך!"

בין שלדות נגמש"ים מסתתר טי-62 הזוקר לועו אל מפקד "ברק". בן שהם, ממתין לתגובת בני קצין , משתחל מעט פנימה, מתנשא עדיין בצריחו, מאזין לפקודת "אש" של בני קצין טנק סורי בוער.

"עוד אחד ! תקענו להם עוד אחד !" משדר בני לקצין האג"ם הפיקודי, מוחה בפיסת בד לחה משרוולו את יובלי הזיעה והאבק המשייטים על פניו ושוטפים את עיניו, "רשום !"

בן=שהם אינו נשאר חייב לתותחנו. "אתה מותק ! אתה מותק !" הוא מחמיא לניסים עומסי, אינו מסתיר התרגשותו. "ניסים", הוא מוסיף, "אני רוצה. ."

התותחן קוסע את משפטו. "מה ?" הוא עמל לסחוט מחמאה נוספת. "לא שומע, המח"ט".

א-נ-י א-ו-ה-ב א-ו-ת-ך ! מרווח בן=שהם את דבריו, מבחין בצוותים סוריים הסובבים אובדי אונים בין הכוחות ומרסס במיקלע המפקד. חמישה טנקים מבעיר טנק המח"ט.

התלהבות סוחפת את בן=שהם להגברת הקצב ולהובלת כוח . בודד הוא מוליך התקפת יחיד על נאפח. התנגדות סורית מתחדשת ותקלות ברשת הקשר מפלגות את הכוח. סגן צביקה מתכתש במטרות סוריות. סגן שי חובש עצמו בעמדה שאולתרה בשקערורית. עשן מסתלסל מטנק הסמ"ח. טנקי מילואים לוחמים בטנקים סורים המגיחים בהפתעה מדי דקות מהאגפים. "אני לא יודע למה ממתינים על הכלים האלה ?" אומר בן=שהם לסגנו, המתאם בינו לבין הכוח. "תזניק אותם לפנים, שיהיו בקו אחד אחי, תן להם פקודה".

טנק הסמח"ט בולש מן הגבעה, עמדתו הקודמת, והסמח"ט יורה סביבותיו במקלע המפקד. משה אליהו, התותחן, שואל אם לירות את הפגז. תשובתו של דוד ישראלי קצרה" "עדיין לא, אולי נזדקק לו מאוחר יותר". בשעת גלישה מהגבעה + נפגע הטנק ממרחק 300 מטר בחזיתו. הפגז חודר את השריון. רעש עז נשמע בתוך הטנק המתחיל לבעור ולהתפוצץ.

דוד ישראלי נשמע צועק משהו וקופץ מתא המפקד לכיוון מזרח. משה אליהו מבחין בדם על בגדיו ומעריך שנפגע. הוא מבחין באותה שניה בסגן ברקאי המנסה לקפוץ מתא הטען ונופל בצריחו. הוא קופץ בבהלה לצד מערב, מסתתר מתחת לטנק, מבחין בסמח"ט השכוב על הגב. הוא צועק למפקד : "מה לעשות ? מה לעשות ?" דוד ישראלי אינו עונה.

בן=שהם מחכה עדיין לתגובת סגנו, לתנועת כוחות, לחיגבור חוד המיתקפה. חום הלהבות חובט בפנין, הרעש הולם בקובע הפלדה, הוא מתקשה לראות באבק במתנשא את פריסת כוחותיו, ריח אבק השריפה מנשב כרוח עצמאית לכל דבר. אינו שומע תגובה. שש מאות מטר מסגנו שוטפות מילותיו בקצב רצחני : "תן להם פקודה! היכנס לרשת ותאמר שיסתערו ! האם אתה שומע ? רק כם הסורים ימשיכו בבריחתם. אם לא מסתערים - הם לא בורחים !"

סגן שי, הנמצא במרחק כ-400 מטר באגפו השמאלי, מנסה להדביקו ומסתכל עשירית שניה לימינו כדי לאתר אותו. אפיסת כוחות פוקדת באחת את אבריו - עשן לבן מתאבק מטנק הסמח"ט, סא"ל דוד ישראלי. הוא אינו מאתר בקו העין את המח"ט.

החלטתו מהירה."ימינה", מתחיל ירושלמי גבה הקומה לצמצם את מאת המטרים המפרידים בינו לבין עמוד העשן. עיניו הכחולות, אדישות המבע, תרות לשוא - סמוך לענני הלבן אחרי דמותו של הסמח"ט - ולפתע הוא סופג כדור ביד ימינו. הוא מניח לגופו לצנוח פנימה, מרגיש "פרנ ואידית שמישהו ממול מחבב אותי". צרור של כדורים חולף באותה שניה מעל צריח הטנק, שם ניצב מוכה בהלם שניה ארוכה אחת קודם. שי רועד.

בכינון ישיר הופכים אותן דקות טנקים סורים את נאפח לעיי חורבות ב"טוחי אפס" מציר הנפט ומגבעות שולטות, הם מכריעים את בנייני השלישות וחדר האוכל, מפצפצים לרסיסים דקים את זחל"מי גולני הנטושים ליד שער המחנה, מדבירים משאיות עומדות, מדליקים בקרבות הבזקיים טנקי מילואים ב"בודדת" וב"שוטפת", ב"טפטוף" ובמכות עזות, מבעירים פגזי ארטילריה סוריים מחסנים, אובכים פטריות עשן וענני אבק, מרסיסים בתים טרומיים ונוקבים משאיות ככברה. מהמורות נפערות במיגרש המיסדרים, עשרות עצי נוי נשחתים, שלכת של פגזים נוחתת על הבסיס העורפי הבוטח של כל עונות הפעילות. אחד מבסיסיו המרכזיים של צה"ל ברמת הגולן הופך בצהרי יום ראשון למיטוות חבינונות כמו קלאסי של השריון הסורי.

בן=שהם אינו יודע - בסבך הצעקות, האש והעשן - על נפילת סגנו ועומד על בקשתו. "תסתער עליהם ! הם בורחים ! אני מבקש ממך - תקרב אלי כלים. אני נמצא ראשון לבד. תקרב אלי כלים משמאל ומימין !" הוא אינו שומע תגובה ואז מתגנב חשש לקולו עבור ? האם (אתה) שומע ?" נגמ"ש סורי כמו נטוש מרסס את סמח"ט "ברק" כאשר מרחר סגן שי אל הטנק הפגוע, הוא מבחין במישהו בלתי מוכר, העומד ומסמן לו בידיו ב"עקשנות החלטית" "אל תעצור! המשך קדימה!" שי מחליט להכנס לנאפח ב"דלת האחורית" של הסדנה המרחבית ולהפתיע את הכוח הסורי מעורפו.

בן=שהם מבחין בטנקים סורים נוספים מימין לציר ומזדקף בצריח.

בן 13 עלה במסגרת קבוצת נוער מתורכיה לארץ ישראל, שנים אחדות למד ונקלט בקבוץ טירת-צבי, אך כאשר הגיעו הוריו והשתקעו בשכונת הבוכרים הירושלמית - עזב את הקיבוץ כדי לסייע בקליטתם. בשעות הבוקר עבד בנגרייה ובערב שקד על לימודיו התיכוניים. תא מפקד הטנק מתקשה לאכלס את מימדי גופו, כובע הפלדה מכסה על שערו הדליל. "כלם ימינה פנה!" הוא מפעיל מכשיר קשר רזרבי בנסיון הידברות נואש, מעצים כמו במתכוון את ריגוש קולו. "להסתער - להסתער על הבסיס שלנו! בשתיים עשרים וחמש". הוא מניף את ידו הימנית, לשון "קדימה אחרי"!

לאחר דקות קורסת ידו התחתיה. "פתאום", מספר הטען קשר יוסי גבריאלי, "פתאם חשתי באיזנ שקט מוזר. הרמתי את הראש וראיתי את המח"ט נופל, פגוע בראשו, פנימה. שניות ספורות אחריו נחבט מושבו של קצין אג"ם בני קצין. גם הוא נפגע. הרמתי בבהלה את ראשי וראיתי הבזק חזק בכיפת הטנק ורסיסים קטנים נופלים למטה, לוהטים. התא היה מוצף דם. הסתכלתי על גופות המח"ט וקצין האג"ם. ברשת השידור קראו למח"ט. הסתרתי את ראשי בין ידי ועצמתי את עיני - "המח"ט נהרג", צעקתי, "המח"ט נהרג!"

בן=שהם. רגיש ופדאנט, מנהיג אוטוריטטי הפתוח לכל הדרגים, חריג בדעותיו וממושמע-עיצב נורמות חדשות של יחסי מח"ט - קצינים - חוגרים ב"ברק". "אני רוצה להביא אתכם שתתחילו לחייך", אמר בכנס ההיכרות עם קציני החטיבה הצעירה, המטפחת מסורת שירונאית קישחת. "אני רוצה שתעשו הכל ברוח טובה, גם כאשר תקבלו ממני על הראש, או תינזפו. ואני רוצה שהשיטה הזאת תרד עד אחרון החיילים. יש לנו חטיבה מצויינת, חיילים מצויינים - והם ימשיכו להיות כאלה אם אנחנו לא נידרדר. נשמור על המעמד של החטיבה כאשר נשמור על החיוך".

7 באוקטובר 14.30. דממת הקשר הפתאומית דורכת את חששות רפול. "בן=שהם" הוא חותך (14.33) "האם אתה שומע אותי ?" אולי הוא נתון בעיצומו של קרב - הוא מהרהר במחשבה שניה - ואינו יכול לדבר! "אם כן", מוסיף רפול "לחץ פעמיים על לחצן המיקרופון!"

רפול מסתכל ללא מילים במנחם קצין הקשר שלו, מקווה לתקלה במכשיר הקשר. "נסה להשיג אותו דרך הקשר", הוא אומר לאיטו, "בעצם, תן לי אותו. דווח מצב" הוא פונה לקשר.

"גם לי אין קשר עם המח"ט", מתפרצות מילותיו של מיקי, הקשר.

"זה!" , מהרהר הקמ"ן "ברק", מאזין לידיעה על נפילת שדרת הפיקוד הבכירה, "החטיבה נדפקה. המח"ט, הסמח"ט, קצין אג"ם; עודד (מפקד הבדוד החטיבתי הדרומי) נצור עם חריסר טנקים בתל-פרס; חיים מג"ד 82 פצוע; שני הסמג"דים פצועים קשה; מירב המ"פים נהרגו או נפצעו קשה - אין חטיבה. היה היתה. רוצה "לברוח מכל העסק הזה עוד בדקה התשעים", הוא מבחין בנגמשו בעליקה, שלשה ק"מ מערבית לנאפח, ב"סחף חופעות הנסיגה ההמונית המבוהלת". עיניו הכבויות, העוקבות חתומות מבע אחרי טנקי המילואים הבודדים המתכוונים אל גשר בנות יעקב, ניצחות. "מספיק לברוח", הוא פונה לחנן קצין הקשר החטיבתי, שעמו הזרים כל הבקר כוחות מילואים חסרי מסגרת לציר הנפט. "עלינו לעצור פה בעליקה ולבלום את הסורים. בכוחנו להשהות אותם שעות אחדות. בפירוש אנחנו חייבים זאת למפקדים שנהרגו ולחברים. אולי, בעצם", הוא מוסיף בחצי קול "לעצמנו".

חבוש ארעית בזרועו, אוצר את מראה טנק הסמח"ט הפגוע, עדיין אינו יודע על נפילת מחס"ו-אוגף סגן שי את הגדר הדרומית מערבית של מחנה נאפח ונכנס בשערי הסדנה המקומית. שיפעת צבעים וכלים מפחיתים לרגעים אחדים את כושר ריכוזו · צבעי האדום צהוב של הסדנה, נגמשים נטושים, מחסנים פרוצים, גלילי נייר זרוקים, חלקי ר ב מפוזרים, בתים מנותצים ועשנים. חושש באמת, אך נע קדימה מתוך איזה דחף בלתי נשלט, הוא מתקרב למרכז הבסיס, אל גוב האש ומבחין בתוך העשן אבק המתאבך סביבותיו, בחיילים שוכבים, "זלדות" פרוצות, בונקר פיקוד מנוקב,

חיילים זוחיל ושני קצינים המתרוממים למראהו בקרוואות שימחה, מסמנים בידיהם את הכיוון הכללי של הטנקים הסוריים. ארבעה מהם עולים, כ-150 מטר ממנו, על גדרות הבסיס.

"כמו עדר צייתני של שוורים המקבלים הוראה לפרוץ את המיכלאה", מהרהר שי ופוקד "אש". ארבע פעמים ברציפות. הוא נע קדימה ואחורה בקצב מטורף, הורס בשרשראותיו מידרבות האבן שבין הבתים הטרומיים ביניהם הוא חוסה, מתחכך בכותליהם ומרעידם מדי פגז. לפתע הוא שומע קול רעמי פגזים בתוך המחנה. הוא מסיט את מבטו מאה שמונים מעלות אחורה ופוקד אינסטנקטיבית על "רברס" בן מטרים אחדים, על סיבוב הצריח ומחייך - בלונדיני מפוייח המנסה בתנועות ידיים מהירות למסור לו חדשה חשובה, כנראה, צביקה.

"ה-מ-ח-ט ה-ת-ה-פ-ך", מבהיר צביקה בצעקה חודרת רעש, מלווה בתנועות ידיים מדגימות. אחר כך הוא מתקשר בבהילות אל פ' ואל קצין האג"ם הפיקודי ומדגיש בהתרגשות : "אינני רואה על הציר כוח מספיק שיוכל לגבור על עשרות הכלים הסוריים. מה עלי לעשות ?"

"סע למח"ט", רובע קולו של קצין האג"ם, בוחר בקפידה את מילותיו, מאמין כי אלם הפיקוד החטיבתי נובע מתקלות מכשירי הקשר. "בדוק את מצבו. תן לו מכשיר קשר". צביקה מתחיל לחצות את הבסיס, שומע קולות מבוהלים במכשיר הקשר ונעצר. חוזר אל הבתים הטרומיים, מנצל הפוגת קרב בת דקותיים, יורד מהטנק, מתאם את רשתות הקשר החשוחפות עם שי ומבקש "טנק הכח"ט התהפך על דרך העפר. סע לשם וראה מה אתו. אם תוכל תביא לי משם נהג. שלי נכנס להלם".

ללא אומר יוצא שי לדרכו. צביקה מבקש בקשר לאתר לו בדחיפות נהג כשיר. קולו של שמוליק קצין השלישות של "ברק" המתנדב לסייע מרגיע כאשר הוא שומע לפתע את קולו של חנן קצין הקשר.

"האם המח"ט דבר אתך ?" מקשה חנן

"שום מח"ט לא דבר אתנו".

הידיעות הסותרות על מצב בן-שהם ועל יחסי הכוחות בציר הנפט מערפלות את תמונת המלחמה בחפ"ק הפיקודי. "האם אין כוח שיחסום את ציר הנפט ?" שואל קצין האג"ם. "היכן המח"ט?" חנן: "הכלי שלו התהפך, הוא נמצא ליד המיכלאות". (1.5 דרומית לנאפח, מקום נפילת בן-שהם).

פיקודי " כמה כלים יש לך ? מי המפקד שלך?"

חנן:"הכוח של צביקה נשאר עם שלשה טנקים בלי תחמושת וטוען שיש כוחות סוריים שעולים עליו. אין שום דבר שיוכל לעצור אותם ! הציר חשוף לגמרי !"

קצין המודיעין מגלה טנקים על הגבעות החולשות על נאפח ומזרז לדווח. "אני רואה טנקים על הרכסים, מעל ציר הנפט". במונוטוניות מאפיינת הוא מוסיף "אין שום כוח שיוכל לעצור אותם".

"לא מסכים", קוטע קצין האג"ם את תחושת התבוסה. "מה אתה משתדל לעשות ?"

"בסדר", אומר הקמ"ן "אשתדל לעשות משהו". טנקים המתקבצים בסקום מגבשים בתודעתו החלטה - לייצב קו הגנה שני בעליקה. הוא מאחר עם ח' שדה מוקשים סורי, החותם את צידי הדרך הראשית ומכריח טנקים סוריים לעבור בכביש. הוא מרכז כל הכביש כוח טנקים וסוללת 120 מ"מ בעורפו. הוא מבהיל מבסיס עורפי מכונאים וחימושניקים לתקן תקלות בטנקים הנסוגים, מזעיק בקשר קומנדקרים עמוסים בארוחות חמות ובמשקאות, מחלק את הקצינים הזוטרים למחלקות מישנה ומכנס אותם לפקודת קרב חדשה. טנקים וסוללות 120 מ"מ ממתינים בעורפה של נאפח למעשה ההתאבדות - נסיון לחסום לשעות ספורות נוספות, את השטף הסורי אל גשר בנות יעקב.

בנאפח עצמה מתרחשים בו-זמנית מאורעות אחדים: שמוליק, קצין השלישות של "ברק" מצרף לצביקה מט"ק פצוע שנמצא בבסיס סמוך. הוא ממשיך להבעיר מטרות בעזרת חותחנו, יצחק ארנון; קצינים מיבצעים של החטיבה המרחבית מגייסים שני טנקי מילואים ומציבים אותם בעמדות מאולתרות; מירבית הקצינים הנותרים נוטשים את הבונקר, שני סקייהוקים של חיל האויר ניתכים לרסיסים מטילי קרקע אויר סוריים, תחמושת הבזוקות אוזלת. צביקה מחליט לתחמש את אשפתו כאשר הוא מבחין בגל טנקים סורי נוסף העולה על גדרות נאפח

"שי, חזור !" קורא צביקה בקשר. שי מספיק להבחין, דרומית לנאפח בטנק המח"ט ההפוך ואינו רואה סביבותיו עקבות, כאשר קולו של צביקה מחזיר אותו אל תחושת הסכנה. "הסורים עולים עוד פעם, שי חוזור!" שי צביקה וחגי - קצינים בחטיבה - מסיירים בבסיס לאורך גדרותיו ויווים אל ציר הנפט, הגדרות והרכסים, ולכל כבר ויוצרים - ללא ידיעתם - תנועת מלחציים בה נכתש הכוח הסורי בין החקדמות כוחות אורי לפגזיהם.

מ' והקמ"ן המתורגלים לעצור רכבים כבדים היורדים מנאפח לעליקה - מופתעים לשמוע קול ג'יפ העולה אל נאפח המופגזת. "חבר'ה, מה קורה?" נשמע קולו של סגן מפקד האוגדה, תא"ל מנחם (מאן) אבירם, העולה לנאפח לעזרת ידידו מפקדו א רפול, הנצור בבונקר לפי המידע האחרון שבידיו.

"איננו יודעים מה קרה בנאפח" עונה חנן.

"אז בואו ניסע לראות", מציע מאן בפשטות.

השלשה יוצאים לנאפח אך נעצרים לאחר ק"מ. מ"מ מבוהל, איש גולני מבהיר : "אין בנאפח איש. רק טנק אחד שיורה כמו מטורף בין הגדרות".

צביקה מפקד על כוח המשימה המאולתר המנהל לוחמת סמוראים בנאפח. הוא משוטט בחריקת שרשראות בין הטנקים, מכוון למטרות, מעדכן במחרחש, מסייר ב"בטן רכה" אפשרית של הבסיס, מציע לח' ולקמ"ן לארגן כוח בעליקה לחסימה כאשר הוא שומע זעקה בקשר המרעידה אצ אבריו. "עולים על עליקה".

הידיעה פוגעת בו כברק. בעליקה הזיע ובילה את השנתיים האחרונות ומהיפות בחייו. הוא מחליט לעזוב את נאפח לעזרת במיס האם שלו, בצומת נאפח הוא מבחין בעשרות נגמשים וטנקים סוריים וישראליים בוערים. לפתע הוא מכה בעוצמה על מישטח הפלדה לפניו: שלשה טנקים צה"ליים כשירים עומדים ריקים. הוא מחניק זעקה, יורד לעליקה,בשומע כי אזעקת שוא היא ושואל, באפיסת כוחות, "אם מתארגן משהו".

שרוף באיזורים אחדים וזב דם, שיערו הזהוב מפוייח, הוא סוקר את קו ההגנה המאולתר, מסיר בתנועה מהססת את קובעו ויורד לאיטו מהטנק. "אני לא יכול יותר" נשבר קולו העמוק ומתפרק בבכי על כתפו של הקמ"ן. "יכולתי להמשיך ולהילחם" סיפר אחרי המלחמה, "היה בי עוד כח. אך וטישת שלשת הטנקים שברה אותי. ירדתי מהטנק כחייל מוכה ומובס" הקשל"ח מוריד אותו בג'יפ לתאג"ד בבית המכס העליון.

אורי מגיע בסביבות חמש לנאפח ריקה מטנקים סוריים כשירים.

אותו ערב מציפה תאורה מסבוורת את מחנה עליקה. לשוא מנסה הקמ"ן לחבל במתגי החשמל. לבסוף הוא מצליח להשיג קו תקין לפיקוד, שומע קולו של קצין מבצעים ומציג עצמו, מבקש הנחיות ליום המחרת.

דממה. "מה ?" ממלמל מקבל השיחה. "אתם עוד בחיים ?"

נדהם, נאלם תחילה הקמ"ן. אחר כך אולי כמו נזכר בצוואתו הבלתי רשמית של מח"טו, הוא מסמן לבסוף חיוך עייף, סדוק "כן, אנחנו עוד חיים", הוא אומר, ממתין שניה ומחזיר את האפרכסת למקומה.

הקרב על "עמק הבכא"

בבוקר יום שני מסחמנת כמו=חבנית לקרב הבלימה של חטיבה 7 הכוללת את הגיזרה הצפונית.

פעם אחרי פעם מנסים הסורים לפרוץ במטרה לפצל את כוחות ההגנה החטיבתיים, לשטוף בתוואים מקבילים ולהתלכד עם הכוחות הסוריים הפועלים בעומק הגיזרה הדרומית. המאמצים הסוריים המרכזיים מתמקדים בגיזרה בת ארבעה חמישה ק"מ בין גבעת הבוסטר לרכסי חרמונית. הסורים חוזרים ומתנקזים פעם אחר פעם אל "עמק הבכא" - ששח השמדה אידיאלי - ומנסים לתקוע טריז בוואדי שלרגלי חרמונית - "הבטן הרכה" של הגיזרה. הם מפצלים מאמצים אל הואדי ובכיוון הציר לוואסט בסיועה של אש ארטילריה סורית כבדה ומדוייקת. זו דוחקת מדי פעם את הכוחות

החטיבתיים המצומצמים למדרון אחורי עם מדפים סגורים, תוך כדי פגיעות במפקדים ובטנקים והעלאת ענני עשן ואבק כתחליף לרימוני עשן רצופים. עם התקרבותם מתנהלת מלחמת טנק בטנק על כל שעל. קרבות בטווחים ממטר אחד עד אלפיים וחמש מאות.

החטיבה נערכת לפיכך בשני גושי כוח : בקו המוצבים מעבים הטנקים של יאיר את מוצבי החי"ר ומתריעים כמסך קדמי על התקפה סורית מתקרבת ומנחיתים ארטילריה מעכבת בעומק המיתחמים הסוריים ועל תעלות הנ"ט. מדי פעם כאשר מצליחים הסורים להבקיע את הדרך אל רכסי חרמונית בחסות הפגזה ארטילריה הם נתקלים שני ק"מ מתעלות הנ"ט - בגוף הלוחם העיקרי המתמקם על רמפות מלאכותיות, עמדות טבעיות ורכסים שולטים. כאן מרכזת החטיבה הפגועה כוחות צפופים ויחד עם זאת פותחת אופציה להופעה במקום אחד בעוצמה מכרעת.

בבקר יום שלישי , למחרת הצלחת אוגדות דן לנד ומוסה פלד בטיהור דרם ומרכז רמת הגולן, מחליטים הסורים לפיכך להטיל למערכה חטיבה רעננה בגיזרה הצפונית . בחסות ארטילריה מרוכזת מעלה אבק בשמונה בבקר חטיבה 68 (62 -) של דיוויזיה 7 הסורית אל תעלת הנ"ט.

בעוצמת ההפגזה היורדת על כוחות "7" מתקשות יחידות המישנה של החטיבה לאתר את כיוון המיתקפה. כרס צביקה רק מדווח ממוצב בגיזרת המוסטר על גל של כ-40 טנקים המתקרב לעברו, אל פיתחת קוניטרה ומבקש סיוע ארטילרי מהיר. י' מח"ט 7 רואה בכוח הסורי פעולת הסחה אפשרית השומר על נוח העתודה החטיבתי המצומצם ומורה על הפעלת ארבע סוללות ארטילריות. צביקה ואנשיו מטווחים את התותחנים, צולפים ומבעירים עשרות טנקים. שרידי הכוח הסורי נפוצים אחורה.

הפרולוג אינו מעיד על הדרמה העומדת להתרחש. ארבעה משבעה מסוקים סוריים עוברים את העמדות ומנסים לנחות . פגזים סורים דוחקים אחר דקות את כוחות החטיבה למדרון אחורי ולסגירת מדפים. הם מצליחים לחצות בכוח עשרות טנקים את תעלות הנ"ט, לעבור את כוחות יאיר הצמודים מוצבי החי"ר ולהגיע 400-180 מטר מעמדות החטיבה עם רכסי חרמונית. כוחות החטיבה במקום בפיקוד יום מבעירות טנקים סוריים על סף העמדות ונאלצים לחזור בחלקם אחורה לתיחמוש.

מח"ט 7 מחליט לרכז את כל כוחותיו מול המיתקפה הסורית המתגברת. הוא מטיל לקרב את כח סא"ל דסס השומר אותו זמן על אגפה הצפוני של החטיבה, חלק מכוח יאיר המפוזר במוצבי החי"ר ואת העתודה החטיבתית 7 הטנקים של אביגדור. בו זמנית פוגעים פגזים במפקדי טנקים, המח"ט מאשר נסיגה של ארבע מאות מטר .

אביגדור המגיע לשדה הקרב נדהם לראות את הנסיגה. הסורים בעמדות הצה"ליות דוחקים את הכוחות מטר אחרי מטר אחורה.

אותה שעה יוצא בא"ל יוסי, מג"ד לשעבר ב"ברק", עם שרידי חטיבתו ממחנה עורפי ברמה אל שדה הקרב. ביום שני בערב הגיע לפיקוד אחרי שלשה ימים של טיסות מירח הדבש בהרי ההימלאיה אל הפיקוד וקיבל משימה להצטרף אל כוחות אוגדת רפול עם כח המתארגן במחנה ירדן. מהפיקוד עם סא"ל עודד שחזר עם 12 הטנקים מחל פרס וסגנו לשעבר שמוליק תיאם ריכוז זוותים ויצא עם שחר בדרכו אל המחנה. הוא רואה בדרכו חיילים מהחטיבה ההולכים רגלית אל גבולות "הקו הירוק", מורה לכנסם במשאית ולהחזירם למחנה להתארגנות ומחליט לשאת נאום לפני הלוחמים.

"אנו יוצאים להצטרף לחטיבת שריון אחרת "7", הלוחמת בגיזרה הצפונית, בוחר יוסי את מילותיו מול הלוחמים באחת מסככות הטנקים במחנה.

"חברה, אני יכול להבין מעט ממה שעברתם, אבל עלינו להיות מציאותיים: המלחמה לא תהיה קצרה. נצטרך להכניס להם, לסורים, לתקופה ארוכה שתתן לנו נשימה ארוכה, שתעניק לנו אפשרות להתאושש ולהרתיע.... לא לכל הלוחמים מספיקים עתה הטנקים, אך נוספים יגיעו לאחר שיתוקנו - ואנו נתחזק כאשר הטנקים יגיעו תזוודו אותם, תחמשו, תצטרפו ותלחמו, חבר'ה- זקוקים לנו . אנו עושים היסטורי.. "בהצלחה".

הלוחמים מטפסים על הטנקים, מתמקמים בתאיהם. ריח התחמושת הדחוסה טריה, חריף "נורא" ומעודד. הוא חובש את קובע הפלדה, מזדקף בצריח, נוטל בחזקה את מכשיר קשר החוט ומתפרץ אל רשת משותפת למח"טים אורי וי' באיזור !"הוא חש רפיון של התפרקות רגעית ונדרך בצריח, תחנות, יוסי, כאן יוסי, נוע נוע , סוף!".

מצב כוחות "7" בגיזרת חרמונית מחריף מרגע לרגע: טנקים סורים אוגפים מהואדי את עמדות הכוח של אביגדור, פגז סורי מבעיר את טנק סא"ל רטס הנשלח אל האיזור הפרובלמטי, טנקים צה"ליים ובסוריים מתגוששים בטווחי מטרים, טנקים נותרים עם שניים שלשה פג זים אחרונים, אחדים החלו לסגת. הסורים מפתחים בו זמנית מתקפה מקבילה בין חרמונית לתל ג,ית כדי להתנקז לציר חאן=ארנבה - ואסט - גונן . מאיר (טייגר) זמיר, היושב על תל ג'ית מודיע למח"ט כי כוחו נותר ללא תחמושת. המח"ט אותר בו להחזיק מעמד עוד עשר דקות, שולח את שלשת הטנקים המחפים על נגמ"שו אל איזור תל ג'ית.

עם ששה טנקים פורץ יאיר אל זירת הקרב, חולף בדרכו על פני שיירות "הדרגים", נע בתוככי כפר עין חוור הנטוש, עולה על שדות עבוד של אלרום ומבחין בכנפיו של מטוס פנטום מרוסק על הקרקע, עיניו מגששות בהמולת האבק והעשן. הוא מבעיר טנק סורי בטווח שלש מאות מטר וטנק סורי איגף אותו וכמעט משחיל פגז חודר שריון מתחת למדפי הנהג. יאיר נפגע בידיו מוסיסים ותחושת חוסר האונים הולמת בו. ידית ההגוי של הטנק נסדקת, הוא ניצב בשטח כאנדרטה חיה מול כל חותחן סורי. טנקים סורים מתקדמים אליו מרחק מאה מטר, והוא מוצא מפלט במכשיר הקשר ומנסה לקרוא "לכל העולם". אחר דקות הוא מאחר מצריחו את סגן דני קציץ האג"ם הגדודי. הוא מטפס על הטנק שלו, רץ עמו לאגף הדרומי, מגרה את הטנקים הסורים לטפס על העמדות ואז - כמו בתסריט בדוק - מזהה קנה אלכסוני מזדקר, גחון מיתמר ורק אז בסמלנות חותך פקודת אש ומשמיד טנק אחר טנק.

הקרב מתפתח בקילומטר זעום של פריסה בשטחי העבוד של מושב אלרום הכל "קצר". חום הלהבות חובט בפנים, הרעש הולם דרך קובעי הפלדה, מדליק ומשכך עייפות של חוסר שינה בת 72 שעות. ריח אבק השריפה מנשב כרוח עצמאית לכל דבר, שטחי העבוד החקלאיים נחרשים מחדש בשרשראות הטנקים.

"י'", מתפרץ קולו של מפקד האוגדה, רפול, אל רשת הקשר, "אני שולח אליך את "התעמלות הבוקר!!"

"יוסי", מקצר המח"ט בקשר את קבלת הפנים. "הבעיה ב הכביש (חאן ארנבה - ואסט) והרכס (תל ג'ית). טייגר ללא תחמושת עומד להישבר".

"אל תחטוש לתת לי את המשימה היותר רצינית "מציע" יוסי "הפסדתי כבר יומיים. אני חייב להשלים את החסר!".

באגף הצפוני של חרמונית מנסה אביגדור לגבש כוח רטס וכוחו לאגרוף משימה מלוכד.

"תחנות אביגדור,כאן אביגדור" הוא מזהה עצמו בשם הקוד היחידתי "כל מי שומע אותי, כל מי ששומע אותי, להתחיל לנוע קדימה על מנת לתפוס את העמדות. סוף".

"המפקד" עולה מתוך הדממה המביכה קולנ הצרוד של סגן אמי, "אני שומע אותך. מציע שאלך ואסמן להם עם דגלים".

"לך". חותך מפקדו, מבחין בדאגה בטנקים הסורים המתקדמים בפריסה רחבה אל הרמפות, מצמצמים מרחק בעקשנות. מזדקף בצריחו סוקר אביגדור את גוש הטנ ים החטיבתי. אמי ו-ק' נעים מטנק לטנק ומתווים את כיוון התנועה, ודגליהם מתנופפים כמעט בודדים מבויישים.

"עצור" כוסק מאוכזב, "אל תתקדם"

"גם אני אלך עמו", חודר קול בלתי מוכר לשיחה. ריק מתחמושת נחשף טג"מ עמיר לעזרה. לפתע נעלמת שפת הדגלים. עשרות טנקים סוריים מטפסים לאורך קו הרכס, מנצלים הצי דקה של תדהמה וחורשים בשרשרותיהם את שדות אלרום. הכוח החטיבתי נרתע, נסוג אחורה יורה ומבעיר עטרות. אביגדור מדווח למח"ט.

תגבות המח"ט מהירה. אלפי פגזי 155 מ"מ מונחתים ומאות פגזי קטיושות מבעירים כשבעה טנקי אויב על הרמפות, מעכבים לדקות של התאוששות את התקדמות המתקפה הסורית.

הסוריים שבים ופורצים אל הרכס. האגף הדרומי של הכוח נפרץ. טנקים סוריים עוברים את קו ההגנה המקביל לחל ג'ית, כוח מישנה סורי מטפס על התל. טייגר מדווח על טנקים מולו ומאחוריו, נותר ללא כל פגז, טוען את כיס ימין והסרבל ברימונים. סרן אבינעם מאות מטרים צפונית לו מבעיר שניים מחמשת הטנקים המתקרבים לכח טייגר. יוסי נע "כאבי המטורפים" אל הבוסטר. טייור מודיע בקשר "אנו נסוגים" ואבינעם מחפה עליו. גל חום שוטף את אבינעם. טנק לשמאלו נדלק. ההדף והסינוור משהים את פעולתו. מפקד הטנק מזנק מהצריח הבוער, רץ אל תא הנהג, מבחין ב"עיסה", סוגר את המדף ומקיא. הטען קשר מטפס על הטנק אבינעם זב דם, עמוס רסיסים וכויות. אם יפרצו הסוריים עתה בחלק הדרומי של הגיזרה, הם יאגפו את כוח א' יכתרו אותו וישטפו את הגשרים. "הם הולכים וכותשים אותנו", זועק אבינעם, יורה ומסונוור מהתפוצצות הפגזים. טנקים סוריים אחדים מתקדמים בגיזרת אביגדור ואינם נבלמים, עשרות פצועים והרוגים לכוח.

קו ההגנה החטיבתי נפרץ.

"זהו זה". אומר המח"ט ביאוש לרפול, "אנחנו נגמרים, אני חושב שזוהה זה".

"חכה עוד חמש דקות", מבקש רפול, יוצא קרב מינזר סן=סימון במלחמת העצמאות בו חמש דקות נוסמות הכריעו את המערכה. "עוד חמש דקות" הוא מדגיש. הודעת המח"ט מכחישה את שטיפתו הכמעט מיידית של נגמ"ש הפיקוד החטיבתי המרוחק 3 ק"מ מאיזור הקרב ובעיקבותיו של זחלם הפיקוד האוגדתי. עוד דקות ספורות יגיעו הסוריים אל הזחלם. רפול משתתק. הוא מחוויר מעט מסתכל בעוזריו - קצין המודיעין וקצין הקשר, סוקר את פנים הזחלם בחיפוש אחר נשק נוסף ואומר בחצי קול: "חבר'ה, אנחנו נשארים אתם עד הסוף, בסדר!? אנחנו לא חוצים את הירדן מערבה, הא ?"

יוסי עולה על גבעת הבוסטר, מצליח לאחוז באוכף שלש מאות מטר טרם הגעת הכוח הסורי. טייגר יורד ופותח בקרב מגע בטווחים של 2000 -300 מטר ומשמיד כעשרים טנקים סוריים, מאבטח את אגפו של אביגדור. הסוריים מאיטים את קצב ההתקדמות ושולחים כוח מצפון לכביש, כדי לאגף את הכוח של ב' על מדרון הבוסטר מדרום. ארבעה טנקים סוריים מתקדמים כשלוש מאות מטר אל השביל עפר המוביל לעמדות הבוסטר. "היזהר, מימינך!" קורא שמוליק אל יוסי.

יוסי מנסה להפנות את הקנה לעבר הטנק הסורי המכונן אליו ופגז חודר שריון נפיץ פוגע בצריח הטנק שלו.

"נפצעתי קל" מדווח יוסי למח"ט, ממשיך בנשימה חטופה לסגנו . "תפוש פיקוד".!

הוא יורד לעמדת המתנה ובודק עצמו: משקפיו התרסקו, פגיעות רסיסים סביב עינו הימנית.

"החנות א', כאן א' שימו לב" חוכך א' את מילותיו בגיזרה הצפונית של חרמונית.

כל דקה של המתנה משמעותה התקדמות נוספת של שריון סורי, פגיעות במפקדים ובטנקים, כשלון המערכה". אם הסורים מסוגלים לעלות לעמדות באומץ כזה, האם אנחנו, יהודים, איננו מסוגלים להדוף אותם ? זו בדיחה עצובה, האם הם יותא אמיצים מאתנו ? חבר'ה זד לא יתכן!. הם בסך הכל ערבים, ואנחנו נדפוק אותם!חבר'ה, אני מבקש שתתחילו לנוע!".

הקול הבטוח המעודד, עובר במכשירי הקשר כמיברק, כקול תגר. באמונה ללא דגלים, נע הכוח פרוס ברווחה קדימה במכבש רב עצמה, מטאטא בחיפוי הדדי את הטנקים הסוריים שעל העמדות.

הירי חפוז, מחדיר פגז בודד בכל טנק,אינו משתהה לאמת את הפגיעה. עשרות טנקים סוריים בוערים, אחדים מנסים לסגת.

"הנצחון בידינו", מתרגש בקשר א', מתרווח מכ במושבו "הם נסוגים ומושמדים".

"אתה גדול", מתפרץ המח"ט, מזהה מגיבעת החפ"ק,פטריות רבות חדשות המתאבכות בשדה המערכה. "אתה גבור ישראל! כולם גיבורים. אני אוהב אותך ! שמור על עצמך".

בתנופת תנועה מתקדמים הכוחות אל הרמכות בין טנקים סוריים מתפוצצים, שבים וחוזים בשדה הקטל של "עמק הבכא" הופכים את העמק העכור, את האיום הסורי על רמת הגולן, למיטוות הביונות, למאכולת אש, לביית קברות לטנקים, לפתח תקווה.

"רבותי", חודר קולו של מפקד האוגדה אל מכשירי הקשר. "אתם הצלתם את גם ישראל" רפול אינו צוצר את רגשותיו . "אתם הצלתם את עם ישראל".

<u>ההבקעה אל סוריה</u>

דחיקת הסורים אל "הקו הסגול" בגיזרה הדרומית ותוצאת הקרב על "עמק הבכא" בצפונית תוכפים החלטה פיקודית לצאת להבקעה אל סוריה. התכנית המתעצבת, אחר החלבטויות במהלך יום רביעי קובעת: אוגדת רפול (חטיבה 7 + "ברק" + "גולני") תפרוץ ב"בטן רכה" של הגיזרה הצפונית המוגנת באגפה ע"י החרמון באיזור של ג'ובתא אל חאשב; אוגדת לנר תחדור בעקבות רפול או תבקיע הזיתית לחאן ארנבה בציר "אמריקה"; אוגדת פלד תבלוס בגיזרת פפיד תוך בצוע הטעיות.

חבר מפקדי חטיבה 7 יוצאים בצהריים לתמפית על איזור ההבקעה ושיחה בין יוסי למח"ט תורמת לעיצוב תוכנית הפריצה העוצבתית: בהפרדת כוחות מפזרת את המאמץ ומקטינה סיכון בדרכי המוקשים -תפרוץ החטיבה בשני נחיבים: בציר הצפוני - פריצה חצי ק"מ דרומית למוצב 104 בשדה המוקשים מול מוצב תצפית סורי, אל תל אחמר ומזרעת בית ג'אן בציר הדרומי- פריצה ק"מ צפונית למוצב 105, אל ג'ובתא אל חשב, טרנג'ה וחלאס. המח"ט מאייש בשעת ערב את תפקידי המפקדים המובילים: אביגדור, מפקד גדוד ומפקד הגיזרה החטיבתית בקרב על "עמק הבכא", יהיה מוביל הפריצה הצפונית. שעות אחדות קודם לכן מיקם את יוסי בראש הפריצה הדרומית. הפרובלמטיקה של מוקשים באיזור, מעריך המח"ט בצד כישוריו הצבאיים תעודד העמדתו בראש אחד מנתיבי הפריצה, את שרידי "ברק", חטיבת השריון הכתושה שהטרפו כגדוד אל שורות העוצבה מבקש ממג"דו וממטהו להתכנס לקבוצות פקודות ב-22.00 בחמ"ל החטיבתי המאולתר בצומת ואסט.

ב-20.00 מכנס יוסי את קציני הגדוד לדיון בבעיות המוקשים סביב שביל העפר המוביל למוצב התצפית הסורי, דרכו תפרוץ החטיבה. הוא בוחר ציר פריצה עד לאיזור המוקשים וקובע את סדר הפלוגות ודרכי פנוי הפצועים, כאשר מישהו מתפרץ לדיון בקריאה: "יוסי, כל התכנון שלך עקום ! מישהו מניח יומיים לכני המלחמה מוקשים בצד שלנו!"

יוסי קופץ ממקומו. מנסה להזעיק את המח"ט - איננו הסמח"ט -איננו יודע כלל על שדה מוקשים. חולשה שוספת את אבריו. "כנראה" מפטיר מישהו "שבחטיבה המרחבית יודעים". במהירות שגעונית הוא נוסע לנאפח, נפגש עם הסמח"ט המקומי המצליח לאחר את סגן דודו, מניח המוקשים השנים יורדים במהירות לחמ"ל של נאפח ומעיינים במפות המיקוש ויוסי מחוויר - איזור הפריצה המתוכנן זרוע במוקשים צה"ליים לאורך חמש מאות מטר. "עלי להמשיך ולעבור את חמש מאות המטרים הפרובלמטים האלה על ציר המערכת, המועד להפגזה ארטילרית ולהסתכן בנסיעה מהירה במקביל לקו החזית. איתור המוקשים חייב להיות, לפיכך בן דקות ספורות" .

ב-22.00 מתכנסים קציני חטיבת 7 לקבוצת פקודות בחמ"ל מאולתר בצומת ואסט - שני אוהלים מתוחים בין שני נגמשים. הם משילים את התחרותיות של כל יממות השנה והתרגילים, מתחבקים ומחליפים במהירות מואצת רשמים, בודקים מידע על חברים משותפים שנפלו בדרום הרמה ובחטיבת סיני, מתרכזים לבסוף בלוח המפות. הקמ"ן החטיבתי מבדיר נתוני קרקע, הערכת אוייב, מיקומם האפשרי של שדות המוקשים הפרובלמטיים. המח"ט מכליתי: החטיבה מובילה אל הפריצה האוגדתית,

תפרוץ בשני מאמצים מקבילים באיזור ג'ובתא אל חשב. סדר הכוחות - לפריצה צפונית אל מזרעת בית ג'אן - יוביל גדוד אביגדור ואחריו כוח עמוס, את הפריצה הדרומית אל חאלס - גדודי יוסי ויוס. יאיר מחפה ומשמש כעתודה.

המח"ט מבחין בעירנות הפוחתת, בדלילות התגובות, בעיניים השקועות. הוא מציץ בשעונו: 01.30. עוד שבע שעות לפריצה. הוא חוקר בסידרת שאלות אישיות את מג"דיו על מצב הכוחות. התשובות העניינית והיבשות מחזקות את החלטתו לנעות את קסומת הפקודות במיתקפה אידיאולוגית לטעינת מצברים מרוקנים של לוחמי "ברק" הנלחמים במסגרתו.

"אני רוצה לומר לכם כמה מילים" הוא אומר בחצי קול, המדליק בנחישותו את שאריות כשר ההקשבה.

"מה שאתם הולכים לבצע - ישבוה את הסורים". אומר י' "הכוח היוצא היום, הבוקר, להבקעת המערכים הסוריים - הוא חוד החנית של כוחות השריון שלחמו בדמת הגולן לאורך כל שלבי הבלימה, מעתה ואילך - הפריצה - אינה המלחמה של החטיבה שלנו בלבד. זוהי מלחמה משותפת לשתי חטיבות אחיות. בצרוף הנסיבות העכשווי אנו יוצאים להתקפה תחת הכותרת של "7" אך האנשים הם המעניקים לאותה כותרת את התוכן. והכוח אינו הומוגני . הוא כולל מפקדים ואנשים מ"ברק" שלחמו עמנו בקרבות הבלימה הנוראיים. וברוח אותה לוחמה גבורה, זוהי ללא ספק זכותנו הגדולה להיות הראשונים החוצים את גבולות הקו הסגול וחודרים אל שטח סוריה. הסורים בנסיגה. הם מתמוטטים. אנחנו נכניס להם, נחדור ונבצע את כל המשימות שלנו.

"איבדנו חברים ולוחמים". קולו עצור הזעם וחנוק הדמעות מתעצם "במלחמה עם צבא אכזר, אכזר הרבה יותר מהצבא המצרי. צבא קשה עורף. אנחנו חייבים ללמד אותו לקח. אני מתכוון לכך. אני רוצה שתשנאו את הסורים, שתשמידו אותם. אבל שלא תבינו אותי לא נכון, אל תתעללו בהם. כולנו במאמץ עילאי של כל הלוחמים והדרגים ניקום בהם על מה שעשו לשתי החטיבות שלנו ביממות הבלימה הראשונות"

בדממה, לעיתים בדמעות, מעכלים המפקדים את דבריו "נאום חוצב לבבות", ירשום קמ"ן "7" ביומנו.

ביום חמישי בשמונה בבקר מציג אלוף חופי את תכניתו בפני הרמטכ"ל, מפקדי האוגדות ומח"טיהם סמוך לצומת ואסט.

ארטילריה מרכבת מאיזורי הכינוס אל הגבול. מוסה יתגושש בגיזרת רפיד ויוודא עוצמת תגובת הנגד הסורית אך לא יעבור את הגבול, דן ינוע אל איזור אחמדיה ורפול יפרוץ בגיזרה הצפונית בשני נתיבים, אל מזרעת בית ג'אן ופיתחת הלג'ה. דן "יתחמם" בין שתי אלטרנטיבות כניסה בעקבות רפול, או הבקעה מקבילה, מאוחרת בשעתיים שלוש, בציר דמשק.

תוכנית ההבקעה פתוחה לאילתורים ולהחלטות מרחיקות נתיבים בשטח. אם יתקל רפול בתגובת נגד חזקה בגיזרתו ומוסה פלד, במאמץ היותר כישני, יבקיע בגיזרתו ללא כל קשיים - יחולץ רפול ויעבור עם מסגרות לנר דרך פלד. סיכומים נוספים : חיל האויר יתקוף, מדרום לצפון, את מבצבי הקו הקדמי, סוללות ארטילריה, טילים ושדות תעופה, ארטילריה מרוכזת תרעיש דקות לפני השי"ן ותלך מאות אחדות של מטרים לפני הפורצים. שעת השי"ן נקבעת ל-10.00 כדי למקד את השמש, עם חציית הגבול ב-11 לערך, בעיני הלוחמים הסוריים. הערה: שי"ן יכול לנוע שעה קדימה כדי לאפשר לחיל האויר פעולת כתישה נוסכת.

ב-11.15 פוקד המח"ט על תנועת הכוחות.

ארטילריה סורית מטפסת לפני 21 טנקי כוח יוסי בנתיב הפריצה הדרומי. הוא מזניק את הכוח ברווחים של 50 - 70 מטר, מתמקם שביעי אחרי רס"ן אבנר, וטנקי מורג ודחפור. אלה נתקעים בעליות הגבעות, אינם "מושכים" ומעכבים את הגדוד תחת הפגזה ארטילרית ל"נצח" של 2 -3 דקות דודו קצין ההנדסה, נשאר מאחור, מצליח לתקן את הטנקים הבעייתיים והכוח מתעקל בסיבוב אל "ציר המערכת".

ארבעה סנקים מאבדת חסיבה 7 בפריצת הקו הסורי ונעה עתה לעבר יעדיה: יוסי פונה דרומה וכובש את מיתחם טרנג'ח, תל - אחמר, מחנות תאלס וחאלס, יוס מ"7" את חרפא אביגדור מ"7" וכוח עמוס מגיעים אל מבואותיה של מזרעת בית ג'אן. ערב יורד: חידלוק, חיחמוש מואץ, שעות בודדות של שינה תודות לאבסחת לוחמי " גולני " וסיירות חי"ר נבחרות.

בבוקר יום ששי פוקד מח"ס 7 על יוסי לכבוש את צומח מסגד/אמריקה. אש טילים וארטילריה עזה ניתכת על הכוח מתל - שמס.

יוסי ואבנר מנסים לגלות את המעבר בפאתי שדה המוקשים הצה"לי בן 500 המטר. אחרי 300 מטר מבחין אבנר - מג"ד גדנע שעבר הסבה לשריון ואיש "ברק" - בקצהו הצפוני. הוא פונה ב-90 מעלות, ניצב לגדר הסורית. "דרוס אותה, דרוב את הגדר!" הוא שואג להרצל כהן, נהג הטנק המוביל. הוא שומע ברשת הקשר את מיקומו של אביגדור ומחייך - מקדים בארבע חמש דקות את נחיב הפריצה הצכוני. "אנחנו עוברים את הגבול!" מתעצ מת זעקתו בקשר "ג-נ-ח-נ-ו עוברים את הגבול". שרשראות הטנק טוחנות את הגדר לחתיכות בודדות הנזרקות לצדדים. הוא סוקר את הטנקים המתקדמים אחריו ומתעודד, מרגיש סוף סוף משהו מהרגשתו של חייל מנצח, חייל יוזם. הוא מתמרן את הכוח - בדרכו אל מוצב התצפית הסורי - על גדרות אבנים, כדי להימנע ממוקשים ולפתע הוא שומע -800 מטר מציבו השני של הגבול הישראלי - חבטה בתחתית הטנק. אינו מאמין הוא פוקד אינסטנקטיבית על נהג הטנק "תמשיך, תמשיך", מנסה להחעלם.

"אינני יכול" מהזהרת אחר שניות התשובה המאומצת, "עלינו על מוקש".

יוסי עוצר את הכוח. הוא מדווח למח"ט על המוקש ומתחבט. טנקי המורג הושבתו. מחלקת ההנדסה נמצאת הרחק מאחור וארטילריה כותשת את סביבותיו. הוא מבקש תיגבור ארטילרי על מוצב התצפית החום, על הכפר ג'ובתא אל חאשב מצפון ועל תל דהור בחפיתו. כמו מחפש אוצר עתיק יותין, הוא נע בראש הכוח עם סג"מ אבשלום, מטפס על טרסות, כמעט בלתי עבירות, מחפש ס עים ואבנים רציפות שעליהן ומתחתן קשה להטמין ולזרוע מוקשים.

יוסי ואבשלום מהלכים איד אחרי השני על הטרסות, שוברים בנחיב כמעט בלתי עביר בפניות חדות. הצנטוריונים מקרטעים על הררי האבנים, נוסעים על בסים בטרסות עם זחליהם. הוא מנווט ומסיט את הארטילריה מעט מזרחה, "מוציא עיניו" בחיפושים אחרי שביל בין שדות המוקשים ומתרווח לבסוף, כפוף בצריחו, מאתר פיסת קרקע המתמשכת אל המצבב ברוחב 6 -7 מטרים, בין שני שדות מוקשים.

"מצאתי" הוא מתפרץ אל רשת הקשר, "מצאתי דרך".

"יפה יפה" אומר המח"ט, עדיין בדאגה:"אני רוצה שתסמן אותה, תסמן את ה"קולים" (העקבות) שלך"!

י' זורק שני רימוני עשן צבעוניים, פוקד על אחד המט"קים לסמן את הדרך הנפרצת, קורא לשדרה לעקוב אחרי הקוליסים ולנוע. אחר דקות מדווח סא"ל אביגדור על הצלחת כוח המשימה שלו שלשה ק"מ צפונה להבקיע דרך אל גזעים כרותים בין שדות המוקשים.

"עברתי את שדות המוקשים" מדווח יוסי ב-11.40 והמח"ט מחדיר בעקבותיו את הגדוד.

"נסוגונו קצת אחורה, ממש הסתחרנו בתוך אחד הערוצים, והחל משעה שש בבקר ~~אר שש והצי~~ ועד קרוב לשעה תשע היינו נתונים להתקפות אוויר די רציניות של הסורים, מהאויר פגעו לנו בטנק, הכניסו לנו רקיטה בצריח, וקיבלתי דימום באוזן, התפוצץ לי עור התוף באוזן ימין. החבר'ה שלי שוב עשו עבודה טובה והבשו אותי וביקשתי ממפקד העוצבה שיחלץ את הכוח שלי להתארגנות מאחור.

הכניסו את היחידה של יאיר למגע עם הסורים, בערך באותו איזור שבו אנחנו נמצאנו, ועל יזי התגנבות ממש של טנק טנק אחורה הצלחנו להתרכז מחדש באיזור חאלס. התחלנו לתדלק ולתחמש, משדרות חספוקת שהגיעו אלינו בצורה מסודרת מאוד מאחור ואני עליתי לתצפית לכפר חלאס, שממנו אפשר לצפות על כל האיזור ועל הדרך בואכה דמשק.

ואז התגבשה הצעה שהייתי שותף לה, לנסות לבצע תנועת איגוף מצפון, דרך השטח הבזלתי, שרבים מאלה שהיו שם חשבו שהוא בלתי עביר, ולנסות לתקוף את כל התל הזה מכיוון צפון מזרח. יצאנו עם שמונה טנקים בלבד. הצלחנו לבצע תנועת איגוף, כאשר על כל שמונת הטנקים נמצאים שבעה קצינים - כולל אותי ועוד סמל ראשון אחד, אדיר שטרן ז"ל, כמפקדים. יתר הטנקים התארגנו בצומת חאלס לתדלוק ולתחמוש, מתוך כוונה שאנם ילך לנו, הם יצטרפו אלינו.

הצלחנו להגיע ממש לעורף של המערך הסורי, בלישהם הרגישו שביצענו את התנועה. ובסביבות השעה ארבע הרבצנו עליהם ירי רצחני ממש, כאשר הם עומדים גלויים לפנינו. עם האחוריים

אבטחת

אלינו ויורים לכיוון מערב. הדלקנו אותם כמו במיטווח, אחד אחד כמות רציניה מאוד של טנקים כלי פיקוד, נגמשים ולאחר מכן הרמתי משקפת, סרקתי את הרכס, לא ראיתי אוייב, על כל פנים לא ראיתי טנקים או תותחים או דברים כאלה - השעה היתה מאוחרת והשיקול שלי היה, שלחזור לאותו נתיב של דרך לא דרך, מצפון - לא אצליח. לנסוע על הכביש לא יכולתי, מכיוון שהגבעה היתה בשליטתם. לכן נותרהלי הפתרון להסתער קדימה ולקחת את הגבעה.

קיבלתי סיוע ארטילרי, יצאנו להסתערות ומתוך תחושה של נצחון ממש, שפנו את היעד, וכבר התחלנו לעלות בשני שליש הרכס, כאשר שני טנקים נשארו בחיפוי וששה טנקים הסתערו יחד אתי, במין ראש חץ כזה ואז הסורים הפנו כלפינו מהאגף השמאלי שלנו איזה שהם כלים שמשגרים טילים והתחילו לדפוק אותנו במטח של טילים.

טיל ראשון חלף לי מעל הראש והחוטים שלו הסתבכו לי בקסדה ובכתפיים ומיד אחריו הגיע הטיל השני. היתה התפוצצות ובשלב הבא מצאתי את עצמי מוטל ליד הטנק, על הארץ, עם רגל שמאל פגועה בצורה רצינית מאוד. בעיקר בירך אבל גם השוק וזרוקהיב-90 מעלות על הרגל השניה, כאשר העצמות שבורות וחשופות, והייתי בהכרה מלאה.

אני זוכר את השניה שבה מגיע אלי נותב אדום ואת הפיצוץ. והדבר הבא שאני זוכר זה שאני נמצא על הארץ. ברגע הראשון - אמרתי לעצמי משהו בקול רם. אני חושב שאמרתי שאני אבוד או משהו כזה. "יוסי, אני אבוד" - או משהו כזה. זה היה שוק לא רגיל. פתאום אתה מוצא את עצמך מחוץ לטנק, באמצע הסתערות ואתה לא יודע מה קרה ליתר הכוח, אתה גם לא יודע עדיין מה קרה לך, עם זרמי דם כאלה, ששוטפים אותך וכאבים די רציניים, אז אתה המום, אתה כמו פרש בלי סוס, זה בדיוק מה שהרגשתי פרש בלי סוס.

אני מניח שצעקתי לעזרה, אחרי פרק זמן שאני לא יודע להגדיר אתותו, זחל אלי צביקה, נהג הטנק שלי. הוא הגיע אלי , ניער אותי ושאלי "יוסי, מה קורה לך ?" אמרתי לו: "תראה, אני חושב שהלכה לי הרגל. תנסה לקפוץ על הצריח ולהוריד את מכשיר הקשר." וצביקה זינק לצריח שהיה כולו מכוסה בלהבות והוריד את המכשיר. לקחתי את מערכת היד, אמרתי משהו כמו; נפצעתי, הלכה לי רגל. משהו כזה' אני נמצא ליד הטנק, הלכה לי רגל. תצילו אותי. כל משך הזמן מהרגע שנפגענו עד שחילצו אותנו היה בן שעתיים וחצי לשלוש. זה משך זמן ארוך מאוד לגבי פצוע בשטח ועברו עלי המון מחשבות בראש וקרו המון דברים, בו זמניים. מצד אחד הטיפול האישי שטיפלנו צביקה ואני בי (צביקה לא היה פצוע), על מנת לשפר את המצב ולהחזיק מעמד ושאני לא אאבד את ההכרה. ומצד שני - כל המחשבות מהסוג של מה יקרה אם הם לא יגיעו אלינו. הרי ידעתי שאנחנו נמצאים בתוך שטח אוייב, שלא בצענו את הכשימה ב למותה וגם לא יחעתי מה קרה ליתר הכוח.

דווקא הוודאות שהיתה לי באותו רגע שכל הכוח נגמר - זאת אומרת לאהרק הטנק שלי אלא כל הכוח נגמר - השפיעה עלי מאוד. מחשבה נוספת היתה מה לעשות הנה עוד מעט יירדו עלינו הסורים ויקחו אותנו בשבי. וגם כאן הגיע המציל, המושיע התורן. זה היה בחור בשם יוני, שנחלץ לעזרתי עם חבורה של לוחמים ורופא ד"ר דוד, הם קלטו את הקריאה שלי בקשר ושמעו את התאור היכן אני נמצא, ובסיוע ארטילריה, שהנחיתה אש מדוייקת לאותו איז ר שבו היינו, בעיקר פגזי עשן, על מנת שבאמת לא יבואו לקחת אותנו בשבי, ולפי התדריכים שהוא קיבל, בחלק מהסמן ממני כל עוד יכולתי לדבר, וחלק מהזמן מצביקה - החל לנוע אלינו.

בינתיים הרחיק אותי צביקה מהטנק כי הוא חשש שהטנק הבוער יתפוצץ עלינו. הוא גרר אותי לאיזה מחפורת כ-15 מטרים מהטנק הצידה ולאחר מכן הוא זינק לטנק פעם נוספת, והוציא משם ג'ריקן מיים, כא ר הטנק בער והשקה אותי הרבה מאוד מיים.

והרופא דיבר איתו בקשר והסביר לו איך לעשות לי חוסם עורקים ליד המפשעה. צביקה גם יישר לי את הרגל, החזיר את העצמות למקום והתחיל לקשור את כל הרגל. הוא חבש אותי עם הבגדים שלו ועם הבגדים שלי, עם האוברול שלי ועם האוברול שלו, שהוא קרע אותם לפסים, וכך הוא שמר אותי בהכרה. זאת היתה מעין עיסקה חבילה כזאת - אני במפקד יודע איפה אנחנו נמצאים ומסוגל להדרך אנשים להגיע אלינו, והוא כנהג שרואה את כל המלחמה מבעד לפריסקופ, בריא ומסוגל לברוח בכוחות עצמו, אם רצונו בכך, אבל הוא מתעקש שלא להשאיר אותי לבד, והוא מוכרח לשמור אותי בהכרה, כי בלי בכרה שלי החבר'ה לא יצליחו להגיע אלינו. ואני, כמה פימים אמרתי לו. צביקה, שמע - ברח, אין כאן מה לעשות, והוא לא רצה בשום פנים ואופן לברוח ואמר, שהוא ישאר אתי ויחלצו אותנו.

שאלתי אותו ומה יהיה אם לא ימצאו אותנו, אותה חבורה של יוני, שהתחילה לנסוע על אותו נתיב שבו עשינו את האיגוף' והוא אמר' אז בלילה אני אראה, אולי אמצא איזה שהוא פתחון. אם יירד לילה, אולי אני אסחוב אותך איכשהו..

והנה, הגיע הרגע שצביקה א ומר לי: הם באים, הם באים, ואני לא מאמין לו ואני שואל אותו מאפיה הם באים והוא אומר' הם באים מהכביש. אמרתי לו: תגיד להם שיעצרו בכביש, שלא ימשיכו להתקרב עם הנגמשים כי ידפקו אותם. אחרי כן הם הלכו ברגל, ואז כבר שכבתי והרשיתי לעצמי לדמדם כי ידעתי שהם באים, והתחלתי לשמוע את הפסיעות שלהם מתקרבות לשוחה, ושמעתי את יוני נותן הוראות "תשתופפו, תשכבו" ואני התחלתי לצעוק אליהם. יוני תזהרו, יורים פה, תשכבו ויוני אמר לי. יוסי, עכשיו תשתוק. מעכשיו אני המפקד.

בן זמנית ממערב למזרח נע כוח עמוס אל מזרעת בית ג'אן, את 40 הטנקים מאיישים עשרות השריונאים שחזרו מהשתלמות או מסיול בחו"ל וסטודנטים אנשי מלואים, עצועים קל שנפגעו ביום הלחימה הראשון בחזית סיני. קצינים וחוברים שלא הפיקו לצאת עם יחידותיהם, נכי צה"ל כולל בעלי פרופיל 24 קציני שריון שיצאו לפנסיה ולוחמים שלא קיבלו צו גיוס.

כוח אביגדור חוקף, הכוח אחזיחית את מזרעת בית ג'אן , המאוכלסת כ- 15 טנקים ומאות בזוקאים. במהלך התנועה נפגע עמוס, הכוחות מתפצלים ומתנהלים קרבות מקומיים בחורשה הסמוכה לעיר, במבואותיה וברחובותיה מלחמת החבואים של שריון.

אחר הצהרים בסוגים שרידי הכוח הסורי מזרחה אל אזור קטנא ., מזרעת בית ג'אן, מתקבל הדיווח. הקרב תם מזרעת בית ז'אן בידנו, אותו ערב נופלת החלטה בפיקוד לכבוש את תל - שמס בנתיבו של יוסי, ע"י כוח מילואי צנחנים.

יחידת מישנה מכח יאיר חוסמת, לפיכך, את " אמריקה ממזרח, כאשר כוח מרכזי תוקף את המיחתם וכובש אותו - כמעט ללא קרב - מדרום. עם שחר יוחלף הכוח ביחידת טנקים של סא"ל יאיר.

כוח הטנקים יהדוף שלוש התקפות נגד סוריות לכיבוש התל. שבעת הטנקים עומדים בלחץ ההנחתות הארטילריות, נסיונות טנקים סוריים, בזוקאים ולוחמי חי"ר לטפס על התר. בהתקפה השלישית והקשה מכולם הצליחו לוחמי החי"ר הסוריים - במחסום ההפגזה הארטילרית - להגיע עד 40 מטר מעמדות כוח יאיר.

במיקלעיהם הדפו הטנקיסטים אאאא

שאלתי אותו: "מה אתה אם לא יהודי, אתה אולי ערבי?" והוא אמר: "לא". אמרתי לו: "אם אתה לא יהודי, אז
על אותו נתיב שבו עשינו את האיגוף!" והוא אמר: אז בלילה אני אראה, אולי אמצא איזה
שהוא פתחון אם יירד לילה, אולי אני אסחוב אותך איכשהו..

והנה, הגיע הרגע שצביקה א ומר לי: הם באים, הם באים, ואני לא מאמין לו ואני
שואל אותו מאפיה הם באים והוא אומר: הם באים מהכביש. אמרתי לו: תגיד להם שיעצרו
בכביש, שלא ימשיכו להתקרב עם הנגמשים כי ידפקו אותם. אחרי כן הם הלכו ברגל, ואז
כבר שכבתי והרשיתי לעצמי לדמדם כי ידעתי שהם באים, והתחלתי לשמוע את הפסיעות שלהם
מתקרבות לשוחה, ושמעתי את יוני נותן הוראות "תשתופפו, תשכבו" ואני התחלתי לצעוק
אליהם: יוני תזהרו, יורים פה, תשכבו ויוני אמר לי: יוסי, עכשיו תשתוק. מעכשיו אני
המפקד.

בו זמנית ממערב למזרח נע כוח עמוס אל מזרעת בית ג'אן, את 40 הטנקים מאיישים עשרות השריונאים
שחזרו מהשתלמות או מסיול בחו"ל ומסודנסים אנשי מלואים, מצועים קל שנפגעו ביום הלחימה הראשון
בחזית סיני. קצינים וחוברים שלא הספיקו לצאת עם יחידותיהם, נכי צה"ל כולל בעלי פרופיל 24 קציני
שריון שיצאו לפנסיה ולוחמים שלא קיבלו צו גיוס.

כוח אביגדור תוקף, הכוח אחזיתית את מזרעת בית ג'אן , המאוכלסת כ- 15 טנקים ומאות בזוקאים.
במהלך התנועה נפגע עמוס, הכוחות מתפצלים ומתנהלים קרבות מקומיים בחורשה הסמוכה לעיר, במבואותיה
וברחובותיה מלחמת החבואים של שריון.
אחר הצהרים מסוגים שרידי הכוח הפורי מזרחה אל אזור קטנא ,, מזרעת בית ג'אן, מתקבל הדיווח.
הקרב תם מזרעת בית ז'אן בידנו, אותו ערב נופלת החלטה בפיקוד לכבוש את תל - שמש בנתיבו של יוסי,
ע"י כוח מילואי צנחנים.

יחידת מישנה מכח יאיר חוסמת, לפיכך, את " אמריקה ממזרח, כאשר כוח מרכזי תוקף את המיתחם וכובש
אותו - כמעט ללא קרב - מדרום. עם שחר יוחלף הכוח ביחידת טנקים של פא"ל יאיר.
כוח הטנקים יהדוף שלוש התקפות נגד סוריות לכיבוש התל. שבעת הטנקים עומדים בלחץ ההנחתות הארטילריות,
נסיונות טנקים סוריים, בזוקאים ולוחמי חי"ר לטפס על ההר. בהתקפה השלישית והקשה מכולם הצליחו לוחמי
החי"ר הסוריים - במחסום ההפגזה הארטילרית - להגיע עד 40 מטר מעמדות כוח יאיר.
במיקלעיהם הדפו הטנקיסטים xxxxx xxxxx את ההתקפה, בפגזיהם מיתקפת גדוד סורי במיתקפה הראשונה.

כוח מישנה מיחידתו של יאיר, בפיקוד הסמג"ד יוסף משתתף אחרי כיבוש מזרעת בית ג'אן בהגנתה של העיר
ממיתקפות נגד סוריות בשיתוף כוחות "גולני". לאחר תשעה ימי הגנה רצופים הורה מת"ט "גולני" ב- 21
באוק' לרכז כוח משימה בן ששה טנקים ממעדה ולהתכונן לעלות על החרמון.
המשימה:-לפרוץ בציר הכביש המוביל לרכבל העליון, לחמות על לוחמי החי"ר ולפייע בכיבוש המוצב.

בשבע בערב יוצא הטור אל הג'דל שמש. כוחות מזוחלמים ומנוגמשים של "גולני" מלווים בכוח הנדסה נחושני
מספסים ראשונים על ההרן כאשר ששת/הטנקים נעים על הכביש הצר. העליה קשה, איטית, אורכת כל הלילה,
וההיתקלויות הראשונות מתנהלות בשלוש בבוקר. מעט לפני הרכבל - העליון בסיבוב מפותל.
נקלעים הטנקים למארב נ"ט סורי קטלני: פריסקופים נפגעים, יוסף פוקד להמשיך ולנוע, הלוחמים
נאלצים להוציא את ראשיהם החוצה. הם מתקשים לזהות את הסורים המסתתרים בתוך כוכים וקפלי קרקע,
אך משיבים אש. צלפים פוגעים, עד מהרה ביוסף המוביל, וסגן משה הנוטל פיקוד נפצע גם הוא.
סמל נתן נגר, חותחן טנק יוסף ממשיך ומוביל את הכוח "הטנק המוביל נפגע, דרכנו נחסמה"

מספר נתן: לא יכולנו עוד לנוע. לפיכך הוריתי לאנשים להתרכז בזיהוי צלפים ועמדות , ולירות פגז
לכל מטרה. ואמנם אחד אחר השני החלו התותחנים להודיע לי על זיהוי מטרות רבות, וצלפו בהצלחה אחר מחצית אמ
השעה, השתחררה הפוגה פתאומית בשטח. אנשי גולני נמסר בקשר, נכנסו לקרב פנים - אל פנים עם אנשי הקומנדו
הסורי שנאחזו במוצב. החלטתי לנצל את הרגיעה הפתאומית באזורנו לפינוי הטנק שחסם את הדרך.

באותו רגע הגיעה הבשורה:- " החרמון בידנו", דגל כחול לבן הונף.

מלחמתה של עולמה "בית"

תודרה המטידה

העורך דוד צמר

(נמסר ע"י סאלי יאיר נפש' ד' - 25.6.35)

אלוף פיקוד הצפון, יצחק חופי,

על עוצבת ברק:

" אני יכול להגיד בפה מלא, שיצחק
בן-שוהם ואנשיו הם שנתנו למדינת
ישראל חיים. להם מדינת ישראל
חייבת תודה. בזכות הלחימה העיקשת
של החטיבה הדרך לא היתה פתוחה
לסורים.
הלחימה הזאת נתנה לנו את השעות
לגייס יחידות מילואים ולהריץ אותם
על הצירים. הם הגנו על המדינה, על הבית"

(מעריב, 22.3.74)

הקדמה

קורא יקר,

בחוברת זו, תמצא את סיפור עלילותיה של חטיבתנו במלחמת יום הכיפורים, כפי שנרקמה מעדויותיהם של הלוחמים. הסקירה המובאת להלן, היא מעשה שיבוץ של רצף מהלכי הלחימה וסיפורי לוחמים.

אין זה סיפורו של המאורע הגדול כולו – באשר כרך עבה יידרש לתיאורו של אפוס גבורה מופלא זה. אף על פי כן, בינות לשורות שבסיפורי הלוחמים, מנצבים ועולים ההדים לזעזועים הגדולים שעברו על חטיבתנו, לדני הגבורה המכואבים שנרשמו בדם לוחמיו, לעוזם של הקרבות ולאופייה של הלחימה.

עלילות הגבורה של החטיבה הפכו לשם דבר בארץ והעתונות אף הדביקה לנו את הכינויי "עוצבת הגבורה". את שמה זה, רכשה החטיבה במחיר יקר מאד. בטרות הקרב השארנו ממיט חברינו ושריוננו.

להשגת הנצחון נדרשו כוחות נפשיים ופיזיים עצומים, בהם באו לידי ביטוי כל ערכי הלחימה דבקות במטרה, אחוות לוחמים, חושייה ועילויי גבורה לאין ספור. החטיבה הוכעלה במשימות שנתנו ביטוי מכסימלי לעקרונות וכללי הכלת ה ריון. עם פרוץ המלחמה, היא שימשה כמערכת בלימה שסיכלה את נסיונות ההדרה וההתבססות של האוייב בשטחנו ולאחר מכן, נטל חלק בפריצת מערכי האוייב.

אנו מקוים שבחוברת זו הצלחנו לתת ביטוי מה לרודל המאורע ולרוח הלוחמים.

העורך

דוד זוהר

מלחמתה של עוצבת ברק

בוקר יום הכיפורים, החל ככל אחד מן הימים האחרים בשבועיים האחרונים מאז נכנסה העוצבה לכוננות גבוהה: חצפיות, בדיקת כלים, ניקוי נשק ודריכות לקראת ארשרות של "יום קרב" עם הסורים. יחידותיה של עוצבת ברק, היו פרוסות לאורך קו ההגנה הקדמי של רמת הגולן, מן החרמון בצפון ועד רמת מגשימים בדרום -גבול של 80 ק"מ. גדוד סער.בפיקודו של יאיר, היה ערוך בגיזרה הצפונית וגדוד סופה, בפיקודו של עודד, בגיזרה הדרומית. אנשי היחידה ידעו על חיכבור המערכים הסוריים בגבול הישראלי במשך הימים האחרונים, אך אותו בוקר לא שיער איש מהם שתוך זמן קצר יתחילו העניינים להתגלגל בקצב מטורף.

הידיעות המודיעיניות שזרמו ללא הפסק, מסרו הפעם על היערכות יוצאת דופן בקצהו השני של הגבול: טנקים וסוללות קודמו ומערך השריון של האויב הלך והתעבה מרגע לרגע. ניתוח שנעשה ע"י הקמ"ן העוצבתי, רס"ן משה, והמח"ט יצחק בן שוהם, הביא את השניים לידי מסקנה משותפת שמלחמה עלולה להחלקח בכל רגע.מיד לאחר מכן, נחקבלה הודעה מהפיקוד שפריצת המלחמה הינה ענין של שעות. הודעות ברוח זו נמסרו למפקדי היחידות של העוצבה, והילו לא איחרו למסור על כך לפיקודיהם.

"צפוי לנו יום לחימה קשה",בישר יאיר בדאגה לחייליו, בסובבו כעמדה לעמדה.הוא הבהיר להם את חמונת המצב כפי שהיתה ידועה לו וביקש מכל אלה הצמים להפסיק את הצום. "איש צרות שיפעל בחושים קהים ומחוך חולשה גופנית" -הסביר להם -" יסכן לא רק את צנות הטנק, אלא יפחית מהכושר המחלקתי והפלוגתי". החיילים וכולם הלו מעבירים את הציוד האישי לטנקים. סרן צביקה רק הורה לרס"ל איציק בן שושן ז"ל להחיש ארוחת צהריים מלאה לשסה.

חכונה דומה נשחררה גם בגיזרה הדרומית. לבקשת עודד, הפסיקו החיילים את צומם והחלו בבדיקה חוזרת של הכלים.

אלרף הפיקוד ששהה בנפח ביקש מהקמ"ן משה לקרא למח"ט ולמסור לו שהנא מקבל את הפיקוד על הגיזרה עד השעה 1330.

האופק משחיר

בסביבות השעה 1345, פתחו הסורים בהרעשה ארטילרית לאורך הקו ובתקיפה של מטוסי איג וסוחוי. גם נפח עצמה הורעשה. המח"ט פקד על כל הכוחות להיכנס לעמדות חצפית שהיו מוכנות בשטח מול מסרות סוריות ומול צירי הפריצה האפשריים של האוייב, ולהיות מוכנים לפתוח באש. כעבור רבע שעה,הורה המח"ט לתפוס את עמדות הירי המוכנות, על פי החרבולת. בשעה 1421, בחסותה של ההרעשה המאסיווית, החלו פורצים מאות טנקים סוריים בכמה צירים לחוך הרמה.מעמדותיהם, שחלשו היטב על המישורים והרכסים שממול, הישירו לוחמי העוצבה מבטים משתאים ופיות פעורים. החזיון היה מבעית. בכל עמדה, ישבו כסף הכל כוחות קטנים שמנו 3 עד 8 טנקים ואילו מולם השחיר האופק מגודש טנקי - אוייב. מול כח אוייב אדיר זה, שהסתרם אותו יום ב-1200 טנקים,עמדו אותה שה עוצבת ברק וכח שריון סדיר נוסף,

חודה של המיתקפה הסורית הראשונה, החל להסתמן בגיזרה הצפונית של הרמה. על סף תעלות הנ"ט,מאחר יאיר שלשה מאמצים סוריים מרכזיים: באזור קוניטרה, מול חרמונית (תל א-שיחה) ובכיוון ג'ובתה אל-חשב. הוא פוקד על כוחותיו לטפס במהירות אל הרמפות (עמדות הטנקים) ולעצור את הטנקים הסוריים בטווחים של 2500 - 3000 מטר. "רוצה טנקי גישור בתוך הכוונת"- פקד. אותה שעה התקרבו טנקי גישור סוריים אל התעלות הנגד-טנקיות והטילו את גשריהם,וליאיר היה ברור שאם לא יושמדו טנקים אלה ראשונים, צפויה שטיפת מאסות פנימה.

"השמר ככל יכולתך" - פוקד סגן אברהם קיימו על ממי"ם בגיזרת ג'ובתא אל-חשב, ומוסיף: "בכל המהירות, לצדד אפילו ביד". סרן צביקה רק אוסר על מפקדי הטנקים לפתוח באש מטווח גדול בגיזרת הבוסטר. כאשר מתקרבים הסורים לטווח 2500 מטר הוא מאשר לזאב, התותחן הפלוגתי המצטיין, לשלח פגז בטנק גישור נחשוני. פגז ראשון - והטנק נדלק. "שמפניה אחת לטובתך" מתפרץ צביקה וכל הפלוגה שמחה על הצלחה ראשונית זו.

חתת "כוורת" של פצצות ממטוסי קרב סוריים והפגזה ארטילרית סורית עזה, מבעירים לוחמיו של יאיר בכל המוצבים עשרות טנקים. הקרבות הלכו והתעצמו ועניני האבק היקשו על הראות. יאיר מנחית באותה עת אש תותחי 155 ו-160 מ"מ באזור תעלות הנ"ט ופגזי "הוביצר" על סוללות ארטילריות וריכוזי שריון בחאן ארנבה ואום בוסנה. מפקדי המחלקות שלו, אביב, מולי, יכין ודורון מדווחים לו על השמדת עשרות טנקי האויב המופיעים מולם.

"צייד ברווזים"

" זה היה כמו צייד ברווזים " -מספר סרן עודד ישראלי בהיזכרו בקורות אותו יום: "הייתי עם פלוגתי באזור קוניטרה כאשר הסורים פתחו במלחמה. על פי הוראת המג"ד יאיר, נענו לעבר העמדות במוצב הבוסטר ושם הצטרפנו לכח של יכין. לאחר שתפסנו עמדות, זיהיתי שני מאמצים עיקריים של הסורים כשאחד מנסה לפרוץ למוצב שלנו והשני למוצב הדרומי יותר, בו ישב דורון. המט"ק שוקי ירה לעבר טנק גישור והשמיד אותו. לאחר זאת הבחנתי שמול המוצב השני, דרומית לקוניטרה, הם מצליחים לעבור את תעלת הנ"ט. שאלתי בקשר אם יש שם מישהו ונענתי ע"י המג"ד שאיש אינו ערוך משם. יצאתי לשם עם המחלקה שלי. ממקום זה נראו לנגד עינינו, במרחק של כ-400 מטר טנקים סוריים בסדר גודל של פלוגה. פתחנו עליהם באש ובזה אחר זה השמדנו את כל הפלוגה. חלפו דקות ספורות ופלוגת טנקים נוספת של הסורים הופיעה ונעצרה ליד תעלת הנ"ט. פתחנו גם עליהם בירי מהיר וגם אותם הצלחנו להשמיד עד אחד תוך פחות מרבע שעה. בתום קרב זה מצאנו עצמנו מופגזים מכיוון אום-קחטניה ע"י כח בלתי מזוהה. יצאנו משם ותפסנו מחסה בואדי שבין אום קחטנייה לבין המוצב. כאן זיהינו פלוגת טנקים סוריו נוספת שנעה מולנו במרחק 200 מטר. פתחנו עליהם באש. אני הדלקתי את שני הטנקים הראשונים. שוקי הדליק את השלישי דוד איילנד וזמרי שעלו על הגבעה השמידו את שאר הטנקים. הסיכום היה עתה שכח של מחלקה אחת בלבד שלנו הצליח להשמיד תוך זמן קצר ביותר שלש פלוגות. לנו נפגע טנק אחד, זה של נמרוד כוכבי ז"ל ".

על פרוץ המלחמה, נתבשר הסמג"ד יוסף נסים בעת שדהר בג'יפ מקוניטרה לביזרת המוצבים 104 ו-105, עליהם היה מופקד. "בדוד טנקים מנסה לפרוץ לטבורנו" -הודיע לו המ"פ אייל שחם ז"ל. יוסף מיהר להודיע על כך למח"ט והלה הורה למ"פ אבנר לנדאו שישב עם הכח שלו בצומת ואסט, לשלוח עזרה לשני המוצבים. אבנר שיגר 4 טנקים בפיקודו של אסף סלע. בינתיים הגיע יוסף ל-105 והחל לנהל משם את הקרב. בעזרת כח של 3 טנקים.

על אותו קרב מספר רס"ן יוסף: "אל תעלת הנ"ט התקרבו טנקי בישור ואחריהם 30 טנקים שהתפצלו לשני טורים. אחריהם נראו 15 נגמשי"ם ומאחורי אלה היה טור של רכב דרגי. הוריתי להשמיד קודם כל את טנקי הגישור. מולי נפצע במהלך הירי ואני חפסתי את מקומו בטנק. תוך כדי ניהול הקרב, הודיע לי המ"פ אייל בקשר שארבעה טנקים בולשים לעברי. סגן קיימו חש במהירות לעזרתי והשמיד את כל 4 הטנקים הסוריים. בינתיים הגיע אלי הכח של אבנר ופיצלתי אותו לשני כיוונים. אותו זמן הצליח אייל שחם להשמיד 3 טנקים וכח בדול של חי"ר שהסתער על 104 ואילו הכח שהיה עמי השמיד רבים מתוך 30 הטנקים שפרצו מכיוון ג'ובתה אל-חשב".

עם אייל שחם ז"ל, במוצב 104 ישב אביב שיראון, והוא מספר:

" לאחר שהצלחנו להשמיד יותר משתי מחלקות טנקים, התחילה עיקר המלחמה שלנו נגד אנשי חי"ר סוריים. הללו חקפו אותנו ברציפות במשך 3 ימים ומפעם לפעם הצליחו להגיע עד בדרות המוצב בו ישבו אנשי חי"ר. אנחנו ואנשי החי"ר הפעלנו כנגדם את כל הכלים שעמדו לרשותנו, הדפנו את כל התקפותיהם וחיסלנו רבים מהם. סכנה לא פחות חמורה ארבה לנו מהבאזוקאים שניסו כמעם בפעם לאגוף את הטנקים שלנו ולפגוע בנו, אך גם עליהם התגברנו. במלחמתנו נגד הטנקים ביום הראשון התגלה הסמ"פ קיימו כאריה, לחם באומץ כלחי רגיל והשמיד הרבה כלים".

קשה יותר היה המצב בפיתחת קוניטרה, שם עמד צביקה רק עם כח של 11 טנקים מול 80 טנקים שניסו לפרוץ לעברו.

" ברגע הראשון, נדהמנו למראה עינינו. היו אתי שתי מחלקות בלבד -נזכר צביקה - אחת של יכין ואחת של דורון, ואילו מולנו החלו לדהור 80 טנקים. הוריתי להמתין עד שיתקרבו ואז דפק התותחן זאב את הטנק הראשון. לפי המסורת של ימי קרב, קראתי חגיגיה שמפניה ', אך עד מהרה הסתבר לי שאדקק לארגזים אם ארצה לעמוד בהתחייבות. "החברה" החלו לפעול כנמרים ותוך זמן קצר ביותר העלינו באש חלק ניכר מטנקי האוייב. עודד ישראלי זינב בכמה פלוגות שנעו לכיוון המוצב בו ישב 109 והשמיד ביחד עם אנשיו שלש פלוגות סוריות. לאחר מכן התחלנו ל"רסס" את האזור במקלעים ונשק קל כדי לחסל את אנשי החי"ר ששרצו בו. עד הערב לא נשאר אף טנק סורי כשיר בשטחנו".

עד השעה 4 אחה"צ - סיפר המג"ד יאיר - נבלם כל הכח הסורי לאורך הגיזרה שלו. כח קטן של טנקים שניסה לאחר מכן לעבור את תעלת הנ"ט, הושמד מיד ע"י אבנר לנדאו.

חילופי גדודים

כשעתיים לאחר פרוץ המלחמה, נעשו חילופי גדודים בין עוצבת ~~יאנוש~~ סלר ועוצבת ברק. גדוד יאיר הועבר תחת פיקוד עוצבת ~~יאנוש~~ סלר ואילו גדוד מעוצבת יאנוש סלר הועבר אל עוצבת ברק. (בנרוץ הקרבות, היתה עוצבת יאנוש סלר מרוכזת ברובה מאחורי עוצבת ברק, בקו השני) עוצבת ~~יאנוש~~ סלר התקדמה צפונה וקרבה יותר אל הקו והגדוד שלה, שהושאר כעתודה לעוצבת ברק, נע לעבר ציר הנפט והגיע לאזור חושנייה. משם נשלח הכח לאזור תל א-סקי, לבלום את פריצת האוייב לכיוון אל-על בדרום הגיזרה.

באותה עת, בדרום רמת הגולן, פרץ כח של עשרות טנקים והתקדם בציר כודנא. שם הכח של שמואליק אסקרוב, סגנו של עודד, החל לנהל עמו קרב בלימה עזים שלא פסקו עד למחרת היום. לחץ טנקי אויב הסתמן גם באזור ציר הנפט, בשני עברי הציר, בין מוצב תל קליע והמוצב שמדרום לציר הנפט. היו אלה כוחות קטנים של טנקים שניסו לירות לעבר כוחותינו, בטרם יפרצו כוחות השריון הגדולים, על פי כללי הדוקטרינה הסובייטית.

מערך הבלימה נפרץ

בשעות אחר הצהריים ~~ששששש~~ והערב הכבידו הסורים את לחצם בצורה מפתיעה. במאסות שריון נקיות, בדיוויזיות חי"ר ממונעות, בציוד מעולה ובלוחמת לילה משופרת, בה נעזרו בא.א. הצליחו הסורים לשטוף קדימה בגיזרה הדרומית, תוך ניצול תנאי השטח המישוריים, החסרים תלים שולטים.

עם ערב, החליט אלוף הפיקוד, לאור המצב שנוצר, לחלק את חזית רמת הגולן לשתי גיזרות. הגיזרה הצפונית הופקדה באחריות עוצבת ~~יאנוש~~ סלר שתחת פיקודה גדוד יאיר מעוצבת ברק. ואילו הגיזרה הדרומית הופקדה באחריות עוצבת ברק, שתחת פיקודה היה גדוד מעוצבת ~~יאנוש~~ סלר. באותו זמן הודיע המג"ד עודד על עוצמה בת כמאה טנקים התוקפת את כוחותיו מדרום לציר הנפט ושבערך כעצמה הזאת תקפה בכיוון מוצב תל-שעף, שבפיקוד שמוליק אסקרוב. כאן, באזור זה שמול תל כודנא, החמיר המצב והמח"ט יצחק הורה לגדוד שקיבל מעוצבת ~~יאנוש~~ סלר לשלוח כח שיתגבר את אנשיו של שמוליק שלא יכלו עוד לעמוד בלחץ ההתקפה.

הקרב על כודנא

הכח הקטן של שמוליק, שהגן על ~~ששששששש~~ המוצב שחלש על ציר כודנא, ניהל אותו יום מלחמה גבורה עיקשת ואכזרית. 8 טנקים מנה ~~שש~~ בסה"כ, הכח שהיה מוצב בתל שעף עם תחילת הקרבות. "ריבונו של עולם, מה זה ? כמו זבובים ! "_ נחמלטה צעקה מפיו של הטען-קשן יחזקאל זלמן, אשר נבעת למראה טורים של עשרות טנקים שהחלו לדהור מולו. שמוליק, הנדהם לא פחות, הצליח היטב להסות את רחשי ליבו. "אל דאגה", הרגיע את זלמן, ומיד נתן את הפקודה: "תחנות רומבה, כאן רומבה, פיתחו באש, השמידו את האויב".

צורתי הטנקים פתחו בירי מהיר ובזה אחר זה החלו טנקי האויב ליהפך לעמודי אש.

נזכר יחזקאל זלמן: " התקשיתי להאמין לנהג הטנק שלי שעסק כל הזמן בספירה ומנה מקץ חצי שעה כ-30 טנקי אוייב בוערים. פתחתי את המדף, הצצתי והתחלתי לרקוע ברגלי מרב צהלה והתפעלות. נטלתי את המצלמה שלי ושאלתי את שמוליק, שפיקד על הטנק שלי, אם אני יכול להרביץ תמונה. "מתזה כזה לא לצלם ?, אתה חייב להרביץ תמונה "- השיב לי שמוליק בהבעת אושר על פניו. הרבצתי כמה תמונות וחזרתי למלאכתי. אבל באותו יום, דומה היה שלשריון האוייב לא יהיה מעולם סוף. נחשול הפלדה המשיך לשטוף קדימה.

סגן דני נוטל את הפיקוד

סגן חיים אל-דאב, ששימש כמפקד טנק באותו כח, היה חייל חדש עדיין בעוצבה ומעולם לפני כן לא התנסה ב"שבילת אש". אחד הזכרונות שהוא נושא עמו מאותו קרב, היה השיעור המאלף שלמד על ההבדל בין חייל "ירוק" לבין לוחם מנוסה בקרבות.

מספר חיים על חבריו ועל המשכו של אותו קרבי "מבין קומץ הלוחמים שהיו עמי, הייתי אני היחיד שמעולם לא התנסה בקרב כלשהו ואף לא בהפגזה קלה. הדש הייתי עדיין בעוצבה וכדי להיכנס לעניינים הוטלו עלי תחילה תפקיד של מט"ק. כאשר ראיתי את טורי השריון נעים לקראתנו, שעה שאנו היינו בה מעטים, נתקפתי באיזשהו פחד. ידעתי, אמנם, שאסור שאיש ירגיש בכך ושכמפקד אני אפגין אומץ וקור רוח, אבל את אשר התרחש בליבי ידעתי רק אני. והנה, פחד זה נעלם מיד כאילו לא היה כאשר הבחנתי בהתפעלות כיצד פיקודי והאנשים סביבי, שהיו כבר מנוסים בקרבות ואף השתתפו בפשיטה ללבנון, פועלים בקור רוח ובשליטה עצמית מופלאה. שום בילבול או בהלה. זה הפיח בי עידוד בלתי רגיל. התחלנו בהשמדת טנקי הגישור וטורי השריון המתקרבים. המ"מ זאב הוכשטיין הופתע למראה כמה טנקים סוריים שהגיחו מבעבר לעבר האבק אל מרגלות התל עליו עמדנו. באומץ לב בלתי רגיל הוא בלש עם הטנק שלו למדרון, נע לעבר הטנקים הסוריים והחל לירות עליהם. אולם במעשה זה הוא חשף את עצמו לטנקים רחוקים יותר ולכן חסף פגיעה במדף המפקד ונפצע. הטנק עצמו נשאר עדיין כשיר לפעולה. את זאב פינינו למוצב החי"ר. המשכנו להילחם אש עם הטנקים שנעו מולנו וזיהינו לפחות 50 טנקים סוריים נוספים. הפגיעות שלנו היו מצויינות ובזה אחר זה הפכו הטנקים הסוריים לאבוקות אש. הטנק של הסמג"ד שמוליק עלה על כולם והשמיד למעלה מ-30 טנקים. התותחן שלו, יצחק חמו, היה צלף ממש. שמוליק סירות אותו בדייקנות והוא פגע כמעט בכל יריה. המצב החל להתמיר. לטנקי האויב לא נראה סוף ואנחנו החלנו לסבול פגיעות. עם ערב נפצע שמוליק. כאשר באנו לפנותו, הוא ביקש שלפני כן נמסור לדני ברקוביץ ז"ל שיקבל את הפיקוד על הכח. רק כאשר דני הודיע כי הוא מקבל את הפיקוד הסכים שמוליק להתפנות. דני, שהיה סמל המחלקה שלנו, החגלה כלוחם מעולה, אשר גם התמצא נכלא בכל קפל קרקע בשטח. המשכנו להילחם תחת פיקודו עד הערביים, נותרנו עם 3 טנקים בלבד - ואילו הכח הסורי הושמד כולו ולא נותר ממנו זכר. בשטח לא נראתה עוד שום תנועה. אולם מאוחר יותר החל להתברר שרותות סורים גדולים החלו מכתתים את האזור כשהם נעים בחסות החשיכה וללא המעלת אינפרא-אדום. המח"ט שלח מעוצבת לתגבר אותנו. את החבירה עם יצר דני. הוא ביוון את הכח, באמצעות הקשר, בדייקנות; אולם רבה היתה אכזבתנו כאשר לבסוף הגיעה אלינו זר עם...שני טנקים שלמים בלבד. הסתבר שטנק אחד שלהם עלה בתחילת דרכו על שדה מוקשים והשני פרש זחל כדיוק למרגלות התל שלנו."

קריאות עזרה

בתוך נגמ"ש החפ"ק הגדודי שהתמקם מאחורי מחסה בציר המים, עקב סג"מ יובל שחר קמ"ן הגדוד, בדאגה גוברת והולכת אחר מהלכי הקרב באזור תל-כודנא. יובל, שפיקד על החפ"ק, ידע שכח סורי גדול החל מכתר את המוצב של שמוליק. הוא גם קלט את קריאותיהם של אנשי המוצב לחילוץ הפצועים, מבלי שעמד לרשותו כח חילוץ איזשהו. אני אעשה כל מאמץ לחלץ את הפצועים - ובמהירות האפשרית" -הרגיע את אנשי המוצב. הוא השאיר את החפ"ק בפיקודו של קציין הקשר ונסע בג'יפ

עשה כה אין נגיס

לתאג"ל. רק לאחר היסוסים רבים נאות הרופא למסור לידיו של יובל נגמ"ש, שלאזניו הגיעו הדיהם של שרשראות טנקים שהתרוצצו בשטח. בלרית החובש אבי וספל המבצעים אהרן וידאל ז"ל, יצא יובל בדרכו אל המוצב, ועד מהרה מצא עצמו בראש ..שיירת טנקים סורית.

על קורות אותו מסע מספר יובל שחר: " בהגיעי לצומת חושניה, פניתי לדרך עפר המובילה של המוצב. אותה שעה, ידעתי שהאזור שרוץ כוחות סוריים ושכח סורי גדול המקם במחנה שלנו בחושניה. הייתי משוכנע שדרך עפר זו עדיפה פנוייה. והנה, אותו רגע קלטו אזני את קולותיהם של שרשראות טנקים. הסבתי פני לאחור וראיתי שיירת טנקים גדולה נוסעת בעקבותינו. כיוון שהיתה חשיכה, הייתי משוכנע שאלה טנקים שלנו. שמחתי על כך, כיון שבהיותנו זחל בודד, נסכן כי הטנקים תחושת בטחון.

" הצטרפתי לשיירת
טנקים ??. סוריות"

על קורות אותו מסע חילוץ מספר יובל שחר: " בהגיעי לצומת חושניה, פניתי ימינה כדי להגיע לדרך עפר המובילה למוצב. אותו רגע קלטו אוזני את קולותיהם של שרשראות טנקים. הסבתי פני לאחור וראיתי שיירת טנקים גדולה נוסעת בעקבותינו. כיון שהיתה חשיכה, הייתי משוכנע שאלה טנקים שלנו. והיותנו זחל בודד, נסכן בנו הטנקים תחושת בטחון. והנה, כאשר פניתי לדרך העפר המובילה אל המוצב, נפתחה עלינו במפתיע אש תופת מאחור ורק אז עמדתי על הטעות הנוראה שלי. הסתבר שמאחורינו נסעה...שיירת טנקים סורית. נראה שגם הם חשבו תחילה שאנחנו סורים. עתה, כיון שפניתי לכיון שונה, פתחו עלינו באש ואחר שלחו טנק אחד לזנב בנו. פתחנו בנסיעה מהירה ותימרנו ב"זיגזגים" ורק בנס לא נפגענו. אני יריתי לעבר הטנק במקלע 0.5 ולמותר לציין שזה לא השפיע עליהם. ירדתי מהציר אל מאחורי גדר אבנים ובחסותה הצלחנו להיעלם מעיני רודפינו. בהגיענו למוצב, העמסנו את הפצועים על הנגמ"ש אולם המ"פ מהעוצבה השניה שהגיע לשם מנע בעדנו לצאת בגלל המצב סביב. מקץ שעות אחדות, נשחרר שקט בגיזרה. יצאתי לסרוק את השטח באזור הציר. במרחק 100 מטר, הבחנתי , לכתע, בטנק סורי העולה לכיוון המוצב. חזרתי בריצה ודיווחתי על הטנק המתקדם. טנק שלנו, שעמד על הציר, התקרב עד למרחק של כעשרה מטר מיריבו הסורי , ירה בו והדליקו. בגלל תקרית זו שוב לא אושר לי לצאת".

עם שחר, הגיעה אל המוצב תגבורת של שלשה טנקים נוספים מעוצבת יאנוש אשר הצליחו לחדור מבעד לכוחות האויב, והכה מנה עתה 7 טנקים. אותה עת נפתחה עליהם אש ארטילרית ובעקבותיה בא צרור של טילי "סאגר" ממקור ירי בלתי מזוהה. בעודם מנסים לאתר את מקור האש, מודיע מפקד הטנק שפרש זחל למרגלות התל שהוא מזהה כ-30 טנקי אויב נוספים שבאו להשלים את הכיתור. היה זה מצב ביש, שכן ברב הטנקים אזלה התחמושת. הטנק היחיד שבו נותרה תחמושת, היה זה שפרש זחל. אנשי צוותו, פתחו בירי מהיר והטנקים הסורים החלו להחלקה בזה אחר זה בלהבה גדולה. לאחר השמדת חלק מהם, חזרו שאר הטנקים הסורים על עקבותיהם ותודות לכך נתאפשר לכח לרדת מהתל ולפרוץ את הכיתור הסורי. עמוסי פצועים, יגעים ורעבים, חזרו אנשיו של שמוליק אל נפח

החפ"ק מתפצל

ערב לפני כן, בשעות הלילה של מוצאי יום הכיפורים, החליט המח"ט לפצל את מטהו על מנת לשלוט במצב מקרוב. הסמח"ט דוד ישראלי וקצין האג"מ בני קצין, נשלחו לפקד מנפח. המח"ט

יצא לציר הנפט ועמו קצין המודיעין משה וקצין הקשר, חנן, ופניהם לאזור ג'וחדר. אולם בהגיע הפיקוד הקדמי לג'וחדר, הוא ספג הנגזה קשה, חזר בציר הנפט והצליח לבסוף להתמקם בצומת ציר הנפט עם ציר המים. משם ניהל את הערבות בגיזרת העוצבה.

בינתיים הגיע אל נפח כח בן ארבעה טנקים מפלוגתו של עוזי שהגנו על אזור רפיד וג'וחאדר וספגו פגיעות קשות. שני טנקים מתוך הארבעה, היו מפגועים של עוזי וסגנו, בועז חמיר. שני מכקדים אלה, על אף שנפצעו, החליפו טנקים והמשיכו לנהל קרבות קשים ומרים מול מאסות עצומות. הטנקים הפגועים שלהם הובאו אל נפח ע"י המ"מ חגי והמט"ק יהודה אקוניס, אשר הובילו עמם עוד שני טנקים פגועים נוספים, עמוסי חללים ונפגעים. אל נפח הגיע גם צביקה גרינגולד, מ"פ בעוצבה, שבפרוץ המלחמה עמד לצאת לקורס. כששמע בביתו על פרוץ הקרבות, בא לנפח וביקש לו תפקיד. הסמח"ט החליט לתת לו את הפיקוד על שני טנקים שכבר תוקנו, כאשר על הטנק השני מפקד חגי.

חבורת הפיקוד שהיתה בציר המים, החלה מקבלת תמונת מצב שתי פירצות עיקריות נסתמנו – האחת באזור ציר הנפט, והאחרת מדרום לציר. מנפח, הודיע למח"ט כי "כח צביקה" נכנס לציר הנפט. המח"ט, שלא ידע את גודל הכח, אמר להשתמש בו כעתודה לתיבבור הקו. תוך זמן קצר הורה החפ"ק לצביקה ליצור מגע עם כוחות של טנקי אוייב שהחלו עולים את צומת ציר הנפט עם ציר חושנייה.

450 טיקי אויב

כח עודד, שלחם בציר הנפט, לא יכול היה להחזיק עוד מעמד והמח"ט הורה לו לסגת לאזור ג'וחאדר. בחל -ג'וחאדר יצר עודד קו הגנה שני, אך הדרך מן החל ועד הגבול היתה פתוחה. לאחר השעה 2300, מוצאי יום כיפור, היתה העצמה שתקפה את דרום גיזרת העוצבה כ-450 טנקים. הכח שנשלח לבלום את הפריצה מאזור חל א-סקי לאל על, יצר מגע עם האוייב והודיע שכי אינו מצליח לעמוד בפני האוייב התוקף מכל עבר. אזור חושנייה נפרץ , למעשה, וכנגד הכח הפורץ שם עמדו שישה טנקים של עודד באזור ג'וחדר.

בגיזרה הצפונית, שיפרו הטנקים שלנו את עמדותיהם והצליחו למנוע את מאמצי הפריצה הסוריים בין מסעדה לקוניטרה. טנקי האוייב שהצליחו לחדור לשטחנו הושמדו ועם רדת הערב לא נמצא אף טנק סורי כשיר מאחרי תעלת הנ'ס. בלילה ותנהלו חילופי ירי בסיוע תאורה והכוח של יאיר הצליח לבלום נסיונות תנועה לתקיפה לעבר המוצבים הצפוניים.

החפ"ק מכותר

החפ"ק, עם נגמ"ש וטנק, מצא עצמו מוקף מכל ענר. לאחר התייעצות, הוחלט לחזור לנפח בציר הנפט. "כח צביקה" שיצא מנפח בשני טנקים, יצר מגע עם האוייב. עתה מנה "כח" זה טנק אחד בלבד, לאחר שבטנק השני נתקלקל הצידוד וחגי החזירו אל נפח. במקביל, התחיל להגיע לשם כח קדומני מחטיבת מילואים וכח זה הצטרף אל צביקה. הסמח"ט, שהיה בחמ"ל העורפי, בנפח, יצא עם עוד שני טנקים אל ציר הנפט ויחד עם צביקה לחמו אז במרכז הרמה 12 טנקים שלנו. כח זה היה היחיד שהחל ללחוץ על האוייב הפורץ בציר הנפט.

בתוך כך, ניסה נגמ"ש החפ"ק להיחלץ מכיתורו, לצאת בדרך המפלים – מזרעת קוניטרה ולרדת במעלה גמלא. כשהגיעו לאזור מזרעת קוניטרה, נתקלו בטנקי אויב והחליטו להתמקם באחד הערוצים עד אור הבוקר.

ביום א' עם שחר, מדווח המג"ד עורד למח"ט כי מצבו חמור ולא יוכל עוד להחזיק מעמד בתל ג'וחאדר. הלחץ הסורי היה כבד מאוד ומלאי התחמושת של אנשיו הלך ואזל. המח"ט, שהבין את חומרת המצב, הורה לעורד לנוע לכיוון החפ"ק ולהצטרף אליו, ביחד עם כוחות אחרים שנותרו בגיזרה. כח סורי שמנה, לפי האומדן, כ-80 טנקים חצה את ציר הנפט וחסם את דרכו של עורד לכיוון החפ"ק. עורד הודיע כי הוא עולה לתל פארס. הכח הסורי שפרץ דרך כוחותינו בתל א-סאקי, נע מערבה לעבר רמת מגשימים. טנקי האוייב קרבו והלכו לעבר החפ"ק ומשם בדקות האחרונות לפני הגיעם אליו, דילג נגמ"ש הפיקוד ממקומו, איבף דרך עמק הבטיחה, עלה דרך מחנה ירדן וחזר לנפח.

קרבות "טורחי כידונים"

20 השעות שחלפו עד רה מאז החלה פלישתם של כוחות האוייב, היו כולן גורליות למדינת ישראל. הכר אלה קרבות "טורחי כידונים", שבהם הונחה על הכף המערכה על רמת הגולן כולה. בגיזרה הדרומית עמדו כוחותינו באחד מקרבות השריון העזים והאינטנסיביים ביותר שהתנהלו אי-פעם על שעלי אדמה ספורים. במאסות עצומות, פרצו וקרבו הכוחות הסוריים עד כדי טווח ראייה קרוב אל בשרי הירדן והכנרת. שלשה צירי מפתח עמדו בשליטתם המלאה: ציר בוסמיה - רמת מגשימים - אל על; ציר רפיד -במלא -חושניה - יהודיה, ציר חושניה - ציר הנפט - נפאח.

שי"ן בשי"ן בציר הנפט

בקרבות אלה , בהם מצאו עצמם מעטים מול רבים, מיצו לוחמינו את מקסימום יכולתם. על עוזם של אותם קרבות, ניתן ללמוד מעדויותיהם של הלוחמים.

פלוגתו של עוזי אריאל מגדוד סופה, ישבה בחושניה עת פתחו הסורים באש ארטילריה מאסיווית ,שאליה נחלווה מעופם של מטוסי מיג. המ"פ החליט לפצל את כוחותיו, לשני כיוונים לשני כיוונים. סג"מ עורד ושני טנקים נוספים נעו לאזור שביץ צומת רפיד למנצם של קליע. בדרך חמיר ראחד העורים שלו, יעקב ביתבורים ז"ל, נעו לציר הנפט, שם אמורים היו להתחבר למחלקתו של סג"מ אברהם לחמן, אשר נעה לעברם מכיוון ג'וחאדר. בעוד הכוחות עושים דרכם ליעדיהם, נתקבלה הודעה שכח אחר בציר הנפט עומד בלחץ רציני ומספר טנקים שלו נפגעו. עוזי הורה לטנקים לנוע לעזרתו של כח זה.

מספר סגן בועז חמיר, שימש כסמ"פ :מיד בהגיענו לציר הנפט נכנסנו לקרב שריון בשריון עם טור שריון אויב. נורתה עלינו גם אש ממוצבים סוריים קדמיים באזור הקו הסגול. שניים מן הטנקים שלי נפגעו, אך הוריתי לאנשיהם לנוע לאחור ולא לנטוש את הטנקים. טווח הקרב הצטמצם עד כדי 300-400 מטר וחוך כחצי שעה נפגעו חמישה טנקי אוייב. כמות אש הטנקים ומטחי-הטילים שנורו עלינו היתה עצומה. הטנק שלי ספג פגיעה קלה. טנק אחר שעמד שמאל סמוך אלי נפגע מטיל. בשלב זה מצאתי את עצמי מפקד על טנק יחיד בשטח - וגם התותחן שלי נפצע ולא היה מסוגל להפעיל את התותח. בשטח החלה להשתולל דליקת קוצים. חזרנו לג'וחדר. בדרך, ספג הטנק שלי עוד פגיעת פגז ואני נפצעתי. עיני כוסו בדם ולא יכולתי לראות את המתרחש מולי. שטפתי

את פני וניסיתי לטווח ארטילריה. טנקי אויב הגיעו עד לטווח של 200 מטר ממני. כח אחר, שמנה שישה טנקים, בפיקוד המ"פ עוזי, חבר אחי. החלפתי טנק והתחלנו לנהל קרב עם ~~[illegible]~~ הסורים שהחלו פורסים טנקי גישור על ואדי קסן. לאחר קרב ממושך הצלחנו להשמיד את כל הכח הזה."

יהיד - מול בלי טנקים

"המג"ד הורה לי עכשיו לחפוס עמדה בבוהה שממנה חלשתי על אזור רפיד-ציר הנפט -ג'וחדר ומשם לדווח על תנועות אויב. כמה פעמים הסתערו עלי בעמדה זו, בה עמדתי יחיד, בלים של טנקי אויב וחי"ר -ואנחנו פגענו בהם. ארטילריה ירדה עלינו ללא הפסק מכיוון חל דהריה. בשעה 1830 זיהינו טור גדול של טנקים סורים נעים על ~~[illegible]~~ הציר מתחתינו באולות מלאים ויורים זיקוקים. שמעתי אותם שרים וצועקים בהתלהבות. ממש לרגלינו, הם נערכו לחניון. עוזי הגיע אלי עם ארבעה טנקים. ביקשנו סיוע ארטילרי ופתחנו באש על הטנקים הסורים. תוך דקות ספורות השמדנו 12 טנקים, ושני נגמשי"ם נושאי טילים. שאר הטנקים נמלטו מהחניון"

המצור על תל - פארס

סג"מ עודד (בקמן) שנלחם לצידו של בועז, מצא עצמו ביום א עם שחר באזור תל קליע. לפתע, הבחין בשיירה של 80 טנקים באורך של 5-6 ק"מ נעה מכיוון תל ג'אבייה. על אשר התרחש מאז ואילך מספר עודד: "דיווחתי למג"ד וביקשתי מטוסים, כי זה היה ממש קלאסי להקוף שיירה כל כך גדולה ולחסום את הפריצה הזאת. אך מטוסים לא הגיעו והשיירה המשיכה להתקדם לכיוון המוצב שישב על הכביש הראשי. אנשי המוצב עלו לי על מכשיר הקשר והחלו להשמיע קריאות נואשות לפינוי. אמרתי להם שיישארו במקום ושעדיין לא מבחינים בשום דבר. אחרי רבע שעה קיבלנו פקודה לפנות את המוצב. ~~שש~~ הגעתי עם המחלקה שלי לשם, העמסתי את כל האנשים וירדנו לכביש רפיד. תוך כדי נסיעה ראיתי את אנשיו של המ"מ אברהם (לחמן) מפנים את אנשי המוצב השני שבצומת רפיד. היה זה הרגע הקשה ביותר במלחמה. הרגשתי שמשהו פה נשבר. נשענו עמדות ומוצבים עליהם שמרנו במשך חודשים והקו נשבר. זה צבט את ליבי. הכנסנו את האנשים לבונקרים ברפיד ~~[illegible]~~ (וזיכנו) להגנה על רפיד בחצי קשת. לאחר זמן מה הופיעו 15 טנקים סורים. ניהלנו אתם קרבות והשמדנו 12 מהם. ~~ששש~~ מתוך האזנה לקשר, נודע לנו שקרבות ככדים מתנהלי מצכון לתל פארס. עלינו לאותו אזור, ~~נעמדנו~~ (ערכנו) בהגנה היקפית והתחלנו לצפות ולמסור דיווחים על כל הפריצות, מספרי הכלים וכיוון תנועתם. הסורים ריכזו עלינו אש והנחיתו עלינו הפגזה רצינית. 6 מסוקים סוריים נושאי חיילי קומנדו החלו לרחף מעלינו.

אנחנו והכח שישב ברפיד ירינו עליהם במקלעים והצלחנו להפיל שלשה מסוקים. שלשת האחרים הצליחו להוריד את אנשיהם על מורדות חל פארס ואלה התחילו לטפס במעלה ההר. יצאנו לקראתם עם שני טנקים, של עוזי ושלי, על מנת לתקוף אותם אך להפתעתנו הרבה לא ראינו אף חייל סורי. הם הצליחו לחמוק למקום נסתר מעין ולא התקרבו אל אנשי החי"ר שלנו שישבו אותה שעה במוצב."

מכותרים מכל עבר

"אותו זמן היינו מכותרים מכל עבר. לאן שהיבטנו - חשכו עינינו: כוחות סוריים שהכלים שלהם מעלים אבק שרצו באזור נפח ודרומה ודרומה מציר הנפט, באזור רמת מגשימים. בכל הרמה שמעל לכינרת נראו כוחות קרובים בתנועה. החלטנו להמתין עד רדת החשיכה ולנסות לפרוץ את הכיתור. עם ערב, החלנו בהעמסת אנשי המוצב על הטנקים. על שלי העמסתי 14 אנשי חי"ר. נתתי לכולם הוראה לדרוך את הנשק ולעמוד על הסיפון במין עיגול, כך שיופנה הנשק לכל מקום. כולנו ידענו, שהצעד עליו החלטנו הוא בבחינת מעשה התאבדות. אמרנו לעצמנו: או שנפרוץ את הכיתור, או שנצא מכאן בארונות מתים. כל אחד מן החבר'ה התחיל, לפתע, לנדור נדרים מה הוא יעשה אם יצליח לצאת מפה בשלום. אולם, עם זאת, כל החברה שמרו על קור רוח ולא היה שום מקרה של פאניקה."

פורצים את הכיתור

"התחלנו לנסוע ולכל אורך הדרך נתקלנו בכוחות סוריים קטנים שלא זיהו אותנו בחשיכה, על אף שחלפנו ממש על ידם. עברנו ממש דרך מרכז הכח שלהם ולעתים עקפנו את הטנקים שלהם כמו שעוקפים מכוניות. אין לי ספק שחשבונו לחבר'ה שלהם. רק במקרה אחד היתה לנו היתקלות עם שני טנקים וארבעה זחלמי"ם שעמדו בחניון לילה. טנק אחד שלהם זיהה אותנו וירה לעברנו ממרחק 3 מטר ולמרבה המזל לא פגע. לעומת זאת "חטף" אותו טנק בבת אחת 6 פגזים מאתנו והוא ממש החרומם באויר ונפל בחבטה עזה כשהוא מפוצץ כולו. מכאן המשכנו לאזור בשר אריק כו המתינו לנו חובשים ואנשי פינוי ולאחר מכן חזרנו להתארגנות במחנה ירדן."

תל - סאקי - המוצב שלא נכנע

סיפור הגבורה, והאימים של נצורי חל סאקי, הוא מהמופלאים שבסיפורי המלחמה.

אנשיו של יואב יקיר ז"ל, שנערכו צפונית לחל, נתקלו בכח של 80 טנקים סוריים וניהלו עמם קרבות בלימה עזים. במשך ארבעת השעות הראשונות של המלחמה הצליחו להשמיד כמחצית מכח זה, עד אשר אזלה לרובם התחמושת. יואב נהרג לאחר שהצליח להשמיד מספר ניכר של טנקי אויב.

המ"מ נתן לוי וסמל המחלקה שלו, ניר עתיר, רשת לעבר תל סאקי

על מנת להתחמש מחדש. ~~בהגעם לחל, בר יש~~ כח של 5 סנקים מעוצבת כאנגלים, ונחלקו אל עמם בפגזים, ~~שבדרכו להם~~ כאשר ביקשו לרדת חזרה ~~אחר~~ על מנת להמשיך בבלימה, הופתעו ע"י מארב "רצחני" של עשרות באזוקאים סורים שהקיפו את החל. שלשה מהטנקים נפגעו במטחים הראשונים. שני טנקים נוספים, זה של נתן ושל מפקד החל, נפגעו מיד לאחר מכן. למרגלות החל, המשיכו ניר ונתן עם הטנק הפגוע שלו, בניהול קרב עם הבאזוקאים.

על המשך קורותיהם באותו לילה, מוצאי יום כיפור, מספר נתן לוי:

"בעוד אנו מנהלים קרב נואש עם הכח שהקיף אותנו, הודיע לי מפקד התצפית שעל החל כי בדרום של חי"ר סורי מתקרב לעברנו. ביקשתי בקשר להנחית עליהם אש ארטילרית כדי לעכב בעדם, אולם זו לא באה. בינתיים הופיעו 10 טנקים סוריים על כביש רמת מגשימים -רפיד, מרחק קצר ביותר מאתנו. "אל תפתח באש", הזהיר אותי ניר, "טנקים נוספים מתקרבים". היתה עדיין שעת דימדומים ומפקד התצפית שחלש על השטח מוסר לי בשורה עוד יותר ברועה: "עשרת הטנקים הם חלוץ של חטיבת טנקים שלמה הנעה אחריהם במרחק של קילומטר". גם בדרום החי"ר המשיך להתקרב אלינו במהירות. ביקשתי סיוע אוירי כנגד החטיבה הסורית וסיוע ארטילרי נגד בדרום החי"ר, אך שום סיוע לא בא. מקץ זמן, כאשר כוחות האויב נראו קרובים מאוד אלינו, לקחנו רימונים ונשק אישי ועלינו עם צוותותינו למבנה הבטון בראש החל. אותו רגע פתח המון החי"ר הסורי בהסתערות על הבונקר. האנשים שלחמו בפתח הבונקר, אנשי חי"ר שלנו שישבו במוצב, עמדו עין בעין מול המוני החי"ר של האויב, לחמו בחירוק שיניים ובחירוף נפש, השליכו רימונים על נחילי התוקפים וסחטו את ההדק עד תום. עד מהרה נפצעו והרחלפו בגל שני של מגינים. המסתערים המטירו אש תופת על המוצב ואחריהם החלו גם פגזי טנקים שלהם לפצח את הבונקר. פגז אחד שחדר פנימה הרג אחד ופצע את רב המגינים. אחד מאנשי הצוות, שהומם למראה מחזה נורא זה, הודיע שהוא יוצא להיכנע. ברגע שיצא מפתח הבונקר, שמענו צורחת אימים שבקעה מפיו. היה ברור לנו שהסורים ירו בו אף כי יצא בידיים מורמות. אנו, שאר האנשים שנותרנו, נשבענו בינינו שלא ניכנע. כל אחד מאתנו, כולל הפצועים, לפת בידו רימון בלחי נצור וכולנו החלטנו פה אחד שאם יפרצו הסורים פנימה, נפוץ את הרימונים וניטול את נפשיהם יחד עמנו. חיים לא יחפסו אותנו. כל אותה עת המשיכו לבלבל רימונים לתוך הבונקר כשהם פוצעים אנשים נוסכים. גם אני נפצעתי.

ילא כזון, ללא מים
ללא חמצן ושת

מצב האנשים היה בכי רע. מצב הפצועים החמיר. מים לא היו ומנות הקרב המועטות שהיו בבונקר הלכו ואזלו. סמוך לחצות הליל נשתררה רגיעה ועם שחר חידשו הסורים את התקפותיהם. רימונים נוספים שגולגלו לתוך הבונקר נעצרו בגופתו של חייל הרוב, אשר ספגה את כל הרסיסים. לפתע, נשמע מפץ פגזים ליד המוצב ולאחריו רעש טנקים על הכביש. היתה לי תחושה שאלה טנקים שלנו. ואמנם, מקץ דקות אחדות שמענו צעקות בעברית "שנקיסטים, טנקיסטים". לשמע קולות אלה, פרצנו כמעט כולנו בבכי.

ההתרגשות היתה עצומה - וכולנו חשנו כי חיינו ניתנו לנו במתנה. בצורת החילוץ שהגיע עם הכוחות היו 3 רופאים ועשרה חובשים, שהחלו מיד לטפל בפצועים. אני פרוניתי לבית חולים ואילו ניר שסבל מיובש ותשישות נשלח לבית החלמה כדי להשיב לו את כוחותיו."

מלחמתו "הפרטית" של סגן צביקה

סיפור הירואי יחיד במינו, נשמר נרקם אותו לילה לאורכו של ציר הנפט. גיבורו הוא סגן צביקה (ברינגולד) מי שהופקד על שמר אותו כוח בעל שם יומרני שנקרא "כח צביקה". שם זה ניתן לו, רק משום העדרו של קוד מתאים, אך למעשה לא מנה כח זה אלא טנק בודד בלבד, אשר מפעם לפעם חבר לכוח זה או אחר למשך פרקי זמן קצרים. במשך קרוב ל-20 שעות שרוי היה צביקה בלב ליבו של הכח הסורי ששסף את האזור, ובעזרת התותחן המצויין שלו יצחק ארנון, הותיר בנתיב מסעו עשרות פגרי טנקים.

המשימה שהוטלה על צביקה, היתה לצאת מנפח לאורך ציר הנפט ולהיכנס לציר הושניה, על מנת לחבור שם לכח אחר. מחצית השעה בלבד לאחר שיצא מנפח, בלוייח טנק נוסף. מצא את עצמו מפקד על טנק בודד, לאחר שהצידוד בטנק השני נתקלקל. כאשר הקים קשר עם המח"ט, שמח זה האחרון על כי לרשותו עומד כח נוסף. המח"ט, שלא ידע מה גודלו של "כח צביקה", הורה לו להגיע לחושניה ולשמש שם ככח עתודה. עד מהרה, הפך מסעו של צביקה למסע של תלאות והיתקלויות בלתי פוסקות עם חטיבות שריון שלמות. זכרונות אלה, חקוקים היטב עדיין במוחו ולעולם לא ישכחם.

לוחם בודד בציר הנפט

מספר סגן צביקה: " כבר בתחילת הנסיעה, ראיתי מולי שיירה שלמה של טנקים סוריים הנוסעת מאחורי "עיני חתול" שסימן להם את שביל התנועה. המשכתי לנוע הלאה, וגיליתי שגם מימיני ומשמאלי, לאורך ציר הנפט, מתרוצצים טנקים. יריתי לאף הימני ולפנים וטנקים סודים החלו להתלקח בזה אחר זה. ההרגשה היתה רעה. שמעתי את קריאותיהם הנואשות של אנשי החוליה הטכנית לעזרה ולבי נצבט בקרבי על כי לא יכול הייתי לפרוץ במהירות את הדרך ולחוש לעזרתם. אז לא ידעתי עדיין את תמונת המצב וכמובן שלא ידעתי שכוחות סורים יושבים במתנה שלנו בחושניה.. הסורים החלו לחפש אותי עם זיקוקים. המשכתי במשך השעתיים הבאות לנהל קרבות מטורחים קטנים. לאחר כל פגיעה בטנק סורי, נעתי אחורה, על מנת שלהבת הטנק הבוער לא תסגיר אותי. כאשר השיירה שמולי התקרבה, תפסתי עמדה בצד הכביש והמתנתי לאוייב. הדיווחים שקלטו אוזני אותו רגע ברשת הקשר היו כלתי נעימים, חוסר דלק ותחמושת, נפגעים, כיתורים. הרגשת חוסר אונים אכפה את הכל. לאחר המתנה של כמחצית השעה, הבחנתי בשיירה שלפי הערכתי כללה כשלשים טנקים, משאיות וכלים אחרים שהתקדמו בשאננות. כאילו היה זה מיצעד ליל. בראשון פגעתי ממרחק של עשרים מטר. הם איחרו אותי ואחדים מיהרו לנסוע לעברי ולצודד

קנים. פעלנו, כל הצוות, במהירות. היינו פוגעים באחד, מזנקים אחורה ולצדדים עשרות מטרים, מצודדים ושוב פוגעים. כך הורדנו כעשרה טנקים. השיירה נסוגה אחור ומצב הרוח שלנו השתפר."

נפצע - ומחליף טנק

"שוב ושוב עלה המח"ט על הרשת וקרא לי להתקדם לעברו, אך העדפתי להישאר במקומי. סמוך לחצות, הביעו אלי טנקים של פלוגה בפיקוד מג"ד מחטיבה אחרת. נסיתי להתקדם בעזרתם בציר הנפט, אך הטנק הראשון שלהם נדלק מיד. אז הבנתי שהסורים מנהלים לוחמת לילה בעזרת א.א. ושהציר חסום כמעט הרמטית. ניסינו להמשיך ולתקדם - ושלשה טנקים נוספים שלנו ~~ש~~ ~~ש~~ נפגעו, ביניהם שלי. הוצאתי עצמי בגילגול החוצה ורצתי לעבר הגדר. תוך טיפוס ~~ש~~ נזכרתי שאני בכיוון לכח הסורי. חזרתי אל טנק אחר שלנו וביקשתי מהסמ"פ שהיה בו לעבור לטנק אחר. 6 טנקים אחרים של כח זה חזרו אחורה ושוב נשארתי עם טנק בודד. הייתי פצוע, אך לא זקוק לפינוי. עתה ראיתי שיירות בדולות של טנקים סורים כשדרגים נעים מאחריהם ופונים לכיוון אחר. יריתי בטנקים שהיו קרובים אלי.אז לא ידעתי עדיין מה עוצמתו של כח זה, אך היום אני יודע שהיתה זאת דיוויזה שהפכה את צומת חושניה לבסיס דרגי שלה. כך המשכתי להיתקל בטנקים ולירות בהם עד אשר בשלש בבוקר השתרר שקט. מהמח"ט הביעה פקודה שלא להתיש את הכוחות, אלא לחכות לבוקר לבוא מטוסים וטנקים נוספים. קרוב לשעה 4 בבוקר הביעה אלי פלוגת טנקים מעוצבה אחרת. עם שחר הכנו עצמנו להתקפת הסורים. המח"ט הודיע לי שהוא עצמו יבוא אלינו. הסברתי לו את המצב. התחיל להתפתח קרב שב"ש ממרחק של 1500 מטר. היו להם הרבה טנקים, אך לא ידעו להילחם. השמדנו להם הרבה טנקים. בינתיים חזר אלי חגי, לאחר שתיקן את הטנק שלו ועשה עבודה נפלאה".

בזה לא נסתיים עדיין סינורו של צביקה. עוד נכון לו הקרב ~~אגמון~~ על נפח.

~~ש~~.

חט' 188 במלחמת יום כ' - סיפורי קרבות

הקרב על נפאח

בשחר יום א' הלהיטו שוב הסורים את ציר הנפט בעצמה שעלתה כמה מונים על זו של הלילה הקודם. למעשה, קנו לעצמם ~~ששש~~ הטנקים הסורים שביתה לכל אורכו של הציר ומול מאות הטנקים ~~ששרצו~~ באזור עמדו מתי-מעט צוותים שניהלו כנגדם קרבות מרים ואכזריים.

~~ששחשש~~

במרחק ק"מ מנפח, נלחם הסמח"ט דוד ישראלי מול עשרות טנקים שניסו להתקדם לעבר נפאח עצמה. לרשותו של דוד עמדו 15 טנקים ~~ששש~~ ובעזרתם הצליח להדוף בזה אחר זה גלים קטנים של טנקים שהסתערו לעברו ולהשמיד רבים מהם. בין אלה שלחמו לצד הסמח"ט היו גם צביקה וחגי. מאוחר יותר, התפתח קרב בין כח זה לבין כח ~~ט~~ סורי אחר בטווחים של 1500 מטר. "הלך לנו טוב מאוד בקרבות אלה, בהתחשב בעובדה שמולנו היה כח שעלה עלינו אולי פי עשרה"- נזכר צביקה.

אותה עת, ~~ש~~ הגיע המח"ט לאזור נפח לאחר שעשה את כל האיגוף דרך עמק הבטיחה. הוא ~~ראה~~ הבחין את הנגמ"ש בסנק וצירף אליו את קצין האג"מ רס"ן בני קצין ואת האלחוטן שלו יוסי גבריאלי. חמישה איש נדחסו בסנק. גבריאלי, שמעולם לא היה טנקיסט, הפך לטען-קשר ואילו המח"ט ובני ניצבו זקופים בתוך הצריח. ~~הוא הוחיל לנהג לפסוע~~ ~~ולהתחבר לכח של הסמח"ט.~~ הם ראו את הסמח"ט והתארבו לאימה.

שני קציני המטה האחרים שהיו כל העת בנגמ"ש החפ"ק עם המח"ט, צוריך וחנן, נתבקשו לצאת ולדאוג לתגבורת. ~~השניים~~ יצאו בנגמ"ש אל הצומת במבואות נפאח והחילו מרכזים טנקים, מארגנים אותם במסגרות חדשות ומקדמים אותם בחזרה אל הקרבות בדרך החח"ם וציר הנפט.

בסביבות השעה 1200 מגיעה הודעה בקשר."כח סורי עולה בדרך החח"ם ופורץ לעבר ~~ששש~~ נפאח". המח"ט, שנלחם אותה שעה לצד כח הסמח"ט, ~~הטלה~~ הורה ~~ולא שהיה~~ ~~עכו~~ לחזור בציר הנפט ולבלום את הכח המסתער. עתה הם היו 6 טנקים בלבד, שכן ~~שאשששש ישיششש~~ הכח החפצל עוד קודם לכן וחלקו יצא להפעיל לחץ מקביל באזור אחר. ~~שש~~ הכח הקטן של המח"ט החל לנהל קרבות שי"ן בשי"ן מסווחים קצרים ועשה שמד גדול בכוחות הסוריים. במשך שעתיים וחצי יל לחימה קשה ~~מארא~~ מול כוחות גדולים לא הצליחו הסורים לפגוע באף טנק אחד מהכח הקטן. המח"ט נשמע מאושר ממהלך הקרב וכל העת החמיא לתותחן המצויין שלו על פגיעותיו המדוייקות. הדיווחים הקודרים ~~מרגלא~~ שהזרים אליו המג"ד עודד שהיה נצור אותה עת בתל פארס, לא הצליחו להעכיר את מצב רוחו. עודד, שהתבצר עם אנשיו על التל הגבוה כשהוא מכותר מכל עבר, ניצל את עמדת התצפית הטובה שלו בפיסגת التל כדי לתת למח"ט תמונה מדוייקת על כיווני תנועות האויב בכל הגיזרה. בקור רוח בלתי רגיל, נשמע המח"ט ברשת כשהוא קולט ומוסר דיווחים לפיקודים ולפיקוד הגבוה יותר, מנהל את הקרב ונלחם בעצמו. ~~שבמחיר~~

"המצב הלך והשתפר לטובתנו והיתה לנו תחושה שהסורים ייבלמו תוך זמן קצר".

מספר צביקה - "אלא שסמוך לשעה 2 אחה"צ החברר לנו כי כח סורי עשה לנו תרגיל רציני: בעוד שחלק מהכח שלהם לחץ עלינו במקום בו היינו, התקדם כח אחר שלהם לכיוון נפאח וכמה טנקים ממנו אף נכנסו למחנה. המח"ט נתן פקודה לנוע לעבר כח זה. בדרך הצטרף אלינו כח של עוד 10 טנקים מיחידה אחרת ויחד התחלנו לבלום את הכח הסורי. הגלחנו לפגוע בעשרות כלים שלהם, אך הסתבר שהכח הסורי הוא רציני. המח"ט הוביל איזיח את ההסתערות. הסמח"ט ואני נכנסנו מכיוון אחד ואילו כח אחר נכנס מכיוון שני. המשרתי בהסתערות ונכנסתי לנפח, אך לא מצאתי שם אף כלי סורי. פתאום קיבל נהג הטנק שלי הלם, פרץ בצעקות ועזב את הטנק. הקשל"ח שמוליק, שהיה מהאחרונים שנותרו בנפח המופגזת, התרוצץ והשיג לי נהג אחר. אותו רגע כבר לא ראיתי את המח"ט ולא שמעתי את קולו ברשת."

על רגעיו האחרונים של המח"ט, נותרה בידינו רק עדותו של הקשר יוסי גבריאלי, שהיה עמו עד נפילתו.

מספר יוסי גבריאלי: " כאשר נתקבלה הודעה על הכח הסורי השני הפורץ לעבר נפח מכיוון צפון-מזרח, החליט המח"ט לאגף את הסורים מאחור. הוא הורה לחמישה טנקים אחרים להצטרף אליו. התקדמנו בציר. הטנק שלנו פגע ביותר מחמישה טנקים, בנגמשי"ם, במשאיות ובכלים אחרים. המח"ט שמר על חוש הומור נפלא וקור רוח והדביק את כולנו בהתלהבותו. למראה כל פגיעה היה פונה לתותחן נסים ומחמיא לו במלים "מותק", "יופי", "שמפניה מגיעה לנו". בתוך כך העיר כרות טובה לטנקים אחרים שעה שהיו מחטיאים: "חבר'ה, תתביישו לכם. הסורים טובים מכם בתותחנות ? הראו להם פרק במקצועכם !". הכל בשקט, בחיוך על הפנים - וכל זאת שעה שאנו נתונים באשה של גהינום. המח"ט האזין בקשר לרשת האוגדתית והחטיבתית והסמח"ט לרשת החטיבתית והגדודית, והוריד לאלה את הוראות המח"ט.

בעיצומה של ההסתערות, נדם הקשר בטנק של הסמח"ט. כפי שהסתבר לאחר מכן, ירה סגן אלוף דוד ישראלי במקלע עד שאפסה תחמושתו ואז נהרג. אך המח"ט, שלא ידע על כך, המשיך לתת הוראות. בגלל ניתוק הקשר, לא ידענו שהטנק שלנו הוא היחיד הממשיך לדנב עתה בטנקים הסורים. במערכת

קשר הפנים שמעתי את המח"ט מדווח כי הסורים פתחו במנרסה מזרחה מנפח וביקש מקצין האג"מ הפיקודי להנחית הפצצת מסוסים על הסורים הבורחים. כל אותה עת הוא ניצב בצריח וירה במקלע בחיילים הסוריים שנסשו את הטנקים. לפתע, נשתרר שקט מוזר. הרמתי את ראשי וראיתי את המח"ט נופל פנימה. אחרי מספר שניות נפל פנימה גם רב סרן בני קצין. שניהם זבו דם. אותו רגע נראה הבהק חזק מעל כיפת הטנק ורסיסים אדומים שדמו לגיצים רושפים חדרו פנימה. שמעתי את התותחן צועק: "המח"ט נהרג" ואחר צעק לנהג, "שמאלה, שמאלה". הוצאתי את ראשי החוצה כדי לראות מה קורה בשטח ולהדריך את הנהג להבחנתי בגל אכנים גדול. צעקתי במלא כוחי, הנהג הספיק להבחין, אמנם בגל האבנים, שבר בזוית חדה ימינה - ואז התהפך הטנק."

שלשת אנשי הצוות הצליחו להיחלץ מהטנק, אך בתוכו נותרו גופותיהם של אל"מ יצחק בן שוהם ורב סרן בני קצין. כעבור יומיים הגיעו קציני החטיבה למקום וחילצו אותם. שני המפקדים נמצאו חבוקים.

מותם של מפקדי עוצבת ברק, נפוץ עד מהרה בכל החזית והשרה חרדת עצב על הכל. אך הלחימה נמשכה במלוא עוזה. בשערי נפח נעצרה התקדמותם של הטנקים הסוריים ואילו בצפון המשיכו אנשיו של יאיר לעמוד בפרץ מול כוחות שהמשיכו בנסיונותיהם לפרוץ פנימה. באזור קוניטרה-מסעדה, המשיכו אביב שיראון להילחם נגד חי"ר מסתער, מחלקתו של חיים דמיר השמידה 7 טנקים וכח של באזוקאים, יוסף נסים ואבנר לנדאו סיכלו פריצה של כח טנקים מכיוון מרצב "החודר" והציתו את רב הטנקים. "החבר'ה צלפו בדיוק מדהים", מסר יוסף על אותו קרב. התותחן של צביקה רק, אלי שרוני, השמיד לבדו 8 טנקים שכרצו לפיתחת קוניטרה ואילו יכין שקיבל התראה מיאיר על שיירת טנקים הפורצת מכיוון המערכה, השמיד את כל השיירה תוך דקות סכורות. הקו בצפון התייצב - עד שהחלה הפלישה הסורית הגדולה ל"עמק הבכא".

ליכוד השורות - ושיקום טנקים

אחרי נפילת המח"ט יצחק בן שוהם וסגנו דוד ישראלי, זכרונם לברכה, נוחרה העוצבה כספינה ללא רב חובל. רס"ן משה צוריך וסרן חנן שורץ שהיו כל העת בחפ"ק לצידו של המח"ט, סייעו בידו ושימשו לו כיועצים נאמנים בניהול הלחימה, היו היחידים שתמונת המצב בכללותה היתה נהירה להם. שניהם, ביחד עם הקשל"ח שמוליק בן-משה, ששהה בנפח המופגזת עד פינוייה, סייע בפינוי פצועים ושימש כמעין איש קשר בין החזית לעורף, יצאו לעליקה ושם החלו לארגן את הכוחות שנתקבצו במקום. צוריך יצר קשר הדוק עם האג"מ הפיקודי ועם חלק מהלוחמים בשטח ועשה מאמצים לייצב קו בלימה חדש. אלא שבכורח הנסיבות, היתה זו משימה בלתי אפשרית.

מצבת כח האדם של העוצבה היתה מדולדלת באופן ניכר, עקב מספר הנפגעים הרב בקרבות הבלימה ההירואיים. בין ההרוגים היו גם כמה מפקדי פלוגות, מפקדי מחלקות, ומפקדי טנקים. חלק גדול מהכח הלוחם שנותר התפזר ועבר באורח בלתי מאורגן להילחם תחת פיקודם של מפקדים אחרים מיחידות שונות. תחקיר שערך לאחר מכן הקשל"ח שמוליק גילה כי כוחותינו נפוצו בין 6 יחידות מילואים שונות שהגיעו לאזור אותו יום ונכנסו ללחימה. הכח המאורגן הממשי והיחיד שנותר לעוצבה, היה זה של יאיר נפשי, אלא שהוא לחם אז בגיזרה הצפונית תחת פיקודו של יאנוש.

אף על פיכן, הצליח צוריך אותו יום לרכז כ-20 טנקים מכוחות מקריים, מהם טנקים פגועים, ופרס אותם משני צידי הכביש באזור שבין נפח לעליקה. עם ערב נמסר כוח זה לפיקודו של המח"ט מעוצבה אחרת. צוריך נסע למחנה ירדן, אסף את קציני המשה והסביר להם את המצב. לאחר מכן הורה להתחיל בשיקום הטנקים הפגועים ולחיבור צוותים מאלה שהטנקים שלהם נפגעו. היתה זו הפעולה האחרונה של צוריך במסגרת העוצבה בזמן המלחמה, שכן יאנוש, באישורו של מנקד האוגדה, נטל אליו את צוריך כדי לסייע לו בהכנת הפריצה.

בשלב זה נכנסה פעולת אנשי החימוש והחילוץ להילוך גבוה. אנשים אלה, שהפולקלור הצבאי עשה להם עוול בכנותו אותם "ג'ובניקים", התגלו עתה כ'נמרים . הם חשו לחלץ טנקים ולשקמם כאשר סביבם שורקים פגזים וטילים, הפיחו חיים בפגרי טנקים ותודות לכך הקימו עתודת טנקים יש מאין שבזכותם עתידים היו לוחמי העוצבה לעשות עוד גדולות ונצורות. פעולתם של אנשי החימוש והחילוץ נמשכה גם במהלכם של כל הקרבות הבאים. דחפו חשבי"ם וחלקי חילוף לכוחות הלוחמים, תיקנו במהירות טנקים שנפגעו או פרשו זחל כשהם נתונים תחת אש תופת. אלה היו אנשיהם של יצחק חלם ומרדכי לרר. בין המחלצים, היו לא רק אנשים שמקצועם בכך, אלא גם מתנדבים שמעולם לפני כן לא ידעו כיצד נראה פנימו של טנק, כמו רוני צירבינקה,

בדעון שרי ואחרים שסייעו בידם. (כאשר נשאל רוני, שבימים כתיקונם הוא עוסק בענייני משמעת ונקיון כרס"ל מחנה, כיצד עלה בידו לעשות מלאכת חילוץ כה טובה שעה שמעולם לא עסק בנושא כגון זה, השיב: "כשאלוהים רוצה, אפילו מטאטא יורה ").

מפקד חדש בא לעוצבה

נלילה שבין ה-8 וה-9 באוקטובר, מודיע פיקוד הצפון לקציני המטה של העוצבה שהמג"ד יוסי בן חנן, הגיע מנפאל והוא בדרכו למחנה ירדן, כדי לקבל את הפיקוד על הכח המתארגן. ידיעה זו, שעשתה לה מיד כנפיים, שימחה את חיילי העוצבה. שכן שמועות שפשטו מפה לאוזן אמרו שהעוצבה יורדת מהסד"כ של פיקוד צפון. בעבור לוחמי העוצבה, היו אלה שמועות צורבות, מדכאות וצובטות לב. אימון של שנים, מסורת מפוארת של גבורה מימי היותה חטיבה 45, מאחזים במוצבים שנבנו בעמל רב ורעות שנתגבשה באימונים ובשורה של "ימי קרב" עם הסורים עמדו לרדת עתה אל הטמיון. הידיעה בדבר המשך אלגון הכוחות הקיימים ומינוי מפקד להם, קטעה את השמועות והעלתה את הבארומטר המוראלי לרום גבוה יותר. מה גם שיוסי הוא מהמפקדים שבלטו בכושרם ובהעזתם.

בטרם האיר השחר של היום הרביעי למלחמה (יום ג'), מטלפן יוסי מהחפ"ק הפיקודי, שם עודכן לפרטים על המצב, אל שמוליק אסקרוב, ומורה לו לארגן מיד את הכח הראשון שמרכז ולהכות לו עד שיגיע ויתן קבוצת פקודות. כמו כן ביקש שירכזו במקום אחד את כל אנשי הצוות שהגיעו למקום וכן לשלוח משאיות לפילון ולכל הסביבה על מנת לאסוף משם אנשי צוותים וחיילים ההולכים ברגל מהנסיגה. בדרכו למחנה ירדן, נתקל יוסי באנשי צוותים לבושי סרבלים שהמתינו בטרמפים לאורך הכביש בראש פינה. הוא עצר משאית שנזדמנה למקום והורה לה לאסוף את החיילים ולהסיעם למחנה ירדן.

שמוליק אסקרוב הצליח בינתיים לארגן 13 טנקים מוכנים ומצוותים, חלקם משוקמים וחלקם מאלה של הכח של המג"ד עודד שהיה נצור עם אנשיו בחל פארס. וחזר למחנה ירדן לאחר שהצליח להיחלץ מכיתורו במבצע נועז. יוסי הבין שהדבר הראשון אשר חובה לעשותו הוא להרים את המוראל של החיילים. בבוקר רוכזו כל המפקדים והחיילים תחת סככה ונשא בפניהם נאום קצר, אך נמרץ ונלהב. הוא הסביר מה ידוע מתמונת המצב, דיבר על שעת המבחן הגדולה של האומה, ועל שעת ההזדמנות הגדולה לעוצבה. אישר שאמנם יש סכנה שהעוצבה תרד מהסד"כ של פיקוד צפון וכי דבר זה אין בו כדי להוסיף כבוד לאותם לוחמים שכבר איבדנו. הוא הוסיף עוד כמה מילות עידוד ושיבח את עמידת הגבורה שלהם בקרבות בהם נטלו חלק עד כה. אחר כך בישר להם שהיציאה לקרב תיעשה תוך כשעתיים. בקרב המאזינים ניכרה התעוררות ותחושת עידוד והכל חזרו לכליהם ופנו לעסוק בהשלמת ההכנות האחרונות.

מחכים לפקודה..

בינתיים אורגן כח ראשון כפלוגה, ב יקודו של שמוליק אסקרוב. 2 טנקים הוכשרו כטנקי-פיקוד. אחד של יוסי והשני, שנועד לש"ש כטנק פיקוד רזרבי, בפיקודו של סמ"ר אדיר שטרן ז"ל הקמב"צ שרגא איבלר ז"ל, מונה כאחר י לארגן פלוגה נוספת מהטנקים המשוקמים ולכוד עליה. יוסי גם יצר קשר עם שתי פלוגות שהיו בשטח והורה למפקדיהן להיכנס תחת פיקודו כאשר יגיע לאזור הלחימה. המ"פ האחד , אבנר לנדאו, השיב כי יעשה כן אך צביקה מסר כי הוא ת"פ עוצבה אחרת ואין לו רשות לעבור ת"פ אלו.

בבוקר אותו יום, היום הרביעי ל לחמה, התנהלו קרבות עקובים מדם באזור חושניה, אזור תל-מחפי ובגיזרה הצפונית. כוחות סוריים גדולים פרצו לאזורים אלה. דיוויזיה סורית שמנתה כ-200 טנקים נעה באותה עת בציר מעסע-אחמדיה כשהיא שוטפת, בסיוע ארטילרי הדוייק, את "עמק הבכא" וניסתה לתקוע טריז בואדי שלרגלי תל - שיחה (חרמונית). מול כח זה, עמדה עוצבת של יאנוש, ובדודו של יאיר נפשי (שלחם ת"פ יאנוש). על אזור חושנייה הגן כח אחר, קטן יותר. יוסי ידע שעל הכח שלו יוסל להצטרף לאחד משני הכוחות הללו וציפה לפקודה.

הקרב על "עמק הבכא"

בוקר יום ב'. הכח של יאיר, המשיך בניהול קרבות בלימה בלתי פוקים בגיזרה הצפונית זה היום הרביעי ברציפות. אנשיו, הודפים התקפות חי"ר וטנקים לאורך כל מוצבי הגיזרה. בבוקר זה, מגיעה עוצמת ההתקפה הסורית על גיזרה זו לשיאה. דיוויזיה סורית פורצת אל ה"בסן הרכה" של הגיזרה, רצועה בת 4 קילומטרים בין גבעת הבוסטר, בה התרכז הכח של יאיר, לבין רכסי החרמונית (תל שיחה). מגמת הסורים היתה לתקוע טריז בגיזרה זו, לפצל לשניים את הכוחות המגינים, לשטוף בתוואים מקבילים ולהתלכד עם הכוחות וסוריים הפועלים בגיזרה הדרומית. מול עוצמה אדירה זו, עמדה העוצבה הפצועה של יאנוש, מוגברת בבדוד יאיר. הסורים המטירו על הכוחות המגינים מסך עופרת סמיך ומטר פצצות ממטוסי קוב. סרן צביקה רק מדווח ממוצב בגיזרת הבוסטר על גל ראשון של 40 טנקים המתקרב אליו ומבקש סיוע ארטילרי מהיר. בקשתו נענית ע"י ארבע סוללות המנחיתות על האויב כאינטנסיביות אלפי פגזים. צביקה ואנשיו פותחים בקרב שב"ש ומבעירים עשרות טנקים. שרידי הכח הסורי נפוצים וחוזרים על עקבותיהם. אך פחיחה זו לא היתה אלא מעין פרולוג למחזה האימים שעמד להתרגש על אותו אזור, אשר כונה מאותר יותר ע"י הלוחמים כעמק הבכא. אנשיו של יאיר פותחים בקרב שב"ש העתיד להימשך כל היום.

הכח של יוסי, שמנה 13 טנקים, מוכן לפקודה, מקבל הודעה ברשת האוגדתית: לעבור ת"פ יאנוש ולנוע לעבר "עמק הבכא", שם החמיר והלך המצב מרגע לרגע. בהגיע הכח למקום, מסביר יאנוש ליוסי בקצרה את המצב, ומורה לו להתבסס על הרכס של מורדות הבוסטר ולהתחיל לבלום משם את האויב המסתער. בדרכו אל הרכס, נתקל הכח של יוסי בשדרה של טנקים שהיתה

בוסיגה, כשהטנקים עמוסים פצועים רבים. יוסי הביט נוכחו והבין כי עומד עתה בפני מבחן של שניות, מי יספיק קודם לחפוס את הרכס השולט : הוא - או הסורים הפורצים. הכח דוהר במהירות אל גבעת הבוסטר ומצליח לאחוז באוכף הרכס 300 מטר טרם הגיע הכח הסורי. כאן מתפתח קרב מגע בטווחים של 2000 - 500 מטרים. מסכר רב של טנקים סוריים עבר אותה שעה את תעלות הנ"ט בשני ראשים. ב-15 הדקות הראשונות מצליח הכח של יוסי להשמיד 30 טנקי אויב. הסורים מאיטים את קצב ההתקדמות ושולחים כח מצכון כדי לאגף את הכח של יוסי על מדרון הבוסטר מדרום. שלשה טנקים סוריים מתקדמים כ-300 מטר אל שביל העפר המוביל לעמדות הבוסטר. "היזהר, מימינך !" , קורא אסקרוב. יוסי מנסה להפנות את הקנה לעבר הטנק הסורי המכונן אליו, ופגז חודר שריון נפיץ פוגע בצריח הטנק שלו. יוסי נפצע קל סביב עינו הימנית ומשקפיו החרסקו. שלשת הטנקים הסוריים הושמדו מיד לאחר מכן.

הסורים נוטשים את הטנקים

פצוע, ממשיך יוסי לנהל אש עם הטנקים הסוריים. שמוליק אסקרוב נפצע קשה ומפונה אחורה. טנקים סוריים רבים הושמדו במהלך קרב השריון בשריון שנמשך שעות כרוכות. הכח הסורי נבלם, נשבר, אך לא נסוג. מפעם לפעם ירה טנק זה או אחר פגז בודד. מה שנותר עתה הוא להדליק את הטנקים שנעמדו במקומם. צוותות סוריים רבים נראו נוטשים את הטנקים ובורחים. ירי מקלעים של כוחותינו רדף אחריהם וקצר בהם. יוסי ואנשי צוותו ניגשו לחלץ צוות של טנק בוער מכח עוצבת יאנוש ואחר כך התפנה יוסי לחבוש את פצעיו.

כח יאיר פורץ...

בגיזרה של יאיר, המשיכו להתלקח קרבות עזים. לחץ הסורים היה כבד. יחד עם אנשיו של יאנוש, ניהלו יאיר ואנשיו קרבות מטווחים קצרים. בענני אבק מתאבנים, החבושים קומץ טנקים בטנקים סוריים שטיפסו בדבקות אל העמדות הישראליות. הקרבות נתנהלים במרחקים של 500 -200 מטרים. מעמדותיהם, החולשות על העמק המסולע והמשופע בטרסות, ערוצים וקפלי קרקע, הדפו גל אחרי גל של מתקפות טנקים. תוך זמן קצר, מתפתח הקרב בקילומטר זעום של פריסה בשטחי העיבוד של מושב אלרום. הכל היה "קצר". חום להבות הטנקים חבט ממש בפנים. בראש כח של שישה טנקים, פורץ יאיר אל זירת הקרב הלוהטת, חולף בדרכו על פני כפר עין חורר הנטוש, עולה על שדות העיבוד של אלרום ומבחין בכנפיו של מטוס פנטום מרוסק. מיד בהיכנסו הוא מבעיר טנק סורי בטווח של 300 מטר. טנק סורי אחר אוגף אותו ויורה לעברו. יאיר נפגע בידיו מרסיסים ואילו ידית ההיגוי של הטנק נסדקת והוא ניצב חסר אונים מול כל תותחן סורי. לאחר דקות הוא מאחר מצריחו את קצין האג"מ הגדודי, מטפס על הטנק שלו ורץ עמו לתור אחר טנקי אויב. עד מהרה הופיעה שורה ארוכה של טנקים ויאיר

עם אנשי צוותו החלו משמידים טנק אחרי טנק.

הכח של יוסי התקדם לעבר תעלת הנ"ס, חפס עמדות כ-800 מטר מן התעלה וניהל קרב בטווח ארוך עם טנקים סוריים שעמדו במישור חאן ארנבה. משאיות ואמבולנסים סוריים נראו באזור חאן ארנבה כשהם מנסים לחלץ את צוותי הטנקים הבורחים ~~שאשש~~ ואחד מכוחותיו של יאיר, ~~שם~~ הוריד עליהם ארטילריה ,שטווחה ביעילות.

במשך אותו יום בצהריים, כאשר נודע על קיומו של הכח העוצבתי ועל המערכה הקשה שהוא מנהל, החלו להתייצב ברשת בזה אחר זה כוחות משנה שונים. ראשון מתייצב אבנר לנדאו ומודיע בקשר ליוסי:" אני נמצא בצומת ואסט עם ארבעה טנקים, אתה צריך אותי ?" - "חיובי", משיב יוסי. אבנר דוהר אליו עם הכח שלו. אחריו נשמע קול מוכר ברשת. "כאן אהוד דפנה, יש איתי ארבעה כלים, אתה צריך אותי ? ".

"חיובי , בוא" - משיב גם לו. פתאום מופיע במקום גם רני פרידריך עם הטנק שלו. ~~גם מהמשה מאוחר יותר לחתון טנקים אלה הלו מגיעים לצומת הוסט והתייצבים ברשת אל בזה, שמלווים אותו הכח, שמנה בבוקר 13 טנקים.~~

הכח שמנה בבוקר 13 טנקים, הפך עתה לכח בן 21 טנקים. כולם הצטרפו לקרב היריי.

~~עם ערב, הועברו 4 טנקים מכח יוסי אל יאיר ותפסו עמדות ליד המוצב שלרגלי מבוסטר.~~ יאיר הצליח לארגן ולהעביר לאנשיו שיירת תחמושת ודלק. ~~שאחחשתש~~

במשך אותו לילה אירגן ~~שם~~ המג"ד עודד ארז עבור הכח של יוסי שיירת אספקה ותחמושת ועם בוקר הועברו קבוצות ~~שקשקשקשקשקש~~ קטנות של 2 - 3 טנקים לאחור, כדילוגים, לצורך חידלוק וחימוש. מטה הטוצבה הגיע אף הוא אותו לילה עם נגמ"ש ונערך עם הכח לחניון לילה.

יום רביעי היה שקט. בסחנה ירדן הספיק , בינתיים, מטה החטיבה, בעזרת צוותות משקמי הטנקים הרוצים, לארגן שם כח שלישי בפיקודו של הקמב"ץ שרגא איבלה ז"ל. עכשיו כבר נצרה העוצבה כח של 31 טנקים. יאיר נפשי עם 11 טנקים וצביקה רק עם 6 טנקים לא היו בשליטתה של העוצבה באותו זמן.

עתה, עם התמוטטות ~~הפריצה הסורית~~, הערכו הכוחות ברמה לקראת הכריצה.

מספר יוסי על המלחמה שניהל אותו יום עם אנשיו:

"על עצמתו ואכזריותו של הקרב, עמדנו מיד כאשר התחלנו להתפרס מול העמדות. לפנינו חלפה השדרה של "טייגר" מעוצבת [illegible] כשהיא נוסעת אתה פצועים ומשאירה שניים-שלשה טנקים בוערים על קו הרכס. אנחנו המשכנו לשעוט מזרחה על מנת לתפוס את קו העמדות ולבלום את הסורים, המנסים לתפוס אותם. זה היה ממש רגע קריטי מי יתפוס ראשון את הרכס. המשמעות היתה, כי [illegible] מי שתופס ראשון את קו הרכס היה שולט במצב באזור. למזלנו, הקדמנו אותם. התפתח קרב בטווחים 1500 -50 מטר כשהטנקים הראשונים ממש הסתערו עלינו חזיתית. [illegible] .פתחנו עליהם מיד באש והדלקנו אותם. לאחר מכן התרכזנו בהשמדת אזור החצייה שלהם על תעלת הנ"ט. הם פשוט בישרו על תעלת הנ"ט גשרים ופרצו בשני מאמצים: אחד מול תל שיחה, מול היחידה של סא"ל אבי; שעמד מצפון לי, ומאמץ שני מולנו. יחסי הכוחות היו כאלה שאנו עמדנו עם 12 טנקים והם הסתערו עלינו עם 70 - 60 טנקים. התפתח קרב מהיר מאוד. קשה לי להעריך כמה זמן הוא נמשך כי אחרי כחמש דקות חטפנו פגז בצריח ואני נפצעתי בפרצוף. לאחר שנחבשתי חזרתי להילחם והמשכנו להשמיד בהם. אחרי הצהריים הסתמן בבירור שאנחנו שולטים במצב ונשמנו לרווחה. לאחר מכן הסתבר שזה היה המאמץ הרציני האחרון של הסורים להבקיע ברמת הגולן"

יוסי היה נפעם מהיכולת שגילו אנשיו:" ההפתעה הכי גדולה שלי היא מהיכולת שגילו החבר'ה. בכלל הפליא אותי איך אותם הבחורים שעברו את החדפת הזאת של קרב הבלימה, קפצו מטנק בוער אחד לשני, פינו פצועים והרוגים, מצאו את הכח הנפשי והפיזי לעלות עוד פעם על טנקים ולהילחם. הרגתי נפעם ממש מהדבקות שגילו.

אותו יום, בעוד יאיר מנהל קרב שי"ן בשי"ן בשדות אלרום, בלם צביקה רק, עם כח של 6 טנקים, טור של 30 טנקים סורים שהתקדמו לעבר אזור 109, ואילו הסמג"ד יוסף והמ"פ אכנר עם 7 טנקים, נעו למורדות החרמונית וניהלו קרבות עם כוח שריון גדול שפרץ לאזור זה.

[illegible] כאשר נסתיים הקרב הגדול על "עמק הבכא", יצא יאיר עם שלשה טנקים למחנה התעסוקה [illegible] בקוניטרה על מנת לארגן שיירה של התחמושת ודלק לאנשיו. בדרכם, [illegible] ארבו להם אנשי חי"ר סורים אשר שילחו 2 פצצות באזוקה לעבר הטנק של יאיר וכגעו בו. הטנק שנסע אחריו, דיווח בקשר ש"יאיר נהרג" והחושת עצב ירדה על הכל. ידיעה זו הועברה גם אל יאנוש. יאיר, שמערכת הקשר שלו בטנק התקלקלה, לא קלט את השמועה המוטעית שהופצה. הוא המשיך בנסיעתו למחנה התעסוקה ובהגיעו לשם לא הבין על מה קמה המהומה כאשר האנשים שם ראוהו מגיע. [illegible] אנשי התעסוקה מיהרו אל מכשיר הקשר ובישרו שיאיר הגיע אליהם בריא ושלם. הכל נשמו לרווחה.

עם ערב, הועברו 4 טנקים מכח יוסי אל יאיר ותפסו עמדה ליד המוצב שלרגלי הבוסטר. המג"ד עודד ארז אירגן באותו לילה שיירת אספקה ותחמושת ועם בוקר יוסי קבוצות קטנות של 2-3 טנקים לאחור, בדילוגים, לצורך תידלוק וחימוש.

עם כניסת כח יוסי לקרב על תל - שיחה, הדלה, למעשה, עוצבת ברק לחפקד כעוצבה עצמאית ועד תום המלחמה היא סרה לפיקודה של עוצבת 760. אף על פי כן, באורות היחידה לא פסה ובמחנה ירדן עשו אנשי מטה העוצבה הכל כדי ל"פנק" את כח יוסי, אשר סימל בעיניהם את תחייתו ושיקומו של כח ברק. משם שיגרו אל הכח שכע של עוגות, פירות טריים, עתונים וסיגריות ואספקה לרוב. צוותות משקמי הטנקים החרוצים ורקציני המטה השלימו את אירגונו של כח שלישי בפיקודו של הקמב"צ שרגא איבלר ז"ל, שאמור היה להצטרף אל כח יוסי. ביום רביעי כבר נצרה עוצבת ברק כח גדול למדי: לרשות יאיר עמדו 17 טנקים ולרשות יוסי 31 טנקים.

עתה, עם התמוטטות הפריצה הסורית, נערכו הכוחות לקראת הכריצה.

הפריצה לסוריה

בבוקר יום ה-11 באוקטובר, החל שלב חדש במערכה כנגד האוייב הסורי: הפריצה לעומק שטחו. בימים הבאים, יהיו אלה הסורים שיעמדו במיגננה, ינסו לעצב קוי בלימה ויכרעו מול מיתקפותיו המוחצות של צה"ל.

קרב ההבקעה, הוטל על שכמם של עוצבת יאנוש ועוצבת ברק, כשעל המשימה מפקדי עצמו. העוצבות הבקיעו בשני צירים. את הציר הצפוני, באזור כפר חדר, הבקיע הגדוד של עמוס קהלני. הבקעת הציר השני, באזור ג'ובתה אל חשב, הוטלה על הכח של יוסי בן חנן.

במהלך ההבקעה באותו יום, לא היו קרבות גדולים לכיבושי יעדים, אלא קרבות על הדרך עצמה. ההתקדמות התנהלה תוך התכתשות עם בונקרים מבוצרים של תותחי נ"ט, מערכים בנויים לעומק של עמדות טנקים ושריונים טילי סאגר האימתניים. הכח הלם, ניתץ, אך גם ספג מהלומות.

על מהלכן של קרבות אלו, מספר אבנר לנדאו, אשר עליו הוטל לנווט את הכח של יוסי.

" הכח שלנו, מנה 21 טנקים, כח הנדסה וכח נגמשי"ם של יחידת צנחנים מובחרת , שאותם סידרנו מאחור. התחלנו לנוע בשעה 10 לפנה"צ. בראשית הדרך חצינו שני שדות מוקשים, שבאחד מהם עלה הטנק שלי על מוקש. החלפתי טנק והמשכנו בתנועה. מכאן והלאה, נתקלנו לכל אורך הדרך בעמדות אוייב מבוצרות היטב, יחידות נ"ט וכוחות קטנים של טנקים. כל העמדות היו מוסוות היטב ובלתי נראות לעין, וזה חייב אותנו לזהירות מיוחדת. כל פעם שגילינו מקור ירי, הסתערנו עליו וחיסלנו את הכוחות שישבו במקום. אחד המיתחמים הקשים היה תל אחמר. כאן ניהלנו קרבות קשים נגד כוחות חי"ר בעיקר, אשר התבצרו במקום. את ההתקפה על תל זה הוביל שרגא איבלר ז"ל ובמהלכה הוא נהרג. במקום זה נהרג גם יגאל רובינשטיין, אשר פיקד על טנק. כיבושו של תל זה, היה חיוני להמשך ההתקדמות.

בשעה 6 בערב הגענו למחנות חאלס ונערכנו להתארגנות. בסביבות השעה 9 בערב, נפתחה עלינו אש באזוקות והטנק של יוסי נפגע. יוסי עצמו נפגע קל ונסע להחליף טנק. במשך אותו לילה הוטרדנו על ידי יחידות קומנדו סוריות, אך יחידת הצנחנים שהיתה אתנו הצליחה לאתר את היחידות ולחסל אותן".

כח יאיר, שמנה 7 טנקים, ישב בתחילת הפריצה מזרחית לבוקעתה, באזור (105) ומשם חיפה על הכח הפורץ. לאחר שהכוחות של יוסי ושל יוס פרצו פנימה והובילו לכיוון ג'ובתה אל השב, החל גם כח יאיר לנסוע בעקבות הכח הפורץ, ונערך לחניון לילה בג'ובתה. לראשונה אותו ערב הצליח יאיר לרכז את אנשיו, לעמוד מולם עין בעין לסכם את אשר עבר עליהם עד כה, ולומר להם מילות צידוד חמות על הגבורה הנפלאה שבילו בששת הימים הקשים שעברו עליהם מאז תחילת המלחמה. לאחר מכן, פירט בפניהם את המשימה הבאה.

"תחושת עצבות היתה נסוכה על פני כולנו אותו ערב " -נזכר יאיר - " אז , לראשונה, חשנו בצימצום הגדול של שורותינו. איבדנו חברים יקרים, אחרים נפגעו וחלק מאתנו היה חבול ופצוע. כל זה נתן את אותותיו. אך לא רציתי שאנשי יאבדו את האמונה בעצמם. הסברתי להם שאנו עומדים רבני שעת מבחן ושלמען חברינו שנפלו אנו חייבים להמשיך ולשמור על רוח איתנה ולהמשיך באותה תנופה בה התחלנו".

נזכר הקמב"ץ הגדודי , סגן דן (אבני) . " לראשונה אותו ערב היה לנו פנאי להשיח בחברינו שנפלו. אך העובדה שהיינו עתה בשלב של פריצה, היתה לנו כמעין חצי-נחמה והשרתה בנו תחושת הקלה. שהרי, סך הכל אומננו והורגלנו לפרוץ ולתקוף, ולא לעמוד במלחמת בלימה כה נואשת כפי שעברה עלינו, ואשר חבעה קרבנות רבים".

מחנות צבא סוריים נטושים בחאלס, שימשו את אנשיו של יוסי אותו ערב כחניון לילה. יוסי ואדיר שטרן ז"ל, יצאו ונעמדו על הכביש הראשי והמתינו שם לזחל"מ חי"ר שאמור היה לחבור אליהם. מולם , ממרחקים, הבחינו בשתי משאיות הנעות לעברם ובליבם כירסם הספק לגבי זהותן של המשאיות. לא היה איש שיוכל למסור להם אם משאיות אויב או שלנו, הן אלו. באורות מעומעמים המשיכו המשאיות להתקרב ונעצרו מטרים אחדים מהטנק של יוסי. מתוך המשאיות, בקעו קולות של המולת אדם והיה ברור שהן מלאות חיילים. נהג המשאית הראשונה יצא מתאו, ניגש אל יוסי ושאלו בערבית:" איך מגיעים לבית ג'ן ?". יוסי, השולט היטב בערבית, השיב לו:"דרך שם". וכשחזר הנהג לתאו פתחו הוא ואדיר באש מקלעים והעלו את המשאיות באש.

בבוקר יום המחרת, הוטל על הכח של יוסי לחפוס את עורק הדרכים החשוב בצומת מסגד -אמריקה. בעודם מתקדמים לשם, ניתכה עליהם כמטחיע אש עזה של טילים, ארטילריה ו וטנקים מכיוון חל -שאמס. האש היתה "רצחנית" והטנקים של הכח החקשו להיחלץ מתוכה. חלק מהטנקים תפס מחסה בחורשה סמוכה. יוסי ורני פרידריך נלכדו במעין מחפורת טבעית בערוץ ואדי ושימשו מטרה נוחה לטילי "סאגר". הם הצליחו להינצל מפגיעות ישירות רק תודות לתימרוני "זיגזגים" זריזים במקום. טיל אחד שהתפוצץ סמוך

לטנק שלו, קרע , מעצמת ההדף, את חוף אוזנו האחת של יוסי. סילון דם פרץ מאוזנו אך לא יכול היה להתפנות לחבוש את עצמו. ששששש

במכשיר הקשר, שמע יאיר על המתרחש. הוא קידם את הטנקים שלו אל חוף ה"ליב'ה", ויצר מגע עם הסורים. בעוד אנשי יאיר מחליפים אש הכח שישב על החל ומעסיקים אותו, התגנבו הטנקים של יוסי אחד אחד אחורה ונחלצו מן התופת בה היו נתונים.

קרב זה, חשף לראשונה את עצמתו הגדולה של האוייב שישב על חל-שאמס ואת חשיבותו האיסטרטגית. החל הגדול, חולש על ששש על מרכזה של חזית המובלעת והכביש מקוניטרה לדמשק עובר ממש למרגלותיו,מצפון מערב לו, בינו לבין הליב'ה. הצירוף של חל מימין וליב'ה משמאל, יצר מחסום טבעי ששש שרשששקרשטקשششש שהקשה על כיבוש החל. בעוד יומיים, כאשר כוחותינו יישבו על פיסגת החל, הם גם יווכחו בחשיבותו כנקודה המאפשרת חצפית אש למרחקים של קילומטרים.

הקרב על תל - שאמס

מיחתם תל-שאמס, היה היעד הקשה ביותר שהוטל על יוסי לכבוש. כח האוייב שנאחז על התל, היה נעלם מבחינת הרכבו וכמותו, אך ברור היה כי זהו כח רב עצמה, מבוצר היטב הראשון/ לכבוש את התל חזיתית יעלה על שרטון.

האפשרות היחידה שנותרה לכיבושו של התל היתה ע"י איגופו מעברו המזרחי וע"י כך להפתיע את האוייב מעורפו. אולם אפשרות זו היתה עד אז בגדר של דמיון בלבד, בגלל ה "ליג'ה הקטנה" שהתמשכה עד לעברו המזרחי של התל. הליג'ה הקטנה, היא כינויו של האזור הבזלתי המשתרע בין תל חדר, מזרעת בית-ג'ן, סעסע ותל שאמס. זהו אזור טרשי, זרוע שפכי לבה וכל כולו מבוך של מיתלולים, אשר היה מסומן במפות המודיעין שלנו ושל הסורים כבלתי-עביר לטנקים.

והנה, יוסי העלה את הרעיון הנועז לנסות ולחצות את הליג'ה. במשך שעה ארוכה ישב ושיכנע את אנוש ואת הקמ"ן צוריך שהמשימה היא אפשרית. אף שהללו נרתעו תחילה מהרעיון, אישרו לבסוף את תכניתו.

כח השריון יצא לדרך, הוא נע בכבדות, בטור עורפי, מגשש אחרי דרך כלשהי. הסאנקים עקפו את חאלס ואת דורין, פנו מזרחה, לכיוון סעסע, פנו ימינה ותפסו עמדות.

צביקה "עושה היסטוריה"

צביקה רוזנצוייג, נהגו של יוסי, לא יירשם, אולי, בספר ההיסטוריה של תולדות השריון כנהג הטנק הראשון בצה"ל שחצה את הליג'ה, אך זכות זו איש לא יטול ממנו. אותו מסע נפתולים חקוק היטב עדיין בזכרונו.

" כאשר גוננה לאזני השמועה שאנו עומדים לחצות את הליג'ה"- מספר צביקה -'ביטלתי שמועה זו כמהתלה בלתי מוצלחת. שהרי, מעשה זה כמוהו כהתאבדות עבור הטנקים. והנה, יוסי עולה על הטנק, מורה לי לנסוע "שמאלה" ומכריז במערכת קשר הפנים: "אנחנו הולכים עכשיו לעשות היסטוריה. שום טנק לפנינו לא הצליח מעולם לעבור באזור הליג'ה, לא שלנו ולא של הסורים. בהצלחה." ידעתי היטב שכנהג טנק המפקד, המוביל ראשון, אסור לי לעשות כושות. לאורך כל הדרך התנדנד הטנק אנה ואנה, המנוע נאנק וזחלי הטנק שטיפסו בקושי רב על הסלעים הגדולים היו מתחלקים מפעם לפעם ונופלים בחבטה עזה. ראשי נחבט לעתים בדפנות הטנק מרב טילטולים, אבל אני התקדמתי עוד קצת ועוד קצת. לבסוף חצינו

את הליב'ה ונעצרנו רק כאשר הגענו למרחק 2 ק"מ מהחל".

בשעה 04.00 פתח הכח ששששששש של יוסי, שמנה 8 טנקים, באש תופת לעבר הסורים שעל תל שאמס, ממרחק 2 ק"מ. במחנה האוייב המופתע התחוללה מהומה, טנקים סוריים נראו מתרוצצים בשטח, מטרות שונות בערו.

הכח מסתער

"הצלחנו להגיע ממש לעורף המערך הסורי מבלי שהם הרגישו בנו"- נזכר סא"ל יוסי בן חנן - "הרבצנו עליהם ירי רצחני ממש, כאשר הם עומדים גלויים בפנינו, עם האחוריים אלינו ויורים לכיוון מערב. הדלקנו אותם כמו במיסורות, אחד אחד, כמות רצינית מאוד של טנקים, כלי פיקוד, נגמשי"ם. לאחר מכן בדקתי במשקפת, סרקתי את הרכס ולא ראיתי אוייב, לא טנקים ולא תותחים. השעה היתה מאוחרת והשיקול שלי היה שלחזור באותו נתיב של דרך-לא-דרך, מצד, לא אצליח. לנסוע על הכביש לא יכולתי, מכיוון שהגבעה היתה בשליטתם. לכן נותר לי הפיתרון להסתער קדימה ולקחת את הגבעה. קיבלתי סיוע ארטילרי, ששש יצאנו להסתערות ומתוך תחושה של נצחון ממש שטפנו את היעד וכבר התחלנו לעלות במורדות הרכס. לפתע, היפנו הסורים כלפינו, מהאגף השמאלי, שני נגמשי"ם ונגש של טילים שולח בנו מטווח של 600 - 700 מטרים. שש טיל אחד עבר מעל לראשי, השני חלף מימיני והטיל השלישי נכנס בצריח שלנו והעיף אותי החוצה. מצאתי את עצמי ליד הטנק כשרגלי מרוסקת"

אחוות לוחמים

סג"מ רני פרידריך, שפיקד על אחד הטנקים בהסתערות על תל שאמס, לא ישכח במהרה את החוויה הקשה של מלכודת טילי ה סאגר', וזאת אף כי הטנק שלו היה מברי-המזל הבודדים שלא נפגעו. חבריו הפצועים מהללים את אחוות הלוחמים שגילה, כאשר התרוצץ בינות לפגזים ולברד הטילים, חילץ את הפצועים אחד אחד והעמיס את כולם על הטנק שלו, כמוהו עשה גם חברו אהוד דפנה ז"ל.

נזכר רני : "כאשר החלנו לטפס עם הטנקים על מורדות החל, הופתעתי מהעובדה שלא באה שום התנגדות, אולם כאשר הגענו למחצית השניה של המדרון החל, לפתע, לנחות עלינו "ברד" צפוף של טילים שעלה בעצמתו על כל אשר ידענו במלחמה הזו. מן המארב, שולחו עבר מטחים רצחניים, ממש. ארבעה מתוך ששת הטנקים שהסתערו נפגעו במטחים הראשונים. בין הנכבעים היו גם יוסי וגם אבנר לנדאו. מארב הטילים "תקע יתד" התכניותנו ובלם את ההסתערות, אולם, על אף אש התופת בה היינו נתונים, גילו החבר'ה תושייה נפלאה. ששששלשלשלש

קפצו החוצה. אולם הנהג, שלא ידע כנראה מה קורה אחו המשיך לנסוע. הטנק עמד להתפוצץ בכל רגע. על אף היותו פצוע, רץ חגי בתוך ההפגזה אל הטנק, דפק על מדף הנהג וזה קפץ החוצה. שניות ספורות לאחר מכן התפוצץ הטנק והצריח עף למרחקים.

אהוד דפנה עסק כל העת בהעמסת פצועים, אך הטנק ~~הטנק~~ שלו פרש זחל. העמסתי ~~ששששששש~~ גם את הפצועים שלו על הטנק שלי וחמקתי לכיוון הליב'ה כאשר הצריח, התמסורות והכנף הקדמית מלאים פצועים. הבאתי את כולם למחנה חאלס"

פצוע, בעורף הסורים

אחד הדברים שנעלם מעיניהם של רני, אבנר ואהוד, היה מצבו של המפקד יוסי. כיון שהסתער רחוק מהם, הם לא ראותו כאשר נפצע והיו בטוחים שהוא נחלץ מהמקום בכוחות עצמו. אלא שיוסי נתון היה אז במצוקה גדולה, ולולא מסירות נהגו, צביקה, קשה לדעת מה היה עולה בגורלו. על כך מספר צביקה רוזנצוויג:

"לפתע, נשמע פיצוץ חזק ואני, אינסטינקטיביית, תפסתי מחסה מאחורי טנק סורי שבער. ריח של שריפה שהתפשט בתוך הטנק שלנו במעט וחנק אותי. קפצתי החוצה ולתדהמתי לא ראיתי אף טנק שלנו. ~~ששש~~ ואז, מתחת ~~לשששש~~ למנוע מגיע אלי פתאום קולו של יוסי שקרא לי לבוא אליו. הוא היה שרוע על הארץ ורגלו שתתה דם. חבשתי את רגלו ועשיתי לו חוסם עורקים, אך התחבושת האישית שלי נקרעה. קרעתי מעליו את הגופיה שלו ועשיתי באמצעותה חוסם עורקים - אך גם זה לא עזר. הורדתי מעלי את הגופיה וניסיתי שוב, ללא הועיל. הדם המשיך לזרום כמו מברז. עליתי לטנק, בדקתי אם יש שם עוד חבר'ה שלנו ~~ולא מצאתי ששש איש~~. הורדתי את מכשיר הקשר הנייד, כיוונתיו אל החדר ונתתי ליוסי לדבר. הוא דיווח ליאנוש על פציעתו. ~~מצב רוחו של יוסי היה קובר ביותר~~, ולא משום שחס ~~על עצמו: "לא איכפת לי שיכרתו לי שתי הרגלים, חבל לי רק על ההתקפה היפה שנכשלה~~. כיוון ~~שהשתי שהטנק יתפוצץ, גרתי את יוסי לתפוח סמוכה. הדצאתי את הג'ריקן מהטנק ונתתי לו לשתות. ~~עד שהעסקתי אותו~~ העסקתי אותו ~~על מנת שלא יאבד את הכרה. כל אותה עת התפוצצו פגזים סביבנו והיה לי תשש שאלה פגזים של כוחותינו. התקשרתי ליאנוש וביקשתי אותו להסיט את האש לכיוון ממנו נורו הטילים. שיוותתי את התותחים ותאש הוסטה לעבר תאגיב. עתה התחלתי לחשוב איך נחלצים מכאן, כי לא התכוונתי ליפול חי בידי הסורים.~~ הסרתי את הדרגות מעל כתפיו של יוסי כדי שבמקרה ויפול בשבי לא יזהו אותו. והנה, תוך זמן קצר הגיעו ' זלדות. החבר שהיו עליהן

ירדו מהן ממרחק של כ-300 מאתנו והחלו להתקרב אלינו רגלית עם אלונקה.

יוסי חולץ ובחסות החשיכה עזבנו את המקום".

הכל שיבחו את צביקה על חושייתו בהצלת מפקדו ואילו יוסי אמר עליו אחר כך:"צביקה הוא גבר לא רגיל. הוא הציל את חיי".

התל נכבש

כח השריון שבפיקודו של יוסי לא הצליח לכבוש את תל-שאמס, אבל תוכניתן נראתה סבירה ומבטיחה. אלא שהפעם הוחלט לנסות לפצח את היעד בעזרת כח הרבה יותר גדול, שיכלול אנשי צנחנים ושריון - ובהתקפת לילה.

ביום א' עם חשיכה, 13 באוקטובר, החלה יחידת צנחנים לנוע מצומת כפר מעץ לכיוון התל. על כח טנקים של יאיר נפשי, בלוייית יחידה נוספת, הוטל לחצות את הליב"ה ולהתקרב אל התל מכיוון צפון -מערב. בן ציה טין לרגש חסימה לכיוון סעסע ולנסות לפגוע בכל רכב שיימלט מן התל. יחידה שלישית, בסיוע ארטילריה, נועדה לתפוס את חלקו הגבוה של התל.

בחצות, פתחו הצנחנים במיתקפה על התל אשר נמשכה עד חמש בבוקר. לאחר קרבות עזים, שלעתים התפתחו גם עד לידי קרב פנים-אל-פנים, נכבש התל.

במשך הימיים שלאחר מכן עשו הסורים מאמצים נואשים לשוב ולכבוש את תל שמס בעזרת כוחות שריון גדולים והפעם נפלה מעמסת ההתגוננות על אנשיו של יאיר.

התקפות נגד

שלש התקפות נגד ביצעו הסורים. שתי ההתקפות הראשונות נשברו . השלישית היתה הקשה מכולן. הפעם החלו הסורים לקדם את הטנקים שלהם - כח שהוערך בגודל של גדוד - מכיוון סעסע. רק עם שחר הבחינו בהם מגיני התל ואז התפתח קרב שלא בשי"ן מטווחים לא גדולים. הכח של יאיר, שמנו 7 טנקים, פעל במהירות, מנסה להסום את התקדמותו של האויב. טנקים סורים רבים מתחילים לעלות באש. אותה עת; הונחתה על הכח שהגן על התל הפגזה ארטילרית כבדה והשטח כולו כוסה באבק ועשן. בשלב מסויים של הקרב, הבחינו חיילים שישבו על התל בחי"ר סורי, שבא ממזרח והגיע עד למחנה הצבאים הנטוש שלמרגלות התל. מגיני התל יצאו לעמדות לחימה והמטירו עליהם אש עזה. אנשי החי"ר הסורי הצליחו להגיע עד למרחק 30-40 מטר מן התל. הטאנקים, הפנו את מקלעיהם אל אנשי החי"ר והמטירו עליהם אש רצחנית. האויב החל לסגת כשהוא מפעיל פצצות עשן. תוך זמן קצר לאחר מכן החלו גם שריריו של כח הטנקים להיעלם הרחק מאחורי עננים אבק. ימי ההגנה על התל, היו מהקשים ביותר בהם עמדו הטנקיסטים של גדוד "סער".

עגן דן אבני, שהיה בין מגיני החל, מספר על אותם ימי לחימה קשים:

" יאיר הטיל על הכח של אהוד דפנה לחצות את הליג'ה, ביחד עם כח של צנחנים, ואח"כ לחסום את הציר מסעסע לחל-שאמס. לאחר הכיבוש, החברסנו משני צידי הכביש וציפינו להתקפת נגד. עם שחר, פתחו הסורים בהסתערות בכח של ודוד ~~[illegible]~~ טנקים שאליו נחלוו ראזוקאים. יאיר עלה עם הטנק שלו לעמדת תצפית נוחה על החל, ומשם ניהל את הקרב בקול שקט ורגוע דסיווח אותנו. חפסנו עמדות ירי טובות והתחלנו בהשמדת הטנקים הסורים בטווחים של 300 -4000 מטר. במהלך הקרב חוגברנו ע"י כח טנקים נוסף. לאחר כשעה, ספגנו כמה פגיעות מבאזוקאים שהצליחו, מבעד לענני האבק, להתגנב אל מאחורי העמדות שלנו. באחד השלבים גם בילינו טנק סורי ~~שהשש~~ שהתקרב עד למרחק של 10 מטר מאחורינו והצתנו אותו ביריה מהירה. לאחר קרב קשה מאוד שנמשך כמה שעות נפסקה האש ובשטח נמנו ב-30 טנקים שרופים, 15 נגמשי"ם ו-21 כלים נושאי-טילים."

בוקר יום המחרת, יום ג' של השבוע השני ללחימה, היה קשה לא פחות.

את אשר אירע אז מתאר צביקה רק : "השכם בבוקר, בטרם נתפזרו ערפילי השחר, דווח לנו ע"י אנשי הצנחנים שישבו ~~שלשש~~ בראש החל על כח גדול של חי"ר המתקרב לעברנו. ~~לשש~~ מיד לאחר מכן החלה יורדת עלינו ארטילריה חזקה מאוד. נסיוננו כבר לימד אותנו שכל ארטילריה בעצמה כזו מבשרת תמיד על מיתקפה הממשמשת ובאה. ~~ששש~~ מבעד לענני האבק והעשן, הגיחו עשרות אנשי החי"ר והחלו להסתער על החל. פתחנו עליהם ~~ש~~ באש מקלעים ונק"ל ואילו יאיר החל להוריד עליהם ארטילריה. בלמנו את ההסתערות וחיסלנו רבים מהם, אך מיד בא גל שני של אנשי חי"ר ופתח בהסתערות מחודשת. וכך במשך שעותנערכה עלינו התקפת חי"ר בשיטה סינית, כשהאוייב מסתער גלים -גלים. אנשי החי"ר הצליחו להגיע עד למרחק של 30-40 מטר מהחל, אך חוסלו. ~~ש~~ לאחר גל החי"ר האחרון זיהינו טנקים שעמדו במרחק של 2-4 ק"מ . הללו לא ניסו להתקרב, אלא סיווחו מרחוק בלבד. ניהלנו אתם קרב חותחנות והשמדנו להם הרבה טנקים, עד שלבסוף החליטו לסגת. במהלך קרבות אלה נפצעתי קשה בשתי ידי"

התקפות דומות חזרו ונישנו במשך שלשת הימים הבאים ולאחר שבכולם ספגו אבידות כבדות, ויתרו הסורים על הרעיון לכבוש מחדש את החל.

סיכם יאיר את קורות אותו שבוע: "הסורים לא היו מוכנים להשלים עם נפילת החל.

והמאמצים שעשו לכיבושו מחדש היו נואשים ממש. אנחנו לא הספקנו להכין את המקום מבחינה הגנתית. היו הרבה התקפות והרבה הפגזות. הם קידמו טנקים, טילים, חי"ר, ארטילריה, מטוסים וכל מה שהיה להם. אצלי הושבתו שני טאנקים, אנשים רבים נפגעו, וביניהם מפקדים רבים. אהוד נהרג. יוסי נפצע, צביקה איבד את ידיו, יונתן נפגע. עמדנו עם שלשה טנקים ללא צוותים בנוסף לאלה שהושבתו. האנשים יכלו לעמוד בתעוזה כה רבה רק משום שידענו שנשאר כה מעט ויש לשמור על הקיים. מדי ערב הייתי אוסף את החבר'ה, ועושה סיכום של היום. סוקר את מה שעשינו ואת שאיבדנו, מסיק מסקנות, מעיר על הטעון תיקון ומאחל לכולנו כי נעבור את היום הבא בשלום ונשוב וניפגש בערב. היה יחס אישי חם בין כולנו והשתדלנו לשמור זה על זה. מה שנעשה על ידי כל צוות היה בגדר גבורה".

ההגנה על מזרעת בית ג'ן

בקרבות קשים שהתנהלו במבואות מזרעת בית ג'ן ביום 12.10.73 כבשו כוחותיו של סא"ל עמוס את הכפר. יומיים התזיקו אנשיו של עמוס -אשר בעוד ימים אחדים ימונה למפקדה של עוצבת ברק ויבנה אותה מחדש - במרחבי הכפר הכבוש. לאחר מכן הוטלה המשימה של ההגנה על הכפר על חטיבת "גולני" אשר הסתייעה בכח של 31 טנקים בפיקודו של סמג"ד סער ~~ששש~~ רס"ן יוסף. כמו בתל-שאמס, ידוע היה כי הסורים לא ~~ששששבקלשש~~ ישלימו בקלות עם כיבושו של הכפר.

רס"ן יוסי, אשר כח הטנקים שסבב למרותו היה מעורב מכמה עוצבות, פרס את כוחותיו במרחב חרפא, במבואות הכפר ובעמדה קדמית צפונית לכפר. במשך חמשת הימים הבאים, עשו הסורים נסיונות יומיומיים לתקוף את הכפר בכוחות טנקים, באזוקאים ואנשי קומנדו. ההתקפה הרצינית והמסוכנת ביותר, נערכה ביום השלישי של אותו שבוע.

~~ששקפש~~ בטרם שחר, ניתכה על המגינים אש ארטילרית עזה מאוד. המפקדים כבר היו מורגלים בכך שהנחתה ארטילרית בעצמה כזו מבשרת על מיתקפה הממשמשת ובאה בעקבותיה. הלוחמים הצטנפו בתוך הטנקים ובעמדות, כשהצפייה לבאות מורטת את העצבים. קרני שמש ראשונות החלו להבליח בין ענפי האילנות ומקץ דקות אחדות מילאו קרני שמש אלה תפקיד מכריע בסיכולה של התקפת הנגד.

על אשר אירע לאחר מכן מספר אברהם לביא, מט"ק מגדוד סער:

"העמדות שלנו ושל לוחמי "גולני", התפתלו סביב חורש עבות. מיד עם תחילת הזריחה, הבחנו בעשרות צלליות ארוכות מאוד, אוחזות נשק, צועדות לעברנו. את החיילים עצמם, שהיו מוסתרים בסבך העצים, לא ראינו אך השמש שזרחה מאחורי גבם בזוית נמוכה, הטילה את צלליותיהם והסגירה אותם.

לפקודת אש, פתחנו כולנו באש חזקה מכל הכלים שעמדו לרשותנו אל כל רוחב החורשה. במשך עשרים דקות המטרנו ממש אש תופת. לאחר מכן, יצאנו לערוך סיור בשטח והמחזה שנגלה לנגד עינינו היה מקפיא-דם: עשרות גויות של אנשי קומנדו סורי היו זרועות לכל רוחב החורשה. הם לא הספיקו אפילו לירות יריה אחת, כי פשוט לא ניתנה להם ההזדמנות לכך. לאחר הסריקה חזר כל אחד ואחד מחיילי "גולני" לעמדתו כשהוא מצוייד ברובה "קלצ'ניקוב". לאחר קרב זה נשחררה הפובה ומקץ שעה הופתענו ע"י כח קטן של טנקים שפלש לתוך החורשה. התפתח קרב שבו השמדנו את הטנקים הסורים. טנק אחד שהצליח לחמוק מאש הטנקים נפגע ע"י באזוקאי מ"גולני" שדלק אחריו ושיתק אותו ביריה אחת.

אותו יום המשיכו אנשי הקומנדו הסורי לתקוף אותנו גלים-גלים בכוחות קטנים ואחריהם היו מופיעים 3-4 טנקים. בסוף היום הפכה החורשה לבית קברות של הקומנדו הסורי. 20 מהם נתפסו בשבי ובשטח נמנו 25 טנקים שרופים."

עם ערב, נשחררה רמה בכפר ומאז נטשו הסורים כל רעיון בדבר התקפת -נגד נוספת, אך הם התמקמו על רכס שולט צפונית לכפר ומשם המשיכו להטריד את את הכוחות המגינים במשך הימים הבאים.

הקרב על החרמון

לאחר תשעה ימי הגנה על הכפר מזרעת בית ג'ן, ביום ה-21 באוקטובר, הורה מח"ט גולני לרס"ן יוסף לרכז כח משימה מיוחד בן 6 טנקים ביער מסעדה ולהתכונן לעלות על החרמון. המשימה שהוטלה על יוסף ואנשיו היתה לפרוץ בציר הכביש המוביל לרכבל העליון, לחפות על אנשי החי"ר ולסייע בכיבוש המוצב.

בשעה 7 בערב אותו יום, התחילה התנועה אל מגדל שאמס ומשם לחרמון. כוחות חי"ר של גולני, בלוויית כח הנדסה שפרץ את הדרך, טפסו ראשונים על ההר ואילו הטנקים שלנו נעו על הכביש הצר. העליה הקשה והאיטית נמשכה כל הלילה. בשעה 3 לפנות בוקר, החלו ההיתקלויות הראשונות עם הסורים וכוחותינו ניהלו אתם קרב תנועה קצר ס סמוך לשעה 5, הגיע הכח לאזור שלפני הרכבל העליון. באן נקלעו הטאנקים לתוך מארב של נ"ט ובאזוקות שהמטיר עליהם אש קטלנית.

" היה זהגדיוק בסיבוב קשה ומפותל"- נזכר אביב שיראון-"רוחב

הכביש היה בדיוק כרוחבו של טנק

הכביש שם היה בדיוק כרוחבו של טנק ויכולנו לנוע רק באיטיות מרובה וכך שימשנו מטרה נוחה לאוייב שהקיף את כל איזור הרכבל . מטחי הבאזוקות וירי המקלעים הונחתו עלינו בצפיפות ולרע המזל נפגעו כמעט כולנו הפריסקופים. הסמג"ד יוסף הורה להמשיך לנוע כל הזמן, בנסיון להיחלץ מהאש. כיון שהפריסקופים נפגעו, נאלצנו כולנו להוציא את הראש החוצה. כל הזמן השבנו אש לעבר התוקפים, אך כיון שהיו כולם מוסתרים בתוך כוכים ובין קפלי קרקע התקשינו לזהות מטרות ברורות. עתה התווסף לירי הבאזוקאים גם ירי צלפים ממעל. הסמג"ד יוסף נפצע. אנשי צוותו, נתן נגר ומשה כהן חילצוהו מתוך הטנק, תחת אש צלפים, והעבירוהו לתוך כור שהיווה מחסה מוגן מפני הפגזות. מיד לאחר מכן נפצעתי גם אני".

בעמייה של פציעת מפקד הכח, נטל סגן משה טיים את הפיקוד על הטנקים והמשיך לנוע קדימה אולם גם הוא נפגע מקץ דקות ספורות. התותחן שלו שנטל את הפיקוד על הטנק נפצע ברגע שהוציא את ראשו החוצה. כאשר נהג הטנק יהושע זלר יצא להזעיק צוות פינוי שיציל את חבריו נפצע גם הוא קשה בעת מרוצתו.

מעתה, על פי הוראה של אחד ממפקדי גולני, עבר הפיקוד לידיו של התותחן, סמל נתן נגר.

מספר נתן: "עקב פגיעה בטנק הראשון נחסמה דרכנו ולא יכולנו עוד לנוע. לפיכך הוריתי לאנשים להתרכז בזיהוי צלפים ועמדות ולירות פגז לכל מטרה. ואמנם התותחנים החלו להודיע לי בזה אחר זה על זיהוי מטרות רבות כאלו וצלפו בהצלחה מרובה. תוך מחצית השעה נשתררה הפוגה פתאומית בשטח. בקשר נמסר כי אנשי גולני נכנסו לקרב פנים-אל פנים עם אנשי הקומנדו הסורי שנאחזו במוצב. החלטתי לנצל את מצב הרגיעה באזורנו לכינוי הטנק שחסם את דרכנו, אך ממש באותו רגע הגיעה הבשורה המשמחת: "החרמון בידינו".

בקרב זה , שבוצע בתנאים קשים ביותר, נהרג מפקד טנק אחד, 4 מפקדים אחרים ושני אנשי צוות נפצעו. זה היה הקרב האחרון של לוחמי עוצבת ברק, קרב אשר חתם אפופיה מסעירה של גבורה והקרבה עילאית. בעוד ימים אחדים יתייצב בפני לוחמי העוצבה מפקד האוגדה, אלוף רפאל איתן, ויאמר להם: "אתם הצלתם את מדינת ישראל".

ב ד ק - סיפורה של חטיבה 188
מאז בצלאל עמיקם

4/7/76 - ?

הבליטה

בכל מקום ברמת-הגולן היתה ההתחלה דומה. דממת בוקר של שלהי קיץ עטפה את ירחבי הבזלת שהתפרקדו, פוכי חמה, משני עברי שמונים הקילומטרים של קו המפקח האש. בשרשרת המוצבים הזרועים מרגלות החרמון בצפונה של הרמה ועד למדרון המשתפל לעבר ערוצו העמוק של נהר הירמוך בדרום, שרר שקט חרישי, רוגע של יום הכפורים. ערב החג הגיעו אל המוצבים חיילים מאנשי הרבנות הצבאית, הם באו "להשלים מניין" ועם כניסת היום הקדוש החלו בניהול סדרי תפילה כהלכתם.

בעורף המעוזים פוזרו יחידות קטנות של שנקים מחטיבת ברק. אש צר של שריון אשר בעוד שעות מעטות יהיה עליו להדוף את האשד הסורי המשתפך.

במרחק-מה ממקו מעוזי הגבול, לאורך כביש האורך הנמתח מאל-על שבדרום דרך ראפיד בואך למאסעדה, חנו ריכוזים פלוגתיים של שנקים. בעמדות שולטות לאורך ציר התנועה התמקמו סוללות בודדות-משל קני ארטילריה.

אל חטיבת ברק הצטרף כוח סדיר נוסף - חטיבה שבע. השנקים שלה החלו לטפס, עוד בצהרי יום שישי, במעלה הרמה, אל נקודת הריכוז בקרבת המחנה הצבאי נאפח. למפקדים נאמר כי יהיה עליהם לשמש עתודה מיקודית לחטיבת ברק.

108 השנקים של שתי חטיבות סדירות אלה היו כוח השריון היחיד שבלם וטפג את מלוא עוצמתה של ההסתערות הסורית עד צהרי יום ראשון, יממה תמימה מאז ראשית המלחמה. באותה שעה החלו כוחות רעננים של אנשי מילואים לחבור אל הכוחות הסדירים הלוחמים ברמה המופגזת.

170 ירדן

היזוזיה של תקריח אש גדולה מימדים הציבה על האוירה ההגיגית משרתה בבסיסי צה"ל ובמעוזים.

אם כי הסורים הצפינו כוונותיהם עורדו סמפנים שונים מעברו השני של הגבול דגגה. זהשבועות אחדים שרמת הגולן שבתחום סדריה רחשה תכונה צבאית. מערכי שריון וארטילריה קודמו וצוספו אליהם כוחות חי"ר. תצמשה שוטפות לעבר המוצבים הסורים גילו זרימה ממדת של יחידות צבא.

עם פרוץ הקרבות עמדו לרשות הסורים אלפיים טנקים ואלף מאתים וחמישים קני חוחחים ומרגמות. חיל האויר הסורי מנה שלוש מאות עשרים וחמישה מטוסי קו ראשון ומערך ההגנה הנגד-מטוסית כלל מולות מילי קרקע-אויר וקרקע-קרקע, שרובם הוצבו בין קוי-הפסקת האש ובין דמשק.

כוחות הדרג הראשון נפרשו סמוך לגבול הישראלי. בצפון התמקמה דוויזיית הי"ר כשהיא מסתייעת בחטיבת שריון וביחידת משלוח ממרוקו בת 500 חייל.

במרכז רמת הגולן נאחזה דוויזיית חי"ר נוספת ועמה חטיבת שריון ואילו דוויזיית חי"ר שלישית בסיוע חטיבה משוריינת הוצבו בגזרה הדרומית.

בעורף מהזיקה דמשק שתי דוויזיות משוריינות כעתודה. עוצמת הטנקים שריכזו הסורים היתה בעלת היקף חסר תקדים. 930 ברצועה הצרה שלאורך הגבול ומעט אחריה. כוח בן 470 טנקים אחרים חנה במרחב העיירה קטאנה ועל אגן דמשק הגנו 100 טנקים. לעוצמה זו נוספה הארטילריה שמנתה 115 סוללות מאוישות.

נוכח המערך הסורי הצפוף וריכוזם של כלי השמדה שקובצו, בהיקף מרשים, קרוב לגבול, הגביר צה"ל את דריכותו. יחידותיו תוגברו והשלים על מצב של כוננות.

ביום שישי, החמישי באוקטובר, הגיעה המתיחות לשיא. חופשות חג מסורתיות בוטלו וצה"ל הכריז על כוננות עליונה.

במטה הכללי העריכו כי צפויה תקרית אש כבדה. הסברה היתה כי די יהיה בכוחות הסדירים בדי להקביל את יום האש המכשמש ובא.

* * *

סא"ל עודד ארז פיקד על גדוד 53 שנפרס בגזרה הדרומית של רמת-הגולן. את צוותי הטנקים שלו פיזר כסיוע צמוד למובבים וכחסיכה לפרצות שביניהם. מספר טנקים התלכד במחנה תושביה.
"בשבת בבוקר קבלתי טלפון שצפוי משהו, אך אין יודעים בדיוק מה. ניתן צוו להגביר את הכוננות, להיות בהמתנה, כשכולם לבושים כרבלים."

עם בוא המפקדה הוכרזה כוננות גבוהה בפלוגתו של בועז אשר בגדוד הנחוז לפיקודו של סא"ל עודד.

"קבלנו ההוראה שעלול לפרוץ משהו בנוסח יום קרב או מחטף קשן, אך לא במדר גודל של מלחמה."

בצהרי יום המפורים הוזעק אלוף פיקוד הצפון אל הרמטכ"ל. היתה זו קריאה שניה במהלך אותו יום, לבוא להתיעצות דחופה בתל-אביב. אלוף חופי יצא לפגישה בטיסה ועד לשובו היה מח"טבברק, אל"מ יצחק בן-שוהם, מפקד הגזרה כולה.

טרשיה של רמת הגולן היו מוכרים היטב לבן-שוהם. פעמים אין ספור חרשו הטנקים שלו את הרמה המטולעת, ומוצאיה ומבואיה היו נתירים לצוותיהם כדבעי.

לחטיבת השריון עליה פיקד יצא מוניטין כאחת המעולות בצה"ל. התחילתה היתה כחטיבה הי"ר, אולם לאחר מבצע קדש (1956) החלה הסבתה להטיבה ממוכנת. במלחמת ששת-הימים, מבחן האש הראשון שלה, הבקיעה החטיבה בצפון חר-שומרון. שריוניה מוטטו את המערך הקדמי של הירדנים, כיתרו את העיירה ג'נין והשתלטו עליה. למחרת היום, ניהלה החטיבה, בעמק דותן, קרב שריון קשה ואכזרי, בשטח הרורי, נסוע בוסתנים וזרוע מבנים. במהלך הלחימה הדבירו שריונאי ברק את טנקי הפטון של חטיבה 40 של הלגיון ושטפו לבקעה, עד לגשר דמיה שעל הירדן. מהגזרה הירדנית הוטלו הטנקים של ברק אל הקרב לכיבוש רמת-הגולן. הם הכניעו את מוצבי הבניאס, תל-חמרה, נוחיילה, מאטעדה ותל ג'ית והתחברו לכוח שהשתלט על קונייטרה.

כשלוש שנים לאחר מלחמת ששת הימים ביצעה החטיבה פשיטה משוייינת לביעור קיני מחבלים ב"פתח לנד". משימת הכיבוש והסריקה נתקלה במכשולים טופוגרפיים קשים, שכן פני השטח הרריים וחרוצים גאיות וואדיות. במיוע פעיל של מערכת תילוץ שהוכשרה מראש הושלם מיתור המובלעת שלמרגלות החרמון. המבצע כולו סיפק לקחים מקצועיים רבים לאנשי השריון.

בחודש יוני של אותה שנה (1970), פרצו שריוני ברק את המערך הסורי, בדרומה של רמת-הגולן. במכת אש מהממת רמסו הטנקים את

4/..

קו ההגנה הסורי, הרסו את ביצוריו והשתלטו על מוצביו. הפשיטה הכשורינה הושלמה, אך כאשר החלו הטנקים לחזור אל מעבר לקו הטסקה האש, שיגרו הסורים את עתודת השריון שלהם לזירת הקרב. אולם המכה שהוכו, היתה קשה. בקרב ש. בש. משוותים רחוקים, הבעירו תותחני ברק 16 טנקים סיריים וסייעו את מאזן היום ב- 36 טנקי אויב פגועים.

משהופר שוב השקט בארץ הארזים ופעילות מחבלים איימה לשבש את אורח החיים של ישובי גבול הצפון פשטה חטיבת ברק לדרום הלבנון, השמידה טנקים ותול'רים של הצבא הלבנוני שהתנגדו לכוח. ושוב - יום קרב עם השריון הסורי, במהלכו הושמדו 13 טנקים סוריים.

ההתפודדות האחרונה עם צבא סוריה היתה בשטיני בינואר, 1973, עשרה חדשים לפני מלחמת יום הכפורים. ברד הפגזים ששילחו הסורים לעבר נהל גולן נסתיים בקרב ירי של שריון. ביום קרב זה הושמדו שבעה טנקים סוריים.

* * *

בשעת צהריים של יום הכפורים, היסב ניר בחברת מפקדי יחידת הטנקים בעורף כוצב 116. השיחה קלחה בשטף כשמשתתפיה מעלים השערות ופרשניות שונות לפישרה של המתיחות שאפפה את הגולן. מן השמים הצמים גחו שתי נקודות, קרבות בשריקה מחרשת אזניב.

"כטוסי אויב !" גימד ניר את גופו כשהוא צועק לעבר חבריו. החמרה התפזרה, ובזרידות טיפסו איש, איש, אל הטנק שלו. תוך כדי כך הפילו שני המטוסים הסוריים את מטען פצצותיהם על המוצב. משנבוגו ענני העשן הסמיך, החלו הטנקים לנוע אל עמדות הירי שלהם.

צפונה מעט, בחניון טנקים דומה, פתח מישהו את הטרנזיסטור שלו. הרדיו, המשותק ביום הכפורים, כמו ניעור לחיים. איש לא נזקק לפירוטים. מלחמה.

באותה שעה שהתה פלוגת הטנקים של סגן בועז במחנה הושניה. "העסק התחיל בשעה שתיים. למרות שהיתה התראה, היתה זו, לגבי, הפתעה גמורה. היו נפילות בצורה רציניה מאד. הושניה היתה

מטווחת קשה, ותוך שניות הגיע יעף של מטוסים שלהם, כנראה סוחויים. זה מה שאנחנו ראינו. ואז, מיד קבלנו את הפקודה לזוז עם הטנקים.

במוצב שבאיזור כודנא הסיר פנחס את משקפתו ושיפשף עיניו בתמהון. הסורים, אשר בעיבוי המערך הצבאי שלהם חש מאז ראש-השנה, דילגו, לפתע, לעבר הטנקים שלהם והסירו את רשתות ההסואה מהתותחים. בראשונה לא תפס בדיוק מה קורה, כשלפתע נזעק כולו: המלחמה החלה!!!

להק מטוסי מיג עבר מעל ונעלם מאחורי תל-אביטל. באותה שעה ממש נפתחה המגזה מרוכזת על המוצב שלו. הטוללות הסוריות שהיו מוקמות באיזורים שונים ירו בעת ובעונה אחת כאילו נדברו יחדיו. מזד דרום נוהם פנחס לראות שיירות שריון ארוכות נשפכות לעבר הגשה הישראלי. הסורים דרסו את גדר הגבול וחלפו ליד המוצב, כאילו לא היה קיים כלל.

מאחורי המוצב הנתה יחידת טנקים של חטיבת 'ברק'. במכשיר הקשר הזעיקו אותם מגיני המוצב, כדי שיבלמו את הפריצה הסורית. דקות מעטות לאחר ההזמנה נשמע כבר, מאחור, טרטור הטנקים המתמקמים בעמדות ירי.

יוסי פרקש התותחן הכניס פגז לקנה. הטווח בינו לבין הטנק המורי המוביל היה אלף ומאתיים מטר. נסיון הקרבות שלו איננו עשיר. הרגיל אשועור אחד, בסך הכל פחות משנתיים בצה"ל. בתקופה זו הפך לו הטנק לבית. יוסי ירה. הפגיעה היתה בול. מעתה ובמשך שלושים ושש השעות הבאות המשיך לירות ולירות כשהוא מנומק מן העורף.

"גר העשן שעלה מהטנק הראשון שדפקתי עודד אותי ויריתי דפגז בטנק שהריו. גם הוא נדלק. תורו של השלישי לא אחר להגיע, אולם הטיירה האינסופית לא חשבה כלל להיעצר. כל רגע צצו טנקים חדשים. לאחר שדפקנו כשלושים טנקים, משאיות ונגמ"שים הבנו כי בכוחות בלתי סקולים אלה לא נחזיק הרבה זמן מעמד. בלילה פתחנו בנסיגה איטית לעורף. בהגיון הצטיידנו בתחמושת ועלינו לציר הנפט. מיד נכנסנו לקרב, כשמספר הכלים הפגועים מסביבנו הולך ורב."

./..

במשך שבמה וחצי של לחימה, כמעט לא אכלו אנשי הצוות ולא עצמו עיניים. אולם, איש לא חש צורך בכך. 'אפילו את הצרכים שלנו עשינו בטנק, בתוך הקופסאות הריקות של מנות הקרב'.

עם גפילת הפגזים הראשונים מיהר סג"מ עודד (בקמ"ן מ"מ פלוגה ג', גד' 53) לנוע בציר קו הנפש של חברת 'טייפליין", כשמגמת פניו - לחסום אפשרות פריצה לאורך תעלת הנ.ט. מאות פגזים התפצחו על הנתיב בו נסע. 'זורעים סביב 'גשם' של רסיסים.'

"לפני ג'וחדר חטף הטנק שלי פגיעה ישירה של ארטילריה ונשאר בלי היגוי. החלפתי טנק עם הטמל שלי, הצטרפתי מיד אחרי בועז, ונכנסנו לציר הנפש. הסורים עמדו על העמדות שלנו מהעבר השני כשראשים של אנשי חי"ר מבצבצים מעל הסוללה. עמדנו שם ויריגו על הטנקים שלהם. בשלב מסויים, בין שלוש וחצי לארבע אחה"צ, זחיתי במוח של 1000 מ', מתחת לעמדת האו"מ, נסיון פריצה שלהם. זה היה אחרי שנסיון הפריצה הראשון שלהם בציר הנפש נכשל. הפעם ניסו לפרוץ כאן במקום ציר הנפש. זה התחיל עם שני מורים ארומים של אנשי חי"ר שרצו בכוון תעלת הנ.ט. וביניהם שני טנקי גישור. נתתי לראשון לפרוץ את הגשר מעל התעלה, חצי גשר באויר, ודפקתי אותו. אחריו הגיע שני בתיפוי שני טנקים. גם אותם הבערנו. בצענו ירי בתנאי ראות קשים מאד. הרוח נשבה לעברנו, כשכל האבק והפיח מכסים אותנו. בשלב זה ראינו כי הפריצה שלהם כנראה נבלמה,כי המעבר על התעלה היה חסום בגלל פגיעותינו.'

שעה שניים, לפחע, בשמים הכחולים של הגולן משטים טוריים, צוללים ומשחררים פצצותיהם, שהם סא"ל יאיר, מג'ד 74 בבניין החזית הקונייטרה. בשעות הבוקר עבר בין צוותי הטנקים ועודד את רוחם לקראת יום הקרב הצפוי. מחצמים ביקש לשבור את הצום ולסעוד את לבם. אם תפתח האש, הסביר, יהיה זה סמון לתום שם הצום. הקרב עלול להמשך שעות ואין לדעת איזהי היה הטעודה הבאה. חיילו האזינו לו דומם. חרש, כחוששים לעודר חשומה לב, בצעו לחם לחם ופתחו את קופסאות מנות הקרב. סא'ל יאיר הספיק עוד להורות לצבי לפזר את פלוגתו בשטח מחשש לירי ארטילרי, שעה שהחלה ההפגזה. הוא נתפז לטנק שלו, כשהוא רושן בזעף: "לעזאזל, הם מטוחים בדייקנות."

ברד הפגזים נחת בצפיפות. יאיר ניצב בצריח הטנק שלו, נושם מלוא ראותיו את האויר הספוג עשן סמיך. נחיריו רשטו. הריח היה מוכר.

ריח של פלחמה. הטנק שלו פילס לו דרך אל ראש "גבעת הביסתר" - גבעה מסולעת צפונה מעט לקונייטרה המשקיפה לעבר הגבול הסורי הקרוב. עיניו לא משו מתמרות האבק המתערבלות מכוון הביצורים הסוריים הקדמיים. ענני האבק נשאו קדימה, על הציר לקונייטרה, והם קרבים במהירות לגבול ישראל.

"עליתי לעמדות ופתאום אני רואה את "הים" הזה של הטנקים הסוריים בולי. אמרתי לקצין המבצעים, דני, שהיה איתי בטנק: " שמע דני, זאת מלחמה ממש" ראה את הנחשול האדיר הזה של השריון הסורי, הנתכל עסביב על כל התנועה הזאת. לא, זה לא יום קרב רגיל. ראינו הרבה טנקי גישור נעים בראש תכוח הסורי במגמה לחצות את תעלת הנ.ט. התחלנו בירי והשמדנו את מרבית טנקי הגישור. כוח האויב נעצר על שפת התעלה. ידענו כי נצטרך להרבה עוז רוח וכי ידרש מאתנו מאמץ כביר לעמוד מעשים מול רבים במצב שנתהווה."

כאשר החל הסוריים בריכוך הארטילרי טרם רכ'ן ניסים, סמג"ד 74, במפקדת הגדוד בארגון דדרגים ובהחשת דלק והתחושת לטנקים הנלחמים בקוו ראשון. משהתעצמה ההפגזה, החליט לצאת לעבר המוצבים המותקפים. בג'יפ שלו כשמטר פגזים רודף אחריו ומאיים להדביקו, הגיע ניסים לשדה המערכה והצטרף אל הטנקים היורים לעבר הסורים שניסו לצלוח את תעלת הנ.ט.

"אל התעלה התקרבו שני טנקי גישור ואחריהם 30 טנקים שהתפצלו לשני טורים. אחריהם נראו 15 נגמ"שים ולבסוף הזדנב טור של רכב הדרגים. הוריתי להשמיד קודם כל את טנקי הגישור. במהלך הירי נפצע מולי דגני ואני תפסתי את מקומו בטנק. תוך כדי ניהול הקרב הודיע לי הפ"פ,אייל שחם, בקשר, כי 4 טנקים גולשים לעברי. הטנק של סגן אברהם חס לעזרתי והשמיד את כל ארבעת הטנקים הסוריים. ברגע ההוא דיווח אייל, כי הדליק 3 טנקים והדף כוח גדול של חי'ר שהתחבר על המוצב שלנו צפונית לקונייטרה. השכדנו רבים מתוך 30 דטנקים שפרצו מכיוון ג'ובתא אל-חשב."

בעת ובעונה אחת עם תחילת הכיתקפה הסורית נפתחה הרעשה מרגכות כשאליה מצטרפים קני ארטילריה לעבר מוצב 105. בחיפוי האש הסמיכה, החלו הטנקים הסוריים לנוע בשטח ההפקר, כשהם מתפרסים במישור.

'הם התקרבו אלינו כל הזמן, למרחק שטן מאד, אולי כ-200 מטר. יריגו בהם כטווחים קצרים והשמדנו טנקים סוריים רבים. מולי המ'פ הורה

לדלג לאחור כדי לשפר עמדות ואז נפגע בפניו.' - אומר סמל המחלקה פרוסיה.

יאיר המג"ד מהר לשבר תגבורת למוצב המותקף והורה לטנק הפגוע של מולי להתפנות לאחור. אולם פריצתו של מולי (סגן שמואל דני ז"ל) לא ארכה. שעה קלה לאחר מכן שב ישדה הקרב כשפניו חבושים.

סא'ל יאיר עלה לשובו של מולי. מפקד נועז העושה מלאכתו בבטחון ומלמד את אנשיו להרביץ משוח קצר ולא להירתע, היה נחוץ לו מאד בעימות הזה עם האויב.

"תוך כדי תנועה בשטח נסעתי עם טנק בודד. לפתע החלו לירות עלי. דיממתי, הכיתי מעט וגיזיתי על גב הרכס הקרוב הונד טנק סורי ט-55 וירדו מטפר נגמש'ים בצבעי ירוק-צהוב-שחור. ביגינו חמריד קטע קצר, כ-250 מטרים, אולי פחות. רתותח שלי לא עבד ועם מקלע לא היה סיכוי להצליח. קראתי בקשר למולי לבוא לעזרתי. הוא התחיל לנסוע, תבחין בטנק הסורי ומיד שאל אם יוכל להביא אתו טנק נוסף. 'תיובי' עניתי לו. השניים התקדמו אלי בזהירות, מבלי להסב את תשומת ליבם של הסורים. מולי חיסל בפגז אחד את הטנק ורשלושה נוספים את הנגמ'שים הסוריים. התחילה שם מהומה. הח"ר הסורי שהל במנוסה חזרתה לעבר תעלת הג.ט. מולי הודיע ליבכי הוא רואה פעילות בתעלה והוא ניגש לראות מה קורה שם. הוא נסע בטנק הסני ושניהם התפוצצו לי מול העיניים! מטח של סאברים פגע בטנק המוביל. הטנק השני שאל מה לעשות. קראתי אלו לקפוץ ולראות אם מישהו נשאר ולאסוף אותו. הוא התחיל נסוע אך לאחר כ-100 מטר חסף גם הוא מטח ונפגע קשה. משני הצוותים נותר בחיים רק חייל אחד. בנסך יום תמים שה עצמו כמת במחיצת הסורים, ורק אחר-כך כשהחשיך חזר אל כוחותינו."

* * *

שריון הצב של מוצב 104, שבצפון רמת-הגולן, הזדעזע. מאות פגזים נורו עליו מאז שעות הצהרים והתרסקו על נדבכיו. אולם המוצב המצולק והחבול המשיך לעמוד איתן מבלי לגלות סימני מורך בלשהם. שזוע ומנופב בדורים המשיך הדגל להתנופף בראש החורן, אדיש לירי ולקולות המלחמה.

מפקד המוצב, יוני, מלוחמי חטיבת גולני, יצא מהמקלט המוגן אל התופת בחוץ. הוא קרב לעיניו משקפת-שדה וגילה כי חורש האלונים

המשחרע מעברו הסורי של קו הגבול עד לכפר הדרוזי חאדר שורץ ריבב ואדג. נגמ"שים צבועים בחום ובירוק חלפו בין העצים נמוכי הקומה ושנקים סבבו ביניהם כשהם מצוידים קניהם כלפי המוצב הסורי.

"פתאום ראינו 6 שנקים נעים על דרך־העפר, זרועת החצץ, שבשטח החפקר ומגבת פניהם אלינו. הזעקתי את אחלקה השנקים שמאחור. מ"מ השנקים, אביב, לא חשתהה והמישיה הועלתה באש.'

שנק בודד אחד ניסה להכרן בין הפגזים והתחפר על יושביו בציר הדגונקה. שנק אחר נורה ונדרדר במורד הואדי. בעקבות השנקים נהרו לוחמי הרגלים. הם חלפו על פני השריון הפגוע ודסתערו לעבר הגדרות המקוקשות של המוצב.

לוחמי הדגונב, 13 במספר, פתחו לעברם באש צפופה מכל הכלים. מגבנון הקרקע הלמעלה המטרף ל"הזמורת" כה השנקים והעלה באש משאית ובה חיילי קי"ר. חלוצי המסתערים הסורים התקרבו עד לגדרות החיל המתולתלות של המוצב, אלא שכאן ציפו להם משחי רמוני יד ופגזי מרגמה. ההתקפה התנפצה ונשברה.

אייל, מפקד פלוגת השנקים, הוא שניצח על השילוב שבין המוצב המותקף לבין השריון. הוא הגיע לגדוד לאחר שהיה מפקד פלוגה ביחידה אחרת. זו הקדנציה השניה שלו כמפקד פלוגה, לאחר שעמד על רצונו לשרת בצפון החם' טרק זמן נוסף. גישתו לפקודיו,היחה, כל כולה, רצופה בגרית והבנה. הוא הקפיד על משמעת. פקודותיו היו ברורות ובהירות, וזכה להערכה כלאה מצד פיקודיו ומצד מפקדת הגדוד גם יחד. לא מכבר נשא לאשה את בת שכונתו, מיכל, אולם אין הוא מרבה לצאת לחופשה. הפלוגה היא בראש מעייניו. בבקורת חימוש בת נבחן הגדוד יהיו ספורים־לפני המלחמה זכו אנשיו בציון הגבוה ביותר.

כאשר פרצה המלחמה שהה אייל במסעדה הסמוכה. ההרעשה הסורית הכבדה לא מנעה מהנו לשוב במהירות למוצב המותקף ולעמוד בראש אנשיו.

"הפגזה תפשה אותנו בחניון של המוצב," - מספר קובי גרינבוים, המט'ק, 'עד מיצאנו בדרה לעמדות, כבר ראיתי את שנק המ'פ מתקרב אלינו. אייל תפס עמדת תצפית ומתרגע הראשון עסק בדיווח, שיוות ארטילרי והרגעת קומץ הלוחמים הנרגשים במוצב. נפרשנו בעמדות

ויריבנו לעבר משרות אויב בשטח. ההפגזה היתה חזקה. אייל חורה לנו לסגור מדפים ובעצמו נשאר במדף פתוח, כדי שיוכל לצפות כראוי ולירות באוייב."

השנק שלייוסי וייסברוט נפגע ראשון. יוסי סייע להוריד את הפצועים והמשיך להלחם כאילו לא ארע דבר.

סיכול המתקפה הסורית,ביום הכפורים, היה רק פרק ראשון בקורות יחידת השנקים שבמצב.

שפשוף הפגזים נמשך כל אותו לילה. השנקים נאספו להניון ואלו לוחמיהם היגעים יום קרב, התחלקו בשמירה עליהם. ערפל עלה לאיטו בצלעות ההרים והראות היתה גרועה. היה חשש, כי האוייב ינסה בחסותו לפגוע בשריון ועל כן הוגברה השמירה.

כשהפציעו קרני השמש הראשונות של בוקר יום א' היתה השעה מוקדמת מאד. הסורים פצחו באש ארטילרית מחומחים, שהוצבו במרחק, ומשנקים שירו מאחורי מחפורות מוגנות. מהרכס הקרוב לגבול ירה תולר מגזים רבי עוצמה. השפוח היה קרוב והפגזים ריטשו את פני האדמה.

לאחר הריכוך הארטילרי באה ההתקפה. היא התנהלה בעתוובעונה אחת ע"י שריון סורי, על שני מוצבים, 104 ו-105, כאשר ל-104 מגמים להבקיע חוליות, חוליות של לוחמי חי"ר. גם בפיתחת קוניטרה מסתמנת התקפה סורית מחודשת. האש פושטת במהירות על פני הגזרה כולה.

ב-104 נפרשו השנקים שנית, תפסו עמדות וניהלו לסירוגין קרב אש עם השריון הסורי. כוחות החי"ר "נשפכו" מהנגמ"שים והחלו בהתקדמות. הם נעו לעבר ערוץ הוואדי שהתפצל לשלוחות רבות עד שנעלמו בעיקולו. כאן ב"שטח המת" צעדו בבטחה, מוגנים בקירות הסלע, וממנו שיפסו עד לצעיף התיל העוטף את המוצב.

אייל ניסה,לשוא, לקבל סיוע אויר. הוא נענה בשלילה. להק המטוסים שעבר ביעף בשמים הצחים, היה סורי.
"הבט, הם מרקשים את מוצביהם!" קרא בתמהון אחד השנקיסטים. ואמנם מטוס "סוחוי" אחד ואחריו שני צללו על מוצב סורי קדמי והטילו בו אש ועשן.

מקלען המוצב לא נרתע מהמטוסים מנמיכי הטוס. ביד אמונה כיוון את כלי הירי לעבר ציפורי המתכת. אחד ממטוסי ה"סוחוי" נדלק מיד ונהבט

בקול נפץ אדיר בצלע ההר. אבוקה לוהטת ניצתה וליהבה את הסלעים. המטוס השני הצליח להמוק כששובל עשן נגרר אחריו.

סמוך לצתריים נשברת ההתקפה הסורית. אש הארטילריה של הטנקים הלמה בסורים המתקדמים ולוחמי המוצב מנעו מהם להתקרב. המוצב היה ליעד בלתי נכבש. אך אש הארטילריה הסורית לא שככה.

מספר קובי: "האש ירדה עלינו כמו גשם, וכשלב מסויים, בבת-אחת, נפסקה כליל. בסביבה השחרר שקט בלתי רגיל. לפתע, שמעתי קול נפץ מוזר. לא הפצוץ הרגיל של פגז, בנפלו אל הקרקע. הפחי מבט לעבר שנק המ"פ. המדף בצריח היה חסר. הוא חטף פגז ישיר. מכל הצוות נותר רק הנהג בחיים."

הלילה השני היה רגוע, פרט לתזכורות בדמות משחי ירי. ניתוקם של המוצבים הצפוניים הם, כאשר כוחותינו הדפו את הסורים הפולשים אל מעבר לגבול והעבירו את המלחמה לאדמה סורית.

* * *

בוקר יום א, ה-7 באוקטובר. בפיתחת קוניטרה מחדשים הסורים את התקפתם. שורי שריון, אין-סופיים, במעט, נעו מביוון הכפר חאן ארנבה לעבר הגבול הישראלי. ממעל, בשמים, חולפים משוטי מ"א, מנסים להשוף, בחמה זעם, את איזור סוללות הטילים הסוריות. הלב נצבט למראה חופות המצנחים של הטייסים, תצונחים לעבר הבלתי מוכר, אך הידוע לכל מאימי העינויים המזומנים לנופלים בשבי.

קימו מנפה מצריח הטנק שלו לאמוד את מספר הטנקים הסוריים הפורצים.

"ראינו שכל המישור הזה, הנשקף לחאן-ארנבה, נהיה שחור לגמרי. היו שם מאות כלי רכב. אני מעריך בסדר גודל של 150. ובאמת, אחר-כך, הודיעו מהמודיעין, שבערך 150 טנקים, פלוס המספר הזה של שריוניות, פלוס מספר דומה של משאיות וכל מיני כלי-רכב אחרים, פורצים את הגבול. כאשר כל המסה האדירה הזאת שועטת קדימה. לא יורים, ולא שום דבר, אלא פשוט נופעים. זה היה מחזה מחריד ממש."

יאיר המג"ד שיצב בפיתחה להקביל את פני האשד הסורי. הטנקים שתחת פיקודו נכנסים לעמדות, משכל כוח יודע היטב את תפקידו.

היוזמות, ברי תירגול ואימון ממושכים, הם של המפקדים הזוטרים. כל צוות עושה את מלחמתו שלו. התוהתנות המעולה של צוותי הטנקים וניהול קרב אש שהביא לפגיעה בטנקי אויב, בטווחים רחוקים, היו פרי אימון מפרך וקור רוח בשדה הקרב.

הלחץ הסורי מתמקד באיזור הר חרמונית. גבעת בזלת תרשית זו, המתנשאת לגובה של 1211 מטרים, החולשת על הפיתחה כולה ועל קונייטרה. פלוגת העתודה של הגדוד, שאך אמש נפגעו מספר טנקים שלה מאש בזוקות של חיילי קומנדו סורי, עמדה שוב בעמדות.

מספר קימוט "הגענו לאיזור חרמונית, ושם באמת לחצו בצורה לא נורמלית עד שהיינו מוכרחים לרדת קצת לאחור. ראינו אבק, שמים את המוחה על ומסדרים ביזק צלב. ובשהצריח הסורי היה מתרומם מעל קו הרכס, דפקנו את הטנק. שם באמת היה סלט רציני. טנקים שלנו בוערים בין הטנקים שלהם. ממש בטווחים של מאפס ועד כמה מאות מטרים."

שיירה של 4 תותחים סוריים הגיעה למרגלות המוצב שליד בוקעתה. ירי מהיר - ושיירד זו הופכת לארבע אבוקות אש גדולות.

לקראת ערב נשברתהתקפת הסורית והאש שככה. מהדווחים שנתקבלו מכוקדים אחרים של חזית הגולן, נצטיירה תמונה קודרת. בדרום המצב חמור. הסורים משוסשים ליד גדרות מתנה נאמה. נפלו מקדים, רעים וחברים יקרים אבדו לנו. הבשורות היו מדכדכות. שיירות תחמושת שהיו צריכות להגיע דרך קונייטרה לא יכלו לעבור שם. הכביש היה בשליטה סורית. דוקא מצב חמור זה העניק ללוחמי הכים הצפוני את יכולת העמידה בפני הלחץ הסורי האדיר. המג"ד יאיר:

"הידיעות מהגיזרה הדרומית הן שהשפיעו על כושר העמידה שלנו. ידענו, כי אש נזוז לאחור, כאן, בגזרה שלנו - אנו מסכנים את כל רמת-הגולן. עובדה זו הפיחה בנו אומץ נוסף והשפיעה מאד על יכולת העמידה שלנו. ידענו כי אין אנו יכולים לסגת אפילו מטר אחד לאחור מבלי לסכן את הרמה כולה ואת מדינת-ישראל."

<u>על ציר הנפט</u> (כוח צביקה)

סיפור הירואי, יחיד במינו, נרקם אותו לילה לארכו של ציר הנפט. גיבורו הוא מגן צביקה גרינגולד, מי שהופקד על אותו כוח בעל שם יומרני שנקרא "כוח צביקה". שם זה הוענק לו רק משום היעדר קוד מתאים אך למעשה, לא מנה אלא טנקים ספורים, ולעתים קרובות מדי - טנק בודד. הטנק של צביקה עצמו.

"בשבת, יום הכפורים, הייתי בבית, בקבוץ לוחמי-הגיטאות, לאחר כיום תפקיד ביחידה ולקראת יציאה לקורס מ'פ. על פרוץ המלחמה נודע לי שהחדשות כרדיו. לבשתי את המדים ויצאתי לכביש. הגעתי בטרמפים לרמה ופגשתי ליחידה הקודמת שלי. עיוון שלא היתה לי כתובת אחרת. פגשתי בעוד מספר אנשים שמצבם היה דומה לשלי. הלכנו לזחי ם קרוב, כתחנו את מכשיר הקשר והאזנו לקולו של כני, קביין חטב"ר המטיבתי. באותו זמן הגיעו שני חיילים למחנה וסיפרו כי המפקד שלהם, אורי עקיבא, זה שהחליף אותי בתפקיד, נהרג. הצעתי לקבוץ שנ ם אתפוס את הפיקוד על הפלוגה הקודמת שלי. אותה שעה הגיעו למחנה 4 שנקים פגועים, עמומים פצועים. עמלנו ששה עם צוות רמימוש נפגות את הטנקים האלה ולהכשירם לצאת ללחימה עם אנשי הצוות האחרים. הלחץ לצאת לשטח היה גדול. המונח המצב לא היתה ברורה. לאחר שעתיים הבלחנו להכשיר שנק אחד וביגתיים התברר כי שנק נוסף כשיר ליציאה. עליתי על רשת הקשר בשמי הפרטי ובגלל זה הפרסום שלי. משמתי קשר עם המח"ט וברשת קראו לי צביקה."

סמוך לשעה 9 בערב נכנס כוח צביקה,שמנה רק 2 שנקים,לשדה המערכה. המשימה שהוטלה עליו היתה לצאת מהמפקדה בנאפח ולנוע לאורך ציר הנפט דרומה-מדרחה, ומכאן לציר הושניה. ציר הנפט הוא כביש שלאורך קו הנפט של חברת טפלייק. בציווי זה זורם נפט מסעודיה דרך סוריה ורחת-הגולן אל מסוף בחוף הים התיכון, בלבנון. לשני צידי הכביש בציר - נמתחו גדרות תיל, לאבטחה. נראה היה, כי יש שם כוחות סוריים ולפיכך היה על צביקה להגיע לאחד המוצבים בקוו ולנקות את ציר התנועה אליו.

"זו היתה המשימה שלי. היא לא נראתהלי מסובכת מדי. יצאתי בבטחון וללא חששות."

ליל מוצאי יום הכפורים היה לילה חשוך. מבטיסים ובישובים כבו האורות המרבדים ונראים בדרך כלל למרחקים. מרשי הבזלת השחורה התמזגו עם חשוך הליל לעלטה אחת כבדה. צביקה, זאב גולן ומיק, היטיב להכיר את תוואי ציר הנפט ונע קדימה בבטחה.

"הובלתי את הכוח ואיבטחתי קדימה וימינה. הטנק השני איבטח אחורה ושמאלה. כך התקדמנו מעמדה לעמדה תוך קשר רצוף עם המח"ט."

עד מהרה הגיע מסעו של צביקה למסע של תלאות והתקלויות בלתי פוסקות עם חטיבות סוריות שלמות. עיניו החדות של צביקה זיהו טנק סורי

שהיה כמרחק קצר ממנו. צביקה הניח לו להתקרב וממרחק של 10 מ' הורה למותחן שלו, יצחק ארגון, להדליק אותו. רשפאאש פרץ והשנק הסורי בער כלפיד ענק. הסוזה היה כה קרוב, עד כי ממהתפוצצות השנק הסורי נפגם מכשיר הקשר של צביקה. הוא דילג לשנק סמוך והורה לכמ"ק שלו, חגי, לנסוע בעקבותיו.

אמרתי לו: 'הסתכל עלי ועשה מה שאני עושה,' מה שנקרא בשלבון מקצועיתו: 'זיקוי המפקד'. תוך זמן קצר הגיע שנק סורי שני וגם הוא נדלק אפגז שלנו. ראיתי שנקים סוריים מתרוצצים סביב, וגם 'עיני מתוך' שסמנים להם את שביל התנועה. תוך כדי כך ראיתי שהשנק שליד נעלם. הבנתי שנומרתי לבדי על מציר ובקרבתי הרבה מנקים סוריים. הרגשתי שחכות חסורי מרוש לפני ולימיני. יריתי לאגף ימיני ולשנים ומנקים סוריים התלקחו. הייתי צריך לקחת אחורה כל הזמן, כדי שלהבות השנקים הבוערים לא יסגירו אותי. הסורים התחילו לחפש אותי והאירו את השטח בזיקוקים.

'המשכתי במשך השעתיים הבאות לנהל קרב משוחים קצרים. מרחוק שמעתי המולה של שיירה גדולה מתקרבת על ציר הנפש. הפסתי בחשכה עמדה והתחנתי לאוייב. הדיווחים שקלטו אוזני ברשת הקשר היו בלתי נעימים. חוסר דלק והחמשת, נפגעים, כיתורים. הדגשת חוסר-אונים אפפה את הכל. לאחר המתנה הגיעה הטיירה. לפי הערכתי כללה כ-30 שנקים, משאיות וכלים אחרים שהתקדמו בשאגנות, כאילו היה זה מצעד לילי. בראשון פגעתי ממרחק עשרים מטר. הסורים איתרו אותי ואמדים מיהרו לנסוע לעברי ולצודד קנים. פעלנו, כל הכוות, בהתירות. היינו עוגעים באחד, מזנקים אחורה ולצדדים עשרות מטרים, מצודדים ושוב עוגעים. כך הורדנו אולי עשרה שנקים. השיירה נסוגה לאחור, ומצב הרוח שלנו השתפר. שוב ושוב עלה המח"ט ברשת. הוא שאל אותי כמה שנקים יש בכוח שלי. עניתי לו שמצבי לא טוב ולא אוכל להגיד לו כמה. ידעתי שאם אגיד לו שאני לבדי, היו הסורים דוהרים לכיוון נאמה.'

סמוך להצות הגיע כוח החלוץ של אנשי המלואים - שנקים רעננים, מחטיבתו של אל"מ רן שריג, שמיקודו של עוזי. החטיבה שנקראה לדגל, ביום הכיפורים, הוזנקה תוך שעות ספורות לחזית ועתה היו אנשיה, ותיקי שריון, נכונים לבלום את הסורים.

הכוח המסוגבר - 7 שנקים, חחל לנוע קדימה בנתיב ה'שייפלייץ'. ההתקדמות לא ארכה עת רבה. פגז סורי שפרץ במפתיע מתוך העלטה הפך את השנק הראשון ללפיד אש.

"הפגיעה היתה מבזוקה והבנתי שהציר חסום, וכנראה ע"י טנקים המצויידים בתאורה א.א. ושהציר חסום במעט הרמשית. החלטנו להעלות עוד טנק לעזור לטנק הנפגע. עליתי עם הטנק שלי לחיפוי ולא הספקתי לחנות הרבה ו-2 טנקים נוספים נשלנו עלו באש. גם הטנק שלי נפ ע. מרצה להבה גדולה והתוותתן שלי פגע. הרגשתי את הזעזוע ואת האש. נלגלגתי עצרי החוצה. הכבתי על הארץ, אבל מיד הבנתי כי אם אמרין קבב כאן - יהפוצץ הטנק. רצתי העבר הגדר ללאורך ביר הנפש ומוך שיכוס נזכרתי שאני בכיוון לכוח הסורי. חזרתי אל מנק אחר שלנו ובקשתי מהמפ"מ שבו לעבור לטנק אחר. שאריר הטנקים שלנו נרוגו אחורה ושוב נשארתי עם טנק בודד. גיליתי כי אני פגוע ובל לי נזקוק לפינוי. הפגיעה היתה בשתי האבות ובחלק השמאלי מ מפנים. בוב ראיתי שיירות גדולות של טנקים סוריים עם חדרגים הנעים אחריהם. ראיתי שהטנקים הסוריים שונים לכיוון אחר ולא בכיוון הקדמותי. יריתי רק בטנקים קרובים שלו לא הייתי עוה כך,הם ריו עולים עלי."

על פי הוראת הגח"מ עלא להחיש בוחות, נטוג עביקה עם לאחור. הוא צלח לבוקר, לבואם של מסוכי ח"א ולשנקים נוסבים. כיוד לשעה ארבע לפנות בוקר הוגכרא לעביקה קבוצת שנקים נוסבת, במיקוד הנ"ל.

<u>הכנים הסורית</u>

המתקפד הסורית המתכנת לאורך קו הפסקת האש לבעה בשיור ארדי-הצהריים המאוחרות של יום הכפורים חווים ברורים. משימתם היתה לעקור הה צה"ל כליל מאחיזתו ברכס-הגולן ולא להסתפק בצירי פריצה, לשוב ולהשתלט על מרחביה ולהציב מחדש את קני התותחים על כף המחיול הגולי של עמק-החולה ולים הכנרת. דשלמת כיבוש הגולן האפשר ייצוב קו הגנה חדש לאורך הירדן ותיצור נקודת זיגוק לקבר הגליל הישראלי. עם החדירה לעומק, יעוגרו כוחות קומנדו לירדן, יכבדו את מעברותיו ויפוצצו את שני הגשרים שניטו ע"יו - גשר בנות-יעקב וגשר אריק. עד התחברות הדיוויזיה המשוריינת אליהם יסנעו מכוחות המילואים של צה"ל לבלות את הנהר ולהתמבר לכוח המדיר הדליל הנלחם בעומק הרכס.

הסורים ידעו היטב כי כוחה העיקרי של ישראל מהון בצבא המילואים שהיא יכולה לגייס. על כן היקצה התכנון הסורי המעלה מאלף טנקים כדי כיבשו את הרמה ויכבשו את נצחונם. הנשה הסורי הערין כי יישובי-האפר ברכס-הגולן הנושאים אופי אזרחי לא יהיו עמדות לחימה ולמעשה יהיו מסרד בלבד. החורבות היו שלא להתכתש עם ולבער "כיסים" אלה בנוער מאוחר יותר.

כפקד גדוד 53 טא'ל עודד, שעל כתפיו הוטלה הגנת דרום רפח-הגולן, הורה למפקדת הגדוד שלו להתמקם בתל-פארס. תחל הגבוה החולש על המישור כולו ושולט על מרחביו ועל פסגתו רצה טא'ל עודד לקיים חיבת ציר בין הכוחות. אולם הארטילריה הסורית מיקדה פגזיה על התל והפכה את ההעפלה אל ראשו לבלתי אפשרית. המפקדה התעכבה בדרכה ונצאה לה מחסה בציר המים, כשני ק'מ מערבית לתל.

התגובה הראשונה לאש הסורית היתה לחוש עם הטנקים לעמדות שבאגפי המובלים והשם לנסור ולהדוף את השריון המולש. המוצבים היו נתונים באש הומה ואיומה עליהם סכנה מצד הכוחות הסוריים החודרים. לאחר שעות של לחימה קשה ומרה חשו הלוחמים במעוזים כי שבעת הכיתור סביבם הולכת ומתהדקת. מצבם חלך והחמיר והם שיוועו לעזרה. הם האמינו כי צה'ל יעשה הכל לחלצם.

עם ערב שילמה לה דרך מחלקת טנקים שהגיעה עד הפתחים של שני מעוזים - 114, 115 - והוציאה את הלוחמים מים האש. המוצב השלישי - 116 - שנתקע כתריז בציר התנועה הסורי, כותר מפנים ומאחור וכל הנסיונות להגיע אליו נכשלו בעודם באיבם. התקוה המהבהבת ירחילוץ מהיר נגוזה ובקשות חוזרות ונשנות לחילוץ נענו בתשובה: התזיקו מעמד בכוחות עצמכם עד שנוכל להגיע. רק בשעה ארבע אחרי הצהריים של יום ב', לאחר שתי יממות תמימות של מצור וניתוק, הגיעו כוחות החילוץ.

שעה שהטנקים של הגדוד התפזרו מאחורי המעוזים נע כוח קטן יותר של הגדוד - 7 טנקים - בפקודתו של עוזי, על ציר הנפט במגמה לאבטחו. עיניו של בועז, סגנו של עוזי, ניילו שדרה ארוכה של טנקים שנעה בבטחון הישר לעומתם.

'התחילו חילופי אש ומיד פרצה שריפה נוראית. זה היה אזור עוצים. הכל היה עשן וקשה היה לזהות את הסורים הרצים קדימה. דפקנו את הראשונים והם המשיכו לנוע. ואז הטנק שעמד לידי נדפק. אחריו נפגעו לנו טנקים נוספים, ונשארנו עם שני טנקים בלבד. הסורים התקרבו עד 200 מטרים ופתחו באש. לא נסוגונו. המגמה שלנו היתה להשהות עד הסוף, עד הטנק האחרון, ולא לתת לכוחותיה לחצות. ואז נדפק הטנק השני. נותרתי בודד כשלפתע פגע בי פגז. הפגיעה היתה במקבע התותח, מקלע הנ.מ. נהרסק והמשקפת נופצה. אז נפצעתי בפעם הראשונה. עיניי זבו דם. לקחתי מימיה ושטפתי את העיניים כדי שאוכל לראות.

18/..

המיתקפה החלה, כמתוכנן, בריכוז ארטילרי כבד לאורך הגבול ובתקיפות רשומים על המוצבים הקדמיים ועל המפקדות בעורף. בתכון חטיבי ריד שולחו כיתות חי"ר מיוחדים להכשיר את המעבר בתעלת הנ.מ. ובעקבותיהם נעו גדודי טנקים וגדודי חי"ר. דאגי זה הסיירות - בינוי שדות וקשים, הטיית תעלת הנ"מ, ריבוי מוצבים המרידים והשתלטות על הדיר קונייטרה-רפיח.

בשלב הראשון נהתל בעיקר דרכי החדירה הסוריים חטיבות ממוכנות וכשוריינות. הם נועדו להשלים עד ליום ראשון בערב, ה-7 באוקטובר את כיבוש הכוחות הישראליים ולהתארגן למיגננה על שפת הירדן.

לסוריים היה ברור כי הצלחתם מוחצת בהבקעת הקו הראשון של צה"ל אבל אחרי הם הגעה משוף עד לירדן. לאור תיאוריה זאת הקבו בעצמם רבה לרוחב החזיח בשהם מפעילים מאמץ של שריון בגליל. כך נוצר רצף אדיר של שריון ששעם פגיעה, ללא רפרשי עצר בין הדרגים השונים. כולם הצטרפו לגף פוחף אחד.

הסוריים נשו בפעולה הראשונות לפלס לעצמם דרך פריצה כארכע גדרות. בפיגעות נחיבים אלה ביקשו להגיע אל הכביסים המהנקדים אל בקעת החילה ועמק הירדן. את חוד המחץ שלהם הפנו לעבר דרום הגולן, דרך פיחחת רפיד. 800 טנקים הבקיעו כרצף אין סוף בשמגמה פניהם עמק הבטיחה.

<u>המתקפה בדרום הרמה</u>

מרגע פתיחת האש התנהל הקרב בדרומה של רמת-הגולן במהירות רבה. הפגיעות הסובות שהובהנו בכריון הסורי עודדו. טנקים התפוצצו ברעש גדול תוך כדי נסיונם לצלוח את תעלת הנ.מ. נגמ"שים נצלפו ונדלקו כשהם מעלים עשן. כוחות חי"ר שנסעו בהם ניסו להגיע לכל העברים כמאש מקלעים מהמוצבים ומהטנקים דולקת בעקבותיהם.

אולם התירוץ העצום לא נעצר. השריון הסורי המשיך לזרום ככו לבה אדירה, החוזר לחדור פנימה אל לב הרמה. מדורות בוערות של טנקים נעקפו ע"י נחשול הפלדה כאילו אין מכשול פעוט וחו לא.

מאות מנקים הטילו הסורים למאמץ ההבקעה בשני צירים עיקריים: דרומה לעבר רמת-מגשימים ועמק הבטיחה שלחופי הכנרת, וצפונה כול נתל-גשור וחוסניה, בחוואי קו הנפט.

בועז רחליף את הטנק הפגוע בטנק כשיר ושוב ניצב בשדה הקרב. עוזי המ"פ רץ לעזרת הכוח המצטמק של מגנו בועז ובמשך שלוש שעות בלמו את השריון הסורי, ואילצוהו לסגת לאחור.

חשכה ירדה על הגולן. עם החשכה ניקר גם רגש של אי-ודאות. הרגשה שעדיה 'משחק הכלחמה' לא תלוי רק בך ובכושרך אלא באויבך המיטיב לדאוג בחשכה. מציאותו של האויב המורי בגולן היתה מוחשית, אולם הטנקיסטים הישראלים התקשו לאתרו בעלטה. בקשות חוזרות ונשנות לתאורה נענו בקמצנות ולא אחת שקק ציר התנועה מטנקים סוריים וישראלים הנעו זה סמוך לכתפו של זה.

בועז הבחין, סמוך לאיזור המערכת, בקבוצת טנקים סוריים הנערכת להגיון ריל"ה. מכיוון שהיה בודד חשש לפתוח באש ולהתגלות וביקר לבקש תגבור ארטילרית.

"תחילה נפלה הארטילריה עלי למרות שנתתי נ.צ. מדויק מאד. אחרי זה, עם הקונים, זה התחיל לעבוד יפה. ואז הגיע המ"מ בראש שם של 4 טנקים. בקשנו תאורה, אולם נאלצנו לחמתין זמן רב. כל כלי שלנו שהית עולה למעלה, זיהו אותו מיד. אז כשירינו הייינו חייבים לרדת. אי אפשר היה לתקן כי הם ירו במטח של 6 - 5 פגזים בבת-אחת. התלשתי לעלות עם המ"מ ולדפוק אותם ביחד. זה היה סיכון די גדול כי הם ירו ישר. חיכינו שתי דקות. יריינו פגזים אחדים ואז הם הרביצו מטח רציני ואחד הפגזים פגע בו והוא נחרג במקום."

כשהיגיעה התאורה שונו פני המערכה.

"התאורה נפסקה אחר שתי דקות, אולם זה הספיק לנו לדפוק 10 - 9 טנקים. הם בערו כמדורות ענקיות. לאור המדורות דפקנו עוד 4 טנקים שהיו מעט קרובים אלינו.

הדיווחים שהגיעו בשעות הראשונות למפקדה,ממחלקות הטנקים שהיו פרושות בעורף המוצבים, היו אופטימיים.

מאיזור קונייטרה הודיע סרן עודד ישראלי כי מחלקת הטנקים שלו הצליחה להשמיד תוך פרק זמן קצר ביותר שלוש פלוגות טנקים סוריות. רק טנק ישראלי אחד, של נמרוד כוכבי, שופץ.

"זה היה כמו ציד ברווזים" - צחל.

כפיחתת קונייטרה הבטיח צביקה חגיגיר לחותחן שלו, זאב, בקבוק שמפניה מכסורת תמובה של השריונאיב.

"עד מחרה הסתכר לי שאזדקק לארגזים אם ארצה לעמוד בהתחייבות. המחלקות של יכין ודורון עברו כבר נגריב ותוך זמן קצר ביותר העלינו באש, מבפר ניבר מטנקי האויב. לאחר כבן בחלנו לרמס את דאיזור במקלעים ומנמק קל, כדי לחסל את אנשי החי"ר ששרדו בו.עד הערב לא נשאר אף טנק סורי כשיר בשטחנו.'

שמואל אסקרוב, סגנו של עודד, מג"ד 53, נאלץ להתפודד בכשך שעות ערובות עם סורי שריון סוריים שהגיחו מעבר כוזינא. קרבות בלימה אלה נמשכו ביתר שאת למחרת היום. למראה הטנקים הירקרקים הידוהרים ניכחו לא יכול יחזקאל הטען-קשר של הכמג'ד לכלוא את תדהמתו:

"ריבונו של עולם, מה זה?" התחלחל, "כמו דבורים!"
שמואל, באדישות שלווה שאך בקושי הסתירה את רחשי ליבו, ניסה לעודד את רוח אנשיו בקריאות קרב:

'חיבוט רומבה, כאן רומבה!" צעק לסקרופון שלו, 'פיתחו באש! השמידו את האויב!'

הטען-קשר, יחזקאל, המעשן מעט וטפר בקדחתנות את טנקי האויב הדלוקים. הוא רקע ברגליו מרוב התפעלות.

'שלושים!' קרא לעבר מפקדו, "מותר לי לצלם?"
"לא רק מותר, אלא אמה מייב!" היתה תשובה.

הפגיעות היו מדויקות ומספר אבוקות האש הלך ורב. שולם הטנקים הסורים הכשיבו לפרוץ כמעין בלתי נדלה ומצב הבולמים הלך והחמיר. טנק ראשון נפגע ואחריו שני ושלישי. משמונה טנקים נותרו חמישה ולבסוף שלושה. שעתיים לאחר שהחלה המריצה הסורית נפצע שמואל הסמג'ד בצווארו. את מקומו תפס דני ברקוביץ כמל המחלקה. דני אשר פני הכשת היו נהירים לו משבילי כף ידו הצליח להדוף את הבח כולו ובשטח השתרר שקט. בחדרכתו,הגיעו למוצב שני טנקים כמיוע מחמ' 7.

עם רדת החשיכה בחרו הסורים להשאיר את הטנקים הישראלים לשיפולה

האינטנסיבי של הארטילריה שלהם והם פנו באיגוף לתוך הפיתחה, לעבר חושניה - כינדיאנה ונכח. טבעת הכיתור מביבם הלכה ונשלמה. יובל שחר, שהגיע בזחל"ם לחלץ את הפצועים לאחר כסע הרפתקאות, שבמהלכו נשלף בראש שיירת טנקים סוריים, נלכד גם הוא בטבעת המתהדקת. המצור נפרץ רק למחרת היום. עם שחר הגיעה תגבורת להגנה המדולדלת של המוצב. שלושה טנקים נוספים,מחט' 7,הצליחו לחדור בין השריון הסורי ולחזק את ההגנה. הפצועים נדחקו ונאחזו בסיפוני הטנקים ובסיבוב רחב הקיפו את הכוחות הצרים עליהם והגיעו לנאמה.

עתה היה העוז בגזרת חושניה פרוץ כולו עד לחושניה. השריון הסורי פרץ קדימה כשהוא מתפצל לשתי שלוחות: ציר הנפש וציר רמת-מגשימים - אל-על. מפקדת הגדוד בחושניה פונתה והסורים שטפו פניה למחנה.

בשעות האחורות של יום הכיפורים טרח מג"ד 53, סא'ל עודד, בפינוי המוצבים המכותרים. הוא החליט לדלג מחושניה לתל-פארס ומשם צפה בערוכות השריון הסורי הנפרשות בנוף השרשי במשך יום ראשון.

"ראיתי אותם נוסעים שדרות, שדרות. עשרות ואולי אפילו מאות כלים. מסודרים, כלי אחר כלי. בקשתי סיוע אוירי. ידעתי כי אם ירד עליהם חיל-האויר הוא יוכל לעשות בהם שמות. "

אולם כנגד מטוסי הסקיאוק שוגרו שובלי הטילים שרדפו אחריהם והדביקום - ומטוסים התרסקו.

<u>המצור וההתחלצות מתל-פארס</u>

תל-פארס (תל אל פארס) הוא הר גבעש כבוי המתרומם לגובה 929 מטרים מעל לפני הים. מעל הרכה הוא מתנשא לגובה של 230 מ' בלבד, עולם צורתו הקונוסית הטיפוסית בולטת מרחוק. מיקומו - מול עומת רפיד - מקנה לו שליטה על אחד מעורקי התחבורה הראשיים בגולן. הכביש המקשר את קונירה עם נוא שבסוריה והמתעפותו דרומה לרכה ממשיכים ולאגן הכנרת. לא בכדי בחר מא"ל עודד, הנלחץ ע"י גלי השריון הסורי, בתל זה התולש על פני המיתחה כולה. 12 טנקים תקו העמדות בגיזרה הדרומית הצליחו לחמרן לעבר החל. כוח זעיר, מבודד ומבוזר מכל עבריו, כנגד ים של שריון סורי אשר מנה כ-600 טנקים ועמדות רבות של נגמ"שים וכלי רכב אחרים. שיירות הטנקים הסוריים נעו בשאננות "כמו בתצעד" על הכביש הראשי כשמגמת פניהם דרומית-מערבית לעבר הכנרת.

עם בקר השקיפו הסורים אל נופו הערפילי של האגם שלמרגלות ההרים ואל העיר סבריה שלשמאל.

דשנקים של עודד נערכו להגנה היקפית במסלול מקביל לשנקים הסוריים. הם התייצבו במעין עגול - שמונה טנקים ליד המחצבה שבצלע ההר, שמונה מתמשכת דרך לראשו, וארבעה - לעבר רפיד. חלוחמים היו יבעים וסחוטים. אחריהם הותירו שרידים עשנים ומפויחים, שנקים חרוכים ורכב מעלה עשן. טעמה של הנסיגה מהמוצבים צרב והיה כקוץ מכאיב בבשרם. צה"ל נסוג ממאחזיו, והם, שנשרו עליהם,חדשים ארוכים, הם שנאלצו לבצע את ה"התקפלות".

כל אותה עת הופגז החל בארטילריה מאסיבית של הסורים. פקעיות עשן המאכבו מכל קפל קרקע, מכל סלע. אולם, לערבית המזל לא נפגעו השנקים. עודד דיווח לפיקוד ברציפות מתצפיתו הגבוהה על מגמות הפריצה הסורית ועל מימדיה.

"עיקר העבודה שלי היתה דיווח ומניעת פסיונות התקדמות סורית אל החל. הסורים לא התפנו לשיפול בכוח שלנו. מדי פעם ניסו כוחות קטנים להגיע לכאן, אולם בלמנו אותם בהצלחה."

בשעה ארבע אחה"צ הבחין לפתח המ"מ לחמן, מעריה הטנק שלו בשישה אטוקים סוריים זרחפים מעל החל. הם סובבו מעל כיפת החל וניסו לאחר לעצמם בקומות נוחים להנחתת אנשי הקומנדו שבהמתחיו עגומים.

"הם באו ממש קרוב לטנקים. כנראה שלא זיהו אותנו. גיבי הוריד מטוק בצד המערבי ואני את המסוג מימינו, שגיסה לרדת על הרכס. המביסס מיפיד הוריד את ההליקופטר שהיה למעלה."

שלושה מטוקים חמקו אל הדרון המזרחי של החל. סא"ל עודד חשש כי המטוקים אכן הצליחו להנחית את אנשי הקומנדו בכתף החל ומשם ינסו להעפיל למוצב. הוא שיגר שני טנקים לסרוק את צלע ההר בדקדקנות. שנייה אחרים שוגרו בכביש העוקף את המכתש שבפיסגה אל המוצב.

סג"מ עודד עלה עם הטנק שלו בכביש הצר כשעיניו בולשות את חלקת הדרשים.

"נכנסנו, כמובן, ואני רואה שהעמדה השמאלית מתפוצצת באילו שהגיחו שם משען ואנשים רבים. התחלנו לירות עליהם. אחרי כמה צרורות

החברה שאלה אנשים שלנו. הפסקנו את האש. מזל שלא פגענו באיש מהם.

מסתבר כי אנשי הח"ר במוצב אשר הדי נפילת מוצב החרמון הגיעו אליהם, חשבו כי דפוי להם גורל דומה ובחרו לגלוש למטה אל הטנקים הישראלים הערוכים להגנה עליהם. מא"ל עודד כינס אותם בחדר מרישון של הגברסור במחצבה שבחל זריכז סביבה את כוחותיו.

"בסקביל צצתי שם כמה מיכלי סולר של המחצבה וחילקתי חלק מהטנקים. דיברתי עם ההפיקוד ואמרתי שלקראת חושך אני מהכונן 'עזוב אם השמש ולשבור לעבר הירדן.'

ההיחלצות מהאיזור שורץ הסורים בוצעה בחסות העלטה.

הם ר עודד: עם ערב התחלנו בהעמסת אנשי המוצב על הטנקים. על הטנק שלי העמסתי 14 אנשי ח"ר. נתתי לכולם הוראה לדרוך את הנשק ולעכוד על הסיפון כמין עיגול, כך שיוכלו לצפות לכל מקום. הוקנו ידענו שהצעד שלנו הוא בחינת מעשר התאבדות: או שנפרוץ את שבעת הכיתור, או שנצא מכאן כמו בארונות מתים. כל אחד מן החברה התחיל לפתע לנדור נדרים מה שהוא יעשה אם יצליח לצאת נפש בשלום. אולם עם זאת שמרו כל החבר'ה על קור רוח ולא היה נקרה של פאניקה.'

בדרך אל שפך הירדן היה על הכוח הנסוג לחצות את ציר הנפט. הטנקים ירסו את הגדר שמשני עברי הציר והמשיכו מבלי להתעכב כשהארטילריה הסורית אשר חשה בתכונה, רודפת אחריהם. נגמ"ש שנתקע במשה הטלעי נינטש ואנשיו נדחקו גם הם על ביפוני הטנקים. ההוראה היתה לשמור על דממה מוחלטת ולנוע בשורות כבויים במגמה למנוע התקלות עם הסורים. בדרך חלפו על פני תנוון שריון כורי. הטנקים הראשונים עברו בלא שיעורר סיעת לב מיוחדת. אלא שלפתע חש מותתן סורי כי הטור העובר שייך לאויביו. ממרחק 4 מטרים בלבד ירה פגז שפגע במיתלהשל הטנק הישראלי. אלא שהגזק לא הפריע לטנק הפגוע להמשיך ומילו החשבון עם הטנק הסורי נפרע כיד ע"י אנכי המאסף - תוא הוצב.שיטה פגזים ניתזו על דפנותיו. הטנק הסורי הדרוסס כאויר ונפל בחבטה כשהוא מתפוצץ כולו.

כשעלתה השיירה במעלה גולה, בנתיב המשתפל לכנרת, הגיחו לעומתם כוחות המילואים הרענגים של חטיבה 4. הטנקים של הרטיבה מברו

כי הסורים גולשים לעומתם ופתחו באש. המערכה היה מהיר ושני טנקים נפגעו. קמכ"ץ הגדוד נהרג ורבים מספר צוערים.

כשהגיעו הלוחמים המשושים לאפיק הנהר היה זה שתי יחידות תמימות שאז שנכנסו לקרב. 48 שעות ללא שינה, רווחות מתח מתמיד.

לאחר שהפגועים פונו והטנקים תודלקו פנו שרידי הגדוד למחנה ירדן.

ביל פאר. עצמו והמוצב שבו,נכבשו בידי כוחות רגלים בסיוע טנקים, ביום שלישי, היום הרביעי לקרבות ברמת-הגולן.

<u>תל-עאקי</u>

ענני האבק בגידו חסורי של הגבול, לא הרחק ממגדות התיל של טוקב ה11,חסגירו מדי פעם את הטדרות הארוכות של הטנקים הירקרקים אשר נעו קדימה אל הגולן הישראלי. הטנקים הבודדים של פלוגה ו' (גדוד 74), שהגו בעורף המוצב, מדי לגונן עליו, היהרו להתערש בשטח המסולע. הם בחרו לעצמם עמדות ירי ובודדו ת הקנים לעבר רשריון הדורר ניכחם.

יקיר, הם מ, קרן באופר. במכה ראשונה השמיד שלופה
ניר לא פיגר אחריו והדליק אף הוא תוך דקות, שני
יים. 'הם בוערים' קראו הטנקיסטים הצעירים
לע, דומה היה, כי הסורים יעצרו את מרוצתם. אולם,
שה הזריחה. פגרי הטנקים הפגועים נעקפו ושטחון

יז בהתרגשות עי טנק גישור הסורים נער על
ת במגמה לאפשר לכוח הסורי יעבור בבטחה.
הסורי 'אורבעת הבתים' הצטבר כבר בוף
. אחריהם ניתן היה להבחין בהיערכות
יחר לתפוס עמדה ירי מאחרי קפל
ת הסנל שלו דיקה מפגדיב. יואב,
ירה. עם כל פגיעה הלכד גם לטן

פגעתי בטיגלים נחקים
קי'ר ואני ריסטתי

כדי להשיב לקלוע היה על הטנקים היורים במקלעים להתקרב למשרותיהם הניעות. הטנק של נתן לוי נפגע ראשון והחל לבעור. יואב, שעמד זקוף בצריחו, נפגע בחזהו מצרור וקרס לטנק פנימה ללא רוח חיים. גיר ביקש לסגת וקיבל אישור מהמפקדה. בסמוך הלילה פילסו להם שני הטנקים הישראלים של נתן לוי וגיר עמיר דרך באיזור שורץ חי"ר סורי והעפילו לפסגת תל סאקו. במוצב שבראש התל, הנשקף אל רמת-מגשימים ומישורי דרום הרמה "מילאו" את הבטנים הריקות של הטנקים בתחמושת. בתל ישב כוח קטן כשתמישה טנקים מסובבים עליו. (היו אלה טנקים של גדוד 82 מחטיבה 7 שנשלחו ככח סיוע לחט' 188).

אל גיר ואל נתן הצטרפו שני טנקים נוספים, בפיקודו של סמג"ד 82, והארבעה החלו לגלוש במורד התל. מארב של בזוקאים סוריים, שהסתתר בין שרשי המדרון, פתח באש משוחים קצרים. שני טנקים נפגעו מיד. טנק שלישי ניסה לפרוץ לציר התנועה אך נלכד גם הוא במארב בזוקות ופילים ואילו הטנק הרביעי הצליח לחמוק לאל-על.

במשך שעות ארוכות נלחמו צוותי הטנקים הפגועים בנחילי חי"ר סורי שעשו עליהם. באש מקלעים ולעתים גם בפגזים מעיכים, הצליחו להדוף את גלי התוקפים. זחלמ"ים שניסו להתקרב לעבר המותקפים ולחלצם נתקלבו באש מטנקים סוריים ונפגעו.

מתצפיתו בצריח הטנק הבחין גיר בטנק סורי בודד נוסע עם מדפים סגורים על הכביש.

"התותחן שלי כבר הביא 'על'... הוא מילא לנו את כל העינים. רצינו כבר לירות ופתאום אני רואה בהמשך לכביש שדרה שלמה באה וכולם מצודדים אלינו. ספרנו שם עשרים מנקים. לא פתחנו באש וזה כנראה חמזל שלנו. הסורים חלפו על פניגו והתפרשו באיזור רמת-מגשימים. נמשנו את הטנקים הפגועים שלנו ועלינו לתל-סאקי."

אך הספיקו אנשי הצוותים להגיע למבנה הבשון בראש התל, פתחו הרגלים הסוריים בהתערות על המוצב. תחילה הפעירו אש תופת על פתח הבונקר. הלוחמים הסורים התפרשו בשטח וזחלו לעבר המוצב. ראשונים שבהם הגיעו עד לפתחו.

"רימונים!" זעק מישהו. שלושה רימונים הושלכו לעבר התוקפים. ואחריהם רביעי וחמישי. בשגוועו הדי התפוצצויות נסוגו הסורים. אולם הפגיגים היו מכותרים מפנים ומאחור.

סנק סורי החל להנחית על המוצב העיקש ברד סמיך של פגזים. הפגזים התפצחו על ראש המוצב וזעזעו את כתליו. אחד הפגזים חדר לתוך הבונקר מבעד לפתח ופצע את מרבית יושביו. הסורים התאוששו וחידשו התקפותם. מסה רימונים הושלך לעבר המוצב הנצור ופצע חיילים נוספים.

"אני מציע שניכנע," אמר סגן מצוע שנאנק מכאביו, "הרי קיימת אמנת ג'נבה."

יצחק, השען-קשר של הצנק של ניר, התנדב לצאת החוצה ולהודיע לסורים על כניעת המגינים.

"הוא יצא החוצה בידיים מורמות. אנחנו ישבנו בפנים ושמענו אותו צועק: 'לא לירות! לא לירות! כולם הרוגים, כולם מצועים." ואז נשמע צרור של 0.5 וזעקה של יצחק: 'לא!' וזהו.... יותר לא ראינו אותו."

המגינים לא חישלו את עצמם. הם ידעו כי האויב לא יניח להם להיחלץ חיים ממקלטם. המוצב הבודד שימש כל הזמן מטרה חשופה לכדורי הסורים. הקשר עם העולם החיצוני נותק ואספה כל תקווה לבואה של תגבורת. אם, אם חדרה ההכרעה ללב הלוחמים המצועים כי מצבם נואש וחסר תוחלת, אך לא העיזו להעלות זאת על דל שפתיהם. הם ידעו שכניעה - פירושה אחד לחז מות. וביכרו למות כחיילים אמיצים בשדה קרב ובלבד שלא להסגיר עצמם לסורים.

עם רדת הלילה התמיר מצב המצועים. מים לא היו ומנות הקרב המועטות שהיו בבונקר כלו. העמידה הממושכת התישה את הלוחמים המעטים שלא נפגעו או שנחבשו ושמרו על כושר לחימתם. המצועים הרבים שכבו על הרצפה ובשפתים חשוקות השתדלו לכלוא את כאביהם. ניר הציץ בהתמושת. המלאי הלך ואזל. הוא קרא לנתן חברו והציע לו לרדת לשנק הפגוע ולהביא ג'ריקן מים ומעט תחמושת. שני לוחמים נוספים הצטרפו אליהם והארבעה זחלו החוצה אם, אם, משתדלים שהסורים לא יבחינו בהם. הם נשלו את המים היקרים מפז שמצאו בפנים והחלו עושים את הדרך חזרה. ניר השתהה קמעה וגימה לתפעל את מכשיר הקשר:

"יש לנו 20 מצועים ללא מים ועם מעט מזון," הודיע בקול רפה, ניחר מצמא, "אם לא יפנו אותנו נמות. אנו בבונקר על תל מאקי, מוקפים המון סורים!"

מן העבר השני נשכב קולו המעודד של המפקד (מפח"ט חיר):
'רחזיקו מעמד! כוחות הטריון שלנו בדרך.'
הבטורה על בוא כוח החילוץ חיזקה את מצב רוחם של יושבי הבונקר.
אולם העזרה בוששה להגיע. שוב וטוב ירו הטורים ושוב ושוב נחדפו.

בטרם שחר הגיחו נתן לוי וגיר עהיר אל הטנק הפגוע ובמכשיר הקשר שיוועו יעזרה.

נעצרנו בלילה," נאכר להם, 'ממשיכים בתנועה עם אור ראשון."

עם שחר חידשו הסורים את התקפתם. עשרות, עשרות עמו על הבונקר הנצור, ביללות קרב מחרישות ומחרידות. קולות בערבית נשמעו על הסף, ממש, אולם הם לא פרצו פנימה.

'מים! מים!' דובבו שפתיאאחד הפצועים. מישהו מיהר לסכור את פיו. אחר הגיש לו פתק: אין לנו מים. אל תצעק! יש סורים בחוץ; הפצוע גנח ונאלם דום. כעמיתיו הבין שאסור לו להראות סימני חיים. אולי יצליחו בדרך זו להערים על הסורים, והם ינטשו את המקום בהשבם כי לא נותר איש בחיים.

רימון ששולשל פנימה נעצרליד גופת חלל בפתח הבונקר. הוא הפוצץ גופת החייל המת קלטה את מרבית הרסיסים.

ואז, כאשר עכדו הסורים להכריע את הנצורים הבודדים, נשמעו תריקות טרטראות סנקים. מי הם הבאים? לרגע קל, כחרף עין, נקלעו המגינים המותשים בין תחושת ייצר החיים המוטס בהם, שקרא להם לקום ולזעוק לעזרה לבין תודעת הגורל המשותף המצפה להם.

'ישבנו ארבעה חברה ליד הפתח. לכל אחד ריטון ביד, בלי נצרה, עוזי עם מוכלבת על הברכיים, לראות אם יכנסו. פתאום אנו שומעים מישהו צועק מהפתח בעברית: "סנקיסטים! סנקיסטים!" לשמע קולות אלה פרדנו כמעט כולנו בבכי. ההתרגשות היתה עצומה, וכולנו חשנו כי חיינו ניתנו לנו במתנה."

בצוות החילוץ היו שלושה רופאים ועשרה חובשים. הפצועים קשה פונו מיד באמצעות נסוקים. הפצועים האחרים פונו לזחל"מים שהמתינו להם בסנוע נוחם וגיד זינקו לדרך.

הסנקים הדוממים לאורך נתיב היציאה כמו הצביעו למגינים האמיצים שלא נטשו את עמדתם עד בוא משחרריהם.

<u>הקרב על נאפח</u>

כארבע שעות לאחר פרוץ הנלחמה, בשעה שש לפנות ערב, נורה אלוף פיקוד הצפון, יצחק חופי, לחלק את חזית רמת-הגולן לשתי גזרות. את הגזרה הצפונית, שפתחה עוביירד לחרמון, הוא מפקיד בידיו של אל"מ אביגדור (יאנוש) ואילו הפיקוד על הלוחמה בגזרה הדרומית נמסר לאל"מ יצחק בן-שוהם, מח"ט 188. גדוד 74 של בן-שוהם הנלחם בשיניו באיזור המעוזים הצפוניים עובר תחת פיקוד חטיבה 7 ואילו כוחותיו של בן-שוהם מתוחזקים בגדוד 87 מחטיבה 7. תמונת הקרב, שנצטיירה אותה שעה ב"חדר המלחמה" של הפיקוד: גל אדיר של עובמה שריון סורי הפורץ פנימה ליא הפרשי זמן בין הדרגים השונים. השאלה היתה איבחון המאמץ הסורי העיקרי - בדיוק שבו תקפו הכוחות המאסות ענקיות או בצפון שבו ניסו לערוץ לרוחב כשהם מפעילים לחץ חסר תקדים. מדיווחים שזרמו ברשת הקשר הפיקודית נסתבר כי באיזור 'ציר-הנפט' שבו תקפה דויזיה שריון סורית נשתלא נטתיעה ביחידות חי"ר ובאיזור כודנא נמונים רכוחות המגינים בצבת של אש וחת הולכים ונבתסים. רוחבה של הרבה כולה הוא 25 ק מ בלבד וכל נטיבה עלולה לסכן את שלמותה של מדינת ישראל.

דקות אחדות לאחר השעה שש יוצא בן-שוהם מבונקר הפיקוד שלו. הוא מחליט ליטול עכו,את קצין המודיעין שלו וקצין הקשר, בנגב ש. בתכניתו לנוע על ציר הנפט ולהתחבר אל כוחותיו הנלחמים באיזור מוצב 115.

הפגזה ארטילרית צפופה מקדמת את פני המח"ט המתמרן ברכבו בין הפגזים בציר הנפט. תכניותיו לנוע דרומה משתבשות והוא מתקשה על אחת הגבעות, ממתין למגע שלו הנמצא בחושניה שיקח שתו אל ליבה של המערכה.

"אני מבקש תגבורת," מבקש המח"ט ברשת.
"לא אוכל לשלוח לך כוחות," עונה לו בקשר קצין האג"מ הפיקודי, "לחטיבה 7 יש צרות והיא נלחמת בהר חרמונית. אנשי מילואים יגיעו רק קרוב לחצות."

ללא עזרה מתקשה בן-שוהם ליצור התחברות עם כוחותיו הנלחמים בגזרת המוצבים. הוא משתהה על הציר אליו מגיעה גם שיירת חתמושת המחכה להוראותיו. נשמעת הריקת שרשראות ומאפלולית הלילה מגיחה צלליתו הנמוכה של טנק.

"אני ניגש לראות מה אתו, קורא קמב"ץ חטיבת התחוצ.
'קרוב ודאי שהוא חוזר להתחמש,' הוא מהרהר בטעם ריצה.
הוא קרב אל הטנק וכבר רצה להודיע על בואו, כשלפתע קפא על עמדו.

התקודות בערבית וצבקי ההסוואה הירקרקים נטלו לרגע עם את הדיבור מפיו. התחוור לו, ללא כל ספק, כי שנק טורי יפניו ובעוד שניות אחדות יסתיר ודא אש ונפת על חבורת הפיקוד. הוא התעלם יד וזינק לעבר נג'ר' הבח'ם.

'זרו שנק טוריז' זעק בשארית כוחותיו, 'לזוז מידי'
קשובים לכל רחש מהשנק הטורי שכת חבורת הפיקוד על עקבותיה.
ציר הנפט, הוואדי הדרך החוצה את רמת-הגולן היה פרוץ.
הדרך לחושניה ואל יחידות החלוץ הנלחמות - חסומה.
הצוות עצמה רוחשת 'עיני חכול' - הפנטים הגחליליים של השנקים הטוריים מכחיכים את סכנת הביתור המרחפת על הכוחות הנלחמים.

בן-טוהס וחבורת הפיקוד שלו מדלגים מערבה, בסביבות מעלה-גמלא, סתוך לגביע התפתל לעין-גב. חומרז המצב מתחוורת להם בשעה שהם מזהים שנקים סוריים הנצמיבבטווח ראייה מהכנרת.

ביום ראשון ה-7 באוקטובר, עם שחר, נשתובחרו לפיקוד הטורי אימדי הצלחתפליטתו הלילית, הרף האבדות הכבדות שספגו השנקים שלו ידי חטיבה 7 וחטיבה 188, הוחלט בדחשק להטיל למערכה כוחות רענים שנשמרו עד כה כעתודה. חטיבת שריון התקדמה עד לחר-יוסיפון, כרחק של דקות נסיעה מכחגר נאפה. במשך הלילה חדרו כוחות גדולים להוכנית ועם שחר החלו בהתבסות במאחזים שלכדו, בגזרה הדרוסית חיזקו הסורים את שליטתם על רכסי מעף ומל-עכשה. לאחר קרבות עקובים כדם נכם נאלצו השנקים של הטייה 188 לנסת, שעל אחר שעל, ולנטוש את קו המוצבים, מדרימים הסורים ושורי חטריון שלהם נעצרים באל-על. חקסע שבין רמת מגשימים ואל-על חיה בנומר בשנקים ובנגמ"ים סורים וכאן התגשו עם כוחות מילואים ששיפסו מבעעת בטייחה ובזעלה-גמלא. הקו הדליל של הטיבר נשחק ושארית הכוח הפסה בחסה מחיליפ באיזור, שעתם נסוג 'אוחר יוחר.

באגף המערבי נבלעו הסורים ובקסעים שונים הסתכנו בטיונות התקפה מהודטים כשברד ארטילרי מלווה אותם.

משוני הפילון של חיל-האויר, נוסאים מצבות ורקטות בכנפיהם, תקפו עם שחר את ריכוזו השריון הסורי. מעטה כבד של עשן ואש עטף את הרי-הגולן נקרהים. גיחות מטוסי חיל-האויר לוו בטילים ואש נ.מ. מן הקרקע. מטוסים התפוצצו באויר ולשנקיהטים הישראליים

לא נשאר אלא ללוות בכאב את העטן המייך שביין את בקום נפילת המשור.

בציר הנפש לחשה המלחמה. טנקים מוריים קנו לחה שביחה לכל ארכו, כשהם מנהלים דו-קרב עם צוותיה יגעים של הטנקים הישראליים הבודדים משרדו.

סמח"ט 179, דוד ישראלי נלחם במבואות נאפח. בזה אחר זה הדבו 15 הטנקים שבפיקודו את הגליה המורים האין-סופיים. מהלומות חיל-האויר נחשו והשריון הכורר שסף בנימה באין כפריע. צביקה וחגי, כוח צביקה" מליל הקרבות הקודם נלחמו בצוותא עם הממח"ט. הטורים הפגיזו את השטח והתפתח קרב ש.בש. מטווח 1500 מטרים. הכניעות הטובות עודדו את רוחו הנכאה של צביקה.

הלך לנו טוב מאד בקרבות אלה, כהתחשב בעובדה שמולינו היה כוח שעלה עלינו אולי פי עשרה."

בשעה שמתלקד הקרב במבואות נאפח מורה חת-אלוף רפאל איתן (רפול), אשר עיבל על עצמו במהלך הלילה את הפיקוד על "אוגדת הבלימה לפנות את המחנה הבוסגז. כלי רכב לפשרות גדושים באנשי הבסיס מצטופפים בכניסה הירדן לגשר-בנות-יעקב. וניירקלים אגב נסיגה בכוהות הלילואים העוטים לכלה. להק רשוטים מוריים רולף בשמי המחנה, משקיף על הנסיגה המבוהלת.

אל"מ יצחק בן-שוחם, מפקד חטיבה 188 חש עם תבורת הפיקוד שלו אל הבטים הנטוש. הוא מגיע דרך עמק הבטיחה ולאורך הגדה המזרחית של הירדן והמהר לרגטרף לשניו הנלחמים זה היום חשני לאורך ציר הנפש.

בן-שוחם ממיר את הנגמ"ש שלו בטנק. הוא מצרף אליו את קציין האג"ם, בני קציין, ואת האלחוטן יוסי גבריאלי. בן-שוחם מתקדם בוריחו והטנק יוצא למערכה. הוא יודע כי מטנק קשה יותר יתפעל ינגנוז שנקרא חטיבה מאשר מהזחל"ם המצויד כמערכות קשר משוכללות אולם בליבו גטלה החלטה - להיות עם רסיסי כוחותיו ולעודדם בעצם נוכחותו עמם.

כאותה שעה עוסקים הקמ"ן וקציין הקשר בריכוז טנקי הילואים בודדים לכסגרות לוחמות ומקדמים אותם אל שדה הקרב.

הכח דקטן של בן-שוחם וסגנו שפחת לשישה טנקים, לאחר שחלק התפצל כמנו ויצא "להקל על לחצים" באיזור אחר, ניהל במשך שעות קרב ש.בש. במאמץ עקשני חצמיד נימים התוחחן בטנק המח"ט אחת לאחת

את צלליות המנקים הסוריים שממול לכוונת - וירה. המגזים ששילח למטרתו פגעו בול. עמודי עשן שהיתמרו מהמנקים הפגועים לא הותירו כל ספק לגבי תוצאות הקליעה. בן-שוהם לא פסק להחמיא לתותחן שלו על פגיעותיו המדויקות. בקור רוח קלט דיווחים קודרים מסא"ל עודד הנצור עם שרידי גדודו בחל-פארס, ומסר דיווחים על המתרחש לפיקוד.

"יורים עלי!" מבקש הסמח"ט, סא"ל ישראלי סיוע ממפקדו, "אתה יכול לשפל בעסק?"

פגז שמשלח התותחן ממרחק של 1500 מ' מציית את השנק הסורי, תוספת טרייה למאזן יום האש.

צביקה, שלחם לצד המח"ט, חש כי המצב בציר-הנפש משתפר, אלא ש"סמוך לשעה שתים אתה"צ המברר לנו כי כח שורי עשה לנו תרגיל רציני. בעוד שחלק מחכות שלחם לחץ עלינו במקום בו שהינו, התקדם עיקר הכוח לכיוון נאפתוובמה שנקים אף נכנסו לשולי המחנה. המח"ט נתן מיד פקודה לשוב לנאפח. בדרך הצטרפו אלינו 10 שנקים כיחידה אחרת. התחלנו לבלום את הסורים, הצלחנו לפגוע בעשרות כלים שלחם אך הסתבר כי הכוח רציני."

בן-שוהם הוביל את ההסתערות. "קדימה!" זעק פרום מושבו בצרית, "אחרי!" הסמח"ט, שבאשפח השנק שלו נוחר פגז אחד בלבד, יורה במקלעו. לפתע נפגע הוא עצמו מטווח קרוב. השנק בוער ומתפוצץ. מא"ל דוד קופץ ממנו פצוע. הוא רואה שאין לו עם מה להלחם יותר, לוקח את העוזי שלו וריימונים ופותח באש על השנקים הסוריים עד שנהרג.

צביקה חודר לנאפח אך לא מוצא במחנה העשן שנקים סוריים. "פתאום קיבל הנהג שלו הלם, פרץ בצעקות וברח מהשנק. הקשל"ח שמואליק שחיה מתאחרונים שנותרו בנאפח המופגזת התרוצץ והשיב לי נהג אחר. אותו רגע כבר לא ראיתי את הסמח"ט ולא שמעתי אותו ברשת."

בן-שוהם נוחר אף הוא בודד בציר. הוא מבחין בשנקים נוספים ובקור רוחו מורה לתותחן שלו לפגוע בהם מטווחים קצרים.

"אתה מותק! יופי!" הוא נלחב למראה כל פגיעה. בעיצומה של ההסתערות דמם השנק של הסמח"ט שנפגע. בן-שוהם ממשיך לתת הוראות, אגב ירי

במקלע בחיילים סוריים שנשאו את הטנקים.

הקשר יוסי גבריאלי חש לפתע בשקט מוזר. "חרמתי את ראשי וראיתי למרחמתי את המח"ט נופל פניפה. בעבור מספר שניות צנח גם רס"ל בני קצין. שניהם שתתו דם. באותו רגע שמעתי את התותחן צועק: 'המח"ט נהרג!' ואח"כ צעק לנהג 'שמאלה, שמאלה!' הוצאתי ראשי והבחנתי בגל אבנים גדול. 'עצור!' צעקתי. הנהג עלה עליו ואז התהפך הטנק."

מותם של מפקדי החטיבה נפוץ עד מהרה בחזית בולה והישרה עצב על הכל. התקפת הסורים אל נאפח נבלמה שעה שהחטיבה נותרה בלי מפקדיה.

החטיבה שסבלה אבדות רבות מסקה למעשה להתקיים במסגרת חטיבתית. הכוחות שנותרו הצטרפו אל 6 יחידות מלואים שונות שנכנסו באותו יום ללחימה.

<u>בחר חרמונית</u>

ביום שלישי (9.10.73) חוללה חטיבת "ברק" את המלחי יאומן. היא שבת והיתה לכח לוחם. קרב הדמים שניהלה ביממה הראשונה למלחמת יום הכפורים הותיר אותה בכוחות דלישושמעים. שורות לוחמיה הדלדלו, שדרת הפקוד הראשונה נפלה, ואילו מאגר הטנקים שברשותה היה מפוית, חבול ובלתי כשיר לקרב.

אחד לאחד נאספו הטנקים למחנה עלייקה. אלה באו מדירת נאפח הלוחמת והללו הגיעו לאים ושבורים לאחר שנחלצו מחל-פארס. האבידות הקשות ששתקו את החטיבה ומצבם העגום של הטנקים שלה גררו עמם שמועות עקשניות כי החטיבה "יורדת מהסד"כ של פיקוד הצפון." אנשי החימוש שחילצו טנקים כאשר מסביבם שורקים פגזים וטילים והפיחו רוח חיים במגרי המלחמה מאנו להאמין. הדיבורים על "חיסול" צפוי צרבו משתו בתוכם, כמו צביטה בלב. האמנם ירד המסך על חטיבה בעלת מסורת לחימה מפוארת ועשירה נסיון כ"ברק"?

בואו של מא"ל יוסי בן-חנן והצבתו בראש הכח המאורגן היה להם כמשב רוח רענן. בערב הקודם נתת יוסי בשדה התעופה בלוד רדוף ידיעות סותרות על המלחמה האכזרית, שהגיעו אליו עד לתרי המימליה שם בילה את ירח הדבש שלו.

32/..

בבוקר כבר כיבס את אנשי הצוותים אותם המיר בשנות שירותו בחטיבה בצילת של מכסת הרכב במחנה ירדן וביאר להם כי בעוד שעתיים יצאו לקרב בפיקודו וזוהי הוכחה הותשה להמשך קיומה של החטיבה.

הלוחמים היגעים, נרגשים מעט, שבו להתקין כליהם לקראת ההתמודדות הקרובה.

ממוצב 107 שעל-יד אחמדיה זורמות ידיעות מראיגות. דויזית שריון סורית המונה כ-200 טנקים מורצת מכיוון חאן-ארנבה וצולחת את המישור החוצץ בין תל-חרמונית (א-שייחה) לבין פרברי קונייטרה. מגמתה - לחקוע חריץ בין הכוחות המגיבים על גזרה זו, לבתקם אלו מאלה, לשטוף כנחיל דבורים מערבה, עד לציר מסעדה - קונייטרה ומשם לנסות ולהתלכד עם הכוחות הסוריים הפועלים בגזרה הדרומית. מול גלי השריון הסורי המלכדו שרידיה של חטיבה 7 וגדודו של יאיר, אשר זה להם יום הלחימה הרביעי ברציפות. קרב זה שנמשיים בערבו של יום בשתעמקהמסולע ממלא בפגריהם של עשרות טנקים, נגמ"שים וכלי מלחמה סוריים נטושים ומעלי עשן, נודע בלשון הלוחמים כ"קרב על עמק הבכא".

עתודת השריון של יוסי, חדורת נכונות לחידוש המלחמה, יצאה בשעה 7.45 בבוקר דרך כביש נאפח לחבור אל הכוחות הנלחמים בתל-חרמונית.

"כח יוסי" נערך בשלושה כוחות משנה: יוסי עם שני טנקי מיקוד בשבשני אריר שערן, שמוליק אסקרוב שנמצע בשבח וחמק מבית החולים בצפת,כשהתבושת לבנה עוטפת את צווארו, והקמב"ץ שרגא איכלר, אשר נותר קמעה מאחור כדי לארגן פלוגה נוספת ולפקד עליה.

13 הטנקים הרעננים חלפו על פני נאפח ופנו לעבר ווסט מחש' 7 מקבל פניהם בחצפים שבמרום-גולן.

"הבעיה - הוא אומר קצר-רוח, מודאג מהמיתקפה הסורית העזה - הרכס הרובב על הכביש. ברור כי הכוח השולט על הרכס יושב על העמק כולו."

"אל תחשוש לתת לי את המשימה," מנסה יוסי להפיג את האוירה הקודרת, "אני חייב להשלים את מה שהחסרתי."

המח"ט ויוסי יודעים היטב כי בין מרום-גולן לבשר בנות יעקב אין כח מסודר ומאורגן למקרה שהסורים יצליחו להבקיע ולהטעער מערבה

מהכביש. השנקים של יוסי היו רזועת המגן האחרונה בפני הסורים המנסים לפרוץ את קו המגן הדקיק.

על הכביש, ליד התשלבות פוגש יוסי את זמיר, מפקד הפלוגה ש"נעלם" את מציר. השנקים שלו פגועים, בשנם ריקה ועל סיפוניהם נאחזים מצועים רבים. ממשיר הקשר עולה דיווחו הלאקוני של שייגר כי אפסה תחמושתו והוא מתחיל ל"אבד עמדות".
יוסי עומד לראשונה בפני חזיון אותו לא שיער מעודו: שנקים של צה"ל נסוגים לאחור.

"מהר!" הוא מתעשת, ומאיץ בנהגו, "אל הבוסמר, לתפוס עמדות לפני שיקדימו אותנו הסורים."

משני צידי ביצת הפלעים החל מרוץ שגעוני כדי להגיע לשיאה. עשרות שנקים סוריים שיפסו בצרישה רחבה על מדרונות הגבעה, מצמצמים מרחק עם הכוח המשיבתי הגרמני. מולם, עולים השנקים של יוסי, מצליחים לאחוז באופק בהפרש של 2 דקות נסיעה של שנק.

"עמדנו 12 - 11 שנקים מול כ-60 - 70 שנקים סוריים מסתערים. פתחנו באש משוותים של 200 מ', 100 מ', כשהמרחקים הולכים וקשנים והדלקנו אותם. התפתח קרב מהיר מאד. לאחר חמש דקות חסף השנק שלי פגז בגריה. חשתי כי כל הגרצוף שלי נשפך בדם. מרקוס נגש אותי. התברר שהעסק לא נורה. המשקפיים אמנם הגרטקו לרסיסים אך היה לי זוג משקפיים נוספות והרכבתי אותן."

יוסי המשיך לנהל קרב אש עם השנקים הסורים. שפוליק אסקרוב נמצא קשה ופונה לאחור. עשרות שנקים סוריים בוערים מסמנים את הבלימה. צוותיהם נפוצים סביב, נרדפים באש מקלעים. היה זה המאמץ הסורי האחרון בשרם התפוששו שורותיו.

"קודם השמדנו את השנקים שהיו קרובים אלינו. אחר כך עברנו להשמיד שנקים שנמצאו מעבר לציר המערכה. ניהלנו תותחנות טובה, שיפרנו עמדות ומשעת אחרים התברר לנו שאנו שולטים במצב ויכולנו לנשום לרווחה."

בתנופה גולשים השנקים של יוסי במרבלות גבעת הבוסמר, רודפים באישם את השנקים הסורים הנסגים.

קומץ השנקים של יאיר מסיב את הסורים אחור, דוחקם אל שדות מושב אל-רום.

"הכל היה קצר, חוט להבות השנקים הסורים הבוערים חבש ממש בפנים."

שנק סורי מבוצן קנהו לעבר יאיר הפורץ קרימה. פגז מתנשף על דופן השלדה, זורע רסיסי מתכת קטלניים.

"נפצעתי," מולם יאיר, בוחן את ידיו זבות דם. הוא ממהר לאחר שנק כשיר, מדלג אליו וממשיך בלחימה.

אחרי מצחרים הוכרע הקרב. שרידי השנקים הסורים הנולשים, אשר שהו ארבעה ימים ברמת הגולן נסוגו,למעט כיסים קטנים פה ושם. כוחות צה"ל שבו לחנות לאורך הקו הסגול.

<u>התבעצה</u>

ביום חמישי, (10 - 11), היום השישי למלחמה, בשעה 11.15 לפני הצהרים עברה המערכה אל אדמת האויב. הפריצה לסוריה לא הפתיעה איש. שעה שקרב הבלימה הסתיים וכוחות צה"ל התארגנו מחדש, היתה הכמיהה למיצוי ההצלחה ולהכות בסורים, נחלת הכל.
הגדיר החושה זו אלוף יצחק חופי, שמיקד על המערכה:
"אחרי מלחמה כזאת ואחרי מה שסבלנו אי-אפשר היה לסיים בכך שנחזור לקו הסגול."

לנימוקים הרגשיים הצטרפו שיקולים כבדי משקל: המטרה הפיידית היא הוצאת סוריה מהמערכה והעברת המאמץ לחזית הדרום. הבסת הסורים תרחיע את ירדן מלהכנס למלחמה ומלפתוח חזית חדשה במזרח. (הנחה שנתגלתה מבוססת רק בחלקה. הירדנים שיברו חשיבה שריון לעזרת הסורים).

מגמת צה"ל היתה לנצל את ההצלחה שהושגה בשדה הקרב, ליצור לחץ רצוף על הצבא הסורי ולמנוע ממנו אפשרות לערוך מחדש את כוחותיו. חדירה לסוריה יוצרת,בעליל, איום על דמשק, אגב שיפור קו העסקה האש.

המערך הסורי מעבר לקו הסגול שלא נפגע קשות במלחמה, שב ונתפס ע"י צבא-דמשק. רצועת ההגנה הסורית הורכבה מתעלות חפורות, עמדות לנשק מסייע ושדות מוקשים לפני המוצבים.
בעורף המוצבים הוצבו מיגננות נ.מ., מותחי שדה, שנקים ומצדיות. באגפי הרצועה שהגנה על הצירים המוליכים לדמשק היו מכשולים מופוברפיים בלתי עבירים - מרגלות החרמון בצפון וערוצי חרקאד והעלן בדרום.

איזור הפריצה נקבע מפיתחת קוניטרה צפונה. מצי השטח קשים - מישורים בזלתיים נרחבים שחלקים מהם מלאים ערשים ומעליהם מתנשאים הרי געש מבודדים זה מזה. (תל שער, תל שמס, תל מסחרה, תל מל, תל עתר ואחרים שעתידים היו להפרסם במהלך הלחימה ובקרבות ההמשה שבאו בעקבותיה). בגזרה זו נמצא כביש קוניטרה-סעסע-דמשק, אשר השולט בו, מאיים מידית על הבירה הסורית. האגף הצפוני של הגזרה מאובטח ע"י ממשול טבע, רכס החרמון, שאינו מאפשר מעבר גייסות שריון.

ההבקעה תוכננה בשני ציריים: חוד הפריצה הצפוני אמור לפעול בשטח ההררי לרגלי החרמון, להשתלט על צומת הדרכים שליד הכפר הדרוזי הגדול תאדר ומשם צפונה לעבר מזרעת בית-ג'אן.

מסלול הציר השני - פריצה ליד ג'ובתא אל-חשב והשתלטות על מחנות הצבא הסורי בתאלס.

בגזרה הדרומית של רמת הגולן הונחו מפקדי היחידות המונות שם ליצור רושם של מאמץ התקפי כדי לרתק שריון סורי ולמנוע ממנו לחבור צפונה אל איזור ההתמודדות העיקרי.

שרידיה המדולדלים של חטיבה 188 במיקודו של מא"ל יוסי בן-חנן היוו את אוד החגיגה של המיתקפה הישראלית בציר הדרומי בגזרת ג'ובתא אל חשב. ערב ההתקפה שוחח יוסי על כך עם אל"מ אביגדור (יאנוש) מח"ט חטיבה 7 שעליה הושלהמשימת הפריצה.

"העובדה שהשנקים של החטיבהשעמדו למן הרגע הראשון בקו החזית ועתה יהיו ראשונים להבקיע לסוריה תשובה מבחינה מוראלית," הסביר יוסי. יאנוש נעתר לו ללא אומר ודברים.

יאיר, מג"ד 74, שבלם בחזית הצפון, הצטרף ככח חיפוי תתורה לעת הצורך. עודד, מג"ד 53 שנחלץ משבעת הכיתור בדרום עסק בליקוט שאריות הכח של החטיבה וגיבושם ליחידה לוחמת.

אנשי מלואים התבוננו בשנקים המצולקים ובלוחמיהם,המשושים,השבים לשדה המערכה,ברגשות מעורבים.לאחר שמפגעו מנקים כה רבים, המתו, מניין ישאבו לוחמי החטיבה כח לפרוץ פנימה.

במחנה ירדן עשו אנשי מטה החטיבה הכל כדי ל"פנק" את אנשיו של יוסי. שיבמתם לקו החזית סימלה בעיניהם את תקומתה המחודשת של החטיבה. הם

שיגרו אל הכח שמע של עוגות, פירות, עוגים וסיגריות.

שני עברי הגבול נזרעו במקושים סוריים וישראלים לרב.
כדי למלט בחם מעבר קיבל יוסי שני שנקים גברים, שנק שרמן
ומחלקת הגדסה. עם הזינוק התקשו השנקים בסיפוס ובעמל רב הגיעו
עד לשפת תעלת הנ.ט. בינתיים פתחו סוללות תותחים בהרעשה כשמיל
האויר הולם בסורים ממעל. יוסי ניצל את ההשהיה עד לשעת ה"שין"
לשיחה עם חייליו על יעד ההתקפה ומגמותיו.

בשעה 11.15 הצה אבנר לנדאו, שעליו הוטל ניווט הכוח, את קו
הגבול בראש פלוגה שלשונה שנקים כשאחריו דולקת השדרה כולה.
אבנר, שמטה מעט מהנתיב הצר, עלה על מוקש. שנק אחר בפיקודו
של אדיר נמנע במערכת החיגוי שלו ממוקש. יוסי הדהיר את השנק
שלו קדימה, עלה על סלעים ונעצר על יד עץ עבות. גדר נמוכה
שנמתחה לידו סימנה את קצהו של שדה המוקשים הסורי. עתה פרוסה
לפניו דרך המוצבים הבטוחה. יוסי אותת ברימוני עשן צבעוניים
לשנקים שמאחור להצטרף אליו. כח החלוץ נחפז עתה לעבר הכפר
ג'ובתא.

במבואות הכפר נחלקה קרב עם לוחמי-רגלים סורים מוסווים שהסתתרו
בבוסתני הפרי. הסורים פתחו בירי בזוקות ונשק קל על השנקים
הישראלים. אחדים מחייליהם הצליחו לזנק על סיפון אחד השנקים
וירו ברור בגבו של הקס"א קורח, שנפל מת לתוך טל הצריח.

השנקים החלו לחסל את הכיסים הסוריים המרדניים והשלימו את כיבוש
הכפר ושבנגייה הסמוכה לו. בסיוע יחידות גולני שוחר מוצב תל דאור.

בשעה הצהרים ניצב סא"ל יוסי פול המיתתם הסורי המבוצר אל אחמר,
החולש על חן-ארנבה שבכביש קונישרה-דמשק. ברשת התשיבתית שמע על
השתלשותם של אבי ועמוס על צומת אחדר ונסיונם לפרוץ הלאה, לעבר
מזרעה בית-ג'אן.

חדי הירי שעלו מבקעת חן-ארנבה סיפרו על קרב גדול שפתחה אומה
שעה אוגדתו של דן לגר האמורה להבקיע את המערך הסורי המחוזק
שבצידי כביש קונישרה-דמשק. כיבוש תל אחמר עשוי היה לפתוח ציר
מזרחה ולסייע לכוחות האוגדה שנאבקו מדרום.

סא"ל יוסי ערך את כוחותיו ופתח בהסתערות זהירה ושקולה במאמץ
לחסוך בדם. פגז ישיר שנחת על השנק של יגאל רובינשטיין המש"ק

קיבל תיון. המ"מ אבשלום דיווח כי מערכת הקשר שלו נפגעה. יוסי
אש כי תותח השנק שלו "מסרב" לציית לפקודותיו עקב התקלה.
במעלה הגל נעצר השנק של הקמב"ץ שרגא כשהוא אפוף לחבות. שרגא
והסגן-קשר שלו ניספו.

אולם ההסתערות לא נבלמה. בשעה ארבע ושלושים אתה"צ הודיע יוסי
בקור רוח למפקדו: "הפשימה בוצעה. הגל בידינו!"

מפקידיו של "בן יוסי" שרם חמו. עם רדת הערב הורה לו המח"ט
אביגדור ללכוד את מחנות הצבא הסורי באלאל. המשכה המתעבה
הקשתה על איתור הדרך המקשרת בין גל-אל-אחמר לבין מאלס והמנקים
נאלצו לפלס להם נתיב בשדה הלבה הקרושה לעבר המחנות שציפשו
ע"י יושביהם.

בשעה 9 בערב שוב הומים מנועי השנקים. יוסי יוצא לחסום את ציר
התנועה הראשי לסורים הנסוגים בלילה, "ציר-אמריקה". סמוך לצומת
מבחינים אנשיו בפגש מרגד."זהו סימון סורי," פוסק יוסי ומשיב
נתנוך בפגסו להשעות את האויב.

התגובה הסורית לא התמהמהה.מקור נעלם נורה משה בזוקור לעבר
השנקים הנעים. יוסי המוביל אש כי השנק שלו בוער. האש שליחכה
אותו לא היתה חזקה והצוות הצליח לכבותה במשפים. יוסי אש בבאב
גורב בידו. האש אחזה בבגדו וגרמה לכוויה באמה.

הקרבה היתרת לציר הנסיגה מסוכנת ויוסי בחר להעתיק את מניון
הלילה שלו לצידי הכביש. אם ישמע תנועת שריון סורי - סבר -
יהוש להקביל מניה. הסיירת נערכה לאבטחה הקפית.
ואמנם, באישון לילה ניסו הסורים לפרוץ לחניון אך הונסו באש
הטייים. קולות הירי ורעמי התפוצצות לא הטריעו את מנוחת
הלוחמים שהשתרעו בבגדי הקרב שלהם על הארץ הקשה להשוף תנומה.

המג"ד יאיר ערך את השנקים שלו לחניון לילה. מאז הבוקר, בכל
מהלך ההקשה, היפו אנשיו על הפורצים כשהם בוררים לשנקים
עמדות ירי. השנקים הממקמו מאחורי קפלי קרקע שמבשיחים תצפית
ובו בזמן מסתירים אותם מעיני האויב.

הכפר הסורי ג'ובתא אל חשב נפרש לפני יאיר כשהוא נשוש מיושביו.
בתי הקומה הדלים שלו הצטיירו לו כצפופים ונעדרי-חן. הם היו
ריקים. כלב כפרי עזוב קרב אל האנשים הטועדים את מנות הקרב שלהם

כשהוא מרחרח באפו. מישהו הניסו בידוי אבן.
יאיר במן את פני אנשיו. נדמה היה לו כי זהו הערב השליו הראשון
בו יכול היה לראותם עין בעין. הם נעו אחריו ששה ימים באבק
ובאש וממותו שאפו שכל זאת יהיה כבר מאחריהם.

רעם התופחים נשמע בבירור. מכשיר האלחוט לא חדל לרחוש קולות
ומקודות, להזכיר כי המערכה טרם הגיעה לסיומה.

יאיר עמד בטקירה על המשימה המצפה למם למחרת היום. הוא השמיע
מילות עידוד חמות על גבורתם ואומץ ליבם. האנשים שתקו. הם
אינם רוצים לדבר על חוויות הקרב שלהם. רישומם היה צורב וחי.

"המחושה של עצבות לוותה את כולנו אותו ערב. אז, לראשונה, חשנו
בגמאום הגדול של שורותינו. אובדנו חברים יקרים, אחדים נפגעו
וחלק מאתנו היה חבול ומצוע. כל זה נתן אותותיו. לא רציתי
שאנשי יאבדו את האמונה בעצמם. הסברתי להם שאנו עומדים במני
שעה מבחן ושלמען חבריינו שנפלו אנו חייבים להמשיך ולשמור על
רוח איתנה ועל אותה תנופה בה התחלנו."

מבן דן אבני ישב על האדמה הקשה והצוננת כאויר הלילה, בצוותא
עם חבריו והאזין לדברי מפקדו.

"כל אותו ערב הרהרנו בחבריינו הקרובים שנפלו. היה עצוב. אך
העובדה שהיינו בשלב ראשון של פריצה שמשה לנו במעין מצי נחמה
והשרתה מחושה של הקלה. שהרי סך הכל אומנו ותורגלנו לפרוץ
ולמקוף ולא לעמוד במלחמת בלימה כה נואשת, כמי שעברה עלינו
ואשר תבעה קרבנות כה רבים."

בבוקר יום המחרת הוטלו יאיר ואנשיו פעם נוספת לקרב. יומי
הוא שנקלע אל ים האש ויאיר חש לחלצו מן המלכודת.

אבנר הכ"מ השכים אותו בוקר קום ויצא עם מפקדו לתפוס את צומת
המסגד בציר הראשי המוליך מקונישרת לדמשק ו"לדחוף"לעבר תל-
שאמס.

"התקדמנו כדי 400 מטרים ממטרה כשהחלו לעוף לעברנו טילי סאגר
ונ"מ שהתנפצו סביבנו. ראינו את השיליש שרבו לגושים שחורים
המושכים אחריהם שבלי אש כשהם מתקדמים לעברנו באישיות.
השנקים בידעו תרגילי התחמקות כשהם מדלגים פעם ימינה, פעם
שמאלה ופעם לאחור. כל אותו זמן ניתכה עלינו גם אש ארטילריה

צמודה ומזקה. היה זה מצב קשה שמנע מאתנו אפשרות להתקדם. השנק שלי תפס מגז נ"מ ונדלק. כאשר בכל זאת התחלנו לנוע קדימה הופיעו מטוסי 'מיג' סוריים, צללו לעברנו, ריקטו והמציאו."

השנקים הלמוצים הרו אחרי מחסות מהאש הרודפת. מקצתם נכנסו לתוך חורשת עצי צפצפה ומקצתם ביקשו מסתור בערוץ נחל שמעין מפכה בתהתיתו. רקטה מגעה בארית השנק של יוסי.

"קיבלתי דימום באוזן ימין והדף שפך את פני. הודעתי כי נפגעתי. זו היתה הפעם השלישית בה נפצעתי."

הגליפות בשנקים שבחורשת העצים הדלילה ובערוץ הואדי תכפו והלכו. השנקים קירטעו אנה ואנה מנסים להתפצפץ בהתחזרות מלעים ומאחורי קירות האבן של הגת"ל.

בכשיר הקשר שלו קלט יאיר את הדי הקרב.

"ליוסי בן הגן יש הסתבכות," הפציר לעבר נהגו וכבר השנקים שלו שועטים לעזרת המוקפים. בפרץ מה מחשבה המוקף הוא עוצר את הטור ופוקד לירות לעבר חתל הגבוה המולש על הגזרה שמיקד את אישו בכח של יוסי. הרתק פועל כדבעי. האש הסורית מניחה מעט ליוסי ונענה לשתק את יאיר. זומי הזדמנות פז להיחלץ מהמלכודת. אחד לאחד טייג יוסי את השנקים שלו מתאזור מוכה האש ופב על עקבותיו להאלם.

ההתקלות של "כח יוסי" חשפה לראשונה בפני המבקיעים את עוצמתו ומשיבותו של תל שאמס.

<u>המלחמה על הפל</u>

תל שאמס, גבעת מלעים בודדה, מתנשאת , רובצת בצב גדול בתוך מישור זרוע שרשי בזלת. במרומיו - מוצב סורי חפור, נצור היטב בגדרות חיל. בקרביו מאגרי נשק ותחמושת ומיגנן נ.מ. לרגלי התל פס צר של מביש. הדרך לדמשק. מעורפו ועד למזרעת ביח-ג'אן, סעסע ותאדר משמרע ששה בזלתי קפוא ושומם. בלשון הגאוגרפים הוא נקרא הלג'ה הקטנה להבדילה מאחותה הלג'ה הגדולה בדרום הבשן. במפות צה"ל המומנת הלג'ה כבלתי עבירה למנועה שריון. "זהו המערך ההגנתי של דמשק," חיוו שריונאים שנטעו עלית את דעתם, "הסורים לא זקוקים כלל לביצורים."

הנסיונות להדביר את החל מעבריו הפתוחים ביומה הראשון של המריצה לסוריה, לא הביאו את שריונו העבה. הסורים נשארו בפטנתו משקיפים מהכפת השו"ת על תנועת הבלטות הישראלים ומטווחים היטב את קני הארטילריה שבעומק המערך שלהם.

החל היה מקום מכאיב שיש להמתר ממנו ולעקרו. הכוח הסורי שאחז בו היה נעלם מבחינת הרכבו וכמותו. אך היה ברור כי הוא מבואר היטב, מצויד בכלי סאגר ובתותחים. ההתמודדות בבוקר יום שישי שמשה שעור יאלף לעוצמה החבויה במיתחם.

את המבנים לפצה את האגוז הסורי הקשה באגוף מאחור דרך ה"לג"ה" תגת מא"ל יוסי בן-חנן.

"עליתי להצפים ואז ההגבש רעיון לנסות ולבצע תנועת אגוף מצפון דרך חשמה הבזלתי שרבים חשבו שהוא בלתי עביר ולנסות למקוף את המלכתביון זאון מזרח."

הוא שכנע בלהט דיבורו את המא"ט והשמ"ן והאישור לפעולה הנועזת ביתן. שמונה מנקים הזדוודו לקראת מסע הנפתולים.
צביקה רוזנצוייג, נהגו של יוסי, שימש כשנק מוביל.

"כאשר נוגמה לאזני השמועה שאנו עומדים לתצות את הלג"ה ביסלתי זאת כמתהלר בלתי מוצלחת. שהרי מעשה זה בנוהו בהתאבדות עבור המנקים. והנה, יומי עולה על המנק, מורה לי לנסוע "שמאלה" ומכריז במערכת קשר המנים 'אנחנו הולכים לעשות היסטוריה. שום מנק לפנינו לא הצליח לעבור באזור הלג"ה. לא שלנו ולא של הסורים. בהצלחה!' ידעתי היטב שבנתב מנק המפקד, המוביל, הראשון, אמור לי לעשות בוטות. לאורך כל הדרך התנדנד המנק אנה ואנה, המנוע נאנק וזחליו שיפסו בקושי רב על הטלעים הגדולים היו מחליקים ממעם לפעם ונופלים בהבטה. ראשי נחבל פעמים אחדות מדפנות המנק מרב שלמולים מבל הני התקדמתי עוד קצת ועוד קצת ולבסוף הגענו את הלג"ה."

המנקים שנעו בטור עורפי עקפו את תאלס ואת דורין, ופנו לעבר עמדת המרכזת. בשעה ארבע אחה"צ, לאחר ריכוך ארטילרי של ראש החל, היה יומי מוכן לתקוף אה המערך הסורי.

"הרבבנו עליהם ירי רצחני ממש. הם עמדו גלויים לפנינו, עם האחוריים כלפינו וירו בכוונמערב. הדלקנו אותם כמו במטווח, אחד

אחד, כמות רציניה מאד של שנקים, כלי פיקוד ונגמש"ים. הרמתי משקפת ולא ראיתי עוד אויב, לא שנקים ולא תותחים."

יוסי, המשוכנע כי המורים "נשברו", מאיץ באנשיו להכתיר על כיפת התל ולכבשו בסערה. הוא הציב שני שנקים, זל אבשלום ושל דני, באיפוי ובראש ששה שנקים מהר לרוץ קדימה, לנצל את ההפתעה עד תום.

סג"מ דני דרבן את השנק שלו במעלה המדרון.

"כאשר התחלנו לשפס עם השנקים שלנו על מורדות התל, הופתעתי מתעובדה שלא נתקלנו בשום התנגדות. אולם כאשר עברנו את מחצית הדרך התל לנתות עלינו ברד צפוף של טילים שעלה בעוצמתו על כל אשר ידענו במלחמה זו. כן המארב שולחו משתים "רצחניים". ארבעה מתוך שישה שנקים שהסתערו נפגעו בטחיים הראשונים. בין הנפגעים היו גם יוסי ואבנר המ"פ. מארב הטילים "הקע יהד" בתכניתנו ובלם את ההתקדמות. אולם למרות אש התופת בה היינו נתונים גילו החבר"ה תושיה נפלאה. איש לא נרתע מלרוץ בין הנגזים והטילים כדי לחלץ את חבריו. השנק עליו פיקד חגי נפגע וצריחו עלה באש. חגי נפצע והוא ושני אנשי הצוות קפצו החוצה. אולם הנהג, שלא ידע כנראה מה קורה אחו המשיך לנסוע. השנק עמד להתפוצץ בכל רגע. על אף היותו פצוע רץ חגי בתוך התפגזה אל השנק, דפק על מדף הנהג וזה קפץ החוצה. שניות ספורות לאחר מכן התפוצץ השנק והצריח עף למרחקים.

"אחוד דמנה עטק תחת אש בהעמסת פצועים, אך השנק שלו פרש זחל. העמסתי את הפצועים שלו על השנק שלי והתקתי לכיוון חלב"ה כאשר הצריח, התפסורות והכנף מלאים פציעים. את כולם הבאתי למחנה חאלם."

דני עצמו חזר מקץ זמן מה לשטח עם זחל"ם כדי לפנות פצועים נוספים שנותרו בו.

יוסי, שדחר בראש החץ נפצא במצוקה גדולה.
"טיל ראשון חלף לי מעל לראש והחומים שלו מתבכו לי בקכדה, ובכמפיים. מיד אחריו הגיע טיל שני. היחה התפוצצות ומצאתי עצמי מוטל על יד השנק, על הארץ, עם רגל שמאל פגועה כאשר העצמות חשופות ושבורות. הייתי בהכרה מלאה אך חשתי כפרש בלי ראש.

"צביקה הנהג קפץ למטה וראה אותי שוכב פצוע ליד המנוע. הוא ניער

אותי ושאל: "יוסי, מה קרה לך?" אמרתי לו: "תראה, אני חושב שהלכה לי הרגל." הוא זינק לשנק הבועו, חילץ משם את מכשיר רקשר והביא עמו ביכל מש. אחר כך הדחיק אותי המשנק המוילקת מחסת להתפוצצותו."

המחבושב תשישית של יוסי נקרעה אולם מביקר הנהג לא אבר נדאש.

"קרעתי את הגופיות שלו וכ"י ועשיתי מהן חוסם עורקים. אך גם זה לא עזר. עליתי לשנק לבדוק אם יש עוד חבר'ה מלנו ומצאתי את המנתחן ללא רוח חיים. לתדהמתי השמח מסביב היה ריק ולא ראיתי אף שנק משלנו. בוונתי את מכשיר הקשר הנייד לחדר והצמדתי אותו לפיו של יוסי. הוא דיבר עם יאנוש וקיבל הוראות מהרופא מה לעשות עם מבעיו. התחלתי לחפוב איך נחלצים מכאן, כיון שלא רציתי ליפול חי בידי המורים. מעמי זחירות הסרתי את הדיגות מעל כתפיו של יוסי כדי שבמקרה ויפול בשבי לא יזהו אותו. יוסי שמר על תכרה וכלמל מל הזמן: "הם יבואו לחיל אותנו." יוסי בדק. אין זמן מצר קרבו למקום שדדות שלנו. הם הורידו אלונקה וכמה מנחנים המלו לעזור לעברנו."

יוסי הושכב בזהירות על האלונקה ומשהעורר מצא עצמו בבית החולים רמב"ם בחיפה.

מבירת המקפתו של יוסי הסתתה את המשתלמות על חתל שאר"ם אך לא מנעה את ביבושו.

פיצוח איעד נעכה בהתקפה לילית נועדת בה חברו יחד יחידות נחנים ושריון. ביום ראשון (13-10) עם רדת החשיכה נעו הכנחנים בזחלמ"ים אל גומת נעץ ומשם ברגל פילסו לחם דרך אל חתל המרוחק כסחם מובשים אוכו במסוערות מחמת. יאיר ושריונין העניקו חיפוי לכנחנים ונערכו יהגן עליו בפני התקפות נגד מוריות.

שליעת מה ל ביל החולש על הכניסה מדרום לאזן דמשק לא ערבי למורים והם ביקעו מבינונת חוזרים ונשנים להסיבו לתחומם. בעישנות ללא הרף ניסו במשך שלושה ימי שלחימה רבופים להדוף את תגיגין החדשים של המל. מטופים, טילים, שנקים וחי"ר בגיסוף ארטילרי כבד החמידו, חרף אבדותיהם הכבדות, בלחיפה. על השנקים של יאיר הוטל להתמודד במיתקפות חעזות וכאו "תמסה" אותם הפסקת האש.

חמרת החומה: מנקים כביבוש החרמון

שמה-עשר ימים מימים שלטו הסורים במרומי החרמון. מאז נפל לידם המוצב ההרי (10 - 5) עסקו הסוריים בהתבצרות ברכסים ואף החלו במילוס דרך שתקשר בין החרמון שבחומסם לבין המוצב הכבוש במגמה להחיש אליו שריון ותומחים.

שעון החול של המלחמה נע באיטיות לקראת סיומה. חוד המחץ של צה"ל הוסגה אל עברה המערבי של תעלת סואץ ואילו בצפון הסתפקה ישראל בייצוב קוי ה"מובלעת", כמשחווי זינוק מחבירה הסורית.

כן הרגע הראשון ברור היה כי מציאותו של האויב הסורי בראש החרמון לא מוכל להמשך,אלא שערעון החוב נדחה.

ביום ראשון (10-21) יממה לפני קבלת הפסקת האש שהוצעה על ידי מועצת הבטחון מורה פיקוד הצפון למפה החטיבה שלחמה בגזרה הצמודים להקנות כח משימה לכיבוש החרמון. המפקיד שיועד לו - לסייע ללוחמי חטיבת גולני להגיע אל היעד - מוצב ההר.

לקראת ערב מגיעים שישה מנקים של החטיבה למקום המערכות ביער האלונים שלפני הכפר הדרוזי מאסעדה. השיריונאים שרויים במצב רוח מרומם."אם הצלחנו להגיע עד כאן בשלום נצא גם מפעולה זו," הם אומרים.

מפקד המוצב שפעל נמנע עמם ומתחר בפניהם בפרוטרוט את מוצאו ומבואותיו. המפקדים מתכננים בצוותא עם אנשי גולני את שיטת התנועה והלחימה. הכל נחיר ובהיר.

עם חשכה מתחילים המנקים להעפיל ב"כביש השלג" המתלול. העלייה כבשה, מקשה על הנסיקה ללא אורות. פעמים מספר בולמים המנקים על סף המשום, "שוברים" אחורנית ושוב נוסעים על רצועת האספלט. הידיעה עלנפילת מוצב החרמון הסורי בידי הכוח המוצנח עושה לה כנפיים ומפיחה שמחה בקרב הנוסעים.

למעלה במרומי ההר נישש קרב אכזריעעל כל כברת סלעים. חיילי גולני התקשו לאחר את הסוריים המסתתרים מאחורי זיזי הסלע וציפו לכח המשוריין שיפצפץ את עמדותיהם ויביא את הקרב לידי הכרעה.

שור השריון נע באיטיות רבה, שומר שלא למשוך מתוואי הכביש הצר שכל רחבו אינו אלא כרוחב מנק. בשעה שמש למנות בוקר יכלו חיילי

גולני הנלחמים במרומי ההר לשמוע את נחמה משריון המתקרב.
"הם באים" - עודדו איש את רעהו.
אלא שהשנקים התעכבו. על הכביש מושלמת מחרוזת מוקשים, חלקה
תשודה ובחלקה שמונה ממחה לצימוי האספלט. אנשי הליווי שולחים
אותם והשיירה נעה, קדימה. סמוך לאחר מעיתולי הדרך מעליובים
הידוע בכינויו "עיקול השנק" ממגלת מחרוזת מוקשים חדשה.
בטרם היה סיפק בידי החוליה הקדמית לעקרה, החלו הטלעים הממים
חושפים אש. חשור מחזיר מכה אש לעבר נקרות הסלע אך האויב אמוי
וקשה מאד לאתר את קיניו.

הטוריים ממשיכים אש סמיכה מנשק ומבזוקות. אך הסמג"ד יוסף נמוש
בדעתו.

"לגוע!" הוא פוקד, "כל הזמן, עד שנחלץ מהאש."

מרימקופי השנקים נפגעים ומפקדי השנקים נאלצים לזקור ראשיהם
החוצה כדי טקירה, אך נפגעים מיריות צלפים. הסמג"ד יוסף נורה
ראשון. משה ונתן אנשי הצוות נושלים את מפקדם הפצוע אל כוך
נסתר בין הסלעים, מוגן מהפגזות ומשם יועבר לנקודת הפינוי.
סגנו משה ניסה לזקוף מעט קומתו, אך נפגע מיד. יחושע, נהג
השנק זינק החוצה כדי למזעיק את צוות הפינוי. כדורי הטוריים
רודפים אחריו ופוגעים בו תוך כדי מרוצתו.

בלית ברירה מקבל על עצמו סמל נתן המומחה את המיקוד. מגז
טוריי שנורה מקרוב שימק את השנק המוביל שחסם את הנחיב האר.
הנסיונות לחודמו או לאגפו עלו בתהו. עתה שימשה שורת הרכב
החוצה מטרה ברורה לטוריים שמיקדו בה את אישם.

"זהו מסרות והרביצו מגז בכל אחת מהם!" נשמע קולו הבוטח של
נתן. התותחנים מציימים, מצוידים קנים ומודיעים בעליצות על
מגיעות משוות קרוב.

מזחלמי הליווי שמאחור קומצים לוחמים חמושים. הם מסתערים לעבר
הטלעים, מורקים אותם בקמיצה ומבערים את קיני ההתנגדות הטוריים.

דממת תרישים עושמת לשמע את ההר. שוב אין יוריים. רוח תרישים
של נוקר נושבת מלבה לשונות אדומות מחשנקים מבוערים באורת של
זריחה.

אפרכסת המשיר הקשר רוחמה ללא הרף דיווחיסעל קרב אחרון עם הסוריים המתמוטטים. ההתמודדות היא למעלה,ממש בפתחו של מוצב החרמון.

ביגתיים מצליחים השיריונאים להסיש את שבק המלוך המגוע לפאת הכביש. עתה הדרך פתוחה. הם נחפזים אל כלי הרכב שנותרו כשרים ומדהירים אומש קדימה, למעלה. אלא שהחפזון מיותר. בתורן האנטנה של המוצב מתנופף כבר הדגל הכחול-לבן, ובצידו דגלה של גולני.

"חגות כל העולם!" זועק האלחוטן, "הקשיבו! החרמון בידינו!"

הוכיבה 188 בקרבית הבליטה והרבקעה ברמה דגו'ן

קרבות הבליטה -מקירה

קרב הבליטה בגיזרה הצפונית

קרב הבליטה בגיזרה הדרומית

עלחפתה של חבורת הפיקוד על ציר הנפט והבליטה באיזור נאפח

הכבור וההיחלצות כתל פרס

קרב הבליטה האחרון בתל א שייחה

הפריצה לעבר טרנגר ומחנות חלס

מעבר נלג'ה וההתקפה על חל שבע

הקרב האחרון.הסנמים בכיבוש החרמון

ההטיבה מתארגנת כחדש

749/2/2

תומר של רקח"ם מל תל 188

ק' חנוך תליבר

1 1 053002

סיפורה של חטיבה
במלחמת יום הכיפורים

חטיבה 188 במרבות הבלימה והרבקעה
ברמת הגולן

***

לפנות ערב התבהרו מפריה של המלחמה ונחשפו מגמותיו של השריון הסורי. אלוף הפיקוד הורה לחלק את האחריות על הקו בין שתי מפקדי החטיבות הסדירות. אל"מ י קיבל לאחריותו את הגיזרה הצפונית ועמה המחלקות והפלוגות של חטיבה 188 שלחמו בגיזרה בפיקוד מג"ד 74 רס"ן יאיר; הגיזרה הדרומית נשארה למן השעה 1800 לערך באחריות מפקד חטיבה 188, אל"מ יצחק, ואיתו המחלקות שלחמו בקו בפיקוד מג"ד 53 רס"ן עודד.

בצהרי יום ראשון - הוא היום השני למלחמה - נהרגה חבורת הפיקוד הבכירה של החטיבה בקרב בליטה קשה ומכריע ליד נאפח. מפקד החטיבה, סגנו וקצין האג"מ נהרגו בעורם לוחמים בשריון סורי עדיף. הטנקים שנותרו בגיזרה הדרומית בבוקר יום ראשון, 12 במספר, התרכזו בתל פרס כשהם מכותתים על ידי הסוריים המוטסים פניה לעבר רמת מגשימים וחושנייה ונחלצו מן הכיתור רק עם לילה. ביום שלישי התארגנו מחדש כוחות מן החטיבה ככוח - וחם בפיקורו של סא"ל יוסי. בגיזרה הצפונית המשיכו כל דעת פלוגות החטיבה להלחם נפיקוד מגד 74 ותחת פיקוד מח"ט 7. במהלך הקרב דחליפו מחלקות וכלים את גיזרות הלחימה ואת מסגרות הלחימה. יותר מכל היתה מלחמתה של חטיבה 188 למן צהרי יום כיפור ועד תחילת ההבקעה לתוך הרמה הסורית ביום חמישי - היום השישי לקרבות - מלחמתם של הפלוגות, המחלקות והטנקים הבודדים על אנשי צוותם, שעמדו מול כוח עדיף בהרבה ומסתער, ללא סיוע וללא תגבורת במשך ימים.

<u>צירי הפריצה העיקריים</u>

הסוריים ריכזו את מאמץ הפריצה העיקרי בגיזרה הדרומית שם ביצבו מולם

כ-30 טנקים של החטיבה,שהסתייעו בעבור זמן קצר בתגבורת בסדר גודל דומה - מחטיבה 7.כ-600 טנסים סוריים בלווית שתי דיוויזיות חי"ר ושתי חטיבות נוספות פרצו בציר הגיזרה כשהם משתדליב בפיוחר לשטוף בכוח לתוך הפיתחה הרחבה והעמוקה המשתרעת בין תל פרס לרמת מגשימים כשמגמת פניהם שפך הירדן. ציר עיקרי שני בגיזרה היה רציר כודנה - חושניבר - נאפח.המאמץ הסורי המשני,שכלל אף הוא כמה מאות טנקים,התרכז מצפון לקונייטרה וכוון לעבר פיתחת קונייטרה,מסעדה וברכת רם.

ביום הכיפורים הצליחו הסורים להבקיע בגיזרה הדרומית ולפרוץ פניפה.החשכה שירדה בסביבות השעה 1800 סייעה לסורים לנוע בחסותה תוך ניצול תאורת הא. א., שהטנקים הסוביטיים מצויידים בה.בגיזרה הדרומית התמעטו הכוחות הבולטים והסורים הגיעו בציר הצפוני בגיזרה עד נאפח ובציר הדרומי עד מעבר לרמת מגשימים.גשר בנות יעקב הוכן לפיצוץ בצהרי יום ראשון וכוח מסן של החטיבה בפיקוד המח"ט היה הכוח היחיד שהיה בין נאפח לבין גשר בנות יעקב ועמק הירדן.

בגיזרה הצפונית הצליחו הסורים להתרדם מעט.רק ביום שלישי ניסו באחרונה להסתער פניפה ונבלמו בקרב שריון בשריון גדול ליד תל הרפונית (תל א-שייחה), בו השתתפו יחידות של החטיבה,ובראשם הכוח שהוקם ואורגן למן יום שני בסחנה ירדן ונע לקרב בפיקוד סא"ל יוסי.עליית כוחות המילואים איפשרה הדיפה בדרום ובליפה בצפון עד יום חמישי.כוחות החטיבה הצליחו להשהות ולבלום בקרב מר ועקשני את הפריצה הסורית ולמנוע מן השריון של האוויב לנצל את יתרון

ההסתערות מההבקעה ולהגיע עד גשרי הירדן,לאיים משם על יישובי העמקים.

א

1 1 053005

קרב הגליכה בגיזרה הצפונית

ערב יום הכיפורים היה הכוח בגיזרה הצפונית ערוך בעמדות ובחניונים המחלקתיים לאורך קו הגיזרה ממוצב 104 צכונית למסערה ועד מוצב 109 וברומית ממנו לעבר מוצב 100 שמול נאפח.קו הגבול עובר בגיזרה זו על שרשרת רכסים אך שריון המצליח לפרוץ מסזרח ולעבור את הקו,מוצא לפניו,צפונית לקונייטרה, את הכניס הראשי ושטח מישורי פתוח המשתרע לרגליו ומאפשר לו תנועה שוטפת לעומק רמת הגולן.

המלחמה מצאה את הכוחות בגיזרה ערוכים באופן זה במיצב הצפוני 104 עמדה מחלקה בפיקוד אביב,במוצב 105 מרלקה בפיקוד מולי רגני;במוצב 107 מחלמה בפיקוד יכין,4 טנקים עמדו במפקדת הכלוגה במונייטרה ועלו מיד למוצב 109 בפיקוד דורון;מחלקה עמדה במסעדה בפיקוד אייל שחב וקייטוביץ',פלוגה בפיקוד סרן צבי והסמ"פ עורד היתה ערוכה מול בניין החזית במונייטרה,כלוגת עתודה בפיקוד רס"ן אבנר והסמ"פ סלע עמדה בצומת וסס.

ההיערכות

לקראת צהריים עבר רמג"ד יאיר בין הצוותים ודסביר ללוחמים,שישנה הערכה,כי מלחמה תידה לפרוץ,אותה שעה סבר גם הוא,כי המלחמה העתידה תהיה במתכונת 'יום קרב' לאורך הגיזרה.המט"ד ביקש מן הצעים לשבור את הגוש ולאכול ארוחה

ספסקת.רביב ועבו.הציור נחשר לטנקים והכליב נערכו לקראת תזוזה סהירה.

סמוך לתחילתה של הרפגזה הגיע המג"ד לבניין החזית במוניטרה ופיזר את פלוגתו של צבי בשטח מחשש לירי ארטילרי על האיזור.בעצמו עלה עב קצין המבצעים של הגדוד על הטנק שלו כדי לבדוק את מערכותיו.

בערך בשעה 1365 נפתחה המלחמה בירי ארטילרי כבד ובגיחות של מטוסי קרב סוריים.הירי הארטילרי היה לאורך מו הגיזרה כולו ודמג"ד הורה מיד לכוחות לבוא לעמדותיהן ולפתוח באש מצריח הטנק שלו,ליד קונייטרה,בע צפונה לעבר מוצב 107,משב ניהל את רוב רובו של קרב הבליטה בגיזרה,ראה המג"ד מולו המוני טנ־ים סוריים והאופק השחיר משריון האויב שהתקדם לעבר תעלת הב.ט. שנקי גישור נעו בראש בוש השריון במגמה לפרוש בשרי מעבר על התעלה ולאפשר לכוח הסורי להסתער פנימה.

מיד עב התברר המגמות הסוריות בורה המג"ד על שיפור במיקמן של הפלוגות והמחלקות. המג"ד,רס"ן ניסים,נשאר תחילה במיפקדת הגדוד במוניטרה ואירגן שם את הדרגים ואת הזרמת הדלה והתחמושת לטנקים בקו הראשון.אחר כך עלה וקיבל את האחריות לגיזרת המוצביים הצפוניים 104 ו-105.באחריות המג"ד היו המוצבים הדרומיים בגיזרה מצפון ומדרום לקונייטרה.המ"פ אייל שחם בע מסעדר לעבר מוצב 104 שמצפונית למסעדה כדי לתגבר שם את מחלקתו של אביב;סגן קייסוביץ התקדם מסעדה למוצב 105 כדי לתגבר את מחלקתו של מולי, פלוגה א בפיקוד סרן צבי התקדמה מבניין החזית בקונייטרה לכיוון מוצב 107

וגם פלוגה ב של רס"ן אבנר מורפה פוסס לצופת אחמדיה וכעבור זמן קצר,ב 1430 לערך,פוצלה:הסמ"פ סלע נע עם מחלקה 3 של רס"פ אבשלום לכיוון תל דהרת-איברהים שמעבר לפוצב 107,צפונית לבוסתר,ושאר המחלקות נעו נפונה לעבר פוצב 105.

<u>הפוצבים הצפוניים -הקרב ביום כיפור</u>

כשסיים את אירגון הזרמת האספקה לקו פן דפפמדה במובייסדה החליט הסמג"ד לעלות לפוצב 105,אף שהמנק שלו המתין לו באיזור 104.הוא נע לעבר הפוצב בג'יפ בתוך מטר פגזים.נראה היה כי בקו הפוצבים הצפוניים 104 ו 105 מרכזים הסוריים מאמץ הבקעה עיקרי ליד פוצב 105 כשהשריון שלהם מתחדם מכיוון הכפר ג'ובתה אל-חשב הנמצא מעט צפונית לפוצב על הציר המוליך למסעדה ולבוקעתא.

המ"מ בפוצב 105,מולי,דיווח לסמג"ד על רמתערות של עשרות טנקים מלווים בנמש"ים ותותחים נגררים על-ידי משאיות.המג"ד הורה לסמ"פ פלוגה ב,אסף סלע,שהיה עם מחלקתו סמוך לפוצב 107,שרחזים מעמד,לסייע לפוצב 105.אסף ומחלקתו של אבשלום נעו ב 1530 דרך בקעתא כדי לבלום את ההתקפה על פוצב 105.מחלקתו של מולי כבר השמידה את ראשוני מנקי הגישור ומולי נפצע.גם מנק הסמ"פ אסף נפגע תוך תפישת עמדות מדרום ל 105 ואסף נחלץ לאחור והחליף מנק.שני המנקים של המלחמה רצמרפו לקרב הידי ומנקים סוריים מסול הושמדו.

הסוריים ניסו להחדיר שריון בין שני הפוצבים.הסמג"ד הורה למולי להתפנות לאחור עם המנק הפגוע שלו ואירגן מחדש את ההגנה על איזור 104-105.שני

1 1 053008

טנקים מסחלקתו של מולי ושני טנרים מסחלקתו של סלע קודמו לעבר דרך הקיצור-

שבין שני המוצבים ושני טנקים נוספים נוצבו בעמדות מכיוון צכון כדי לעיון

ולהדגיש את השריון הסורי הבא מאותו כיוון.הכוח הבלים לכלוא את ה[illegible]

הסורית בין המוצבים ורב הכוח של אביב במוצב 104 השמיד את טנקי הגישור,

שהתקדמו לעבר תעלת הב.ס. לירו.

בסביבות השעה 1700 שקם מעט איזור המוצבים הצפוניים,להוציא ההפגזה

הארטילרית שנמשכה ללא הרף.לפי הוראת המכג"ד עזבה המחלקה של סלע את מוצב

105 כדי לחזור אל המ"פ אבנר.על מוצב 105 קיבל את הפיקוד קיימוביץ.מולי

דגני,שהתכנה קודם לכן שם מנק פגוע וחזר לשוצב,חש ברע והתפנה שנית.גם

המפג"ד יצא בג'יפ מ 105 ונסע לקוניימרא [illegible] לארון את הזדרת הדלק והתחמושת

ליום המחרת.רק לכנות בוקר הזר המפג"ד אל ד נס שלו במוצב 105.לקראת בוקר

יום ראשון היו בשני המוצבים ו[illegible]ים 1 טנרים מ[illegible]חלקותיהם של מולי ואביב

ומסחלקת הסיוע של אייל וסישוביץ' בפיקוד המכג"ד.

×

שתי המחלרות של כלוגה ב בפיקוד אבנר ביצב לכן השעה 1430 בעמדות הדרומיות

כ-3 ק"מ למוצב 105 וניהלו מס[illegible] [illegible]ל שער בערך בו המשיכו טנקים סוריים

מטווחים רחוקים.ב 1600 נע המ"פ עם מחלקתו של אכרתי כמהוא עובר בשדרהמשל

טנקים סוריים,שחדרד כניכה.שתי המחלרות תפסו את עמדה ד צפונית לציר בקעתאר-

המערב וכשב.בקרב ירי לטווח 00. מ' השמידו 3 טנקים מסוג ט.55.על המנס של

אבנר נורמה אש מאס.יו. 100 מטווח רוב. אבנר הצליח לתפוס עמדה ולהשיב

אש.הוא רחטיא והאס.יו. 100 ירה שנית.רסיסים פגעו באבנר ורנגה שלו הושבת.אבב

החליף סנק עם גורן.אותה עת רתקדמד מחלמתו של טלע מטוגב 105 כדי להצטרף

לפלוגה.רמחלקה נמצאה מאחורי האס.יו.100 וזיהתה שני כליב אותם רשמירה

מאחור.

הפלוגה נשארה כל הלילה תחת רהפגזות בעמדה ד.אסף עם שתי מחלמות נ.נגא ליד

בקעתא והמ"פ אבנר עם מחלקה צפונית לו.מטב חסמו לקראת בוקר נסיון פריצר

גדול מזרחה באיזור בקעתא.כמה עשרות טנקים שניסו להבקיע פנימה נחסמו והושמדו

מטווחים של 500-1000 מ'.

<u>המצבים הדרומיים-המרב ביום ביבוב</u>

בקו הגיזרה הצ ונית כולה רשקיעו הסורים את עיקר מאמץ ההבתעד באיזור

שמצפונית לקונייטרה ומוצב החי"ר 107 כשרשריון רסורי נעל על הציר הראשי

מרששק מכיוון חאן ארנבד לעבר אחמדיה.מעמדותיו ליד המוצב הבחין המ"מ יכין

בכוחות השריון הגדוליב רמתקדמים על הציר שמול המוצב.הטנקים בעמדות מיקדו

את הירי על טנקי הגישור והשמידום.טנקים ומצאיות עברו את גשר אחמדיה וניסו

להוריד חי"ר,להסתער על המוצב.כ-50 מ' דרומית למוצב נעו טנקים מטיפוס ט.54

וט.55 והגיעו עד אחזור בית האו"מ.כמה מדם צנדדו קנים לעבר רטנקים של יכין,

שהיו מהירים יותר והשמידום.

1 : 053010

שדה

תוך שעה ומחצה הושמדו באיזור 107 כ-60 טנקים סוריים מטוחים של 800-3500.

הלחץ באיזור 107 התחזק ודמג"ד הורה לפלוגתו של סרן צבי לנוע לסייע למוצב בבליפה.הסוריים התקדמו גם לעבר המוצב הדרומי 109 שם ניהלה מחלקתו של דורון קרבות ידי עם השריון הסורי,שנדמה בעיניו של התותחן חביב לשיירות ארבה המפריחות תפרות אבק.המג"ד הורה למחלקה בפיקוד רסמ"פ עודדלדת ממוצב 107 ולנוע לסייע למוצב 109.כמוך ל.עה 1500 הגיע המס"פ למוצב 109.מעבר לתעלת הנ.ט. בטווח 400 מ' נ ה פלוגת טנקים סורייב.נוצר מגע אש והפלוגה הושמדה. פלוגה נוספת עצרה על שפת התעלה והושמדה אף היא,להוציא טנק אחד שתכש עמדה וירה עד שיורל על הכוח נורתה אש מכיוון הכפר אל קחטניה השוכן על גבעה ממול למוצב 109.המס"פ שלח את המ"מ נמרוד כוכבי לתפוש עמדה הצופה על הכפר. הטנק של נמרוד נפגע והוא עצמו נפצע מירית צלף.התותחן של נמרד,רב זלדן, ירה על טנק ס.55 ממול והחטיא.הוא ראה את פגז הטנק הסורי נוחת ליד הצריח האחורי והמתין לפקודה המ"מ.כשלא שמע את הפקודה הביט לאחור וראה את נמרד צונח אחרי שנפגע בראשו.הטען-קשר נכנס לתא התותחן ורב פירד על נסיגת הטנק לעבר קונייטרה.בערך ב 1700 הגיע הטנק לקונייטרה ופינה את נמרד,שמת

זלדן והטען-קשר בטנק של נמרוד פינו את הטנק והמ"מ הפצוע רביטר לקונייטרה והורידו את המ"מ.בקונייטרה נשארו המ"מ כל הלילה.בבוקר יום ראשון ליום המ"מ פצוע(נח)בנגב מש לנפח. בדרכם הותקפו על ידי 4 טנקים סוריים ס.62 שירו פגזים על הנגמ"ש.הנגמ"ש התהפק מארבעה טנקים ואילו החמישי פגע בדרכב.זלדן נפצע ברגליו וחיילים אחר נפצע גם הוא,הנג מ"ש עצר ונהגו לקח בהלב.אחר החיילים הילק את זלדן והניח אותו בתעלה בצד הכביש בין עין זיתון לצומת הסמ.לם הדחק מהם עברו שני טנקים ישראליים פגועים.צוות הנגמ"ש רץ לעליקה להזעיק עזרה. בחיים שרב זלדן בתעלה ועשה עצמו מת.טנקים סוריים המתוצבו ליד יאחר עצר מסוך לו.טנק אחר ירה בו בפגז שחלק מעל ראשו נשריטה.רסים מגע ברגלו.זלדן שכב בתעלה מ 1100 עד 1000. סביבו התנהלו קרבות.זה,המ"מ הפצוע בנגמ"ש הצליח להתניע את הכלי צך רעש המנוע הדריש את קריאותיו של זלדן.הוא לעס עשב כדי לשבור את הצמא.עם חלילה עברו שני חלפים בסקום.הוא מדה לעברם אבנים והם השגיחו בו והעלוהו לפעלה.

× מפצעון.

9

שתי המחלקות הנותרות של הפלוגה באו מ 107 לסייע למפ"ם במוצב 109.טנק המ"פ צבי,התקרב לטנק של נפרד כוכבי והטען־קשר בטנק המ"פ נפצע מאר.פי.ג'י.צבי פינה את הטען־קשר עם הטנק לקונייטרה וחזר משם למוצב 107.

השטח הסלעי איפשר לחי"ר הסורי לנצל את קפלי הקרקע כמסתור לצלפים ולבזוקאין שתקפו את הכוח ליד מוצב 209.גם כ־15 טנקים ניסו להתקרב ועשרה מהם הושמדו. מכיוון אום קחטניה נורתה אש בזוקות על הטנכים.המפ"ם לא הצליח לזהות מטרות והחליט לצאת מתוך השטח הלחוץ כאשר שני טנקים מחפים מן הגבעה על שני הטנקים הנותרים ומשמידים פלוגת שריון סורי נוספת באיזור תעלת הנ.ט. של מוצב 109.

×

לאורך כל הקו בגיזרה הצפונית מ 104 ועד 109 לא הצליחו טנקים סוריים לחדור במהלך הקרב ביום הכיפורים ואותם טנכים שהצליחו לעבור את תעלה הנ.ט. הושמדו. כל הלילה ירדה רפגזה כבדה על האיזור וקרבות ירי נמשכו ברציפות לאור פצצות תאורה תוך דילוגים של הכוח ממקום למקום.בחסות החשכה גם חומשו ותודלמו הכלים.

ביום ראשון התרכז המאמץ הסורי כיוון 107,מצפון ל 107 ולכיוון 105 וכן בין 105 ל־104.מאמץ משני התרכז לכיוון מוצב 109 בדרום.

<u>המוצבים הצפוניים־ימי הבליטה האחרונים</u>

בבוקר יום ראשון ניסן הסורים לפרוץ מחדש את הקו בצפון.7 הליקופטרים נחתו בפיתחה שבין מוצב 105 למוצב 107 והרעשה ארטילרית חיפתה על התקפות הטנקים.

בפוצב 104 נפצע הפ"פ אייל שחם מפגיעה ישירה של פגז בצריח ונהרג.הפיקוד על הפוצב חזר לפ"מ אביב.4 טנקים נשארו בכוצב שהדף התקפות הי"ר ושריון. מלאי התחכושת הלך ואזל.אביב דיווח על כך לפג"ד לפי הוראתו החל הכוח בפוצב לפעול בשיטה של תצפיות רגליות:הטנקים ניצבו בפורד ותצפ ת רגלית דיווחה על התקדמות השריון הסורי.כשהתגלתה תנועה עלו הטנקים לעמדות גבוהות יותר וניהלו קרב ירי מטווח מרוב ואחר כך חזרו וירדו לעמדה הכתנה.כך נחסכה תחכושת והכוח הקטן בפוצב 104 היה מסוגל להדוף את הדתספות עליו במרוצת יום א והיום שלאחריו.

הכוח כפוצב 105 חסם תנועת שריון סורי מדרום לו.המאמץ הסורי התגלה מצפון לפוצב 105 והסמג"ד ירד מן הפוצב כדי להתחבר עם כוח פלוגה ב של אבנר,שעמדו מאז יום אתמול מצפון לפוצב 107.הכוח באיזור התפרש והחל פוגעב ביעילות בטנקים הסורייב ממזרח למערב בעיני הסמג"ד הצטייר שלב זה של הבליבה כ"צייר ברווזים" משום שהסורים המשיכו בתנועה כשהם חשופים מן האגף בלי להתעכב ולהתפרש והושמדו במספרים גדולים רק בשעות אחר הצהריב של יום ראשון חזר הסמג"ד לפוצב 105 ונשאר שם משך כל הלילה.למחרתו ניסו הסורים למקם תותח נ.ט. מול הפוצב ותקפו אותו.הי"ר ונגמש"ב ירו על 105 והטנק של קייפוביץ' נפגע מכיל 'סאגר' והוא נהרג.

באיזור 104-105 לא פרצו הסורים פנימה.מאמץ הפריצה הכבד יותר שלהם היה דרומית לו באיזור 107 על הציר הראשי מחאן-ארנבה לעבר מרום הגולן.

הפוצצים הדרומיים-יפי ובליפה האחרונים

בבוקר יום ראשון זיהו רפ"פ דורון בפוצב 109 כוחות חי"ר וטנקים ט.55 וט.62 בטווח 800 מ'.שני טנקים של הפחלקה נפגעו מאש החי"ר והוא דיווח על כך לפ"פ.דורון קיבל הוראה לנוע עם הטנקים לקונייטרה שם היו טנקים פשוטים, שהגיעו מפוצב 105,אחרי שאנשי הצוות נפגעו ופונו.דורון החל לנוע בכיוון קונייטרה סמוך ל"עה 0100.על הדרך הבחין בטנק סורי,שארב לו ודיווח על כך לפ"פ צבי.הפ"פ הורה לסמ"פ עודד לחפש את הטנק ולסלק את המארב.עודד נע משמח החשוף.הטנק הסורי הבחין בו וירה מטווח קצר.עודד הצליח לסובב את הטנק שלו. סיבוב של 180 מעלות ולפגוע בטנק.עכשיו יכול היה דורון לנוע עם הטנקים הפגועים לקונייטרה,לקחת את הטנקים הכשירים ולחזור לעבר 109.

בצהריים שמע עודד ברשת החטיבתית על חנועת טנקים סוריים מכיוון רפיד-צפונה. עודד התקשר למג"ד יאיר והציע לו לעמוד בחסימה על הציר לפקרה שהסורים יצליחו לעלות עליו דרומה.אותה שעה שמע בקשר על מותם של המח"ט והסמח"ט ליד נאפה.עודד ירד מן הטנק והסתובב מאחוריו כדי שרצוות לא יראה אותו נתון לפצב רוד קשה.סרן צבי בא לסייע לו בחסימה אחר הצהריים כשרוא משאיר טנקים אחדים ב 107.השיחה עם רפ"פ עודדה את הסמ"פ,שיצא לחפש את הטנקים של מחלקתו בקונייטרה.

כל יום ראשון והיום שלאחריו נשארה הפלוגה בפוצב 109.האיזור הופגז אך תקיפות הטנקים הלכו והתמעטו משום שהסורים ריכזו את עירר המאמץ מפפון לפוצב ול-ונייטרה באיזור 107.

מפוצב 107 זיהה הכוח תנועה סורית גדולה מכיוון האן ארנבה בניגוד לשיטת פעולתם ביום הקודם - יום שבת - התפרשו טנק ב סורייב מול המוצב יכין דבחין מול ב-12 טנקים מתכרשים להתקבה. הוא הוריד 3 טנכים לעמדות המתבה אחוריות ונשאר בעמדת תצפית. הסורים התקרבו לטווח 800 מ' ותוך דקות ספורות של קרב הושמדו הטנקים. כל אימת שהבחין יכין מן התצפית נענן אבק העולם מפחום מסתורב של הסוריב היה פורה לטנקיב לעלות לעמדת ירי. אחר רצהריב זיהה שיירה גדולה נושאת תותחים כתמדפת לעבר גשר אחסדיה. הכוח במוצב פגע בה והשיירה החלה בוערת. לקראת ערב צללו עליה גם טטוסי חיל האויר והדליקו את השאריות שנשארו בעורפה. שני טנקים סוריים הצליחו להסתחר מול המוצב עד דערב ואז הושמדו. בערב הניחה המחלקה של יכין מארב על הציר הכחבר את ציר המערכת עם ציר אפריקה. רק נגמ"ש סורי חלף על כני המארב בתוך טעבה האבק ועלה על פוקש והתפוצץ.

הכוח של פלוגה ב בעמדה ד שיפר את היערכותו מליל שבת באיזור תל א-שייחה כדי להשתתף בבליטת ההתקדמות הסורית מכיוון האן ארנבה. שתי מחלקות נשארו במקומן הקודם באיזור נקעתא-המערכת ושיפרו עכדות ואילו מחלקד 3 עם המ"פ אסף תפשה עמדות ליד תל א-שייחה. המלוגה השמידה טנקים שחצו את תעלת הנ.מ. המגזה ארטילרית כבדה ירדה על האיזור וארבעה טנקים נפגעו. המ"פ אסף נפגע מרסיסים ופונה. גם המ"מ אכרתי והמסק"ים פייגנבאום ופרידמן נפגעו. אפרתי מת מפצעיו. בפיקודו של המ"פ נותרו אחר הצהריב של יום ראשון 5 טנקים תקינים שעברו תחת פיקוד גדוד עולם ובלילה של יום ראשון תפשו איתו עמדות

חסימה על הכביש מבקעתא לכוצב 105.

בליל יום ראשון נמשכו קרבות לאורך קו הגיזרה בסיוע ארטילריה.בבוקר יום שני נפרצה הגיזרה לאחר שתי יממות של קרב.טנקים סוריים שהצליחו לעבור באיזור 105-104 ובאיזור 109 הושמדו על ידי הכוחות בכוצבים.לעומת זאת הצליחו הסורים לפרוץ ביום שני בבוקר באיזור שבין 107 ל 105 כשהם מתקדמים בחסות החשכה לעבר תל ג'ית ושטרי העינוב של קיבוץ אלרום.

ב 0110 לפנות הצהריים עזב המג"ד את איזור כוצב 107 ונע עם שישה טנקים לעבר תל אחמדה כדי לנהל קרב שריון בשריון עם הכוח הסורי,שהצליח לפרוץ פנימה מצפון לכוצב 107 לעבר תל ג'ית,שמצפון לציר הראשי המחבר את חאן-ארנבה עם שרום הגולן.פגז ט.62 פגע בטנק המג"ד והוא נפצע מרסיסים.שני טנקים נוספים נפגעו וטנק המג"ד נסע לאחור כשמערכת ההיגוי יצאה מכלל שימוש.המג"ד עלה על הטנק של יכין ואילו יכין נסע למחנה התעסוקה.אחריו הגיע גם המג"ד עם הטנקים הכשירים שתחת פיקודו לקונייטרה.ליד בית הקולנוע נפגע הטנק שלו נשתי בזוקות מאחור.הטנק שאחרין הספיק לדווח על הפגיעה לפני שנפגע גם הוא.כשהגיע המ"ד לקונייטרה הופתעו האנשים לראותו יוצא חי מן הטנק.המג"ד אירגן זחלמי"ם עם אספקה וציוד ועלה עם מותר הכוח בדרך עוקפת לכוצב 107. קונייטרה עצמה הוכרזה כעיר מגורה לטנקים מחשש לחי"ר הסורי שהסתתר בה.

כל יום שני נלחמו הטנקים שנותרו מכלוגתו של רס"ן אבנר באיזור תל אשיחה עם כוחות נוספים שהגיעו למקום.בערך בשעה 02000,כששקע הירח,עמדו הטנקים של אבשלום,רני,יגאל ואבנר בעמדה אחת ליד תעלת הנ.ט. ורטנקים של גורן והוס בעמדה אחרת.מסה בזוקות פגע בכוח והטנקים של גורן והוס השיבו אש ונפגעו.הטנק של גורן נפגע מכמה בזוקות.מכה בדופן הטנק העיפה את שמואל,

הטען־קשר וראשו נחבט ברוכן התא.הטנק היה אכוף עטן והוא נ י ה להיחלץ מתוכו.

בשאכץ רב דחף את הסרפים וראה את גורן רכון על מקלע הנ"ס."אני בא לעזור לך"

קרא לענרו.כשפתח את הסדף נפל אפריב פניסה.עיניו של שמואל דמעו מן העשן.

בקושי רב הצליח לפשוך החוצה את התותחן ויחד עם הנהג הסתתרו השלשה לפני

הטנק.הבזוקאים ירו לעבר הטנק השני,של הוס,שעה שהנהג,זלר,רץ להזביר את הוס

מפני הבזוקאים.הסורים ירו על הצוות מנשק קל.הוס הוביל את אנשי הצוות לכיוון

הרביש לעבר בקעתא עשהב חומקים מן הירי הכסיך בסביבה.

למ"פ אבנר נותרו 4 טנקים.הטנק של רני יצא לברוק את המחרחש בעסרה השניה.

אש בזוקות נורתר עליו.שני טנקים של עולב יצאו לסייע לו ונפגעו.המ"פ אבנר

נע במהירות עם 4 הטנקים הנותרים של פלוגה ב לעבר בקעתא כאש בזוקות רודפת

אחריו.בבקעתא פגש את הוס ואת הצוות של גורן.

ב 0500,עם אור ראשון,יצא אבנר לכיוון הטנקים הפגועים על התעלה.גורן היה

הרוג ואנשי צוות הרוגים היו בטנקים של עולב.בטנק ספג"ד עולב מצא אבנר

את הנהג.כשטאל אותו מדוע לא יצא מן הטנק השיב לו הנרג:"אני לא מכיר את

השטח,לאן יכולתי להסתלק."

הפג"ד יצא עם שלשה טנקים לנהר את המורדות הצפוניים של הבוסתר מכותות

קומנדו סוריים.הם נעו על הציר המוביל ל 107 מטערב.היו איתו צבי מסחלקתו

של יכין,ומולי רגני,שהתפנה מעטיים ממוצב 105.הטנק של מולי עבר על מעבר המים

וספג בזוקה.מולי נהרג.צבי חילץ את התותחן,ברזילי,ונסע עם הטנק שלו לאחור.

בדזילי ירד לקשור את הכבלים לשני הטנקים.אותו רגע פגע פגז בזוקה נוסף בטנק של מולי והטנק התפוצץ.נהג הטנק הצליח לקפוץ החוצה ונשכב בין שתי גופות בין הטנקים.רק בלילה הצליח להיחלץ בכוחות עצמו מן השטח.

בבוקר יום שלישי תקפו הסורים באחרונה את מוצב 109.המ"פ צבי שלח את המ"פ עם מחלקה לעמדות הצפוניות בכיוון קונייטרה.המאמץ הסורי שטף צפונה משם ועודד גע לכיוון קונייטרה.מן המוצב דיווח לו על טנקים סוריים נעים בכיוונו. עודד עלה לעמדות תצפית.אש ארטילרית ירדה על המקום והמ"פ נפצע מרסיס בחזהו.מן המוצב הדף הכוח של צבי המתערות מורית והתותחן של צבי,אלי,משמיד 8 מנקים מטווח 500 מ'.הטנקים של המ"מ דמיר ושל זמירי דשמידו מ.55 מהמתחר בין העצים ליד אום קהסביה ואילו המ"מ דור עלה לעמדות הצפוניות של 109 והשמיד מהם טנקים סוריים שבאו מזרחית לכפר.מסתבר כי היו אלה מרבות הטרדה והסורים שלחו את הדוויזיה המשוריינת המובחרת שלהם על הציר מחאן ארנבה צפונית למוצב 107 כדי לפרוץ לתוך האגן הרחב שלמרגלות תל א-שייחה בואכה מרום הגולן.משה הטנקים שנותרו בפיקוד צבי רק באיזור 109 נמצאו איפוא בעורף הפריצה הסורית הגדולה אאחרונה בבוקר יום שלישי -היום הרביעי לקרבות הבליטה ברמת הגולן.

1 : 033019

קרב הבליטר בגיזרה הדרומית

סול תל פרס ורכיד נכנס המו הסגול לתוך הרמה דסורית כעין משולש.בקצה הצלע הצפונית מוצב החי"ר 111 שעל ציר כודנה-חושנייה ובקצה הדרומי הרחוס שלו מוגב 117 דרוכית פרמת מגשימים.בוהרי יום כיפור שררה בגיזרה אוירה רגועה ועדרי צאן נר ו רועים בסביבה.ירי ארטילרי כבד בגיזרה זו -כבגיזרה הדרומית - הפר את השלווה המדומה.

הסורים הטילו כחח של 600 מנקים על שני הציריים העיקריים של הגיזרה.דרומה לעבר רמת מגשימים ועמק הבטיחד וצפונה כול נחל גשור וחושנייה.שפקד הגדוד הניח כי עיקר ההתקפה תבוא מכיוון רפיד ועם תחילת הירי הארטילרי ותנועת השריון הורה למפ דת הגדוד לנוע לעבר תל כרס הגבוה ולהיערך שם כתחנת מיפסר בין הכוחות.באיזור התל ירד עליה שטר ארטילרי כבד והיא תפסה מחסה על ציר המים בשני קילומטר מערב לתל.

במוצב 113 היתה מחלקה בפיקוד המפ"פ יהונתן רווירזון.מחלקה בפיקוד המ"פ אורי עקביה היתה בעמדות הצפוניות של מוצב 111 שמול כודנה ואל העמדות הדרומיות עלה כוח בפיקוד מסג"ד הגדוד שמואל.מחלקה בפיקוד המ"מ זאב תפסה עמדות בתל עבס שמצפון למוצב 111.במוצב 114 היתה מחלקה של המ"מ לחמן.המג"ד עודד עלה למוצב 115 שם היתה מחלקה עם המ"פ אבי רונים ובמוצב 116 הדרומי היתה מחלקה בפיקוד יואב יקיר.מ"פ פלוגה ג',עוזי,נע מחושנייה על ציר הנפט עם המ"פ בועז ושני מפקדי מחלקות,עודד ורגי ומחלקה של נתן נעה מג'וחדה.

על כ-35 הטנקים של החטיבה בגיזרה הדרום גדוד של ברק מחטיבה 7.כ-60 טנקים עמדו ,יפוא בפרץ מול כוח גדול כי עזרה יעליהב נפל הנטל הכבד מכולם לבלום את מאמץ ההסתערות הסורי העיקרי בשני ציריו וללא כוח סיוע,מאמץ שמכריו ועוצמתו לא שוערו תחילה.

הקרב ,איזור ג'וחדר

11 טנקים בפיקורו של רס"פ עוזי נעו על ציר הנכס ברום-מזרחה לכיוון ג'וחדר. המ"פ עם המ"מ עודד עלו עם 6 טנקים אל הרמפות של כוצב 115 ואילו הזמ"פ בועז המשיך הלאה למקום בו נכנס הכביש הראשי עם ציר הנפט.הסורים כרצו דרומה לכיוון רמת מגשימים ובועז עם 5 טנקים עמד בחסימה בקרבת ההצטלבות והשמיד טנקים אחדים.הסורים התקרבו לטווח 400 מ' מן המחלקה.הטנק של בועז נפגע ואחריו נפ"ע גם הטנק של בירנבוים,שנהרג במקום.התותחן והנהג נחלצו ורצו לעבר הטנק של בועז והוא עצמו המשיך בירי מן הטנק שלו והשמיד טנקים סוריים נוספים. בעמדות 115 נפגע הטנק של המ"מ עודד ודוא החליף טנק עם אילן.גם טנק המ"פ התקלקל והמ"מ השני,חגי,עלה עליו ונסע איתו לעבר נאכח,שם ישתתף בקרב הבליטה. לעוזי נותרו 5 טנקים.הלחץ על ציר הנפט גבר מאד והמ"פ עוזי ירד עם המחלקה של עודד והטנקים שנותרו מן המחלקה של חגי כדי לסייע לבועז המס"פ על הציר. בועז עלה על טנק כשיר שקיבל מן הכוח והפלוגה המשיכה בקרב החסימה.הטנק של בועז נפגע שוב פגיעה ישירה ורסיסים חדרו לעיניו.למזלו הרב פגעו רוב הרסיסים במשקפת.הצוות התפנה עם המט"ק יהודה,שפנה בדרכו לנאפח את הטנק הפגוע של

בירנבויים ויחד עם שני הצוותים המשיך על הציר.בהמשך הדרך פגש גם את טנק המ"פ ובו המ"פ חגי.עכשיו היו הם 2 מפקדים וארבעה טנקים פגועים בדרך לנפח.

בועז עצמו המשיך בקרב כשדרי פעם מוטיט לו ארד מאנשי הצוות פיכיה כדי שיוכל לשטוך את עיניו,שהסתמנו מן הדם.הטנקים שנותרו לפלוגה על הציר הצליחו להדוף מעט את והסתערות הסורית על התל.הסוריים לא התגוננו וירדו בתנועה שקטכת דרומה מזרחי לעבר רמת מגשימים.הכוח ניהל איתם קרב בטווח 800 מ' והשמיד טנקים סורים בנועם דרומה.

מסוך לכך הבחין עודד בנסיון פריצה שהתחדש מדרום למוצב 115.עודד דיווח על כך למ"פ עוזי.בגלל תנאי השטח היה הטנק של עודד הטנק היחיד שריה מסוגל לפגוע בטנקי הגישור.תחילה הניח לטנק הראשון להתקרב וכשזה החל פורש את רגשר ירה בו והשמידו.שלשה טנקים וטנק גישור שני נפגעו.כ 20 טנקים סוריים התפרשו מסול בעמדות חיפוי והמתינו לאפשרות של חציית התעלה.

הסוריים נחסמו על הציר עצמו אך המשיכו לנוע דרך הפיתחה הרחבה דרומה לאורך קו הגבול הדרום-מזרחי של הרמה אחר הצהריים השתרר מקט יחסי באיזור הציר.

להוראת המג"ד עלה בועז לחצפית במוצב 115.השעה היתה 1300 לערך והמג"ד ע,ב את עמדתו ב 115 ונסע לכיוון רפיר.עמדת החצפית של בועז היתה מונה ושלטה על כל השטח אך המקום היה מטווח על ידי הסוריים.בינו לבין הסוריים חצצה חורשת עצים בערך בשעה 1900 זיהה בועז תזוזה סורית רצינית ודיווח על כך למ"פ עוזי שנשאר על הציר.השריון סורי נראה מתרכז כ 800 מ' דרומית למוצב.עוזי והמ"פ עודד עלו לעמדה במוצב 115 כדי לסייע שם בנליטה.

1 † 053022

המחלקה של אבי רונים ישבה בעמדות הצפוניות של מוצב 155 מול בוסטייה.האופק מולה נראה לאנשי הצוות כשהוא אפוף ערפילי אבק לטווח חילוסטרים רביב.אש נ.ט. נורתה על המחלקה מכיוון תל דרעיא.טנק אחד נפגע,תותחו יצא מכלל שימוש והוא נעמד על כנף ימין שלו.אבי ניסה לעלות לעמדות ורס החל לנוע תוך פגז את רפנותיו של הטנק.הטנק של מרומי,שהיה איתו,ירה על טנק הגישור הראשון.ב 1600 רתקלילה מערכת ההיגוי בטנק של אבי והוא החליף טנק עם מרומי.המחלקה ניהלה את עם הסורים מתחתיה כשמצפון מתנהל אותה שעה קרב שב"ש בין הפלוגה של עוזי והכוח הסורי הפורץ אל הציר.

סמוך ל 1900,מן העמדות שמדרום ל 115,ניסה בועז לסייע לאבי בזירוי מקומו של חניון סורי במדרון מתחתיו.אותו זמן פגע פגז בצריח הטנק של אבי והוא נהרג.מרומי רץ לטנק לראות מה עלה בגורלם של אנשי הצוות. טנק נוסף נפגע וכל הטנקים של המחלקה לא היו לעת ערב תחינים.מב ן השלשה רק טנק המ"מ אבי, חסר את כיפת המפקד,עם תותחן ומט"ק,הגיע לרפיר להצטרף שם במשך יום א לכוח הטנקים.

בליל שרת ספג מוצב 115 הפגזה ארטילרית כבדה.הסורים הכעילו לחץ כבד ביותר על הגיזרה בעיקר מכיוון תל כודנה.זו היתה השעה שבה נוכחה חבורת הפיקוד על ציר הנפט כי לא תצליח להגיע לכוח בג'וחדר ופנתה לחזור במסע עוקף רחב לנאפח.טנקים בודדים של גדוד 82,שבא לסייע,נלחמו באיזור ג'וחדר ונכנסו לתפוש עמדות על הסוללות בתוך הכפר לכיוון ציר הנפט ומוצב 116 שמדרום להם.

כל הלילה עמדו 6 טנקים בג'וחדר כשהם רוסמים.הטנקים הסוריים שהתקרבו לכפר זוהו לכי רעש השרשראות והושמדו ליד הצומת.בסוצב 115 נשארו שני טנקים שירו לעבר החניון הסורי הסמוך.הסוריים ניסו במשך הלילה לעלות אל הסוצב ונחסמו.

<u>מול חושנייה</u>

על הציר כורנה-חושנייה היו שלשה כוחות.מצפון,בתל עבס,מחלקה בפיקוד הס"פ זאב;בעמדה 111 שמול תל כורנה תפשה מחלקה בפיקוד הס"פ אורי עקביה את דעמדה שמשמאל לסוצב וכוח בפיקוד הסמג"ד שמואל תפשה את דעמדה פיסין לו.המחלקה בפיקוד אורי עלתה מצפון לתל שמפ אל סינדין ופגעה תוך תנועה בטנקים סוריים, שנעו על הציר. ב 1530 עלו כ 45 טנקים סוריים מתחת לסוצב.המחלקה תפשה עמדות גנוהות יותר וב הלה קרב בן שעות אחרות.בקשר הזעיק אותם הסוצב לצירו השני של התל שם הגיעו הסורים לקירבת דגדר.אורי ביקש מפרץ,התותחן,לפגוע בטנק הימני בשורה.פרץ ירה ופגע.הטנק שמאחוריהם נפגע.שוב עלה הטנק של אורי לעמדת אש ואז סבב פגיעה ישירה.אורי נהרג והטנק עצר.פרץ הוציא את הטען-קשר ואת הנהג מן הטנק ושרידי המחלקה יצאו במסע רגלי לעבר מיפקדת הגדוד בחושנייה.

הכוח בפיקודו של הסמג"ד עלה לעמדות שמימינו של הסוצב.יחזקאל,טען קשר בתא הנהג ראה מולו אופק מלא טנקים סוריים "כמו זבובים".הסוריים שעלו מכורנה הפריחו ענני אבק שכיסו את המראה.טנק הסמג"ד לבדו השמיד כ-10

טנקי אוייב מיד בתחילת מרב הירי והכוח הקטן כולו מנה כ-35 כלי רכב פגזים עד שהסמג"ד הורה לירות רק בטנקים כדי לחסוך תחמושת.הסורים ניסו לעלות גליים-גלים על המוצב ודומה היה,שלא היה סוף למספרם.לפי שעה לא נפגע אף כלי בעמדות 111 שם היה הסמג"ד.הארטילריה הנחיתה פגזים לפני הטנקים ואילו טילי הנ.ט. חלפו מעל הצריחים וירדו מאחור.

המדרון הפריע לט"מ זאב לירות לעבר הטנקים על הציר והוא נע למטה.הטנק נפגע בערכת ההגבהה שלו וזאב כיוון את הירי של שני הטנקים האחרים של המחלקה.טנק סורי שנצמד לצלע התל ירה עליהם.זאב התחלף בטנק עם אלדאג ונע שוב למטה תוך נסיון לזהות את המטרה ב זרת אלדאג שנשאר בתצפית.הטנק הסורי ירה שוב וזאב נפצע מרסיסים בגבו.אורה שעה מנש,בסביבות השעה 1600,נפצע גם הסמג"ד בעמדה הדרומית בצוואר וקפץ מן רטנמ.דני ברקוביץ' מחלקתו של זאב קיבל את הפיקוד על המוצב ורק 2 טנקים כשיריים נותרו לנגן עליו עם חשכה מפני כ-50 טנקי אוייב שעמדו סולו.הטנקים הסוריים האחרים לא התעכבו אלא פרצו פנימה על הציר ושטפו לעבר חושנייה,ציר הנפט ונאפח.קן ההגנה הדליל באיזור התחוטט ומאות טנקים סוריים חדרו לתוך הפיתחה בין מוצב 111 לבין תל פזרה ומסנו לעבר חושנייה-סינדיאנה-נאפח עד ציר הנפט ומעבר לו.

ב 1800 הצליח קפ"ן גדוד 53 יובל לעלות בפעם הראשונה עם נגט"ש למוצב 111 ופינה מסנו את הסמג"ד וכצועים אחרים.

<u>תגבורת נחילוץ הנפגעים מכוצב 111</u>

בצהרי יום כיפור הגיע גדוד 82 של חטיבה 7 לתגבר את הקו בגיזרה הדרומית.

פלוגה ב שלו נעה בשדרה לכיוון ג'וחדר וחושנייה ותפשה עמדות לכיוון מזרח ומשם קיבלה הוראה לנוע לכיוון מוצב 111 דרך ציר הנכט כשהיא משאירה מחלקה במוצב 116.המ"פ השאיר את המ"פ במוצב 116 ונע לצומת ג'וחדר.בהגיעו,עם השכה,לקירבת מוצב 111,הרריכו רני ברקוביץ',שנטל את הפיקוד על הטנקים הבודדים שנשארו במוצב,אל הציר הנכון.רמחלקות הגיעו למוצב עם שני טנקים פגו יג והצטרפה להגנה המדולדלת על המוצב המורים ניסו לכתר את 111 ושתי המחלקות ערכו התקפת נגד ומנעו את הכיתור.

בשעה 2100 שוב עלה המ"ן יובל למוצב 111 עם מסל המיבצעים והחובש אבי כדם לפנות את הפצועים.כשניסה לעלות אליו מכיוון חושנייה הבחין במנקים סוריים היוריים זיקוקין לסיכון הדרך לטנכים הבאים אחריהם.כשפנה לדרך עפר המובילה למוצב נפתחה עליו אש משיירת טנקים.הוא עמד בצריח הזלדה ומפעם לפעם סגר את הכיפה ונכנס פנימה בגלל ההפגזה הכבדה שירדה באיזור.בדרך נס לא התהפכה הזלדה ועלתה למוצב.ברקוביץ בא אליה בריצה והודיע ליובל,כי הפצועים כבר הועברו למוצב החי"ר.הזלדה נעה לכיוון המוצב וכשהגיעה אליו פתחו את הכבש וירדו בריצה אל הבונקר.רחובש טיפל סיכול ראשוני בפצועים. לא ניתן היה לצאת מן הבונקר מחמת ההפגזה ואנשי רחי"ר שהסתובבו בקירבת מקום.בלילה ניסה גם ס. 55 לחדור למוצב בלווית חי"ר.המ"ן גילה אותו ודיווח על בסיון בחדירה.הטנק הושמד.

לפנות בוקר העסיסו את חיילי החי"ר והפצועים על הזלדה והכלי העמוס בכ-20 נוסע ים נרחקים בתוכו ירד מן המוצב המכותר.יובל ישב בצריח כשחצי גופו

1 1 053060

שהשאכציה ריו לשוא.

ב 1200 השתרר שקט עוזר על השביל.קצין בגולני התקשר לאלי והודיע לו, שרסורים על הרכס נשברו והפוצב נכבש.אלי שאל אם יוכל לבלוע את הסרופון מרוב שמחה."לא כראי לך לעשות זאת" אמר הקצין לכנן האחרון של החטיבה בטעלה החרמון."כנראה תזרקק לו בהמשך."

החטיבה מתארגנת מחדש

כוח החטיבה,שרשתתך בפריצה ובכיבוש תל שמס חזר לאחור.דומה היה כי חטיבה 188 תחדל להתקיים ולוחמיה יצטרפו לחטיבות אחרות.בשבת,לאחר כיבוש התל, הוחלט להקים את החטיבה מחדש.הכוח אורגן ומפ"ם חדש,דני,בגיע אליה,והמנים שרוכזו והוכשרו יצאו לקו ותפשו את הגיזרה יחד עם חטיבה 7.

כמה ימים לאחר כניסת הפסקת האש רגיעו משקיכי האו"ם לקביעת חוו הפסקת האש.המג"ד דני,יצא בג'יפ עם מג"ד 53 עודד ועם מ"פ פלוגת הג'יפים ולזניהם נסע הקמ"ן.באיזור תל שמס עלה ג'יפ המג"ד על דרך מיצור ועלה על מוחש.דני ועודד נפצעו ומ"כ הג'יפים נהרג.

למחרת הגיע לחטיבה מח"ט חדש וקיבל עליה את דפיקוד.חטיבה 188 התארגנה מחדש ככוח לוחם.

חשוף וכיוון את הנהג,ירודה,בתוך ההפגזה ורפילי הבוקר.תוך נסיעה ירה יובל ב 05 על שני טנקים סוריים בטווח קרוב.הנהג ירד מן הדרך ויוצל עצמו ביסה להידחק לתוך הזלדה אך מחוסר מקום נשאר בחוץ.שי רה סורית נסעה לפניהם וחוש-נייה היתה מלאה סוריים.החובש הציץ בפריסקופ וראה טנקים,משאיות וחיילים סוריים סביב השביל.הזלדה מצאה פירצה בכיתור הסורי וזרה בהירות לעבר נאפח.

בבוקר יום א יצאו שתי מחלקות התגבורת מסוצב 111 לעבר חושנייה ורמתניה כדי לסייע בהסרת הלחץ הסורי הכבד באותו כיוון.הכוח המרולדל שנשאר ב 111 מכותר כולו העלה ת הפצוצים שנותרו במקום על הטנקים והצליח להקיף בסיבוב רחב את איזור הלחימה ולהגיע לנאפח.לפנות בוקר -ביום השני למלחמה -היה הקו באיזור חושנייה פרוץ כולו ודגרם הסורי המשוריין איים לכתר את המנקים שעוד נלחמו דרומית בגיזרה עלפניהם חלף בדרכו בציר רמת סגשיכים - אל-על.

המוצבים האחרים בגיזרה

גם מעט הטנקים במוצבים האחרים לא הצליחו לעצור את השיטפון ואף שהשמידו טנקים רבים נפגעו והתרלדלו.ביום שבת ניהלה המחלקה במוצב 113 קרב אש עם שריון אויב שהתקדם לעברה וכן ירתה לעבר חבועת השריון הסורי על הציר.

פגז בטווח 800 מ' פגע בטנק של צבי.המט"ק נהרג.הנהג,ציון,קפץ מן הטנק ומן הצריח עלו המרות עשן.ציון גרר את התותחן מאחורי מחסה ואילו הטען ,רני,חילץ עצמו בזחילה.הצוות שכב מאחורי מחסה שלש שעות.הם הצליחו להגיע למוצב ושם מת רני מפצעיו.המחלקה ממוצב 114 באה לסייע למוצב 113 ושהתה בו עד הלילה.

הסורים כיתרו את המוצבים בלילה ועם בוקר נסוגו הטנקים מכוצב 113 למוצב 114 שם סייעה למחלקה של לחמן לכנות את אנשי החי"ר מן המוצב ולנוע ליבר נחל גשור.

מחלקתו של יואב במוצב 116 תפסה את העמדות האבטחה הדרומיות.מן הטנק שלו זיה ניר כוח של כ-20 טנקים נע לעבר רמת מגשימים מדרום-מערב.ניר פגע בשלשה מהם והמ"מ יואב פגע בחמישה נוספים מטווח 1500-2500 מ'.יואב שלח את טנק הגור, יאיר,לעמדה נוחה יותר ואילו שני הטנקים של יואב וניר תפשו עמדות מול הסוריים וניהלו קרב אש.צפונית למוצב חלפו 60 טנקים סוריים.המחלקה ירתה בטור מן המגן בטווח 500 עד שתמו פגזיה.ב 2100 נפצע הטנק של יואב ויואב נפצע מכדור בחזה ומת מפצעיו.מוצב 116 היה מכותר וניר החל לנוע עם הטנק השני בשעה 2200 לעבר תל מקי.

<u>החובש מרדכי</u>

בחניון 116 הסתתר החובש מרדכי בעת ההפגזה.פגז פגע בבונקר הבטון ומיכל המים התרpp.מיכיו שטפו את הבונקר ואבק ועשן היקשו עליו את הנשימה.מרדכי יצא מן הבונקר ונדהם למראה ההרס מביב.בקשר שמע כי הסוריים מסתערים על מוצב החי"ר וכי הטנקים של מחלקתו של יואב נלחמים בדם.פגז נפל במרחק מטר ורצי מסנו ומרדכי צנח ארצה.בחשכה נטל את העוזי ויצא לדרך.מסוך לחצות שמע רעש עמום ונצנץ בפנס.אדם גבה קומה נע מולו מתוך האילה והיקש סיגריה.המום ניסה מרדכי לחמוק ואינם על האלמוני בעוזי.הסורי הרים את ידיו וראה שמרדכי מהסס לירות בו.הוא נמלט ומרדכי נמלט מיד לעבר השני.מן החניון הלך לעבר ג'וחדר.נגמ"ש

חלף לידו ופרדכי נצמד לגדר.כשהגיע לפקדת הכלוגה בג'יחדר ראה טנקים משוני צורה במקום והבין שהסוריים הגיעו עד שם.הסוריים נראו לו שאננים ולא הפריעו שסירה על הכלים.הוא חמק והוסיף ללכת במקביל לציר הנפט עד שפגש בכוח שחילצו.

הנצורים בתל סקי

המחלקה מפלוגה ב של גדוד 82 לא הגיע למוצב 116 אליו נועדה.בדרכה עלתה על מארב סורי ואחרי שנלחמה מכנו נסוגה לעבר תל סקי.4 טנקים הגיעו לתל, אליו הגיעו גם הטנקים שנותרו במוצב 116 וכן טנקים שנלחמו מג'וחדר.הטנקים מגדוד 82 חילקו מתחמושתם לטנקים שהגיעו מ 116.חי"ר תקף את התל.4 טנקים שניסו לרדת מכנו נתקלו באש נ.ט. ושלשה מהם נפגעו.הטנק הרביעי נסוג חזרה לתל.נתן וניר נלחמו בחי"ר הסורי שניסה להסתער על הבונקר.לקראת בוקר יום א ניסו זחלמי"ם להגיע לבונקר והובערו על ידי טנקים סוריים.גרוד חי"ר ניסה כל העת לטפס על התל בחיכוי טנקים.טנק סורי הוכיע במעלה והתוחחן בטנק של נתן צורר צידוד ימני כדי לפגוע בו אך הטנק חלף על כניו.מאחוריו הופיעו 9 טנקים נוספים.ייתכן שלא הבחינו בשני הטנקים וייתכן שסברו כי שני הטנקים הבודדים נפגעו ונטשו על ידי אנשי הצוות.מן המוצב דיווחו לניר כי התשעה לא היו אלא כ ח חלוץ לדוייזיה סורית הנעה על הכביש.בטנקים של ניר ונתן הלכו ואזלו הפגזים והצוותות יצאו מן הטנקים כשהם נושלים עמם ריסונים ונשק אישי ועל אל הבונקר בראש התל.דסורים עלו על הבונקר והנצורים ירו בהם מפתחים.

החי"ר הסורי הזמין טנק|שירה פגז בעד אחד הפתחים.הפגז הרג אחד הנצורים

ופצע את רובם.אחש מהם ניסה לצאת החוצה כדי להיכנע ונעלם.הלוחמים בבונקר-
גמרו אומר להלחם עד הסוף ולא ליכול בשבי הסורי.ריכונים הושלכו פנימה אך
הסורים לא ויסו לפרוץ לתוך הבונקר.המצב בפנים החמיר.הפצועים נאנקו והמים
אזלו.בחוץ ארב החי"ר הסורי.

בבוקר יצאו נתן וניר להכש בין המנמים הפצועים מים ומזון.מאחד המנקים דיווח
במכשיר הקשר על 20 הלוחמים הפצועים הנצורים בתל.בקשר נאמר להם להמתין כי
הכוחות הפסיקו את התקדמותם.נתן וניר חזרו לפצועים.שוב השליכו הסורים
ריכונים וירו צרורות.עתה היו איתם שני הרוגים.כצוע,שהתחרש בהפגזה,צעק
"מים,מים".אחד האנשים סתם את פיו בכף ידו ושני רשם בפתק "אתה לא שומע?
אין מים.אל תצעק.יש סורים בחוץ."הפצוע השתתק.שתוך הבונקר נשמע רעש מנקים
על הכביש ומישהו צעק "מנקיסטים,מנקיסטים!" האנשים הנצורים בבונקר נשברו
ופרצו בבכי לשמע קולות כוח החילוץ.תחת אש ארטילרית חילצו הליקופטרים את
הנצורים מתל כקי.

<u>פינוי מוצב 115</u>

לקראת בוקר יום ראשון הבחינו המנמים מכלוגתו של עוזי בג'וחרר במנקים
סורים הגחים מולם מטווח קרוב.ציר הנכט כולו היה גרוש ועמוס בכלים סוריים
שהתקדמו בשתי שיירות וללא הפרעה.על הציר הראשי מרכיד נעה שיירה באורך 5 ק"מ
עם 80 מנקים בראשה.עוזי הורה לס"מ עודד לפנות את מוצב החי"ר 115 מלוחכיו.
אנשי החי"ר במוצב 114 ו 116 חולצו אותה שעה על ידי המחלמות במקום.עודד
נסע על כביש רפיד ומן העמדה הגבוהה שלו נפרש לפניו המישור.אפשר היה

להבחין בפראה העגום של מו ההגנה הפתוסס ובסורינ השוטפים פניכה בנחילי שריון.הוא העפיס את לוחמי הכוצב על שני טנקים ונע איתם לעבר רפיד.

הכוח של עוזי ובועז על הציר עוד ניסה לבלום את הטנקים הסוריים מעמדותיו וניהלו קרבות ירי לכיוון דרום.סמ"פ מחטיבה 7,שהיתה איתו,נהרג.הכוח כותר ובועז ניגע שנית בעיניו,הפעם פגיעה חמורה מן דראשונה,מערכות רצידוד ודהיבוי נהרסו כליל.הצוות פונה.בועז עלה על הטנק של המס"פ הדרוג ונע איתו לעבר רפיד.עיניו מלאו מוגלה והוא לא נשה כסוגל לפתחן בלא עזרת אצבעות.מותר הטנקים מאיזור 115 והציר התארגנו לתנועה לעבר רפיד לשם התקבצו כל הטנקים,שנותרו בגיזרה הדרומית אחרי כהות מיפמה של מלחמת בליסה מרה,לקראת הצהרים.

ג

מרחמתה על חבורת הפיקוד על ציר הנמ-הבלימה בגיזרה נאפח

למאאת ערב,אחרי מאלוף הפיקוד החלי על חלוקת האחריות למו הרמה בין מפקדי החטיבות הסדירות נשארה,כאמור,הגיזרה הדרומית באחריות מח"ט 188.עד השעה 1900 ניהל המח"ט את הקרב דרך מכשירי רקשר מן הבונקר בו ישב ואז יצא דרומה על ציר דנפס לכיוון ג'וחדר עם נגמ"ש החפ"ק ובו גם רצין הקשר וקצין המודיעין.המטח"ט נשאר עם כוח טנקים קטן ליד נאפח.הנגמ"ש התקדם לבדו על הציר במטרה להגיע אל הכוחות הלוחמים בקו הגיזרה שעה שהתברר למח"ט כי הטנקים הסוריים כבר חדרו פנימה ומסתובבים ליד הציר.הנגמ"ש נאלץ לדלג

מוצב 111

1 1 053032

מסקום לסקום ולתכוש כתכר כיוון שאש ארטילרית צפוכה ירדה בשטח.גם הדרך חזרה לנאפח היתה דסוכה על ידי טנקי אוייב.בשעה 2200 הגיע אל המח"ט טנק המח"ט. סמוך לכך הבחין המח"ט בטנק בודד וביקש לדעת מה עו-ה טנק בודד כשהוא אסור להיות עם היחידות הלוחמות.המחל שי ר את הקטב"ץ שרכא אל הטנק.כעבור שניות שב שרגא בריצה והודיע כי שפע קולות בערבית בוקעים מן הטנק.אנשי הצוות הסוריים הבחינו בהתרגשות,סגרו מופיש ונכלטו מן המהום בלי לפתוח באש.כוח הבורץ הפיקור על ציר הנפש פנה עתה נגמ"ש חפ ס וטנק מח"ט.עם שחר התבהרה תמונת המצב העגומה בגיזרה הדרומית.לחבורת הפיקוד המתבר כי היא מכותרת וכי הסוריים מתקרבים במרירות לנאפח.אז גם התברר לכח"ט כי 'כוח צביק"ה', שהתארגן למן הערב בנאפח ככוח עתודה איננו אלא טנק בודד.

'כוח צביק"ה'

בשעה 1730 הגיע סגן צביק"ה מביתו למחנה סער וההקשר אל קצין האג"מ של החטיבה ונתבקש לבוא לחפ"ק בנאפח.בנאפח פגש את קצין החימוש ואת המ-ח"ט. קצין החימוש הודיע לו,כי בשער המחנה חונים 4 טנקים כגועים,שהגיעו מן הקו הראשון של הגיזרה וכי תוך זמן קצר יהיו 3 מהם תקינים.ביניהם היה גם טנק המ"מ חגי,שהתפנה כזכור ממוצב 115 בראשית הקרב.הלחץ הסורי גבר אז מאד מדל מוצב 111 והטנקים בפימוד צביק"ה נועדו לשמש כעתודת מח"ט.אנשי החימוש פנו לטפל בטנקים,אחרי שרם המצועים נשמף מתוכם.המתבר כי יסמיקו בזמן הקרוב לתקן 2 טנקים בלבד.כך,כשיצא צביק"ה לדרך אל ציר הנפש בערב יום כיפור פנה ה'כוח' שבפיקודו 2 טנקים בלבד,שלו ושל חגי.

ברשת החטיבתית ניתן לטנקים(אליהם הצטרף טנק שלישי כהטיבה אחרת שהיה בדרכו לקו ובעצר מחמת תקלה קלה בסינכרוניזציה)הכינוי 'כוח צביק"ה'.תפונת הקרב לא היה ברור לסגן צביק"ה;מפה ששכע בקשר נדמה היה לו כי הסורים הצליחו במהלכן של שעות הקרב להדוף פה ושם לאורך הקו והוא הניח כי במשך הלילה,לכל היותר,יסוהר השכח מן השריון הסורי והמלחמה תסתיים.צביק"ה נע ראשון ואחריו הטנק של חגי.מסוך ל 2200 עלו דטנקים על ציר הנפט תוך מגמה להגיע לצומת ציר הנפט-חושנייה-יהודייה ולפנות משם שמאלה לכיוון חושנייה כדי להשמיד שריון אויב,שהסתובב בשטח,אחר שהצליח לחדור פנימה,ולהגיע עד מוצב 111,משם חדרו הסורים בעוצמה גדולה.צביק"ה התקדם בזהירות כ-5 ק"מ על הציר כשטנק אחר מוביל והשני טחפה עליו מאחור.ליד הצומת הבחין בטנק סורי וירה בו מטווח קצר ביותר ואחר כך הדליק טנק סורי שני שהגיח מולו. אותו רגע הסתבר לו גם כי מערכת הקשר והתאורה ניזוקו.צביק"ה החליף זנקים עם חגי ובעצמו המשיך קדימה ואילו חגי כבה לשוב לנאפח.הטנק של צביק"ה נסוג מתוך מעגל האור שהפיץ הדנק הסורי הבוער.בקשר שאל המח"ט כמה טנקים נמצאים ברשותו של צביק"ה.צביק"ה לא נקב במספר הטנקים העומד לרשותו.הסורים חיפשו אחר הטנק שלו בפצצות תאורה והוא יכול היה לקרוא בחשכה את נבנוצי האיתות המסמנים את הדרך לשריון דסורי.להסוות את בדידותו ירה הטנק לפנים וליפיוך והצליח תוך כך לפגוע בטנקים אחרים.הצוות היה בוראג ושאל,מתי תגיע התגבורת?"מצבי לא טוב" אמר צביק"ה למח"ט בקשר."לא אוכל לומר לך כמה טנקים יש לי."

הסורים השתלטו על איזור ציר הנפט וחצו אותו לכיוון דרום מערב.הכוחות הלוחמים עדיין ליד ג'וחדר נותקו מן הציר ומנאפח.חטיבה משוריינת נכנסה באורות מלאימה מלווים כשיות ועברה ליד הטנק של צביק"ה.השיירה נעה בכיוון צפון מזרח - מזרח,הגיעה לציר הנפט ופנתה עליו דרומה.הסורים נעו בשדירה וצביק"ה רמם כדי שלא יבחינו בו.רק כשהתקדמו לעברו מרחק בודדים והגיעו לטווח קרוב מדי היה יורה ובורח לאחור.בחשכה שירדה על הציר ניתן היה להבחין תחילה בתרחש האחריו בצריח.רתותחן בטנק של צביק"ה ריה מכוון לפי התותח ויורה ברגע שהופיע הצריח.הם פעלו בטהירות כשרם מסתרדים באפלה. הבדירות,הפחד והדאגה עשו אותם לצוות יעיל וזריז ביותר.מכל עבר ירו הסורים מצצו מתאורה ותרו אחרי הטנק.ב-10 מנקים דושמו על ידי הטנק הבורר של צביק"ה אותו לילה אך מגמת מניהם של הסורים לא היתה הטנק הבודד והמורדן. הם רצו על ציר הנפט דרומה ולעבר נאפח.חי"ר וארטילריה התכרמו לשטח מנכנס. הטנק בומק מן הכוח והיא כל א למעשה בתוך הדוויזיה הסורית צביק"ה שקל את מצבו והניח ריסון על הצריח.רומה היה בכל בכל רגע עשוי לבוא קיצו של הנגק. הוא המשיך לדבר בקשר עם המח"ט.חוליה מכנית,שרמתרה מתחת בשרון,התחננה לעזרה.מחלקות ריווחו על תחמושת אוזלת ול כיתור.

דרומה מזם החליט המח"ט לחזור לנאפח ולהצטרף לכוח רמפח"ט וצביק"ה הבולבים באיזור.הוא ידע כי אין סיכוי להגבורת ממשית עד יום המחרת ועודד את רוחם של האנשים להמשיך להחזיק מעמד.חבורת הפיקוד עם הטנק והנגמ"ש יצאה למסע עוקף דרך ציר ג'מלה אל עבר הבטיחה ומשם שבה ועלתה לנאפח.דרום הדמה שרצה

סוריה שהרו עדיין לאבד הכברת.פג"ד 57 ריווח לו כי הכוח שנותר בקו מתרכז ברפיד.כשהגיעו לנאפח התברר כי המחנה התרוקן מאנשיו,שפינו אותו בכל כלי רכב אפשרי.הקשר בין פג"ד 53,שהתבצר ברפיד ואחר כך בתל פרס נותק למעשה. הכוחות לחמו עכשיו במארית כוחם.בתל בסי היו לוחמים נצוריה בבונקר וכוח הסיוע שניסה להגיע ל 166 נשבר.

קרב הלילה ליד נאפח

בלילה חזר חגי עם טנק תרין מנאפח והציב איתו מארב ליד המגוך על ה.יר. שם עמד עד אור הבוקר ועם שחר הצטרף למטה"כ עד שעת הצהרים.בשעה 2330 הגיעה תגבורת מגדוד אחר בפיקודו של עוזי.כשהגיע עוזי לצביק"ה הופתע גם היא לגלות כי 'כוח צביק"ה' אינו אלא טנק אחר.

ציר הנפש מורכב משני הלקים עיקריים:חלק אחר הוא התוואי שמתחתיו עובר ציבור הנפש הגדול והוא מגודר בין שתי גדרות,החלק השני הוא הכביש הצר ובעל העליות והירידות העמוקות הצמוד לתוואי.הטנק של צביק"ד ניצב בין שתי הגדרות והוא ניסה להכניס אליו מחלקה מן הכוח של עוזי.המחלקה התקשתה בזיהוי המקום.טנקים סוריים מצוידים בתאורת לילה חיפשו אחריה.הטנק של עוזי נפגע מבזוקה ונדלק על הכביש.אור הבערה חשף את מקומו של הכוח וצביק"ה המחלק משם.הוא החליט ששני טנקים מן הכוח שעמד עכשיו במקום ומנה 10 טנקים,יעלו אל הכביש:אחד מהם ימשוך אש אויב והשני יאתר את מחור הירי וישמידו.כשעלה הטנק הראשון מבין הגדרות נפגעו 3 טנקים של הכוח על הכביש וגם הטנק של צביק"ה נפגע מאחור.המגן הראשון פגע במדפים והשני דדליק את הצריח.התותחן של צביק"ה קפץ החוצה וצביק"

,שהסכם הפכה אותו לרגע,השתהה ונדחק בפתח הצר החסום על ידי התותחן.צביק"ה חזר פניפה והתותחן יצא.רק הנהג נשאר בפנים.הוא כע על רגליו וראה את שאר אנשי הצו ת רצים מן הכביש.פצוע בשתי רגליו מיכס צביק"ה על הגדר כשנזכר כי הדרך תובילו הישר לידי הסורים.הוא ירד מן הגדר,עבר אותה,וחזר במרוצה לעבר הטנק הבוער.טנק מס"פ כוח הסיוע הגיע למקום והשניים ניסו לארגן את הטנקים שנותרו במקום.שארית הפלוגה נעה עם הפצועים לעבר נאפח וצביק"ה זוב נשאר לבדו על טנק חדש ועם צוות שלא הכירו.התותחן והטען-קשר שלו הצליחו להגיע לבדם לנאפח.

סמוך ל 2.00 אחר חצות נתקל בשני מנמים,פגע באחד מהם וברח לאחור.בקשר נאנח דסח"ט אנחת רווחה,כששמע כי צביק"ה עודנו בחיים.אחרי חרב בלתי פוסר לאן תחילת הלילה היה צביק"ה תשוש ועייף ופצוע,המתח החליש והיו פציעות קלות בפניו וכוויות ורסיסים ביריים וברגליים.בערך בשעה 3.30 לפנות בוקר הגיעה פלוגת סיוע והכוח נכנס לעמדות ודמם עד הבוקר.

משך כל הלילה,חונה בדמשק,שמע מביח"ה בקשר את קריאות העזרה הנואשות של החוליה המכנית.מבעת הכיתור הסורית דתהדקה וחישנייה דפכר להם לנסים.אך על פי כן הוסיפו הטנקים הנותרים בגיזרה לדלחם.צביקה התפרש עם 12 הטנקים שאיתו ולקראת בוקר הגיע אליו הסמח"ט עם 4 טנקים והכוח מנה עכשיו 16 טנקים,שניצבו מול דוויזיה סורית בלא עמדות הגנה טובות.הכוח ניהל קרב שריון בשריון מטווח 1500 עם טנקים רבים ופגע בהרבה מהם בלי שנפגע ולו גם טנק אחד שלו.קרב השריון בשריון התנהל תוך תנועה והטנקים הצליחו להדוף את הטנקים הסוריים לכיוון

חושנייה אך הסוריים כרצו בציריים אחרים ועלו על הצומת המרכזית של רמת הגולן-

נאפח ואייפו על נאפח עצמה,

מלחמתה של חבורת הפיקוד

בבוקר הגיע המח"ט לאיזור נאפח אחרי שהשאיר במהנר עליקה את הקמ"ן וקצין

המשר כדי לארגן במקום כוח עתודה.המח"ט רצתרך לכוח הלוחם והטנק שלו פעל

כצפר עם הטנק של חגי.הפלוגה המתוגברת נלחמה בסוריים על הציר אך סמוך

לשעת הצהריים נודע כי הטוריים פורציים להוך נאפח מכיוון תל-יוסף.המח"ט החליט

להסתער עם הכוח על הסוריים ולהדפם מנאפח לכיוון סינדיאנה.כדי למנוע את

כיתור הכוח שהתקדם להדיפה לעבר נאפח השאיר טנקים אחרים בפיקוד המסח"ט

מאחור ואילו הוא הסתער לעבר נאפח.על ציר הנכס המשיך המפח"ט לנהל את קרב

השריון עד שאזל מלאי המגזים בטנק שלו והוא הסתער על הסוריים באש מקלעים

ונהרג.כוח המח"ט התקדם במהירות לעבר נאפח.הסוריים כבר הסתובבו ליד הגדרות.

הטנק של ישי נכנס ראשון פנימה ואילו הטנק של חגי נשאר על הגדר.גם רטנק

של צביק"ה היה בין הטנקים המסתערים כשהוא נע מצפון מזרח לציר במסתור

הערוצים.במהלך ההסתערות איבד מגע עם טנק המח"ט.הטנק,שהשתיר בדרכו טנקים

סוריים,חלף על פני טנק סורי פגוע.המח"ט עכד בצריח וירה במקלע על הצוותים

הסוריים הנמלטים.צוות סורי,שנשאר בטנק הפגוע שלו,ירד עליו.תוך המתערות

שמע גבריאלי,הטען-קשר,שקט מוזר.הוא הרים את ראשו וראה את המפקד נופל פניפה;

צרור פגע בראשו;לאחר מכן צנח גם בני,קצין האג"מ,שהיה על הטנק,פניפה.רסיסים

אדומים התעופפו בתוך הטנק וגבריאלי הסתיר את ראשו בין ידיו וצעק "המפקד

נהרג!"

התותחן פקד על הנהג לשבור שמאלה גבריאלי עצבו עלה לצריח והבחין בגל אבנים גדול משמאל לדרך הוא צעק על כך לנהג,ששבר מיד ימינה.הטנק התהפך. גבריאלי עף החוצה והסתתר מאחורי גל אבנים.טנק מאחוריו בער ותחבושתו התפוצצה.הוא זחל לאורך גדר ציר הנפש לעבר הכביש דראסי והגיע לנאפח.

בהסתערו קדימה ראה צביק"ה את טנק המח"ט כשרוא הפוך.בטנק שלו עצמו נפגעו הסדפים.הצוות צורר את הצריח כדי לדוציא את הנהג,שנחנק וספץ החוצה מת ך הפתח שבין תא הנהג והצריח.הנהג נחקף הלם והסתלק.חצין השלישות החטיבתית, שהיה בנאפח,מצא לצביק"ה נהג חדש.בנתיים הורה צביק"ה לחבי לאסוף את הנגקים הנעים לכיוון עליקה,לעצרם ולארגנם.הנגקים לא עצרו וצביק"ה נשאר לחתע לבדו- בשלישית.הוא נע עם הטנק הפגוע שלו לעבר עליקה.הסורים שדביעו ביום ראשון עד נדרות נאכח נעצרו ולא דתחדסו יותר.הכוח ליד נאפח השתהה אותם ופגע בהם זמן רב,נלחם בעור שיניו,כדי לתת לכוחות דמילואים את מרווח הזכן המספיק כדי לעלות למעלה.

ד

המצור וההיחלצות מתל-פרס

תל אל-פארס,הר געש כבוי,מתרומם לגובה 929 מ' מעל פני הים במרכזו של סוד נבעות וולקניות המשתרע בין רפיד וחושנייה 12 טנקים מהו העמדות בגיזרה הדרומית הצליחו להגיע לרפיד -ומשם נעו לעבר התל.למטה מהם,בפיתחה הרחבה,

1 ! 05:040

נעו שיירות הטנקים הסוריות על רכביהם הראשי הכחבר את נאווה עם הושנייה והשריון הסורי הקיף את ג'וחדר ואת רפיד.בועז פינה את אנשי מוצב 115.מן המוצב ראה מור סורי נע 'ככו במצעד' ואת שריוניו עולים על מוצב 111.גם המוצב הסמוך,מוצב 114,פונה מאנשי החי"ר.בועז נע עם 3 טנקים לעבר רפיד כשעשרים אנשי חי"ר רכובים על הטנקים.נגמש"ים סוריים הסתובבו למטה.בשפינה את מוצב 115 ראה טנק סורי חודר לתוכו.

גם הטנקים האחרים הצליחו להגיע לרפיד אל המג"ד עודד.המט"ק פרומי הגיע עם שני צוותים במנק/שלו ועל המ"פ אבי)והציב את הטנק מול פתח המוצב ברפיד.כל הלילה הגן הטנק על המוצב כשמנ" הצוותים מתחלפים ביניהם ועם בוקר ראו את הטנקים האחרים נוסעים לעבר המוצב כשמאחוריהם מלא האוכף מטריות אש ועשן.לקראת צהרים היו 12 טנקים ברפיד ונערכו סביבו בדצי קשת כדי להגן על המוצב ועל הפצועים שבבונקרים.זמן מה המתר שקט באיזור והסורים לנסה הוסיפו לזרום פנימה.אז ניסו טנקים סוריים לעלות לעמדות מימין למוצב רפיד. הם ירו אש תותחים מטווח רחוק ונעלמו כלאומת שבאו. אחריהם הופיעו 15 טנקים על הציר הראשי.3 הטנקים של הכוח המכותר,שעמדו בהגי קשת מול איזור החרירה, המסידו תריסר מהם.הסורים החליטו כנראה לעקוף את רפיד ולא להתעכב מולה מתוך הנחה כי לאחר שהגיעה כולה תיכבש ורפיד תכותר יבוא הקץ לאי האחרון הנצור שם.

הטנקים הנצורים עוד המתינו ברפיד עם מלאי דלק לשעתיים ותחמושת מוגבלת. לקראת הצהרים קיבלו הוראה לצאת לאיזור המהצבה,הנמצאת מעט מתחת לכיפת

תל כארס.הטנקים עלו לכתובה והתייצבו בעין עיגול להגנה היקפית שסונה נגקים בסתצבה והאחרים -לעבר רפיד.הכוח דפוח סתצפיתו הגבורה לכיקוד על מנפות הפריצה הסוריות ועל סגדית.דוויזיה פרצד פאיזור כודנה ושריון חלף על פני הושנייה כשהוא גולש בכרון אל עבר הכינרת.הסראה כן הנחצבה הגבוהה העביר באנשים צפרסורת.הסוריים לא התכנו עדיין לקוכן הטנקים המכוהר על התל והסתפקו לכי שעה בהפסרת אש ארטילרית בלרי פוסקת עליו.לפזלם של הלוחמים לא נפגע איש וגם הכלים נשארו תמימים.

ב.רך בשעה 1600/יום א)דוכיעו 6 מסוקים כוריים צבעים ירוק וביסו להוריד אנשי קומנדו על תל פארס.אחד מהם רידך ממש מעל כיכתו של התל כמאה מ' מסקום עכדתו של המ"מ עודד הטיוק דג בגובה 60 מ' וההל יורד אט אט.דרען ישר של עודד שהה אותו רוע מחוץ לטנק.עודד תפס את מקלע הנ.מ. ור ל יורה. הוא הבחין באנשי הקומנדו דרך חלונות הכסוק ובטייס החובש קסרה לבנה.המסוק נפגע והכלי ניתר אחורנית,איבד גובהה לעבר השטח הסורי והתרסק.אש מן הרקע- מעברו השני של התל- הכילה מסוק שני ושלישי דוכל מעל רכיד.3 המסוקים הנותרים חגו לעבר הצלע המזרחית של התל ודוריו עליה את אנשי הקומנדו על המורדות המזרחיים שם נמצא מוצב החי"ר והחלו לשפס במעלה לעבר המחצבה. הסג"ר,עודד,הורה לשני טנקים לנסע סביב התל כדי לדיוך את רקו.נדו.עוזי ועודד עלו במעלה הכניס הצר ובתלול.מיד עם העליה דרך הפירצה מן הצד המערבי נפער מולם מכתש התל.הכביש עקף את המכתש וכשהגיעו הטנקים אליו התפוצץ הבונקר השמאלי ואנשים התרוצצו בהלקו היכני של המכתש.

עודד ועוזי היו בטוחים כי אלה אנשי הסמנדו וירו בהם.לאחרונה החטיאו הצורות הראשונים והר הכירו ברציפ את אנשי הפוצב.הלוחמים ירדו עם הטנקים לעבר המחצבה.כ פת התל כונתה לגפרי והקוסנדו הסורי היה מסוגל לעלות אליה מזרח ולהתחלט על הפוצב.

הטנקים במחצבה שוב התארגנו להגנה והמתינו עד רדת החשיכה.הוחלט להסתלק מערבה.הלוחמים הצטיידו בנשק קל מכל הבא ליד והטנקים ירדו לרפיד ועלו את אנשי החי"ר שנשארו בפוצב הגדול.כ 15 אנשי חי"ר רכבו על כל טנק והטור עם כ-120 אנשי חי"ר דרל נע לעבר איזור היריות לבינרת כשמגמת פניו -ציר המפלים והשפך.בדרכם היה עליהם לחצות את ציר הנכט מדרומו ומנגיש סוריים וחניוני אויב היו בסביבה.אנשי החי"ר על מיכוני הטנקים דרכו את כלי נשק למקרה של היתקלות.עוזי המ"פ נע ראשון כשנטנק שלו נשא גם המפב"ן זפיר.

בחניון לילה סורי כשמאל לגוטת הבחינו בשני טנקים ובזחלמי"ם.הטור נע כש-3 מ' מפרידים בין כליל לכלי.שני הראשונים עברו ליד החניון.השלישי ספג פגז מטווח 3 מ',שפגע במתלה הקדמי.הטנק המשיך בתנועתו והטנק הסורי הושמד על ידי הטנקים מחוריו.השיירה חתכה את גדר הציר והמשיכה במורד.שוב עקפו בדרכם ציירה סורית גדולה.שני טנקים עמדו משמאל לציר והטנקים במאסף השיירה הבעירו אותם.הסורים חיפשו אחר הטור עמם פגזי תאורה.הטנק של פרוכי,האחרון בשיירה,נסע ללא מערכת חשר.אש נורתה עליו והנהג נסע לאחור ותפס עמדה.הטנק הסורי היורה הסתתר מאחורי בית ולמרומי נותרו 3 פותים בלבד.טנק אחר התהפך ונעמד על צידו אך אנשי הצוות חולצו מכנו.

כשעלתה השיירה על קו הרכס באיזור מפלי נמלה עלה כולה כוח מגדוד הפילואים של החטיבה,שהגיע זה עתה לשדה התרב.אף שהריחלצות כתל כרם תואפה ירה גדוד הפילואים על הטנקים שהופיעו על קו הרכס מילו מתוך החשכה.הטנק הראשון בשדרה,ה נת של עוזי,נכנע וקסב"ק הגדוד נהרג.

עם בוקר יום שני הגיע הכוח לגשר אריק.הפצועים פונו ואילו הטנקים הכשירים בפיקוד רפג"ד נעו לשחנה ירדן שם התארגן אותה שעה כוח חדש של החטיבה להמשך המלחמה.שתי יפכות ארכה מלחמתו של מכוח בקו הגיזרה הדרומית וכשנחלצו שריריו מרפיר ועמם אנשי החי"ר מן המוצבים,אחרי שהשמידו טנקים סוריים רביב,היו אומנם שריוניו של האוייב בעומק הגיזרה אך אחרי שהושהו ותנופתם הסתערת לא נאה לא מיצוי ובלא שהגיעו אל השלל אליו מיהרו .נשרי הירדן ואפיק הנדר המשקיף אל ישוביי העמקים.

ביום שלישי נכבש תל פרס על ידי כוח חי"ר בסיוע טנקים וכוהר מאנשי הקומנדו, שהיו עליו.

ה

הרב רבליכה האחרון בחל א-נייחה

<u>התארגנות כוח החטיבה בשחנה ירדן</u>

בצהרי יום ראשון החלו הקמ"ן וקצין הקשר לארגן בשחנה עליקה כוח טנקים ולאיי ש כלים,שנותרו ללא צוותים.ביום ראשון בשעה 1600 הגיע אליהם סגן צביק"ה שבור ולאה מכלחמתו הארוכה ליד נאפח.ביום שני הגיעו הטנקים שנחלצו מחל פארס.עד בוהר יום שלישי נאספו בסכום כ-20 טנקים,לא כולם כשירים עדיין לתזוזה.

ביום שלי - בבוקר הגיע לפחנה ירדן סא"ל יוסי,לשעבר נג"ד 53,שהגיע בלילה הקודם מקסמנדו בירת נאפל,שם שהה ביום כרוך המלחמה.מנק המח"ט כבר היה מוכן עבורו וכן כ-15 מנקים כשירים.קצין החימוש המשיך לאסוף מנקים בשטח והם ריו עתידים להשלח אליו ברכשך כתגבורת.

ביום שליש -היום הרביעי למלחמה -בשעה 0745,קיבל יוסי הוראה לרוץ מצפון לסובייטרה כדי להצטרף לכוחות חטיבה 7 שעמדו שם בבליסה.הוא יצא מיד עם 13 מנקים דרך כביש נאפח.היה זה אותו בוקר בו פרצו הסורים מכיוון חאן ארנבה דרך אחמדיה צבונית למוצב 107 ב וח של כ-200 מנקים.כוחות חטיבה 7 ועם כוחות חטיבה 188,בפיקוד מג"ד 74 יאיר,שנלחמו שם,עמדו תחת לחץ כבר ביומו.

<u>הקרב בהר חרמונית</u>

'כוח יוסי' נערך בשלשה כוחות משנה.סא"ל יוסי עם שני מנקי פיקוד,הזני בהם בפיקוד אדיר;מפג"ד 53,שמואל,שנפצע ביום שבת במוצב 111,פונה על ידי הקמ"ן, והמתלק מבית החוליים בצפת,חבוש בצוארו,מפב"ץ החטיבה,שרגא,שהחל לארגן כוח, שנועד לבוא בעקבות שני הכוחות הראשונים.מג"ד 53 והקמ"ן נשארו בפחנה ירדן כדי לצוות מנקים ולשלוח אותם לאיזור ומס.

הכוח בפיקוד סא"ל יוסי ורמ"ן שמואל יצא לדרך במביבות השעה 0800.במנק של יוסי אירעה תקלה בפערכת הקשר ושמואל נע בראש 13 המנקים.הם עברו על פני נאפח וכנו שמאלה לומס.במביבות 1930 עצר הכוח ויוסי עלה לפחס 7 לפרום הגולן לתצפית וקבלת הוראות.

הכוח מיהר מזרחה כדי לרכפיק לתכוש את הרכס הנכצא כ 800 מ' מערח להצטלבות הכביזים.ברור היה כי הכוח השולט על הרכס שולט לפעמה על אגן אחכדיה כולו.הכוח נע בשדירה.מאחוריו,בין מרום הגולם לגשר בנות יעקב,לא היה כוח כסורר ומאורגן אחר לפקרה שהסוריים יצליחו לרבמיע להסתער מערבה מן הרכס.13 הטנקים של 'כוח יוסי' היו אם כן חגורת המגן האדרונה מכני הנסיון דעורי האחרון להבקיע את הגיזרה הצפונית ולסייע בכך לכוחותיהם הנהרכים בדרומית.

על הכביש,ליד ההצטלבות,נפגש יוסי עם זנ'ר,מפקד הפלוגה שחסמה עד אותו זמן את הכביש ורבים מכליה נפגעו. 13 הטנקים של 'כוח יוסי' רצליחו להקריע את הסוריים,שכבר החלו לטכס על הרכס,והתכרשו לאורכו כדי לחדם את כני הטנקים הסוריים העולים עליו מכזרח.כשעברו הסוריים את תעלת הנ.ט. צפונית לכביש, שם בערך גדוד של הכיבה 7 בפיקוד ק.,והחלו להסבער לעבר הרכס,התפתח נרב מגע מסווח 300-2000 מ'.תפישת העמדות הגבוהות איכדרה לטנקים לטעלד אש מהירד ובמכת הידי הראשונר הושמדו כ-30 טנקים מוריים שבראש דדוויזיה.הכוחות הסגינים על התל יצרו כעין חרמש סביב אגן אהטדיר .מכון לחונייטרה,כשקצהו דדרומי על רכס הבוסתר וקצהו רצפוני על מורדות 105.

×

המג"ד יאיר נמצא בבוקר על הבוסתר עם 10 טנקים אחרי שטידר שם את כוח הקומנדו הסורי.הוא נע בראש הכוח והוליח לעלות ולתפוש עמדות על רכס תל א-שייחה ולפגו ע בסוריים דשטפסים עליו מכזרח. 3 כלים נכנעו והמט"ק ויידנפלד,שניהם מעיקר הכוח הניהל מלחמה פרטית נהרג.הטנקים עמדו כ-2300' מן הרכס.כל טנק סורי

1 1 053047

שביסה למפס הפריח לפניו ענגת אבק האנטנות שביצבצו מן ה.בק גילו את מוכנ

וכשהופיע הצריח נורד והיבער.

רס"ן אבנר עם שרידי פלוגה ב נעצא אותו זמן על הסורדות וצפוניים של תל א-

שייחה. ב 0900 קיבל הוראה לנוע עשב דרומה לעבר אלרוב כדי לבלום טנקים,

שהגיעו לקירבת המיבוץ.שם הצליחו הטנקים שלו להתמקם על הסורדות הדרומיים

של התל יחד עם כ 20 טנקים מכוח ש וניהלו קרב ירי עם הדוויזיה הסורית.

×

מול רבליסה האטו הסוריים את קצב התקדמותם ושלחו כוח מאכון לכביש כדי לעקף

את 'כוח יוסי' על מדרון הבוסתו מדרום.4 טנקים סוריים התקדמו כ 300 מ' קדימה

לעבר שביל עפר המוביל לעמדות הבוסתר.ח"ש נפיק פגע בטנק של יוסי והוא נכנע

בכניו ונכל לתוך הצריח.בטנק הכטג"ד שמואל אירעה תקלה בקשר.כשיצא לתקנה נכנע

בראשו.4 הטנקים הסוריים הושבדו והקרב נמשך עם הסוריים שמאחורי תעלת רנ.ט.

קו העמדות על התל הדף את הרתסמה והסטרים נסוגו לאחור.'כוח יוסי' התקדם

לעבר תעלת הנ.מ. ותפס עמדות כ-800 מ' לפני התעלה כשהוא מנהל קרבות עם

טנקים בכישור האן ארנבה.מוצב 107,שהחזיק מעבר כל העת,קיבל הבבורת

ואספקה.מנאפח הגיעו טנקים כשירים ובצהרי יום ג' הצטרפו ליוסי הכוח של

אבנר מפלוגה ב וכוח בפיקוד של ארוד דפנה.יוסי אירגן את הכוח לשני כוחות

מקנה,האחד בפיקודו של אבנר והשני בפיקודו של אהוד.למראת בוקר ד'לגו דטנקים

בקבוצות של 2-3 לאחור לצורך תידלוק.

יום רביעי עבר ב קש יחסי.התעוטכות הפרי ה דסורית האחרונה נוצלה לצורך

1 1 053049

היערכות וההארגנות לקראת הדממעה בגיזרה הצפונית.

ד

הפריצה לעבר טרנג'ה ובחנות הלב

בצהרי יום רביעי עלו הפקדים לתצפית מעל תל א שייחה וצפו לעבר ג'ובתה אל-חשב, איזור המחצבות וטרנג'ה מאוחר יותר עלו לתצפית על תל ורדה. בדיון שנערך הוחלט לבצע את הפריצה ביזרה הצפונית בשני צירים הכוח של סא"ל יוסי יבקיע מול ג'ובתה ואילו הכוח של ק יבקיע מצפון לו, ודרומית לחאדר. היה זה סא"ל יוסי שביקש להציב את לוחמי חטיבה 188 בחודה של הפריצה אל הרכה הסורית, העובדה שהסנקים של החטיבה, שעמדה לפן הרגע דראשון בקו ההזית, יהיו גם הראשונים לפרוץ לתוך סוריה, נראתה לו חשובה מבחינה טוראלית. חשובה לא פחות מכך היתה העובדה, כי לוחמי החטיבה, ומפקדיה בפיוחד, הכירו את השטח טוב יותר מהבריהם.

על מן הגבול-משני עבריו-היו זרועים שרות בוקשים סוריים וישראליים, שהיה צורך לפרוץ בהם שעבר. כוח יוסי קיבל 2 מנהי נכרים ומנק שרשן ומן מחלקת הנדסה. כבר בתחילת התנועה התמשו מנקי הנכרים והשרמן בטיפוס במעברים הפסולים ובקו י רב הגיעו עד תעלת הב.מ. יוסי לא שלח את מחלקת הנדסה הרגלית מדיסה מחשש לפגיעות באנשיה וההליט לפרוץ עם הכוח את שדה המוקשים. הקלה עליו הצטרפותו של קצין הנדסה, שהיה אחראי לזריעת המוקשים מן הגר הישראלי של הגבול, שהצליח להצביע ל מיקומה של הגורת המוקשים ליד הגדר.

הכוח עלה כתעלת הנ"ל שבואדי שצרון לחניון 105.מול עכרות 105 נמצא מוצב תצפית צורי ויוסי זכר,כפעילות קורסת,כי בקצה הצפוני של המוצב נמצא חפר בין שדות מפוקשים כצפון וסרוג לו.

שעת השין נקבעה ל 0900.הכוח פנה כ-25 טנק"מ.על דסנק השליסי בחבורת הכיכור עלה קצין דסיוע הארטילרי קורח.יחד עמו תוכננה הפגזה ארטילרית לאורך הקו אשר תתקדם עם הכוחות ותנחיה 260 מ"מ על הכפרים ג'ובתה וטרנג'ה.

ההבקעה נדחתה לשעה 1100 כדי להמתין לכוח אוגדתי אחר שהתכונן לכרוך באיזור חאן ארנבה הסבוגר היטב.יוסי ניצל את רשהות לשיחה עם החיילים על יעד ההבקעה ומגמותיה הכלליות.הנקיד דכוד,הנביר,להצות את הגבול,לעמוך את הכפר ג'ובתה ולהשתלט על קו הרכס השולט מכיוון כזרח על הצירים הראשיים לכיוון דמשק.קו הנמה בין גדור,דגור טרנג'ד,חאדר ותל ארסר.זהו קו טופוגרפי הצמוד לחו דטגול מנזרחו ומדווח הן עמית הגנה והן עכדת שליסה על כל האיזור מכזרח לנקעתא והמישורים המובילים אל הלג'ו ותל שמס.

כוח בכיקורו שלם מג"ד 74 יאיר דיה כוח היכוי באיזור 105 ונועד לדתקדם בעקבות הכוח הפורץ לאיזור ג'ובת אל-חשב.

מלוותו של אבנר עם 8 טנקים נעה בראש ואחריה 2 הטנקים של אהוד דפנד וה-8 של הקטב"ץ שרגא. טנק המפקד היה הרביעי בסדיר.בשעה 1155 החלו נגיש לענר מו הגבול.השרטן עיכב את התנועה וכנחי הנכריב השתרכו מאחור. הטנק של אבנר עמף אותם בעליד ל 105 ואחריו דטנק של המ"מ אבשלום.אחרירב בע יוסי,הטנק של אדיר והטנק עם הקב"א קורח.

1 1 053051

הטנק"ם עברו את הגדר ללא הפרעה ונעו בזרירות על פני הכלא העסולע,עליו לא נתקפה סכ ה של כיכוס.הסגן של אבנר טמה כעס כן הנתיב הצר ועלה על פוקש.גם הטנק של אדיר נפגע בטערכת ההיגוי.הטנק של אבשלום העשיך לנוע בחיפוי פקלעים ולא מצא את הנתיב.יוסי עבר קריכה ועלה על סל יפ גדולים כשהוא כתקדם עליהם עד לקצה הצכוני שך המוצב,שם שבר שמילה וכצא ליד עץ עבות את המעבר.נרר נכוכה סיכנר את קצהו של שדה הכוקדים הסורי.המנר עלה על דרך המוצבים ויוסי פתח רישוני עין צבעוניים כדי לסמן לכוח שאחור להצמרף אליו. אבשלום נכנס אחריו ובעקבותיו אדיר,קורת,רני ואחרים כפלוגתו של אבנר.

בשבואות ככר ג'ובתה התכתח קרב קשה עם חי"ר סורי שרסתתר בין העצים.הכוח נכנס בצירו דצכוני של הכפר ונטע על דרך המוצבים הטובילה לתוכו.חיילים סוריים זינקו מבין הגדרות עם בזוקות ונק"ל.הטנק של יוסי נכנס לתוך מרסה של עצי פרי.הטנק הרביעי,של הקפ"א,המשיך לנסוע .ל הדרך לכפר.חיילים כורים זינקו על סיפונו וירו צרור בגבי של קורת,שנכל לתוך סל הצריח,הרוג.הפ"ם חגי,שהצטרף לפריצה אחרי נתיב הכלחמה הצרוך שלו שהוביל פסוצב 115 דרך נאפח אל ג'ובתה פינה את רורת לתאג"ר.

בנתיים הגיעה גם הפלוגה של אהוד ופלוגתו של שרגא אחריה כשמהל-ת החבלנים מסמנת להם את נתיב הפריצה.פלוגתן של אהוד הסתערה נכונה לעבר תל אחסר ושתי הפלוגות האחרות הסתערו על רקור מרנג'ה.פלוגתו של שרגא כבשה את חורשת רעצים וקבר השייח וניהלה קרב עם אויב שנפגא על הציר לחלס.פלוגתו של אבנר כבשה מצפון לדרום את איזור מרנגה ורקור מרנגה והתייצבה בעמדות

מזרחה לכיוון תל אחפר.הקרב נמשך עד כביבוה השעה 1400 ויוסי דיווח לפח"ט 7 על סיום המשימה.מעמדותיו שמע את רדי הקרב דו"ל המתחולל בבקעת האן ארנבה.

תל אחפר היא גבעה גבוהה השולטת על הציר לחלס מדרום ועל נשולש הכבישים מזרח להאן ארנבה ושולט על בקעת האן ארנבה.כיבושו היה פותח צירי כריזה מזרחה ומטיע לכוחות האוגדה שנלחמה מדרום.יוסי מיבל אישור לכבוש את התל בחיכוי סאיזור טרנג'ה המתערו הכוחות של יוסי ואבנר על דתל וכבשו שמה אחר שמח בתנועה זה"רר ושקולה.המפ"מ יגאל ר.ניב.מיין נהרג מכגיעת פגז ובמנק של אבשלום נפגעה מערכת דקשר.הכוח הגיע עד התל ורשתלט עליו במנק של יוסי אירעה תקלה בתותח.פלוגתו של שרגא המתערה גם היא על התל והמנק שלו נכגע בפעלה והתקלח.שרגא והמען קשר נהרגו.ב 1660 היה תל אחפר בידי כוח יוסי.מדרום התנהלה האוגדה לעבר האן ארנבה תוך קרב שריון בשריון גדול ומצפון ניהל כוח ק קרב לאורך הנתיב דכוליך למז'רער בית ג'אן.מול הכוח על תל אחפר נעקפו הכפרים חרפא והלס.מח"ט 7 הורה ליוסי לכבוש את חלס עד שיחשיך.

בשעה 1800 נערך הכוח מול מחנות חלס.כפרים נמלטו מן הכפר על גבי משאיות. שמחים מעובדים השתרעו בין הבתים והכפר עצמו היה מוקף לג'ד,שהקשתה על התנועה.אור ירח האיר על האיזור ויוסי לא הצליח למצוא בספה ובעזרת הנשקפת את דרך העפר אל הכפר.המנקים התפרשו ונעו בשמה הבזלתי הקשה ומטווח 2000 מ' התפתח קרב עם כוח סורי במבואות המחנה.

המחפה נכבש אחרי קרב מצר והכוח דתרכז באיזור דמחנר וערך הכנות לכניסה

לחניון לילה.שוב כונסו רצויתות ויוסי הסביר את מהלכי הקרב.עם חשכה הגיע כוח סיירים באיזור מרגר דרך השטח הבזלתי לחלס.מח"ט 7 הורה ל"כוח יוסי לתקוף באיזור מהנות חלס את צוכת מיסגד-אמריקה ולחסום בכך את ציר התנועה הראשי לכוחות הסוריים הנסוגים בלילה.

ב 2300 יצא הכוח לחסום את ציר אפריקד.הכוח נע בשני כורים נקבילים לאורך הכביש.יוסי הוביל את השדרה הימנית ואבנר את השמאלית ומאחריהם נע כוח הסיירת בזחלמים.באיזור הצומת הבחינו בנצנוצי כנסים ויוסי ניסה להטעות את הסורים והשיב בנצנוץ כנס.מטח בזוקות נורה לעברם ופגז אחד פגע בתא הזיוון השמאלי בטנק שלו הכנס דחל בוער יוסי נכווה בידו.הטנק הסרובב ונע חזרה לאורך השדרה,שם עצר והצוות כיבה את הדליקה.דנזר היה קטן.

כאן החליט יוסי לא להתייצב להסיטה על הציר אלא לסגם את חניון הלילה בסחנה קטן על ציר מיסגד כקילומטר וחצי מציר אפריקה.בכירה וישמע תנועת שריון סורי על הציר הראשי ינוע לעברו.הכוח חנה ליד חלס כשפניו לכיוון ציר אפריקה מדרומו.הסיירת אירגנה את האבטחה ההיקפית כחוץ לחניון.חי"ר סורי, שניסה לתקוף את החניון באיזון לילה הונס על ידי זנטי האבטחה.לקראת 0400 לכנות בוקר הדיעה שיירת רלק ותחמושת לחניון.

ב0500 נע הכוח שנית לתוך את גומת מיסגד-אמריקה ונכשו בקרב עם תותחי נ.ט. וטנקים שעמדו בו.כשהא ר היום התברר כי רכוה נסגא בשטח נחות.מולם,כעל המישור,התרומם תל שמס השבוצר היטב.כטווח רחוב נורתה עליהם אש נ.ט. ויוסי שלח 6 טנקים לאגף את רגבעות המרובות.הסורים ירו כילי נ.ט.מן רצריח

עקבו הכפתדים בראגד ובדריכות אחרי רגושים השחוריים הכוכבים אחריהם שובל אש ומתקדמים לעברם באיטיות.גם כטוסים טוריים צללו על הכוח.שניים מהם הופלו באש מקלעים מן הקרקע.הטנקים ניסו להיחץ מן ראש ולחכות מהטוה חלקם נכנסו לתוך חורשת עצי צפצפה ואחרים נכנסו לריא סמן סיכין לדרך,שמי מעין פיכו בו. השטח היה סלעי ואף אל פי כן האיצו הכפרים בנהגיהם לעמוד אותו במדירות. רטנק של יוסי נסצא בכחפורת ורקע כשנפצע ברקטה ורסיטים שרטו אותו.הנהג, צבי|חש בזעזוע ולשכתתו לא התפוצץ הטנק.יוסי הוגיע על מציעתו וביקש סיוע אוירי.כשלש שעות ארכו עד שנחלצו הטנקים לעבר מחנה חלס בעזרת כוח שדגיע נפיקודו של סג"ר 74,יאיר,והגיעו לפחנה ב 1400.יוסי עלה ל-ה"ט 7 לחבורת הפפזדים צפתה לעבר תל שמס.

ז

מעבר הלג'ה והיתקפה על תל שמס

לאחר התייעצות עם מח"ט 7 החליט יוסי לנסות לאגף את תל שמס מכיוון צפון. הנסיון של הבוקר גילה כי הטנקים מסוגלים לעבור על כני הארמה הבזלתי של הלג'ה ויוסי החליט לנסות לאגף את התל ולביא אליו מן העורף לנהגו אמר יוסי כי הכוח 'הולך לעשות היסטוריה'.במפות צה"ל סומן שטח שטחי הבזלת כבלתי עביר לגפרי לשריון.יוסי כיוון כי הבועת איגוף שתלווה הסתערות מן החזית תמוטט את רוחם של מגיני התל והחי"ר יסוג מסנו.

8 הטנקים חרקו והתגרגרו מצד אל צד בנועם על הארמה הבזלתית.לפרות קשיי

הסעבר הצליחו לחצות את הלג'ה בפסע שארך קרוב לשעה והגיעו אל ההל מכיונן צפון-צפון.עד מרחק של ח"מ מן התל ל נחקל הכוח נהתנגדות.יוסי עצר את הטנקים ואירגן את הדתקפה.שני טנקים,של אבשלום ורני,נשארו מחיכוי.בעבור זמן החליט לצרף גם אותם להסתערות אך 6מרטנחים שלו מיהרו מדימה כ-י לנצל ההפתעה.עד הכידרון בעל השיפוע הנוח,שאורכו כמה מאות מטרים,לא נתקלו הטנחים המסתערים ברתנגדות ך במרחק 300-400 מ' מן הכיסגה נפתחה עליהם התקפה כבדה של מילי סאגר.ברד מילים ירד על 6 הטנקים המסתערים ומעלה וארבעה מהם נכגעו בסמח ראשון.הטנק של אבנר נפגע ואבנר והמען קשר נמצעו מרסיסים.התוחחן נהרג ואבנר קפץ מן הטנק ומיכש טנק אחר.גם הטנק של חגי נפגע בצריח וההל בוער.חגי עלה על טנר אחר ועם 10 אנשי צות הדל נסוג.גם רני ניסה לסגת ולהסתדר מאחורי טנק מורי מרוף,שחצץ בינו לבין המילים.מנחבואו גילה דרך המובילה לעבר דלג'ה.רני אמר לנהגו."עכשיו אתה מרביץ את הנריגה הכי מהירה שלך." הטנק דהר מדימה אל השביל וחמק מן הלג'ה.הוליה נשברה בזחל. מצועים נתלו על הטנק שמיה ר לעבר דלס ורני חזר כעבור זמן לשמח עם זחלם כדי לפנות מצועים שנשארו בו.

נהג הטנק של מא"ל יוסי,ששמע מיצוק לא חזק בטנק,קיבל הוראה להסתובב במהירות מירבית לאחור.הוא נהג כשיוסי כאיץ בו בלי הרף להחיש את מהירות הנסיעה.הטנק נכנס מאחורי קפל קרקע לתפוש מחסה וטיל פגע באחורי הצריח.צבי המשיך לנהוג עד שהריח את ריחה של השריפה.הוא השליך שכיכה בוערת החוצה ועלה אל הצריח.הטנס היה בודד במשח הלג'ה ויוסי שכב באנר מכאבים מתחת למנוע.

צבי עשה לו חוסם עורקים בגופיירו כיוון שהתחבושת האישית שלו נקרעה.התחבושת לא הועילה הרבה והרגל שתרה דם,בבית החוליים יתברר כי החוסם הציל את רגלו של יוסי).צבי עלה לטנק והביא ליוסי השוכב את מכשיר הרשר.בעוד יוסי מתקשר אל בסחס עלה לראות מה עלה בגורלם של שאר אנשי הצוות.החותהן שכב הרוג בצריח. צבי חזר אל יוסי וגררו לבחכורת סטיכה מחשש שהטנק יתכוצץ.הוא רשסה אותו בכימיה ורק אז בזכר כי לבעשה שרויים שניהם בתחומו של מתחם סורי.פחד השבי הסורי נפל עליו והוא הטיר את דרוות הקצובה שעל סרבלו של יוסי.

בקשר כיוון צבי את כוח החילון שהתקרב באיגוף גדול.כוח הסיירת הגיע עם 2 נגמש"ים.התחושת רווחה מילאה את צבי כשראה את יוסי ניצא אל הזלדה על גבי אלונקה.

בשעה שערך הכוח של סא"ל יוסי את התקפה על תל שכם כן העורך תקפו את התל כוחות מן החזית ובתוכם הכוח של הטג"ד יאיר.כוח זה שימש כוח חיצוני לפריצה ביום החודש,יום חכישי,ונע אחר כך דרך גובתה אל חשב וטרנגה לעבר מהנות חלס.טנק הס"מ דורון נפגע תוך הרתקדמות ודורון ורטעם קטר נפצעו ופונו. הכוח חגד בחניון לילה ליד גובת אל חשב ולאחרת התקדם לעבר מהנות חלס וסיים לכוח של יוסי להיחלץ מהתקפות רסיליים ליד צומת אמריקה-הטיסגד בבוקר אותו יום.

כשפתחו 8 הנגמים של יוסי בהתקפה מן העורף על התל ניהל כוח יאיר קרב ירי מטווח 3600 מ' עם שריוניות ומנקים באיזור התל.מחלקתו של יכין חצתה את השטח החשוף,שבין החורשה לתל.טנק נפגע אך הצוות נחלץ בשלום.יכין הורה לנהגו

לחצות את השטח בטהירות.לכצע הבהין ברוש שחור 'שתלבש' על הטנק.המיל חדר פתחת לתא התותחן,שנפצע קשה.ינין והטען-קשר נכצעו קל וקט"ק,שריה בטנק,נכצע בשתי רגליו.יכין רק לעבר הטנק שנאחור.הפט"מ,קו-י,טבר לרגע שחייל סורי סזנק עליו אך לסזלו של יכין זיה אוחו ברגע האחרון,.הטנק נורר לאחור ויכין יצא מתוך החורשה שחור כולו מכיה וכצוע ברגליו.

עד הערב נכבש תל שמס על ידי כוח צנחים בסיוע טנקים והתארגן לרגנה על התל.כוח הטנקים של יאיר חנר לטרגלות התל ורשתתף בהדיכות רתקפות חי"ר סוריות שנפשכו יומיים.הקומנדו הסורי ניסה לדתקרם לעבר התל בחסות חורשות הצפצפה ובסיוע טנקים.ההתרפות נרדפו.לחי"ר הסורי ולטנקים שחיכו עליו נגרמו אבדות כבדות.

דסורים לא וייתרו בנקל על איזור תל שמס-מזרעת בית ג'ן שעל כביש התנועה הראשי לעבר מעסע ודמשק.שוב ושוב ניסו חי"ר ושריון לתקוף את התל והכוחות המגיבים התהלפו ביניהם.ביום שלישי בבוקר יצא הפ"ק צבי לעמדות ליד הכפר ואש ארטילרית נפתחה עליו שם ב 0815.אחד המטח"ים ריווח לצבי על התקדמות חי"ר סורי לעברו.צבי הוציא את ידו החוצה כדי לדתרים ואז פגע בטנק פגז תותח ושתי ידיו נפצעו.הוא צנח פניפה ודספיק לסגור אחריו את מכדפים.אנשי הצוות פינו אותו לאחור.התקפות החיר על תל שמס נמשכו עד הפסקת האש.

ח

ההרב האחרון.המנקים בכיבוש החרמון

כוח טנקים של החטיבה,שלחב במוצבים הצפוניים של הגיזרה הצפונית בפיקוד

הטפג"ד ניסים דיה עם הכוח,שפרץ בציר הצכוני ל בר זרעת בית ג'ן.סמוך -
להפסקת האש השתתכו הטנקים בקרב האחרון בטלהמת יום הכיכורים ברמה כיבוש
החרמון.כוח הטנקים התרכז בטעדה ובערב יום שני ר 21.10.73 החלו 6 הטנקים
בטיכוס האימי אל הח מון,כשאיתם 20 זחלמים ואנשי'גולני' המטכסים רגלית
פיכיוד ומשמאל לכביש.חבלנים דלכו בראש השדירה ופינו מילכודים.הכוח החל
בטיכוס בשעה 1900 והעליה נכשכה עד אור הבוקר.הכוח עבר את מג'דל שמס
ולערך בשעה 0300 לפנות בוקר נתקל בטארב חי"ר ראשון.הטפג"ד ניסים נפצע
כפגיעה ישירה של בזוקה.נתן הוציא את הטפג"ד כן הטנק תחת אש ביא לונקה
מטנק האכבולנס.בעזרת איש מילואים פינה את הטפג"ד לכחסה וחזר עם הטען-מ"ד
בחרוצה אל הטנק.

בשעה 0500 הגיע הטור לקירבת הרכבל העליון.הטורים הניחו במקום טארב מילי
נ.ט.,שארב לטור הנע באיטיות בעיקול קשה.הטנרים המטכסים בכבדות היו בטרה
נוחה.טנק הרחפור עלה על פוכש והסם את הדרך לטור.טנק רמ"ם דור והטנר של
המ"מ יכין נפגעו.רוחב הכביש העולה לחרמון הוא כרוחב טנק בודד.למטה נפערה
תהום עמוקה ומן הצד השני התגברו פרונות החרמין.הסורים ישבו למעלה בכוכים
וצלכו לתוך האפיסקוכים של הטנקים.יכין הוציא ראשו מהצריח לבחון את הדרך
ובדיוק אז התפוצצה על הטנק פצצת בזוקה ושניה חלפה לידו.הרסיסים פצעו אותו.
תוך דקות נפצעו כך המטק"ים,לדוציא אחד.הטור הכשיל לעלות באיטיות תוך נסיון
לזהות אלמים בין הסלעים.התותחן אלי,שנטל פיקוד על הטנק של יכין נע אחורנית
כדי לשמש מחסה להייליים,שעמדו לרסתער למעלה.הזכן עבר לאיטו ולאלי נדמה היה

ז' תבל הייה נציג טוב של האגם מולי בגלל
מ-ד אוק בד, באמת יום היום הכי
לאצנר דסו, שם שהו עוד יום ג'
באצנר "המעבדה" היו חיר ובצבקאות.

סמל פרוסט היה סמאה של מולי בגלל ב סוס
עד טנפצע, פונה ומצר. בעבר תשובה ברוך מולי
מוזג פונה לקונוטרה. משה ובולל - דסו.
ב שבר היו באצנר מנצח דסו שם קלמו
בטנקנ אויר מטומאים קרמאים

סמן בר אלמתרט היה רוסאו אבד בכל. האמקם טם
התאגד בדרומה חולנה - בגר הנפט
סמן ובל לקח נמאש ב. ט אוק אמדב
נפץ ל-111 פינה נסקטר (בינהם הסאגה אמקולה
בקטע הרחוקנ). בעבר אינדר ובל פינו נוסף
מ-111 לו בקר אמה הגיע לבומה אנק
המתט שבאלת ב טנקים סוגע חולנה
ובגר מאמר הגיעו הסוגע לבומה חולנה - נפט.
והשקה בילם אמרה עד שהגיע לנפת.

עם סיום יובל לא היה קשר עד למחרת 0400.
אז בינתיים כי הגיע ~~[illegible]~~ ב-111. ב 0500
~~[illegible]~~ הגיע לנפח עם הסגנים.
בסיום השיחה סגן יובל כי ב סגנים ופה
שניה כי ב הולכים וכי ב סגנים ועוד 10
לחמי חיל.

<u>יעקב חיים בוים</u> בכן שתה אישל - מ"פ ב-ל"ד
היה אחראי לתצפית מוקדת שלו.
יעקב היה סמ"מ של מ' הטנקים במוקדת לו.
נפגע עם שתים בעורפה ~~[illegible]~~ בהצבר סתת. גלו
טנקים של כוח "בן" וקיבלו אישור קרב נגלל
רבה ארוך שלח לה"מקרה מ-לו ל-מ.
המוקדת היה מנותק מקשר לכן אישל נכנס אל
המרכלרה הבנה ואל הטנקים. אישל נתקל
ב-סוף מסגלה ארבע ישירה בטנק שלו.

סמ"כ אבשלום ויהודי היה תלוש בגדי צבא.

סרוגים ופתק לפי מתכון בגדי צבא
בקרקטין אריר

סגן אמיר מרפסי היה במוצב כוח חמ"ה הפלמ"ח
של אריאל שקיים. הוא היחיד שנשאר מפלמ"ח צ'.

סמל רוצן בויים בגי - היה נהג טנק של יוסי בן חיים
הנסיעה הלילית הייתה קשה מאוד
בגלל הסאטו של תל-שמס והגיעו למחנה
חמפרון ~~את~~ הודיע לו יוסי לעצור ולהסתדר
~~שם~~ ואז הטפס סיפור כאן בשלה 1630 לטרק.
יוסי שאל את הרוצן מאיתנו הטנק ~~הזה~~ אבל
אשר (הטנק נסגר בגלל החלקו האחורי של
הגשרים) הבא מן מסלת הגלגלים. כל הזמן
הייתה אש ~~שם~~ נגד מסגרים. הטנק בעד
והתפנה אחרונה בדרום. הנהג כוון
את הרוטורים (כוון הנשק לרוטר הגג לפי הוראות
המג"ד). כוון את הנמ"ט לעזרים. התצין
המג"ד הורה לי מה וסטירות.

לא ראה סורג שלם להתקרב. הוא הבין
לא ראה את הטנקים השונים משנה שטנק
ומגדף עמד מהלחוד קפל דקל.
אחר כך נלקח ע"י הסורג לדמשק ומדשם
אחר כך נוסל. הטנק היה המלא נסיעה.

סאלם מצרתי אריה היה מג"ד לסל (109-114)
ומס"ח חל ד. היו לו קשרים בגד 82
ומגב. 77. לסין הפרעה מינה אל
סמל בלי שמ בקשר מגב 74.

749/3/14

ראיון בל"ש - תש' 188
מס' פרק 75

יום שבתי רן

פלוגת אורנה כפנה האלמנה משלות
מדי כן השתתף עם יומי בן חיים בקרבות
הבלימה, תל-שמס. השתתף עם דוד בכבוש
תל שמס.

נודע מסרגלי בצקו תל-שמס ~~[illegible]~~
~~[illegible] בלאי בהקפות הסלים של התל.~~
בתעלות מהסתננו אלינו הצקאש בלוטר ויתי עם שתר.

סגל יאיר נפש

אהוד כפנה היה קצין במסקנה אלי סב,
שהוא שמר את המתחם עד 188 עד לב את
מסק סב והעמדת החטיבה ואיבן ד צנקש
ובמה עם בן-חיים.
הבטרל בבת של יאיר נפש לאחר כשלון
יומי בן חיים תל-שמס,
אחשן שבעון היה סמ"פ של אהוד כפנה.

[6]

יסון דבי רק

סרן ישראלי אדם היה בפרוץ המלחמה
באגד הבוסטר סמ"פ של דבי רק בסקוד. דבי רק נע קדימה
לגזרת 109 לבלום את האויב מקדימה לקונוטרה.
שם פגעו ב-2 טנקי אויב. דולחו על
ידי (בטוח כצלוס) אויב רגמדגא כבר על כי
רומרכב וטנקים שלא עדיין את אחר הנ"ט.
לאחר מכן פגע טנק אחד נשאר ישראלי עם
2 טנקים ומשמיד ב-12 טנקי אויב
ממש עכב את הסורים

הטנק מנפגע קימל סגיר בצוקה.
הם 2 רון הגיע לעזרה עם עוד
מחלקה ונשארו שם עם 6 טנקים בגזרת
109 עד יום ג'

כל מחלקה היו מרגלים סורים לסלוק
ת"ל סורי מ"אגד מדע 109 ומקונוטרה.
יאיר נטשי - לגזרת 109 איבדנו 4 טנקים מעל
2. לקחתי פרוץ הקמתי מגבורת הגבורה
עם כל חשק בדרך חזרה

יאיר נפשי הגיע עם פרוץ המלחמה בגיל 18,
~~עם~~ כאשר עלה לבוסטר וגלה שמתלקח ב 109
לא אפשרי לכן עלה אבגור מאמר והגיע המודיע
ל-109 חשש לעלות לסמדר. לכן נעלה
עודד ישראלי למקום ונמצא בטנקי האויב
מטלחים בקפדנות מיוד אחד עודד הקים את
הגיע לעמדות

באשר כל מי הגליאה היו ב 109 4-6
טנקים, בסיפורו של עודד ישראלי.
קרונית רה התבקה ע"י כוחות סורים ~~שהם~~
שסיימו את הנעלה בעיר

נתן דבי רק

הפלוגה ולקה לתוכם את פיתאם
קרונית רה. מתקדמת בהיר התגיר.
הטנקים הראשונים שנפגעו היו טנקים, כאשר
עפי הוראת המג"ד.
יאיר נפשי - כל הקבוד הוכנו מחנונים לפנו
תחולת המלחמה מחשש הפגיעה.

רס"ן רן - כאשר הגיע ל-109 היה כחר.
ת"כ סור המקום

בינתיים היה ניסיון תקיפה של חמ"ג טנקים
סורי מול אגף 109, קיבל סיוע אוט' ר
מיאור נפש להבינם כת צה.
בהתקדם לסורנר היו בתיפוי, חתר אוט' סורי
ש כוונו מהתרמון, אמ"ס הנטרפו ואחרי הכת
הראשון
אחרי כיתוש תל-שמס היה עם פלוגה
מול סעסע, באחד מהתקפות הסורים על תל
שמס נפצע.

אור נפש - טנקים סורים חדרו לקונטרה. מהיר
ויחצי בלחמו לו אורמי התצוקה של חמ"ג ר
טנקים סוריים נשים על הכביש משפ' לקונטרה.
טנקים ש התקבלו הופעלו נקבה.
בינתיים (סוף) היו נכשלי בלמדת מול 109
עם כמה טנקים מוקדם עם התפרקו הטנק
של מולי ונייפס מסגירות "סאנרש".

מלחמתה של חטיבת בן-שוהם ברמת הגולן לפי סיפורו של הקצין החטיבתי

חטיבת בן-שוהם – חטיבת צנטוריונים בת שני גדודים סדירים – מוצבת זה שנים אחדות ברמת הגולן. היא שמילאה את משימות הפשיטות המשוריינות וימי הקרבות בגבול הסורי בשנים האחרונות. ביום הכיפורים תשל"ג, שנה בדיוק לפני פרוץ המלחמה, מילאה החטיבה תפקיד מרכזי בפשיטה משוריינת אל קני המחבלים בדרום לבנון. בתקריות אש עם הסורים, שאירעו בחודשים ינואר ופברואר 1973, הנחיתו שרירנאי החטיבה על האויב מהלומות מוחצות. אנשי החטיבה בקיאים אפוא היטב בשטח רמת הגולן ולא-מכבר אף קיימו תרגיל עוצבתי מוצלח.

זמן-מה לפני פרוץ המלחמה כבר היתה החטיבה בכוננות במרחב רמת הגולן. בעקבות התראה שניתנה בליל יום הכיפורים, נכנסו כוחות החטיבה לכוננות גבוהה. החטיבה היתה פרוסה לאורך כל הקו הסגול, בשני גדודים: גדוד יאיר בצפון (שתי פלוגות בקו ופלוגה עורפית באזור ואסס); וגדודו של עודד בגיזרה הדרומית (שתי פלוגות בקו ופלוגה עורפית באזור חושניה). גם בזרועות הגדודים חולקו: הגיזרה הצפונית, בפיקוד סגנו של יאיר כללה את האזור שבין מוצב סחיתא למוצב המרוחק חמישה קילומטרים מדרום-מזרח למסעדה; המג"ד יאיר היה אחראי לפיתחת קוניטרה, שנראתה כציר עיקרי לפריצת אויב אפשרית; ציר כודנא, שאף הוא הוערך כציר פריצה אפשרי הופקד באחריות שמוליק, סגנו של עודד; האזור שבין רפיד והסוצב השוכן כשני קילומטרים מדרום לציר הנפט היה בפיקוד המג"ד עודד. הפעלת פלוגות העתודה שהושארו בעורף היתה רק על-פי אישור המח"ט. תבורת הפיקוד הקדמי היתה כנפה. ביום הכיפורים בבוקר, יצא מטה החטיבה לסיור נוסף בשטח, בדק את רמת הכוננות והדרך את המפקדים.

שלבי הבלימה הראשונים

בסביבות השעה 1345 החלו מגיעים דיווחים מכל התצפיות על הפגזות והמצוות מטוסים בכל הגיזרה. גם נפח עצמה הורעשה. המח"ט פקד על כל הכוחות להיכנס לעמדות תצפית, שהיו מוכנות בשטח מול מטרות סוריות ומול צירי הפריצה האפשריים של האויב, וכן להיות מוכנים לפתוח באש. כעבור רבע שעה הורה המח"ט לחפוס את עמדות הירי המוכנות, על-פי התרגולת. בשעה 1421 התחילה להסתמן ההתקפה הסורית הראשונה, בגיזרה הצפונית של הרמה, באזור מוצב סחיתא. המוצב דיווח כי שלושה מנקים עולים עליו מכיוון "החדירה". במקביל, פרץ כוח סורי בן 12 מנקים ומנקי-גישור, עלה מאזור "החובר" והגיע כבר אל "ציר המערכת".

נוכח התפתחויות אלו, הורה המח"ט לפלוגת העתודה הצפונית, שהיתה באזור ואסס, לצאת אל צומת מנצורה. הפלוגה הגיעה לאזור ונשארה בו.

← 5

שמור

בכל הגיזרה הצפונית של רמת-הגולן הסתמן לחץ של טנקים בודדים, שהכוח הגדול ביניהם הוא בן 12 הטנקים עם חי"ר, שפרץ ועבר את "ציר המערכת" וקרב אל תעלת-התגנה נגד טנקים. המח"ט הורה לפלוגת העתודה שנעצרה בצומת מנצורה, כי תעלה צפונה לבלום כוח זה. הפלוגה עלתה, ובעזרת כוח נוסף הצליחה לבלום את ההתקפה וכך הושמדו למעשה רוב הטנקים שפרצו לצפון הרמה עד אותה שעה.

בשעה 1525, נע כוח בן כעשרים טנקי אויב ובראשם טנקי גישור מאזור תל כורום לכיוון מוצב אל עדנניה וקרב אל תעלת הנ"ט. בשעה 1538 פרץ כוח סורי בן כ-40 טנק, שבראשם טנקי גישור, מאזור אונגה ממערב ל"ציר המערכת". אחת מפלוגות יאיר נצטוותה לרדת דרומה, נערכה בציר בוקעתא ויצרה שם סגע עם הטנקים שהגיעו לאזור "ציר המערכת".

בתוך כך, נעשו תילופי גדודים בין חטיבת יאנוש וחטיבת בן-שוהם גדוד יאיר הועבר ב-1500 בקירוב אל תחת פיקוד חטיבת יאנוש, ואילו גדוד ברק מחטיבת יאנוש הועבר אל חטיבת בן-שוהם. (בפרוץ הקרבות, היתה חטיבת יאנוש מרוכזת ברובה מאחורי חטיבת בן-שוהם, בקו השני, והציר המרכזי שלה - אזור צומת נפח וציר הנפט). וכך לחמו אז בקו הראשון שני גדודים מחטיבת בן-שוהם וגדוד ברק מחטיבת יאנוש.

ובאותה עת, בדרום רמת הגולן, פרץ כוח בן כשלושים טנקים והתקדם בציר כודנה. כוח שמוליק, סגנו של עודד, ניהל עמו אש ובלם אותו. לחץ טנקי אויב הסתמן באזור ציר הנפט בשני עברי הציר, בין מוצב תל קליע והמוצב שמדרום לציר הנפט. היו אלה טנקים יחידים שניסו לירות לעבר כוחותינו - בטרם יפרצו כוחות השריון הגדולים, על-פי הדוקטרינה הסובייטית. כוחות אלה נבלמו ללא בעיות מיוחדות. בשלב זה היתה כל עוצמת הכוח התוקף בדרום הרמה בת כארבעים טנקים.

בשעות אחר הצהרים גבר הלחץ בדרום רמת הגולן והסתמן בשני מוקדים עיקריים: באזור כודנה ובאזור ציר הנפט. חטיבת יאנוש התקדמה צפונה וקרבה יותר אל הקו, וגדוד ברק שלה, שהושאר כעתודה לחטיבת בן-שוהם, נע לעבר ציר הנפט והגיע לאזור חושניה. הכוח נשלח לאזור תל א-סקי, לבלום את פריצת האויב לכיוון אל-על, בדרום הגיזרה.

תנועת שריון גדולה של האויב היתה על הציר מכיוון תל ג'ביעה ובמקביל לה, עוד תנועה גדולה על ציר הנפט, לעבר כוח עודד. ב-1730 ניסו שדרות בנות עשרות טנקים לפרוץ באזור שבין מוצב תל קליע למוצב השוכן כשני קילומטרים מדרום לציר הנפט. עד שלב זה נבלמו הכוחות הפורצים של האויב. כעבור עשר דקות, החל כוח החטיבה שבאזור מוצב תל שעף, במרכז הרמה, סגלה סימנים ראשונים של התמוטטות מפקד הכוח, הסמג"ד שמוליק נפצע, וחלק ניכר מאנשיו נפגעו.

בסביבות השעה 800 חילק אלוף הפיקוד את חזית רמת הגולן לשתי גזרות: הגיזרה הצפונית הופקדה באחריות חטיבת יאנוש, שתחת פיקודה גדוד יאיר מחטיבת בן-שוהם ואילו הגיזרה הדרומית הופקדה באחריות חטיבת בן-שוהם. עם גדוד ברק של

מפג"ש / תח"ש-ענף היסטוריה

חטיבת יאנוש ועם גדוד עודד - שרב עמדו לרשותה שני גדודים. ב-1830 הודיע המג"ד עודד על עוצמה בת כמאה טנקים התוקפת מעט מדרום לציר הנפט ומתכוננת לאגוף את הציר. בערך כעוצמה הזאת תקפה בכיוון מוצב חל שעף. כדי לשלוט במצב מקרוב, התפצל משה החטיבה: המח"ט יצא לציר הנפט ועמו קצין הקשר וקצין המודיעין, ופניהם לאזור ג'וחאדר. הסמח"ט וקצין האג"ם פקדו מנפח. כשהגיע הפיקוד הקדמי לג'וחאדר, ספג הפגזה קשה, חזר בציר הנפט והצליח לבסוף להתמקם בצומת ציר הנפט עם ציר המים. משם ניהל את הקרבות בגיזרת החטיבה. הדבר היה בשעות הלילה של מוצאי יום הכיפורים.

מערך הבלימה נפרץ בדרום הרמה

באזור חל כודנה החמיר המצב. כוח מגדוד ברק נשלח לתגבר את הפלוגה שלא יכלה עוד לעמוד בלחץ ההתקפה.

ובינתיים הגיע אל נפח כוח בן ארבעה טנקים עם נפגעים. התחילו לתקן את הטנקים ולהכשירם להמשך הלחימה. אל נפח הגיע גם צביקה, אחד מספקדי הפלוגות של החטיבה שבפרוץ המלחמה עמד לצאת לקורס. כששמע בביתו על פרוץ הקרבות, בא בירושלים לנפח וביקש לו תפקיד. הוחלט לתת לו את הפיקוד על שני טנקים שכבר תוקנו.

חבורת הפיקוד שהיתה בציר המים החלה מקבלת תמונת מצב. שתי פרצות רציניות נסתמנו - האחת באזור ציר הנפט והאחרת מדרום לציר. מנפח הודיעו למח"ט כי "כוח צביקה" נכנס לציר הנפט, והמח"ט שלא ידע את גודל הכוח אמר להשתמש בו כעתודה לתגבור הקו.

כשהגיעה חבורת הפיקוד הקדמי אל ציר המים, נודע כי בצומת ציר הנפט עם ציר חושניה עולים כוחות גדולים של טנקי אויב. החפ"ק הודיע זאת מיד לצביקה, שהיה עתיד להיתקל בהם בדרכו. ואכן, הוא בא במגע אתם. כוח עודד, שלחם בציר הנפט, לא יכול עוד להחזיק מעמד והמח"ט הורה לו לסגת לאזור ג'וחאדר. בחל ג'וחאדר יצר עודד קו הגנה שני, אך הדרך מן הגבול ועד החל היתה פתוחה. במוצאי יום הכיפורים, לאחר 2300 היתה העוצמה שתקפה את דרום גיזרת החטיבה - 250 טנק. לכוחות החטיבה בקו היו כ-15 טנקים בלבד.

הכוח שנשלח לבלום את הפריצה מאזור חל א-סקי לאל-על, יצר מגע עם האויב, אך הודיע כי אינו מצליח לעמוד בפני האויב התוקף מכל עבר. אזור חושניה כבר נפרץ למעשה וכנגד הכוח הפורץ שם עמדו שישה טנקים של עודד באזור ג'וחאדר.

החפ"ק, עם נגמ"ש וטנק, מצא עצמו מוקף מכל עבר. לאחר התייעצות הוחלט לחזור לנפח בציר הנפט. "כוח צביקה" שיצא מנפח בשני טנקים יצר מגע עם האויב. באחד משני הטנקים נתקלקל הצידוד והטנק השני של צביקה לחם לבדו בשטח. ובמקביל, התחיל להגיע לשם כוח קדומני מחטיבת מילואים וכוח זה הצטרף אל צביקה. הסמח"ט שהיה בחמ"ל העורפי בנפח יצא עם עוד טנקים אל ציר הנפט ויחד עם "כוח צביקה" לחמו אז במרכז הרמה 12 טנקים שלנו. כוח זה החל ללחוץ על האויב הפורץ בציר הנפט.

← 7

לחימתה של חטיבת בן-שוהם

שמור

מפג"ש תח"ש/ענף היסטוריה

שמור

בתוך כך ניסה נגמ"ש החפ"ק להיחלץ מכיתורו, לצאת בדרך המפלים - מזרעת קוניטרה ולרדת במעלה גמלא. כשהגיעו לאזור מזרעת קוניטרה, נתקלו בטנקי אויב והחליטו להתמקם באחד הערוצים ולחכות עד אור הבוקר.

פיקוד החטיבה נהרג בקרב

ביום א' ה-7 באוקטובר, בשעה 0545 דיווח המג"ד עודד למח"ט כי מצבו תמוך ולא יוכל עוד להחזיק מעמד בחל ג'וחאדר. המח"ט הורה לו לנוע לכיוון החפ"ק ולהצטרף אליו עם כוחות אחרים שנותרו בגיזרה. כוח סורי שמנה לפי האומדן 80 טנקים חצה את ציר הנפט וחסם את דרכו של עודד לכיוון החפ"ק. המג'ד הודיע כי הוא עולה לחל פארס. הכוח הסורי שפרץ דרך כוחותינו בחל א-סקי נע מערבה לעבר רמת מגשימים. טנקי האויב קרבו והלכו לעבר החפ"ק החטיבתי. בדקות האחרונות ירד נגמ"ש הפיקוד לעבר עמק הבטיחה ואבק הטנקים הסוריים כבר נראה מאחוריו. החפ"ק אגף דרך עמק הבטיחה, עלה דרך מחנה ירדן וחזר לנפת. ביום א' ב-0930 החליט המח"ט לעלות לטנק ולחזור לציר הנפט שבו התנהלו קרבות מרים. הוא לקח עמו את קצין האג"מ החטיבתי, שהיה טנקיסט. שני קציני המטה האחרים, קצין המודיעין וקצין הקשר יצאו בנגמ"ש אל הצומת במבואות נפת והחלו מרכזים טנקים, מארגנים אותם במסגרות חדשות ומקדמים אותם בחזרה אל הקרבות בדרך החת"ם וציר הנפט. בסביבות 1200 שוב החלו הסורים לוחצים מכיוון דרך החת"ם ומתקרבים אל נפת.

המח"ט החליט לחזור בציר הנפט ולעצור את הכוח העולה על נפת. הוא ניהל שם קרב עם הכוח הסורי. סגן מפקד גדוד ברק (שחזר מחל א-סקי) נכנס גם הוא עם כוח בן כעשרה טנקים לאזור חושניה, להפעיל לחץ במקביל. המח"ט נשמע בקשר עד השעה 1430 בקירוב. צביקה שהמשיך במלחמתו הנמרצת בציר הנפט נתבקש לברר מדוע אין תשובה מן המח"ט ומן הסמח"ט, שיצא אף הוא ללחום באותו אזור. צביקה נסע בציר הנפט ודיווח לאחר כרבע שעה כי המח"ט, הסמח"ט וקצין האג"מ נהרגו.

נגמ"ש החפ"ק ובו קציני המטה של החטיבה שנותרו מאחור יצא מנפת לכיוון עליקה ושם החלו המפקדים לארגן את הכוחות שנתקבצו במקום עם כוחות המילואים שהגיעו בינתיים, ועודדו את רוח הלוחמים.

הכוח של סמג"ד ברק,שהספיק להגיע בדרך החת"ם עד חושניה, נתפס כמעט בצבת, הצליח לחזור לנפת ונלחם שם על הגדרות עם טנקי האויב. הטנקים הסוריים הגיעו בינתיים מציר הנפט והחלו ללחוץ עליו. בדוד ברק סבל אבידות קשות, ויתרת הכוח היתה עתידה לחזור לחטיבת יאנוש ביום ג' ה-9 באוקטובר, להמשך הלחימה.

ובעוד קציני מטה החטיבה שנותרו עוסקים בהתארגנות ובעיצוב קו בלימה חדש, נודע להם כי טנק יחיד מנהל מן "מלחמה פרטית" נגד הסורים בנפת - הטנק של צביקה, המסתובב "כמו משוגע" ו"יורה לכל הכיוונים". אחר הצהרים (יום א' ה-7 וקטובר) הגיע צביקה אל החפ"ק בעליקה, חרוך מכוויות, עייף ורצוץ. סיים את מלח ונשלח אחורנית. ביום ב' ה-8 בחודש נמשכה התארגנות הכוחות שנותרו

מפג"ש / תח"ש-ענף היסטוריה

לחטיבה. טנקים פגועים שוקמו, תודלקו וחומשו. נוצר קשר עם כוח עודד, שנשאר נצור בחל פארס עם 12 טנקים, והמג"ד דיווח כי הוא מחזיק מעמד. ניתנו לו הוראות כיצד ייחלץ מכיתורו ויצטרף אל ריכוז הכוחות החטיבתיים. ביום ג' ח-9 באוקטובר הגיע עודד כשקצין הסיבצעים שלו הרוג ועמו כמה פצועים ושני טנקים פגועים. הוא ואנשיו חברו אל החטיבה. צוותים שנותרו בחטיבה ועמם גם צוותים מיחידות מילואים, נשלחו לתגבר את חטיבתו של יאנוש. כוח זה בפיקוד יוסי לחס בסגרת חטיבה זו בקרבות הבליטה והשתתף בהבקעת הקו הסגול.

לאחר מכן, פרשו כוחות בן-שוהם ממסגרת חטיבת יאנוש והחלו מתארגנים מחדש כחטיבה עצמאית. כבר קם לחטיבה דור חדש של מפקדים, לאחר שהפיקוד שלה נפגע קשות בימי הלחימה, והיחידות השונות שמסגרתן נשברה משתקמות והולכות במרץ.

מוביל-טנקים בצבא ברית המועצות

בפלישה לצ'כוסלובקיה, באוגוסט 1968, הופיעה לראשונה יחידה גדולה של מובילי טנקים. תפקידה היה להוביל את כל 300 הטנקים של דיוויזיית-שריון מסוימת למרחקים גדולים. מניחים, כי גדוד מובילים המורכב מ-100 מובילי טנקים, ונחלק לשלוש פלוגות, כשבכל אחת 32 מובילים. פלוגה כזו יכולה אפוא להוביל גדוד טנקים שלם. טווח הנסיעה של פלוגת-חובלה כזו הוא כ-1000 קילומטר ללא תדלוק. עם החלפת הנהגים, וכאשר מהירות הנסיעה הממוצעת היא 40 קמ"ש יכולה הפלוגה לעבור מרחק של 800 קילומטר תוך 24 שעות. החטיבה מצויידת במובילי-טנקים חדישים מדגם "מאס", שפותח ממשפחת משאיות כבדות.
יחידות מיוחדות כאלו, המיועדות להובלת טנקים למרחקים גדולים, קיימות מחוץ לברית-המועצות רק בצבא הבריטי. מספר של מובילים מסוג זה נפלו שלל לידינו במלחמת יום-הכיפורים.

198

4658

מלחמת של השיבה בן-שרשם ז"ל ברמת-הגולן

(על פי סיפורו של קצין הפרדיקין השיבאי)

השיבה בן-שרשם - השיבה צנחרוניים בת שני גדודים מדיים, מוצבת זה שנים אחדות ברמת-הגולן. היא שמילאה את משימות המשיחות המשוריינות ויחי הקרבות בגבול הסורי בשנים האחרונות. ביום הכיפורים תשל"ג, שנה בדיוק לפני פרוץ המלחמה, מילאה השיבה תפקיד מרכזי במשימה משוריינת אל קני המבלים בדרום לבנון. באקריות אש עם הסורים, שאירעו בחודשים ינואר ופברואר 1973, הנחיתו שריונאי השיבה על האויב מהלומות מוחצות. אנשי השיבה בקיאים אמנם היטב בשטח הרמה ולא מבבר אף קיימו תרגיל עוצבתי מוצלח.

זמן מה לפני פרוץ המלחמה, כבר היתה השיבה במוכנות במרחב רמת הגולן. בעקבות הפרשה שביתנה בלילה שבין ה-5 ל-6 באוקטובר, נכנסו כוחות השיבה לכוננות גבוהה. השיבה היתה פרוסה לאורך כל הקו המבול, בשני גדודיה: גדוד יאיר בצפון (שתי פלוגות בקו ופלוגה עמודה בחזיר ואשם) ; וגדודו של עודד בגזרה הדרומית (שתי פלוגות בקו ופלוגה עורפית באזור הרשניה). גם בגזרות הגדודים הולקו, עקב הנחת השיבה המיוחדים: בגזרה הצפונית בפיקוד סגנו של יאיר פלגה את אזור המוצבים 104 ו-105 ; מישמר קוביטרת, שנראתה בציר עיקרי לפריצת אויב אפשרית הוקצתה לפיקוד הסג"ד יאיר. ציר בורגנה, שאף הוא הוכרך בציר פריצה אפשרי הוקצה לאחריות סגנו של עודד, שמוליק; האזור שמוצב 114 ודרומה עד מוצב 116 היתה בפיקוד הסג"ד עודד. הפעלת פלוגות הקמוצה שהוכשרו בעורף היתה רק על פי אישור המא"ט. הגזרה הפיקוד הקדמי של השיבה היתה בנפ"ח. ביום הכיפורים בבוקר, יצא מטה השיבה לסיור נוסף בשטח, בדק את רמת הכוננות והדרך את המפקדים.

רמת בר מעפלה הקרבה בשיחה בנו הן רמת הגולן

בשביבות השעה 1345 החלו מגיעים דיווחים מכל האמצעות, על הפגזות ושפצות מרוסים שכל הגיזרה. אחרי כך, הורקשה גם נמת עצמה. המא"ט פקד על כל הכוחות להיכנס לעמדות התצפית, שהיו מוכנות בשטח מול הגדות הדריות ומול צירי הפריצה האפשריים של האויב, וכן, להיות מוכנים לפתוח באש. מן שלוש דקות דיווחו כבר כל כוחות השיבה כי הם נעים לעמדות. סמוך לשעה 1400 הורה המא"ט להפוך את עמדות הירי המוכנות, על פי הפרגולה הבדוקה בשעה 1421 התחילה להתפתח התקפה הסורית הראשונה. בגיזרה הצפונית של הרמה. הדבר היה באזור המוצב 104. מוצב זה דיווח כי שלושה מנקים עולים עליו מכיוון הדירה. בהקביל זה, מרץ כוח סורי בהרכבה של 12 מנקים ומנקי גישור, עלה מהזור המוכר והגיע כבר אל ציר המשרמה.

5

נוכח התפתחויות אלו, הורה המח"ט לפלוגה העמודה המונים לצאת אל בומת מצורה, ולהגיע אל מחוזרי הכניסה למוצב 107. הפלוגה הגיעה לאזור ונשארה בו. במל הגיזרה המונית המתן לחלשל שנקים בודדים, והכוח הגדול ביניהם היה בן 12 המנקים, שערך ועבר דרך המערכה. המג"ד יאיר, שהיה אחראי לאזור פיתחת קונישרה, דיווח על כוח מנקים וחי"ר המתקרב לעברו באזור המוצב 107. מגבי של עודד שמאחריותו היתה מביבת כורנא, דיווח כי עוצמת של 30 מנקים מתקרבת בציר כורנא, הוא ניהל עמם אש ובלם אותם.

12 המנקים שעברו דרך המערכת המשיכו בהתקדמותם ובהתקרבם אל תעלת התגנה נגד מנקים הורה במח"ט לפלוגה העמודה שנעצרה בצומת מצורה, כי תעלה צמודה לבלום את הכוח המורץ. הפלוגה עלתה ובעזרת כוח נוסף הצליחה לבלום את ההתקפה וכך הושמדו לעשה רוב המנקים שערבו לצמוך הרמה עד אותה שעה. ב-061450 ביקש המג"ד שמוליק סיוע של מנקים, מאחר שכל הכוח שעמד מול המריצה לכורנא היה בן 11 מנקים בלבד. בסביבות 1500 המתן לחץ מנקי אויב באזור ציר הנפש - היו אלה מנקים בודדים שניסו לירות לעבר כוחותינו.

בשני שני הציר, באזור המוצבים 115 ו-116. ההתקפות נבלמו ללא בעיות מיוחדות. בשלב זה היתה כל התקפה בודדים חדשה בעוצמה של כארבעים מנקים, בבלים קטנים ובלתי מיוחדים.

בשעה 1525 דיווח המג"ד יאיר על כוח מנקים נגע מאזור תל כורדים אל מוצב 109 ולאחר מספר דקות איחר המוצב עמו כעשרים מנקי אויב עם מנקי בישור הבאים בציר המח"ט ומתקרבים לעבר המעלה המ"ט. המג"ד שמוליק דיווח באותה על על עוד כח המרב לעברו וביקש סיוע נוסף. בשעה 1538 מרץ כוח סורי בן 40 מנקים, לבראשו מנקי בישור, מאזור רומנה מערבה לדרך המערכת וזוהה על ידי מוצב הרמונים וגם על ידי המג"ד יאיר, שהמש"ק הבודדי שלו היה באזור הבוסר השולט על כל המיתחה. אחת מפלוגות יאיר נצטוותה לדרום דרומה ונערכה בציר בוקעתא שם יצרה מגע עם המנקים שהגיעו לאזור המערכה. בשעה 1540 נערכה עוד התקפה על אזור מוצב 111 והמג"ד שמוליק שהיה באזור, דיווח כי בנוסף לכוח התוקף אותו, עקף אותו כוח אחר שהתלה והגמת מגיו לאזור המוצב 112.

לקראת רדת הערב המוצאי יום הכיפורים המתן לחץ עז בודדים רמת הגולן, בשני מוקדים עיקריים: בציר הנפש ובציר כורנא. ב-1646 דיווח המג"ד עודד כי הוא מזהה תנועת שריון גדולה הבאה מאזור תל ג"בישה על הציר, ובמקביל הוא מזהה עוד תנועה גדולה על ציר הנפש וזו בחזה לעברו. ב-1730 הגיעה שוב על כוחות בני שלושים עד שישים מנקים. המנקים לסרוץ באזור המוצבים 115 ו-116. בשלב זה נבלמים כוחות האויב המורצים. בעבור 10 דקות חדל הכוח באזור 111 מגלה מיתנים רשומים של המוטטות. מאקד הכוח, המג"ד שמוליק, שמצע ומתי מאנשיו נהרגו.

התמוטטות מערכת הפלוגה בקרבות הרמה

בסביבות חשמ 1800 מילק אלוף המיקוד את חזית רמת הגולן לשתי גזרות: הגזרה הצפונית הוקדה באחריות חטיבת יאנוש, שרוב כוחותיה היו מרוכזים עד לאותה עת בחמדר; ואילו הגזרה הדרומית הוקדה באחריות חטיבת בן-שוחם, שהיתה מוקדת עד אז על כל אורך רמת הגולן.

ב-1830 הודיע המג"ד עודד כי הוא מזהה התקפה, הנעה בעוצמה של כמאה טנקים באזור שבין דרך ציר הנפט למוצב 116. ובמקביל לכך דיווח מפקד מחלקה במוצב 111 הנחלש והולך, כי גם באזור זה עולה עוצמה בת כמאה טנקים המתחילה פניה אל המוצב. כעבור כעשרים דקות מדווחים מדרום גיזרת החטיבה על התגברות ההתקפות הסוריות.. כוח בן כמאה טנקים נא מדרום למוצב 116, מתכונן לעקוף את אזור ציר הנפט. משה החטיבה התמצל: המח"ט יצא בנגמ"ש לשמה שעל ציר הנפט, ועמו קצין המקשר וקצין המודיעין, ומגיחים לאזור ג'וחאדר כדי לקרוא את מהלך הקרב עדיפה יותר נאמנה. המח"ט וקצין הנג"ם יצאו באותה עת לנפה לתקד משה. כמחיבע נגמ"ש המיקוד לג'וחאדר, סבב הפגזת קשה ויצא אחוריה על ציר הנפט. ההפגזות נמשכו ולבסוף הצליחו המח"ט ואנשיו להתמקם בגרמת ציר המים עם ציר הנפט והחלו מנהלים משם את הקרבות הגיזרה החטיבה. הדבר היה בשעות חלילה שבין ח-6 ל-7 באוקטובר.

ובינתיים, הגיע אל נפח כוח בן ארבעה טנקים עם נמגעים. התחילו לשקם את הטנקים ולהכשירם להמשך הקרבות. אל נפח הגיע אחד ממפקדי הפלוגות של החטיבה, שבערוץ המלחמה עמד בשמע על מרוץ הקרבות. בא ביוזמתו לנפח וביקש לו תפקיד. הוחלט לתת לו את המיקוד על שני טנקים במשר שוקמו.

הבורח המיקוד שהיתה בנגמ"ש בציר המים, החלה מקבלת הסונה מצבו כוח שהיה במוצב 111 ברובו הגדול. באזור שבין 115 ל-116 לוחצים הסורים לאן עז, עד כה נבלמו, אך המחלקות העומדות בקו מתחילות להתכוסס ונומרו רק טנקים יחידים. עודד ביקש עוד טנקים, לטגירת ערעורות בקו. ובאותה עת נמתמנו שתי פרצות רציניות: האחת באזור ציר הנפט והאחרת מדרום ל-116. מנפח הודיעו למח"ט כי כוח צביקה נכנס לציר הנפט, והמח"ט, שלא ידע את גודל הכוח, אשר להשתמש בו כעתודה לתיגבור הקו. כשהגיעה הבורח המיקוד אל דרך המים, נודע כי בצומת ציר הנפט עם ציר הושגיה עולים כוחות גדולים של טנקי אויב. המח"ט הודיע דאת מיד לצביקה, שהיה עתיד להתקל בהם בדרכו. ואכן הוא בא במגע עמם. הכוח שלהם באזור ציר הנפט לא יכול להשתמש מעמד והמח"ט הורה לעודד לסגת לאזור ציר ג'וחאדר. בחל ג'וחאדר יצר עודד מיגננה. אך הביר מן הגבול ועד חחל היה פחות מ-2325 מיטר טנקים לשרוץ לעמד מוצב 115 ובאותה שלב היתה העוצמה שחקמה את דרום גיזרת החטיבה - 250 טנקים. לבוחרמיבו בקו היו כ-15 טנקים בלבד.

כשנודע כי כוחות אויב מגיעים לאל על, נשלחה מחלקה מאזור מל טקי לכיוון המחלקה יצרה מגע עם הכוח הסורי ודיווחה ברשת כי איננה מצליחה להחזיק מעמד מול האויב התוקף מכל עבר. אזור הרשאיה נסרק למעשה ונכבש הכוח הסורי שישה טנקים של הכוח באזור ג'וואדר.

המח"ק מצא עצמו מוקף מכל עבר. לאחר התייעצות, הוחלט לחזור לנחל, ולנסות לצאת בדרך ציר הנפש. כוח הביקה שיצא בשני טנקים, יצר מגע עם האויב ובאחד משני הטנקים נחקלקל הציוד. לאחר מכן, כיוחל קרבות ומצא עצמו לבדו בשטח, נלחם באזור המשרפה במקביל המאיל להגיע לשם מוח מחשבת המילואים של רן החכות המחרף אל הביקה. אך כיוון שמשרפה בחיקה כזה דרשה מאמץ בעל דרגה גבוהה יותר ביקש הביקה כי יישלח לקדקד רביע" המיון לגיחול הקרבות. המח"ט, שהיה בחמ"ל העורפי בנמה, יצא עם עוד טנקים לציר הנפש, ויחד עם כוח הביקה לאחר אז בשטח 12 טנקים שלנו. כוח זה שהל ללחוץ על האויב שרץ בציר הנפש.

בתוך כך, גיסה נגמ"ש המח"ק להיחלץ מביתורו לצאת בדרך השליים לחזרה קונישרה, ולדרה במעלה בנלה, בהמשכם לאזור מזרקה קונישרה, נחקלו בטנקי אויב. שם המליטו לאכוח עד אור הבוקר.

ביום א' ה-7 באוקטובר, בשעה 0545 דיווח עודד למח"ט כי מצבו חמור ולא יוכל עוד להחזיק מעמד בחל ג'וואדר. המח"ט הודיע לו לנוע לכיוון המח"ק, עם עוד כוחות שנותרו בגיזרה ויצטרפו אליו. אך עודד, תחת לרדת דרומה, דרך ציר שנפרץ לטני המלחמה ולהגיע אל המח"ט לאזור מזרקה קונישרה, עלה באוכנה בצאתו את חל ג'וואדר. הכוח הסורי, שמנה לפחות 80 טנקים חמה מיד את ציר הנפש וחסם את דרכו. כך לא יכול כוח עודד להגיע אל המח"ט, ואמג"ד הודיע כי הוא עולה לחל פארס.

כוח סורי מרקדרך כוחותינו בחל טקי ונע לעבר רמת מגשימים וכיוונו משרפה. טנקי האויב קרבו וחלבו לכיוון נגמ"ש המח"ק. בדקות האחרונות ירד הנגמ"ש לעבר עמק הבמיחה ואחר הטנקים הסוריים כבר נראה מאחוריו. המשק אגף דרך העמק עלה דרך מחנה ירדן ונחזר לנמה. ב-0830 המליט המח"ט לחזור ולהיכנס בטנק לציר הנפש שבו המשיכו קרבות מרים ולקח עמו קצין האג"ם, שהיה טנקיסט. שני קציני המטה אחרים, קצין המודיעין וקצין העמר יצאו בנגמ"ש ונחלו מרבדים טנקים שקרבו בנמה. מארגנים אותם במסגרות חדשות ומקדמים אותם בחזרה אל הקרבות בדרך המח"ט וציר הנפש. הדבר היה בשעות לפני המאריב של יום א' ה-7 באוקטובר.

בהפיכות 1200 שוב המלו הסוריים לוחצים מכיוון דרך המח"ט לעבר נמה ונכיתה הודרמה לאכוח את המקום.

המח"ם המליץ לחזור בדרך הנסס לעצור את הכוח העולה על נפה. היה שם כוח בן כ-12 שקיים (לפי המשוקר). הוא ניסל קרב עם הכוח הסורי ונשאר בקשר עד השעה 1430 בערוב. צביקה, שהמשיך במלחמתו הנשרצת בציר הנסס, נתבקש לברר מדוע אין משרבה מן המח"ם ומן המח"ם, שנשלח אף הוא ללחום באותו אזור. צביקה נסע בציר הנסס, וריווח לאחר רבע שעה כי המח"ם והמח"ם נהרגו. [illegible]

בגמ"ש המח"ק ובו קציני המטה שנזהרו ירד מנמה לביוון עליקה ושם חלו המקרים לארגן את הכוחות, שנתקבצו במקום עם כרזות מילואים שהפצו בינהיים, ועודדו את רוח חלוחמים. בעודם עוסקים בהתארגנות ובציוצ קו בליטה חדש, נודע להם כי סגן ימיר מנחל מין "מלחמה פרטית" נגד הסורים בנפת הנטושה - חשנ של צביקה, המסתובב "כמו משוגע" ו"יורה לכל הכיוונים". אחר הצהרים (ביום א' ה-7 באוקטובר) הגיע צביקה אל המח"ק בעליקה ארוך מכוויות, עייף ורצוץ מיים את מלחמתו ונשלח אחורנית. ביום ב' ה-8 באוקטובר נמשכה התארגנות הכוחות שנזהרו לחטיבה. שנקים מגוים שרקמו, חודלקו ואומשו. נוצר קשר עם כוח עורד שנמצר בגזר בחל מארם עם 12 שנקים, והמג"ר ריווח כי הוא מחזיק מעמד. ניתנו לו הוראות כיצר יחלץ מכיתורו ויצטרף אל ריכוז הכוחות המעיבמיים. תיאום המילון בין הכוחות השונים לא עלה יפה ובבוקר יום ג' ה-9 באוקטובר הגיע עורד בשקצין המיבצעים שלו הרוג, ועמו כמה מצועים ושני שנקים מגוים. הוא ואנשיו חברו אל המחטיבה. [illegible]

בלילה שבין ה-9 לה-10 באוקטובר הודיע המיקוד למחטיבה כי המג"ר יוסי יצא בדרכו אליה. באותה עת עמדו לרשות המחטיבה 25 שנקים כשירים לפעולה ומצוותים.

בבוקר יום ד' ה-10 באוקטובר נצווה המחטיבה לשבר את כוח השנקים שלה לפייע למחטיבת יאנוש בבליטת המריצה הסורית באזור 107. יוסי יצא עם כעשרים שנקים, אחר אל כוחות המחטיבת יאנוש, המתנף בהבקעה ובלם את ההתקפה הסורית. כוח יוסי נשאר [illegible] במסגרת המחטיבת יאנוש ולמחרת, יום ה' ה-11 בחודש הנמרץ אליו מנה המחטיבה בן-שוחם ז"ל, והמחטיבה המשיכה במלחמה במסגרת החדשה.

כוח יוסי היה הראשון שפרץ את אקו הסבול והבקיע אל תוך שטח סורית. הנצח הסורי כבר נשבר, לאחר שנבלם והנדף מרחק הגולן, אך מריצת הגיזרה שעבר לקו המגול היתה מבצע נועז ומסובך. יוסי ויאיר, שני מפקדי הגדודים המחטיבת בן-שוחם ז"ל, נמהרו לבצע את המריצה הראשונה. יוסי ירוץ המסון ל-105 ויאיר יחמה על ההבקעה מן הקו ואחר כך, יצטרף אחריה. את המריצה הנוספת מדרום ל-104 ביצע גדודו של מגיבורי המחטיבת יאנוש. בלילה שבין ה-13 ל-14 באוקטובר, בשעה 0105 נפרץ המבצל הסורי המסון ל-105.

ـוחו של יוסי, עם לוחמים מתמיבה שהתנשאה בקרבות הבליטה המרים של קו דרום רמת הגולן.
היה המבקיע הראשון אל שטח האויב. אותו לילה הגיע כוחו של אביגדור אל מזרעת בית ג"אן
ומנוח יוסי. שאריו נע כוח יאיר, הגיע עד מחנה חלם, במבואות תל שמס. שם נתקלו בהתנגדות
עזה של נשק נ"ט, בעיקר טילים המופעלים בידי מי"ר. יוסי גועץ במח"ט יאנוש והודלט כי
יוכה לעבור דרך הלג"ה, הנחשבת כשטח בלתי עביר, ויחד אל תל שמס מן האגף. ואכן, הגיע
כוח יוסי אל מאחורי התל, אך בעלותו לכבוש אותו נתקל המערך המי"ר מפעיל טילי נ"ט. שהחה
מאחור במשחים על הכוח הכובש. יוסי נפצע ויאיר קיבל את המיקוד על הכוח, והוא שנשאר על תל
שמס הכבוש, שם השמיד עשרות מבקים סוריים יום אחר יום.
חטיבת יאנוש המשיכה דרומה וייצבה את הקו באזור נג"ם. כוחות חטיבת בן-שוחה ז"ל מרשן מטבריה
חטיבת יאנוש, כיוון שהודלט כי חטיבתם מתארגנת מחדש. לאחר שחזרה והשיבה ונתקבצה להתארגנות.
נתברר לה כי שעור הנפגעים מתוך כלל לוחמיה היה נמוך יחסית, וזאת לאחר שעמדה בעורף המערכה
בקו דרום רמת הגולן, לחמה בקרבות בליטה אחזריים מול אויב בעל עדיפות כמותית עצומה
וציוד רב ומשובלל. אך המיקוד בכל הרמות נתבע קשות. החטיבה החלה מתארגנת במרץ רב. כבר קם
לה דור חדש של מפקדים והיחידות שמגרתן נמצאת משתקמות והולכות.

ס ו ד י

מפקדת	בייסות	שרירון
ע נ ף	הסטוריה	ר ב ט"ש
07 -	218 -	סל.
149 - דפ	(4) 2 - הד	3 -
תשל"ד	כסלו	כב
1973	דצמבר	17

54658

מפקד אוגדה 36

הנדון: סיפור חטיבת בן-שוחם ז"ל

1. מצ"ב סיפור חטיבת בן-שוחם ז"ל המיועד לפירסום ב"דפי פלדה" מס' 6. בגירסה המצורפת שולבו הערותיהם של יאנוש ועמוס כץ.

2. אבקשך לעבור על החומר ולהעיר את הערותיך.

3. בגלל דחיפות הענין אודה לך באם הערותיך או אישורך יועברו אלי טלפונית לפי המען: תת"ש הסטוריה, מפג"ש סל. 218 - 07 או בטלפון אזרחי 055-96921 שלוחה 218.

4. החומר הרצ"ב הועבר במקביל למח"ט 7 ומח"ט 188.

דוד פרידלנדר , סרן
עורך "דפי פלדה"
בשם ראש תורת חש"ג

דפ/אב

ס ו ד י

מלחמתה של חטיבת בן-שוהם ברמת הגולן

(על-פי סיפורו של הקמ"ן החטיבתי)

חטיבת בן-שוהם - חטיבת צנחנים בת שני גדודים סדירים - מוצבת זה שנים אחדות ברמת הגולן. היא שמילאה את משימות הפשיטות המשוריינות וימי הקרבות בגבול הסורי בשנים האחרונות. ביום הכיפורים תשל"ב, שנה בדיוק לפני פרוץ המלחמה, מילאה החטיבה תפקיד מרכזי בפשיטה משוריינת אל קני המחבלים בדרום לבנון. בתקריות אש עם הסורים, שאירעו בחודשים ינואר ופברואר 1973, הנחיתו שרירנאי החטיבה על האויב מהלומות מוחצות. אנשי החטיבה בקיאים איפוא הישב בשטח רמת הגולן, ולא מכבר אף קיימו תרגיל עוצבתי מוצלח.

זמן מה לפני פרוץ המלחמה כבר היתה החטיבה בכוננות במרחב רמת הגולן. בעקבות התראה שניתנה בליל יום הכיפורים, נכנסו בהחוש החטיבה לכוננות גבוהה. החטיבה היתה פרוסה לאורך כל הקו הסגול, בשני גדודים: גדוד יאיר בצפון (שתי פלוגות בקו ופלוגה ערבית באזור ואסט); וגדודו של עודד בגיזרה הדרומית. (שתי פלוגות בקו ופלוגה ערבית באזור חושניה). גם גזרות הגדודים חולקו: הגיזרה הצפונית, בפיקוד סגנו של יאיר כללה את האזור שבין מוצב סחיתא למוצב המרוחק 5 ק"מ מדרום-מזרח למסעדה; המג"ד יאיר היה אחראי לפיתחת קוניטרה, שנראתה כציר עיקרי לפריצת אויב אפשרית. ציר כודנא, שאף הוא הוערך כציר פריצה אפשרי הופקד (ראצ'ר שבין ציר המוצב המלכן בנו הלא מאוים ציר הנפט היה מבוקר האגף עודד.) באחריות שמוליק, סגנו של עודד. הפעלת פלוגות העתודה שהושארו בעורף היתה רק על-פי אישור המח"ט. חבורת הפיקוד הקדמי היתה בנפח. ביום הכיפורים בבוקר, יצא מפה החטיבה לסיור נוסף בשטח, בדק את רמת הכוננות וחדרך את המפקדים.

שלבי הבלימה הראשונים

בסביבות השעה 1345 החלו מגיעים דיווחים מכל התצפיות על הפגזות והפצצות מסוסים בכל הגיזרה. גם נפח עצמה הורעשה. המח"ט פקד על כל הכוחות להיכנס לעמדות תצפית, שהיו מוכנות בשטח מול משרות סוריות ומול צירי הפריצה האפשריים של האויב, וכך להיות מוכנים לפתוח באש. כעבור רבע שעה הורה המח"ט לתפוס את עמדות הירי המוכנות, על-פי התרגולת. בשעה 1421 התחילה להסתמן ההתקפה הסורית הראשונה, בגיזרה הצפונית של הרמה, באזור מוצב סחיתא. המוצב דיווח כי שלושה טנקים עולים עליו מכיוון "התדירה". במקביל, פרץ כוח כורדי בין 12 טנקים ומנקי גישור, עלה מאזור "החובר" והגיע כבר אל "ציר המערכת".

נוכח התפתחויות אלה, הורה המח"ט לפלוגת העתודה הצפונית, שהיתה באזור ואסט, לצאת אל צומת מנצורה. הפלוגה הגיעה לאזור ונשארה בו.

בכל הגיזרה הצפונית הסתמן לחץ של טנקים בודדים, שהכוח הגדול ביניהם הוא בן 12 הטנקים עם חי"ר, שפרץ ועבר את "ציר המערכת", וקרב אל תעלת ההגנה נגד טנקים. המח"ט הורה לפלוגת העתודה שנעצרה בצומת מנצורה, כי תעלה צפונה לבלום כוח זה. הפלוגה עלתה, ובעזרת כוח נוסף הצליחה לבלום את ההתקפה וכך הושמדו למעשה רוב הטנקים שפרצו לצפון הרמה עד אותה שעה.

בשעה 1525, נע כוח בן כעשרים טנקי אויב ובראשם טנקי גישור מאזור תל-כורום לכיוון מוצב אל עדנניה וקרב אל תעלת הנ"ט. בשעה 1538 פרץ כוח סורי בן כארבעים טנק, שבראשם טנקי גישור, מאזור אופנה ממערב ל"ציר המערכת". אחת מפלוגות יאיר נצטוותה לרדת דרומה, נערכה בציר בוקעתא ויצרה שם מגע עם הטנקים שהגיעו לאזור "ציר המערכת".

בתוך כך, נעשו חילופי בדודים בין חטיבת יאנוש וחטיבת בן-שוהם: גדוד יאיר הועבר ב-1500 (אל תחת פיקוד חטיבת יאנוש, ואילו גדוד ברק מחטיבת יאנוש הועבר אל חטיבת בן שוהם. (בפרוץ הקרבות, היתה חטיבת יאנוש מרוכזת ברובה מאחורי חטיבת בן שוהם, בקו השני, והציר המרכזי שלה - אזור צומת נפח ציר הנפט.) וכך, לחמו אז בקו הראשון שני גדודים מחטיבת בן שוהם וגדוד ברק מחטיבת יאנוש.

ובאותה עת, בדרום רמת הגולן, פרץ כוח בן כשלושים טנקים והתקדם בציר כודנא. כוח שמוליק, סגנו של עודד, ניהל עמו אש ובלם אותו. ~~בסביבות 1500 הסתמן~~ לחץ טנקי אויב (הסתמן) באזור ציר הנפט בשני עברי הציר, בין מוצב תל קליע והמוצב שמדרום (לכיוון הנפט) ~~לדרך הרומית השתיים~~ היו אלה טנקים יחידים שניסו לירות לעבר כוחותינו - בטרם יפרצו כוחות השריון הגדולים, על-פי הדוקטרינה הסובייטית. כוחות אלה נבלמו ללא בעיות מיוחדות. בשלב זה היתה כל עוצמת הכוח התוקף בדרום הרמה בת כארבעים טנקים.

בשעות אחר הצהרים ~~התחיל להסתמן לחץ גדול~~ (עבר הלחץ) בדרום רמת הגולן, (והסתמן) בשני מוקדים עיקריים: באזור כודנא ובאזור ציר הנפט. חטיבת יאנוש (הגיע) ~~קיבלה הוראה להתקדם~~ צפונה (וקרבה) ~~להתקדם~~ יותר אל הקו, ובגדוד ברק (שלו) (שהושאר) כעתודה לחטיבת בן-שוהם, נע לעבר ציר הנפט והגיע לאזור חושניה. (הכוח (משרה ושמר) ~~נשלח~~ לאזור תל-א-סקי, לבלום את פריצת האויב לכיוון אל על בדרום הגיזרה.

תנועת שריון גדולה (של האויב) ~~היתה~~ על הציר מכיוון תל ג'ביעה ובמקביל לה, עוד תנועה גדולה על ציר הנפט, לעבר כוח עודד. ב-1730 ניסו שדרות בנות עשרות טנקים לפרוץ באזור שבין (תל קליע (מוצב) למוצב (בסיס כשר קלע עברום יצר הנפט) ~~לדרך הרומית העתיקה~~) עד שלב זה נבלמו תכוחות הפורצים של האויב. כעבור עשר דקות, החל כוח התשיבה שבאזור (תל שעף (מוצב) במרכז הרמה מגלה סימנים ראשונים של התמוטטות: מפקד הכוח, הסמג"ד שמוליק

נפצע, וחלק ניכר מאנשיו נפגעו.

מערך הבלימה נפרץ בדרום הרמה

בסביבות השעה 1800 חילק אלוף הפיקוד את חזית רמת הגולן לשתי גזרות: הגיזרה הצפונית הופקדה באחריות חטיבת יאנוש, שתחת פיקודה בדוד יאיר מחטיבת בן-שוהם; ואילו הגיזרה הדרומית הופקדה באחריות חטיבת בן-שוהם, שקיבלה את בדוד ברק מחטיבה יאנוש, ~~ושוב~~ עמדו לרשותה שני גדודים.

ב-1830 הודיע המג"ד עודד על עוצמה בת כמאה טנקים התוקפת ~~באזור שביר~~ ~~[illegible]~~ ציר הנפט ~~לכיוון [illegible]~~, ומתכוננת לאגוף את ציר ~~[illegible]~~ בערך כעוצמה הזאת תקפה בכיוון מוצב תל-שעף. כדי לשלוט במצב מקרוב, התפצל מטה החטיבה: המח"ט יצא לציר הנפט ועמו קצין הקשר וקצין המודיעין, ופניהם לאזור ג'וחדר. הסמח"ט וקצין האג"מ פקדו מנפח. כשהגיע הפיקוד הקדמי לג'וחאדר, ספג הפגזה קשה, חזר בציר הנפט ~~ו~~צליח לבסוף להתמקם בצומת ציר הנפט עם ציר המים. משם ניהל את הקרבות בגיזרת החטיבה. הדבר היה בשעות הלילה של מוצאי יום הכיפורים.

באזור תל כודנא החמיר המצב, וכוח ~~שהגדוד שחרבר מחטיבת יאנוש~~ מאגוד ברק, נשלח לתגבר את הפלוגה שלא יכלה עוד לעמוד בלחץ ההתקפה.

ובינתיים הגיע אל נפח כוח בן ארבעה טנקים עם נפגעים. התחילו לתקן את הטנקים ולהכשירם להמשך הלחימה . אל נפח הגיע גם צביקה, אחד ממפקדי הפלוגות של החטיבה, שבפרוץ המלחמה עמד לצאת לקורס. כשטמע בביתו על פרוץ הקרבות, בא בירוזמתו לנפח וביקש לו תפקיד. הוחלט לתת לו את הפיקוד על שני טנקים שכבר תוקנו.

תבורת הפיקוד שהיתה בציר המים החלה מקבלת תמונת מצב: שתי פרצות רציניות נסתמנו - האחת באזור ציר הנפט, והאחרת מדרום ~~למוצב הדרך הדרומית~~ לציר. מנפח הודיעו למח"ט כי "כוח צביקה" נכנס לציר הנפט, והמח"ט שלא ידע את גודל הכוח, אמר להשתמש בו כעתודה לתגבור הקו.

כשהגיעה תבורת הפיקוד הקדמי אל ציר המים, נודע כי בצומת ציר הנפט עם ציר הושניה עולים כוחות גדולים של טנקי אויב. החפ"ק הודיע זאת מיד לצביקה, שהיה עתיד להיתקל בהם בדרכו. ואכן, הוא בא במגע אתם. כוח עודד, שלחם בציר הנפט, לא יכול עוד להחזיק מעמד והמח"ט הורה לו לסגת לאזור ג'וחאדר. בתל-ג'וחאדר יצר עודד קו-הגנה שני, אך הדרך מן הגבול ועד התל היתה פתוחה. במוצאי יום הכיפורים, לאחר 2300 היתה העוצמה שתקפה את דרום גיזרת החטיבה - 250 טנקים ~~בלמה~~ לעומת החטיבה בקו הי כ=75 טנק ו בלבד.

הכוח שנשלח לבלום את הפריצה מאזור תל א-סקי לאל-על, יצר מגע עם האויב והודיע כי אינו מצליח לעמוד בפני האויב התוקף מכל עבר.

אזור חושניה נפרץ למעשה וכנגד הכוח הפורץ שם עמדו שישה טנקים של עודד באזור ג'וחאדר.

החפ"ק, עם נגמ"ש וטנק, מצא עצמו מוקף מכל עבר. לאחר התייעצות, הוחלט לחזור לנפת, בציר-הנפש. "כוח צביקה" שיצא מנפת בשני טנקים, יצר מגע עם האויב, באחד משני הטנקים נתקלקל הצידוד, והטנק השני של צביקה לחם לבדו בשפת. במקביל, התחיל להגיע לשם כוח קדומני מחטיבת מילואים וכוח זה הצטרף אל צביקה. הסמת"ט, שהיה בחמ"ל העורפי בנפת, יצא עם עוד טנקים אל ציר הנפש ויחד עם "כוח צביקה" לחמו אז במרכז הרמה 12 טנקים שלנו. כוח זה החל ללחוץ על האויב הפורץ בציר הנפש.

בתוך כך, ניסה נגמ"ש החפ"ק להיחלץ מכיתורו, לצאת בדרך-המפלים מזרעת-קוניטרה ולרדת במעלה גמלא. כשהגיעו לאזור מזרעת קוניטרה, נתקלו בטנקי אויב והחליטו להתמקם באחד הערוצים ולהכות עד אור הבוקר.

<u>פיקוד החטיבה נהרג בקרב</u>

ביום א', ה-7 באוקטובר, בשעה 0545 דיווח המג"ד עודד למח"ט כי מצבו חמור ולא יוכל עוד להחזיק מעמד בחל ג'וחאדר. המח"ט הורה לו לנוע לכיוון החפ"ק, ולהצטרף אליו עם כוחות אחרים שנותרו בגיזרה. כוח סורי שמנה לפי האומדן 80 טנקים חצה את ציר הנפש וחסם את דרכו של עודד לכיוון החפ"ק. המג"ד הודיע כי (עולה) לחל פארס. הכוח הסורי שפרץ דרך כוחותינו בחל א-סקי נע מערבה לעבר רמת-מגשימים. טנקי האויב קרבו והלכו לעבר החפ"ק החטיבתי. בדקות האחרונות ירד נגמ"ש הפיקוד לעבר עמק הבטיחה ואבק הטנקים הסוריים כבר נראה מאחוריו. החפ"ק אגף דרך עמק הבטיחה, עלה דרך מחנה ירדן וחזר לנפת. ביום א' ב-0930 החליט המח"ט לעלות לטנק ולחזור לציר הנפש שבו התנהלו קרבות מרים. הוא לקח עמו את קצין האג"ם החטיבתי, שהיה טנקיסט. שני קציני המטה האחרים, קצין המודיעין וקצין הקשר, יצאו בנגמ"ש אל הצומת במבואות נפת ~~והחלו~~ והחלו מרכזים טנקים, מארגנים אותם במסגרות חדשות ומקדמים אותם בחזרה אל הקרבות בדרך החח"ט וציר הנפש. בסביבות 1200 שוב החלו הסורים לוחצים מכיוון דרך החח"ט ומתקרבים אל נפת.

המח"ט החליט לחזור בציר הנפש ולעצור את הכוח העולה על נפת. הוא ניהל קרב עם הכוח הסורי.

סגן מפקד גדוד ברק (שחזר מתל א-סקי) נכנס גם הוא עם כוח בן כעשרה טנקים לאזור חושניה, להפעיל לחץ במקביל. המח"ט נשמע בקשר עד השעה 1430 בקירוב. צביקה שהמשיך במלחמתו הנמרצת בציר הנפט, נתבקש לברר מדוע אין תשובה מן המח"ט ומן הסמח"ט, שיצא אף הוא ללחום באותו אזור. צביקה נסע בציר הנפט ודיווח לאחר כרבע שעה, כי המח"ט, הסמח"ט וקצין האג"ם נהרגו.

נגמ"ש החפ"ק ובו קציני המטה החטיבתיים שנותרו מאחור יצא מנפת לכיוון עליקה ושם החלו המפקדים לארגן את הכוחות, שנתקבצו במקום עם כוחות המילואים שהגיעו בינתיים ועודדו את רוח הלוחמים.

הכוח של סמג"ד ברק שהספיק להגיע בדרך החח"ם עד חושניה, נתפס כמעט בצבת, הצליח לחזור לנפח ונלחם שם על הגדרות עם שנקי האויב. הטנקים הסוריים הגיעו בינתיים מציר הנפט והחלו ללחוץ עליו.

ובעוד קציני מטה החטיבה שנותרו עוסקים בהתארגנות ובעיצוב קו בלימה חדש, נודע להם כי טנק יחיד מנהל מין "מלחמה פרטית" נגד הסורים בנפח - הטנק של צביקה, המסתובב "כמו משוגע" ו"יורה לכל הכיוונים". אחרי הצהרים (יום א' ה-7 באוקטובר) הגיע צביקה אל החפ"ק בעליקה, חרוך מכוויות, עייף ורצוץ. סיים את מלחמתו ונשלח אחורנית. ביום ב' ה-8 באוקטובר נמשכה התארגנות הכוחות שנותרו לחטיבה. טנקים פגועים שוקמו, תודלקו וחומשו. נוצר קשר עם כוח עודד שנשאר נצור בתל פארס עם 12 טנקים, והמג"ד דיווח כי הוא מחזיק מעמד. ניתנו לו הוראות כיצד יחלץ מכיתורו ויצטרף אל ריכוז הכוחות החטיבתיים. ביום ג' ה-9 באוקטובר הגיע עודד כשקצין המיבצעים שלו הרוג, ועמו כמה פצועים ושני טנקים פגועים. הוא ואנשיו חברו אל החטיבה.

בלילה שבין ה-9 לה-10 באוקטובר הודיע הפיקוד לחטיבה כי המג"ד יוסי יצא בדרכו אליה. באותה עת עמדו לרשות החטיבה 25 טנקים כשירים לפעולה ומצוותים.

בבוקר יום ד' ה-10 באוקטובר נצטוותה החטיבה לשגר את כוח הטנקים שלה בפיקוד יוסי לסייע לחטיבת יאנוש בבלימת הפריצה הסורית באזור מוצב אל עדנניה. יוסי יצא עם 13 טנקים, חבר אל כוחות יאנוש, השתתף בהבקעה ובבלימת ההתקפה הסורית. כוח יוסי נשאר במקומו, במסגרת חטיבת יאנוש, ולמחרת יום ה' ה-11 בחודש, הצטרף אליו מטה חטיבת בן-שוהם כוחות מן החטיבה המשיכו במלחמה במסגרת חטיבת יאנוש והשתתפו בפריצת הקו הסגול וכיבוש תל שמס.

לאחר מכן, פרשו הכוחות מחטיבת בן-שוהם, ממסגרת חטיבת יאנוש, והחלו מתארגנים מחדש כחטיבה עצמאית. כבר קם לחטיבה דור חדש של מפקדים, לאחר שהפיקוד שלה נפגע קשות בימי הלחימה, והיחידות השונות שמסגרתן נשברה, משתקמות והולכות במרץ.

ת ח " ש

ענף לקחי מלחמה

מסמך זה מכיל.....עמודים

עותק מס'...מתוך..עותקים

חטיבה 188 במלחמת יום הכפורים

רקע

חט' 188, יוצרה על בסיס חטיבת גולני (חטיבה יבשתית רגילה) בעקבות הפיקוד הצפוני, המאורגן בשנת 1969 מן הדרום ח' ד' מרגלית הגולן בנוסח וחלה בו מבקרים חטיבה 45 (אותה יעודות ניכים בעצמות ירדן, כיבוי גיבן ועמק דרעון עד הגליל ק ושאר הרדן וסור ר — כשיא מרחק רבנאי מסעדה) ובמוך יכל אשר [illegible] ושאר קימות הגולן שחטיבה [illegible] לדרום הרמה [illegible] אמצ (ר' 39).

תעסוקת החטיבה היתה באחזקת קו רמת הגולן בתקופות שונות גם בגזרת העמקים ובגזרת וגבול לבנון.

במסגרת זאת השתתפה החטיבה בכל התקריות והפעולות ההתקפיות שנערכו בפיקוד — החל מחילופי אש לאורך הגבול ועד פשיטה על המערך הסורי בדרום רמת הגולן ביולי 70 ופשיטות המשורינות לפעולות לבד ולדרום לבנון במסגרת הלחימה נגד המחבלים.

~~תנאי הלחימה בגזרת הפיקוד חייבו הגעה לרמת אשרן וביצוע מעולים בתנאי שטח הרריי ותנאי קרקע קשים שהוכיחו את עצמם בפעולות שהחטיבה ביצעה.~~ כחטיבה מבצעית, לא עסקה חט' 188 באימוני צמ"פ אולם הירבתה באימונים מבצעיים ותרגילים בהתאם לזירה המיועדת. ~~בשנים המעטות שהחטיבה חוקמה רכשה לעצמה הערכה וסיפוק מביצועיה בן באימונים והן בפעולות מבצעיות.~~

בתקופת יולי 1973 ערכה החטיבה תרגיל חטיבתי אופייני לצליחת מכשול מים צר ולחימה בצירים בשטח הרריי. התרגיל היה תרגיל מלא כולל גד' המילואים.

~~סמוך לתחילת התלה להנוצר מתיחות ברמת הגולן, תצ"א וידיעות הראו על תגבור המערך הסורי בקו הקדמי.~~

~~עד תקפה זאת הערכת הסורית במערך דליל, דבר שהשפיע גם על הערכת~~

[1]

עותק מס'...מתוך...עותקים

אך לפי דעתו הצבאי, לא היה בכוח סורי אין המאורגן עליל, דבר
המגביל את יכולת כיבושיו.

בדרך אורך היה מתנגד אות הדרן עם 2-3 פלוגות בעוד 10 קילומטר
כל זה. הפלוגות הן 3 שריונות במוסדה (קוניטרה) (חרשניה) ובזאבדני, שאותן
יש לשמור בחרבנים. בעד מלא הרמה לאיון הדרן בדרך בה כסיל
~~[illegible]~~
מבצעה לרחלמר (20%).

בדיר שם הה בלרבי ומסמרתי אימוץ בריון, אלא אימוץ שולל תשיקי
מבצעה ~~[illegible]~~ בצבא ירדן.
שם בדיר מ"ו מושלמן מדרום 3 חודשים.

בתקופה שקדמה למלחמה נמצא גד' 74 בקו ראילו גד' 53 היה באימונים שהיקפם
היה אימון צורת עד אימון פלוגה.

סמוך לראש השנה ~~עם תגבורת הצבא הסורי~~ את המערך בקו הגבול, תקריית הפלת 43
מטוסים מעל חופי הים התיכון הוחלש על נקיטת מספר אמצעי זהירות בקרב (פיקוד)
(הצפון). במסגרת זאת ~~הוחלש על הכנסת~~ גד' 53, לקו, ~~חלוקת הגזרה ל-2 גזרות משנה.~~
~~הערכת וכרחות חט' 188 הבחה בלחלקי:~~ ~~[illegible]~~
גד' 74, שדיר הן, בפקוד מאל יש נפש (הוא אח"כ) ל מגבר לצות ל מוכר 110
פלוגה ~~[illegible]~~ - במסעדה, במוצבים 104, 105;

פלוגה ~~[illegible]~~ - בחרשניה, מח' בקוניטרה;

פלוגה ~~[illegible]~~ - כג'רחדר, 2 מח' במוצבים 114, 116.

גד' 53, שתיגבר את הקו, ~~פרס את הפלוגות~~ ל אחיאל ל מאגר הרוקד, ~~[illegible]~~ ל מ הקמן

פל' א' - בקוניטרה;

פל' ב' - בצומת רוסס;

פל' ג' - בחרשניה.

~~חלוקת הגזרה החטיבתית היתה גד' 74 אחראי על הגזרה הצפונית עד מוצב 110,~~
גד' 53 אחראי על הגזרה הדרומית ממוצב 110 ודרומה עד הרוקד. מפקדות הגדודים
~~מוקמו במסעדה ובחרשניה~~

פריסה זאת יצרה מצב שבו גד' 53 היו 2 פל' גד' 74 ופלוגה אחת ארגנית,

עותק מס'...מתוך...עותקים

מגד' 74, 2 פל', מגד' 53 - פל' אחת אורגנית, זאת נעשה מתוך מגמה לא לערוך שינויים בפלוגות שהיו בתעסוקה.

בקבוצת פקודות שנערכה לרגל מצב זה, נתן פקודה לפריסה, שצעדים אלו הם במסגרת אמצעי מנע למקרה של בסיון סורי לפתיחה באש, כמנהגם מדי פעם, או (במקרה הקיצוני ביותר) נסיון סורי למחטף בעוצמה חטיבתית להשגת הישג מקומי ולשבירת הקפאון שהשתרר במזרח התיכון.

ההנחיות שנתנו בקבוצת הפקודות היו לכן מותאמות ליום קרב לאורך קו הגבול ואת פלוגת העתודה בכל גדוד (בצפון-בוסס ובדרום-בחושניה) יש להפעיל על פי מרמה גבוהה. יתר הכוחות יועדו לתפיסת עמדות בסוללות הטנקים, שהוכנו לאורך קו הגבול באזור המוצבים. בכל גדוד נערכה חלוקת משנה לגזרות: הגזרה הצפונית מסמג"ד תגה מפקד מהחרמון עד מוצב 105, מלמג"ד על מרחב קוניטרה. בדרום מסמג"ד פיקד על גזרת כודנה, מלמג"ד על גזרת ציר הנפש, רפיד ודרומה.

נערכו סיורים לאנשי הצוות ולמפקדים לרענון דרכי הגישה לעמדות, המטרות ומיקום העמדות.

במקביל לתפיסת הקו על-ידי 2 הגדודים, הועלה גד' 77 שחט' 7 לרמה"ב לתגבור החטיבה והתמקם בנפת כרכת התקפות נגד מרכזי לכל הגזרה.

משך השבוע לפני יום הכפורים נוצל לטיפולים בטנקים ולסיורים. ערב יום כיפור עקב התחמרה שהתלה בתגבור המערך הסורי ובעקבות מידע מודיעיני הועלתה כל חט' 7 לרמת הגולן. במסגרת זאת הועבר שוב גד' 77 לחטיבת האם שלו וכל החטיבה שימשה כחטיבת עתודה לגזרה.

ביום ו', 5 אוק' 73, צורותו לחטיבה קציני תותחים (קת"קים, קש"אים ומס"ח) דבר שהעיד על הגברת הכוננות.

סגל הפיקוד הבכיר של החטיבה היה:

מח"ט - אל"מ בן שהם יצחק

סמח"ט - סא"ל דוד ישראלי

מג"ד 53 - רס"ן עודד ארז

מג"ד 74 - סא"ל יאיר נפשי.

עותק מס'...מתוך...עותקים

~~רגע ששת~~ 6 אוק'

~~בשעה~~ לפנה"צ יצא ~~אמח"ט~~ לסיור בקו, עבר בין הפלוגות המרוכזות ושוחח עם

החיילים. ~~הרגשת~~ הכוננות ~~והמצב~~ השרתה מתיחות, אולם המתשבות ~~מכאן ועד מלחמה~~

~~כללה~~ עדיין היו רחוקות ~~על פי~~ נסיון ~~שבבה~~ לתשיבה, ~~בימי קרב, התחלתם~~ חמיד

בשעות אחה"צ המוקדמות, ~~ובאה~~ על מנת למנוע ~~מה"א~~ הישראלי משך זמן ארוך לפעולה

~~ושאיפתם~~ לסיום התקרית עם רדת החשכה.

בסביבות השעה 1000 נקרא ~~אמח"ט~~ ~~לחפ"ק~~ אלוף הפיקוד, שהתמקם בנפת. האלוף עדכן

את ~~אמח"ט~~, שהוחלט על ביום מילואים ~~ו~~החל משעה 1400 יאוישו ~~חפ"ק~~ נפת ע"י חט'

188.

~~אמח"ט~~ הודיע טלפונית לכל ~~אמג"דים~~ ~~בדשת הטלפונים~~ על הגברת הכוננות ~~אפשרות~~

שאחה"צ יתפתח יום קרב מורחב, ~~ומכאן כך יש להגביר את מצעי הכוננות, על כל~~

היחידות להיות בהאזנה, ~~ו~~צמודים לטנקים, ~~דבר~~ ולהגביר את כוננות הנ"מ. ~~אמג"דים~~

עדכנו את חניוני הטנקים במחרחש, כמובן תוך מגבלות הבטחון, ~~שאפשר להעביר דרך~~

בטלפון. בצהרים, ירד ~~חלוץ~~ ~~חט'~~ בפיקוד ~~מקמ"ן~~ ~~לחפ"ק~~ בנפת, לבדוק ולהכין את ~~חפ"ק~~,

~~על פנמ~~ שאפשר יהיה לאיישו. במקביל נקרא אלוף הפיקוד ~~מסכ"ל~~ בדחיפות. האלוף הורה

~~מ~~מח"ט 188 להיות מפקד הגזרה, ~~עקב המלחמה שהוא היה~~ הקצין המכיר והבקי בגזרה.

בשעה 1320 התיצב ~~אמח"ט~~ ~~בחפ"ק~~ הפיקודי וקיבל את הפיקוד לידיו.

בשעה 1345, החלו להגיע ~~לחמ"ל~~ בנפת קריאות על התפוצצויות והפגזות מרשת

התצפיות, המעוזים ומפקדי יחידות הטנקים. במקביל החלו מחנה נפת ~~להירות מרפגז~~.

מהרגע הראשון הסתמן המצב, שעל כל הקו יורדת הפגזה ~~ארטילרית~~ מלווה בהתקפות

מטוסים, שחודרים בגובה נמוך משליכים את פצצותיהם ~~תוך~~ בדיוק לא רב ומתחמקים.

בשעה 1350 ~~נתן~~ ~~אמח"ט~~ ~~פקודה~~ ~~לשני~~ ~~אמג"דים~~ להכניס את הטנקים לעמדות התצפית

ואת הפלוגות העורפיות לקדם בהתאם לתוכנית, ~~תוך~~ המגמה לאייש את כל סוללות הטנקים.

~~את~~ הכלים ~~הנמצאים ונכנסו~~ ~~לחניונים תנועה~~. ההפגזות הסוריות היו מכוונות

לקו המוצבים, לחניוני הטנקים ולמחנות העורפיים, וההפגזה הראשונה גרמה למותו

של מש"ק מודיעין ~~עגד~~' 53, שעסק בקיפול ~~לחמ"ל~~ ~~בחדשניה~~, ~~אוך~~ 3 דקות דיווחו כל

מפקדי הכוחות על תחילת תנועה לעמדות. תנועת הכוחות לעמדות התנהלה במהירות

עותק מס'...מתוך...עותקים

אולם לוותה בהפגזות כבדות, ~~גם~~ מחלקות הטנקים שהיו בחניונים באזור המוצבים הגיעו תוך 5 דקות לעמדות, קיבלו פקודת אש והחלו לנהל אש. קו העמדות אויש תוך זמן קצר החל ממוצב 116 בדרום, דרך צומת רפיד, ציר ~~כודנא~~ כודנה-תל אל-מחפי, העמדות מול ג'ובתא אל חשב ועד אזור סחיתא בצפון.

פלוגת העתודה הדרומית תגברה את העמדות בציר הנפש ואת אזור כודנה ואילו פלוגת העתודה הצפונית קודמת בשלב זה עד צומת מנסורה בלבד.

בשעה 1421 החלה להסתמן חדירה סורית ראשונה באזור המוצב בסחיתא.

כח ראשון היה של 3 טנקים סוריים, ומיד אחריהם החלו לנוע 12 טנקים בכיוון מדרום לסחיתא, מלווים בטנקים גישור. מג"ד 74 דיווח גם על מאמץ סורי קל באזור אל אחמדיה, אולם מסר שהוא מתגבר על כך.

בגזרה הדרומית, דיווח מסמג"ד 53 שבאזור כודנה נערך נסיון פריצה ~~בציר כודנא~~ של כ-30 טנקים, אולם עמדות כוחותינו הנוחות והשולטות הקנו יתרון ~~נגד~~ לכוחותינו. באזור ציר הנפש יצרו כוחותינו מגע עם טנקים, שניסו לחדור ולעבור את ציר המערכת אולם עדיין לא הצליחו.

המאמץ הסורי מדרום לסחיתא הסתמן בשלב זה כמאמץ המסוכן ביותר, ולכן החליט ממח"ט לקדם את פל' ב', בפיקוד רס"נ אבנר לנדאו, לאזור. ~~לאזור~~ הפלוגה נכנסה דרך הכפר ברקעתא יצרה מגע והשמידה את מרבית הטנקים, ובלמה את נסיון הפריצה הסורי.

במקביל דיווח סמג"ד 53, ~~רס"נ~~ שמואל אסקרוב, שפיקד על גזרת ציר כודנה, ~~עם כח של 7 טנקים~~ על המשך זרימת כלים בציר למרות שהשמיד כ-30 כלים. תנועת האויב ~~אינה בחלשה~~ ~~ממסמג"ד~~ ביקש תגבורת טנקים לסיוע לבלימה. בשעה 1500 החל להסתמן ~~גם~~ לחץ על אכח שנמצא במגע בציר הנפש. הסורים שבאו מצוידים ~~גם~~ בטנקי גישור (על אמנת לגשר על תעלת ~~הנ"ש~~ ~~הפכה~~ ~~אמצעים~~ אלו למטרה ראשונה לכוחותינו אולם עוצמתה הרבה לא איפשרה בלימה מוחלטת.

מג"ד 74, סא"ל יאיר נפשי ~~שנמצא~~ בחפ"ק באזור הבוסר (תל אל-מחפי) דיווח על מאמץ סורי שמתפתח מול מוצב 109. כעבור חצי שעה דיווח מג"ד על מאמץ של כ-40 טנקים שמתפתח מכיוון הכפר אופנה צפונית למוצב 107. כוחות מחטיבה 7, שנמצאו

עותק מס'...מתוך...עותקים

~~בעתודה, מרכבים לבלימה צפונית לקונישרה - גד' 77 וגד' 71~~

כפיפות לצד עד שעה 1540 2 מאמצי פריצה בצפון: אחד באזור קונשרה צפונית לאל אחמדיה ובאיזור מוצב 109 ואחד באזור מול בוקעתה. ~~בגזרה הדרומית~~ 2 מאמצים: מאמץ רציני עם לחץ מתמיד באזור כודנה ומאמץ שעדיין ~~בלי הצלחת התקדמות לסורים~~ באזור ציר הנפט.

בשעה זאת (1540) עקב הפריסה הרחבה של המאמצים ~~המסורים~~ ולחץ המתמיד והשופך, הוחלט בפיקוד על חלוקת גזרות חדשה: חט' 7 ~~תקבל~~ את הגזרה הצפונית החל מדרומית לכפר ~~ארפו~~, אזור מוצב 109, ועד לצפון גזרת רמת הגולן כאשר גד' 74 ח"פ החטיבה ולרשותה עומדים עוד גדודים הארגנ"ים 77 ו-75, חט' 188 קיבלה את האחריות על הגזרה הדרומית החל מוצב 109 ועד דרום רמת הגולן לרשותה עמדו גד' 53 שכולו היה פרוס בקו, עמד ~~מול~~ שני מאמצי חדירה וסבל כבר מנפגעים, ~~בסיוע קיבלה את~~ גד' 82 ששימש עד אז כעתודה באזור סינדיאנה.

המאמץ הסורי באזור כודנה שתחילה נע על ציר הכביש וסבל מאבדות גדולות, חחל לבצע תמרון דרך האגף הדרומי. כח של כ-30 טנקים החל לעלות מדרום למוצב באזור מוצב האו"מ להגיע לכוחותינו באגף. המספר המועט של כוחותינו לא היה ~~משמעותי לבעל~~ יכולת בלימה 2 טנקים בפיקוד ע"מ סגן אורי עקיבא שנשלחו ~~לבלמו~~ נפגעו ע"מ"פ נהרג. כוחות ~~סורים~~ עקפו את המוצב, הגיעו לסוות מגע של עשרות ~~טנקים~~ עם 3 הטנקים שנותרו בעמדות: סמג"ד, ~~רס"ן~~ שמואל אסקרוב נפצע, וכל המערך התמוטט. כמפקד באזור נשאר סמ"ר דני ברקוביץ שנותר בודד ~~באזור~~ ונלחם על נפשו. למעשה, ~~בזה~~ חדל ציר כודנה להוות מכשול לכח הסורי, שהחל לזרום ~~לכיוון~~ מערבה.

~~בגף~~ באגף הדרומי של הגזרה ~~הלחץ גם הוא גבר הפרחות~~ בציר הנפט עמדו בפני לחץ גובר ~~שטנקים~~ נפגעו: ~~בקביל~~ הסתמן לחץ על מוצב 116 הדרומי, בו נמצאה מח' טנקים. ~~נכנסה לבצע~~ ולא איפשרה את עלית הטנקים הסורים על המוצב, אולם ~~מוצב~~ היתה חסרת אונים לנסיונות פריצה ~~מקומם~~ שנערכו מצפון ומדרום למוצב. סמג"ד רס"ן עודד ארז שהבין את חומרת המצב ואת האפשרות לפריצה בין הכוחות

עותק מס'...מתוך...עותקים

המעטים שפרוסים פנה עמח"ט לשלוחת סיוע שנקים לסיוע ארטילרי ואוירי לשובתו.

היות שאזור כודנה נשאר ללא פיקוד, נשלח גד' 82 למרתב. פלוגה אחת נשלחה למוצב 111, למורדותיו המערביים תוך ניסיון לבלום את הסורים. אולם התדירה הסורית היתה בעוצמתה. שאר גד' 82, בפיקוד עמג"ד סא"ל חיים ברק, נשאר לשלוש לאורך ציר הכביש הראשי, ציר "רשת", על מנת להשמיד כוחות סורים ולמנוע המשך חדירה מערבה.

ב-2000 יצא חפ"ק החטיבה מנפת, והתקדם בציר הנפש תוך המטרה להתחבר עם הכוחות באזור ג'וחדר. במקביל, נשלחה פלוגה בפיקוד אסמג"ד רס"ל דני פסח לסרן דני לוין לתגבור פריצה שאובחנה בדרום, באזור אל-על. בתנועה השמיטה הפלוגה מחלקה שתיבצר את הכוחות שנמצאו בציר הנפש, ושאר הכח המשיך בציר "רשת" דרומה, 4 ק"מ דרומית לג'וחדר לתוך הדרך על מארב סורי ו-4 טנקים נפגעו. יתר הכח המשיך דרומה תוך מגמה להחלץ לאזור תל-סקי ולהתמקם להגנה באזור.

עמח"ט לא הצליח להתחבר עם הכוחות בג'וחדר וכ-3 ק"מ לפני ג'וחדר, על ציר הנפש, נקלע להפגזה חזקה. באותו זמן, החלה להיווצר בעיית תחמושת בקרב הכוחות הלוחמים.

עמח"ט הורה על הכנסת תחמושת בציר הנפש. שיירת התחמושת, שנעה על הציר, נתקלה לפתע בטנק שתנה ליד הציר, וכשהתקרבה, זיהתה שזהו טנק סורי. לאחר פעולות זהוי ואימות, חזרה השיירה במהירות לנפת. בניתוח המצב התבררו העובדות הבאות: מערך כודנה נפרץ, כח סורי חדר והגיע עד לציר הנפש, מערבית לחושניה. מפקד ג'וחדר ודרומה נמצא בלחץ מתמיד ובחוסר תחמושת. המח"ט נקלע למקום בו אינו יכול להתחבר עם הכוחות. גד' 82 נמצא בתוך כוחות סורים לאורך ציר "רשת". כוח שאורגן במתנה נפת מטנקים פגועים החל לנוע דרומה על ציר הנפש בפיקוד מ"פ צביקה אשר הוזעק מהבית בחיותו בחופשת שחרור, כח זה החל ללחוץ בציר הנפש. [redacted]

בפרצות בין פריסת הטנקים, בגזרה הדרומית כשמגמת פניהם אל-על בדרום וציר קק"ל לכיוון צפון. כח מגד' 82 התרכז להגנה באזור תל-סאקי.

באזור ג'וחדר-ציר הנפש, בקב הלחץ הכבד הוחלט לדלג את הכח לאזור ציר הכביש למתנה ג'וחדר, על מנת ששם יבלום כוחות סורים שיכנסו לציר הנפש מערבה.

במקביל החלו הסורים לנוע ולעלות על המוצבים 115 ו-116. הכח ב-115 נזקק

עותק מס'...מתוך...עותקים

לתאורה שלתנה ~~צבורה מצומצמת~~ והצליח לבלום. הכוח ב-116, שנותר עם שני טנקים בלי התמושת, נחלץ גם הוא לאזור ~~תל-סאקי~~ תל סק

בחצות, הערכות כוחות מחטיבה ~~הרחה~~ כח מוקף באזור תל-סקי, 4 טנקים ~~ב~~מחנה ב'יחדה; 2 טנקים במוצב 115, לאחר שמ"פ סגן אבי רונים, נהרג. הכוח בצומת רפיד שעדיין לא עמד בפני מאמץ רציני; כח שבד' 82 באזור ציר "רשת" בתנועה לציר "קשקומבה" לתדלוק ותימרוש. כח צביקה, בסיוע כוחות מחטיבה 179, במגע בציר הנפט לבלימה. מצב זה ~~מראה~~, למעשה, על ~~מערבות~~ דלילה של הכוחות. ~~ו~~עוצמות ~~של~~ האויב, שהסתכמו בדיוויזיית חי"ר ו-2 חט' שריון, ביטלו ~~למעשה~~ כל אפשרות בלימה מעשית לחטיבה. הסורים נכנסו במאמץ של למעלה מ-100 טנקים באזור כודנה, 60 טנקים בציר הנפט, 80 טנקים באזור מוצב 116 ו-60 טנקים מדרום למוצב, כשמגמתם הרשנית נפח, אל-על, ומעלה במלא. ~~עמ"ט שנרכת שהערכות הנוכחית~~ לנוכח ניתוק הכוחות ע"י האויב, החליט לנוע מערבה, על מנת לחזור לאזור נפח ולארגן כוחות להתקפת נגד.

במשך הלילה, המשיכו הכוחות הנצורים לעמוד בלחץ מתמיד; כוח מתל-סקי ~~בשלה~~ למוצב 116 נתקל בכוחות סוריים, שנעו בשטח בחופשיות. נפגע אחד ~~הצוותים נחלץ~~ ~~והמסתתר, אולם מאוחר יותר~~ נפל בשבי. הכח בג'יחדר ספג פגיעות ~~הדלדל~~ כוחות סוריים, שהופיעו בעורף הכוח ברפיד, נפגעו והושמדו. הכוח שניהל קרב בציר הנפט ~~והצטרף אליו~~ כוח ~~מחט~~ 179 נפגע כמעט כולו ונאלץ לסגת לאזור נפח.

כך שעד הבוקר המשיכו הכוחות לעמוד במקומם, תוך נסיונות בלימה, אולם הכוחות הסורים המשיכו לזרום לעומק הרמה.

עם בוקר, בשעה 0545, נוכח מג"ד 53 שכוחותיו הפרוסים עומדים בפני כיתור גמור, בעית הדלק והתמושת החלה גם היא להכביד, ובדיון בינו לעמ"ט, באישור אלוף הפיקוד, הוחלט על ריכוז הכוח שנותר באזור תל פרס, כן קיבל הוראה לפינוי אנשי חי"ר של המוצבים.

רכב מג"ד התרכז באזור תל-פרס, ~~כאשר~~ 7 טנקים ~~נמצאים~~ למורדותיו, ~~ו~~שליטה על האזור, הגנת מבני נחל גשור, שלרגלי התל, שם היה ממוקם תאג"ד רפואי, ו-5 טנקים

עותק מס'...מתוך...עותקים

נמצאים על החל, ~~ושרלים~~ באש ובחצפית על מרחב בדול. כוח חל סקי למעשה חדל מלהתקיים, הטנקים נפגעו והחיילים התרכזו בבונקר שהיה בחל, תוך כוונה ~~להחלצ~~ שיחלצו ע"י כוח שיגיע מאזור רמת מבשימים. סמג"ד 82, שהיה בחל, הצליח ~~להחלצ~~ מערבה ולהצטרף לפח"ם, מרכבי אחי"ר 115, 114 פונו לחל פרס, ואילו מרכב 116 היה מוקף ולא היתה אפשרות ביטחה אליו.

גד' 82 החל לנהל אש עם כוחות סורים באזור חושניה, אולם תוך זמן קצר נפגע עמ"ד, ~~ו~~חלק מהכוח וכוח שנותר בפיקוד סרן צ'סנר, הצטרף לפח' 679, שהחלה בהתקפת הנגד על כיס חושניה. עמח"ט עדיין בדרכו לנפח.

כוחות סורים שזיהו את התרכזות הכוחות בחל פרס ערכו נסיונות התקרבות לחל, אולם ללא הצלחה נבלמו והושמדו. מחל הרמתנה בבירור התקדמות הסורים דרך מרחב כורדנה לאזור חושניה, ודרך ציר הנפש ודרומה לאזור אל-רמת מבשימים ומערבה למעלה במלא.

כל הקריאות לעזרה ולסיוע ארטילרי ואוירי, שהופנו לפיקוד נפ"ן, ~~בעיקר בדרך לזה~~ ~~סבבת הלב~~ לכוחות היה מרוכז. בשעות הבוקר הצטרף לפח"ם פלא' (סנדלר - רמתנה - חושניה) לכוח ישראלי לכוח פח' 179 שחדר לציר הנפש וניהל קרב נואש. בשעה 0900 הגיע עמח"ט עם חבורת

יבוקר לאזור נפח. הרמ"ט, אל"מ יצחק בן-שוהם מקדן ה אל"מ, רס"ר בני קצין, עלו על טנק, נקדו את נפח מדרום ונכנסו לקרב באזור ציר הנפש, כאשר לחלק ~~[illegible]~~ לכוון חושניה סמג"ד 82 לחלק לכיוון חושניר מאזור ציר "פלא" (סנדלר - רמתנה - חושניר) הקמ"ט, רס"ר משה צורי"ל, מקדן הקבר סרן חגן שוורץ, ארבעה טנקים בודדים נצרפים לכח הרמ"ט, שמגיע רק לפני טנק ומכר עם הרמ"ט קרמלה שעל לחלק הרמ"ט פרי, וזומנה ה, שהמסרך הסורי שבר כח הרמ"ט ו הרמ"ט לחלק קהבלחה מציר הנפש לחושניר ורמג"ד 82, כמקבל, בציר "פלא".

ז אולם ביום א', בשעה 1200 בערך, הלו שוב מפגש לרצה.

כח סמג"ד 82 נבנה, והרמג"ד ~~[illegible]~~ נהרג. הכח הזה שנע מולו בציר "פלא" הגיע לרחקים, וכך עקף את הרמ"ט (שהיה בציר הנפש). הסורים רצו לבצע למחנה נפח, שבוא זמרת מבת בדרך לגשר בנות יעקב ובגליל.

ז הרמ"ט, שמלבד עמו עם טנקים בודדים בין כוחות סורים, ושאר בקשר שהסורים על גבעות נפח, מנסים לחוש אותה ולקלל לשם. ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ הרמ"ט נרגש וכך הלכה הבסיסרות להצלת נפח שעמה טנקי מולגאים, שהוקבלו בקבוצות אל נפח. הרמ"ט ~~[illegible]~~ בשנת 1920 מעזר, שנולד לצרים בציר הנפש עם 3 טנקים הרמ"ט וקצין ה אל"מ נבנה בשנה ~~[illegible]~~ נהרג. לאחר הבסיסרות אחרות מגבעות אחרות, אותה תשנו לבנות ~~[illegible]~~ גרינגולד, שנכנס בזקבות. מולק עבקו, מסך ב לחמה נפח ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~

עותק מס'...מתוך...עותקים

בגדת רקב חט' 188 נשארה למעשה ללא פיקוד, כוחותיה באזור נפת ציר הנפט

ופגעו כולם, וכוחות חט' 679 ו-179 נערכו להתקפת נגד. נותר רק כח מגד' 53

בתל פרס כאשר הכרח שנותר בתל סקי ומצבו לא היה ידוע, ~~[illegible]~~

משעות הבוקר של יום א' עמד הכח בתל פרס בהפגזות ארטילריות, התקפות

מטוסים ונסיונות התקדמות ~~הכיבוש סביבים~~, אולם הצליח לעמוד בכל זאת תוך דירות

מתמיד וישיר לפיקוד על התקדמות האויב, ~~כעורן ועוצמה~~ ושימש בכך "העיניים

הקדמיות". בשעה 1500 אותרו 5 מסוקים ~~מסוגים~~ לנחות על התל על מנת לחזור על

מבצע החרמון. הטנקים פתחו מיד באש, פגעו והפילו 2 מסוקים והניסו את היתר.

~~הקשר של הכח~~ נעזר בחילוף ק' הקשר ~~הקפ"ן~~, שנותרו יחידים ממפקדת התטיבה,

עסקו בארגון מערך בלימה באזור ~~עליקה~~ ~~בדרך~~ מכוחות סורים ינסו לנוע מערבה.

עם חשכה, הוחלט שגד' 53 יעזוב את תל פרס וינוע מערבה, ~~ו~~חבור עם כוחותינו.

תוך תיאום נקבע ציר הירידה. ~~ו~~מג"ד הוריד את הכח מהתל, חילק את אנשי ~~ה~~חי"ר,

שהיו במקום, 6-8 חיילים על כל טנק, והחל בתנועה מערבה. ~~שהוא פועל בהתאם למספר~~

~~עקרונות~~ שמירת דממת אלחוט, ~~בשיטה~~ בצירים לא מוגדרים ~~חיות~~ מכל המרחב היה

מלא ~~מכוחות~~ סורים, שהתרכזו במרחב, חושנית מעלה במלא אל על, ~~והגיעו למספר של~~

~~כ-600 מנקים~~. הנסיעה היתה איטית, ולמרות כל הזהירות, עלתה השדרה 3 פעמים על

מארבי טנקים סורים. אולם הצליחה לגבור עליהם ולהמשיך. יש לזכור, שהיה זה עדיין

המשך רצוף מתחילת המלחמה 36 שעות ללא תדלוק חימוש או מנוחה. בהגיע השדרה

למעלה גמלא, עברה במרחק עשרות מטרים מכח סורי ~~שמנה~~ אולם לא איתרה לקראת

סוף הדרך, נתקלה השדרה באש אחד הטנקים נפגע, ~~ו~~מקמב"ז, סגן יוסי ספיר נהרג.

רק עם אור ראשון ביום ב' 8 אוק', הגיעה השדרה לאזור בשר אריק בטיפות הדלק

האחרונות. היו אלה הכוחות ~~הייחידים~~ ששרדו מקרב הבלימה האכזר של התטיבה. כל

הטנקים, ללא יוצא מן הכלל, היו פגועים, תאג"ד ~~שמרקם~~ החל לטפל מיד בנפגעים

שהובאו. לאחר התארגנות קצרה המשיך הכח והגיע למחנה ירדן. היה זה סוף קרב

הבלימה, בו איבדה התטיבה את כל הפיקוד הבכיר, ספגה אבדות כבדות בקרב לוחמיה

ואיבדה כל מסגרת לחימה מאורגנת.

עותק מס'...מתוך...עותקים

עם ההבעה למחנה הירדן, הוחלט שיש להתחיל לבנות את החטיבה מחדש. במאמץ גדול אותרו כ-14 מנקים כשירים שאורגנו כמסגרת לחימה. ביום ב' 9 אוק' הגיע מיתוך סא"ל יוסי בן חנן, מח"ל שהתמנה כמ"מ מח"ט וקיבל את הכוח. בשעה 1000 נע הכוח והצטרף לבלימה במסגרת חטיבה 7 צפונית לקוניסרה. יותר מאוחר אורגנו עוד 10 מנקים שהצטרפו לכוח יוסי, ולמעשה פעל הכוח עד ה-16 לחודש כמסגרת אורגנית בחטיבה 7, ~~אשר~~ ככוח המוביל בהבקעה וכיבוש המובלעת עד לתל שמס, ~~קו ההפצעו~~ של סא"ל יוסי בן חנן בחקיפת החל.

ביום ב' 16 אוק' ~~בתאריך ח-10~~ עם החייצבות הקו בפיקוד צפון, הוחלט על ~~בנות~~ חט' 188, עמח"ט התמנה סא"ל דן ורדי, ובסיס החטיבה נשען על המטה הקיים ומטה גד' 53 בפיקוד מג"ד. הוחלט לבנות 2 גדודים, בני 20 מנקים כל גדוד. ראשון גד' 53 ושני גדוד בפיקוד רס"ן חנני מבר סיור 134, ~~מנפצע בראשית המלחמה וחזר~~.

גד' 53, שהוקם ראשון עד ~~18/10~~ יום ה' 17 אוק' החל לשמש כעתודה פיקודית. בתחילה, במשך ~~ימים~~ ~~ב-20/10~~ 19 אוק' מוקם באזור חושניה, ~~ב-20/10~~ מוקם באזור קוניסרה. ביום זה אף השתתף הגדוד, במסגרת אוג' 146, בקרב נגד כוחות ירדניים שבצעו התקפת נגד מתל אחרה צפונה. ~~ובו~~ התמקם בעמדות באזור הכפר ~~צורבה~~ צורבן על דרך רמאללה וסייע באש לכוחות האוגדה. גד' 53 שהה באזור עד ~~22/10~~ יום ב' 22 אוק'. במקביל נבנה הגדוד השני על בסיס אנשי מילואים ואנשי

[illegible]

[illegible] (בתאריך 23 אוק') [illegible] הל 188 [illegible] (שבירת [illegible]) [illegible] רשמי [illegible] פרק [illegible] במינו [illegible] שיון [illegible] [illegible] בפקוד [illegible] 74. רס"ל יוסף נסים [illegible] [illegible] [illegible]

אולם לא ארך הזמן וחוט השדרה של החטיבה נפגע שוב, ~~בתאריך~~ נקבעה השעה 1600 פגישה בין נציגי החטיבה לנציגי האו"ם לקביעת קו גבול ~~ימין~~ ם מוצב האו"ם באזור.

~~ל~~מח"ט ~~ל~~מג"ד 53 נעו לפגישה ובהיותם כק"מ דרום-מערבית לתל~~אמרעי~~ ע"ה הרכב על

מוקש מ"פ הג'יפים של החטיבה, ~~ר~~עוזי פלין נהרג במקום, ~~ל~~מח"ט ופצע קל ~~ל~~מג"ד 53 וקשר שנמצא בג'יפ נפצעו קשה ופונו. שוב עוררה מערכת הפיקוד של החטיבה.

סא"ל עמוס כ"ץ התמנה ~~ל~~מח"ט והחל בבנית החטיבה, גד' המילואים 6,39 במשך כל המלחמה נלחם במסגרת חט' 4, הועבר לצמיחות מהחטיבה. החטיבה נבנתה כחטיבה סדירה מלאה, בת 3 גדודי שנקים: 53, 74 ו-71.

לאחר התארגנות קצרה של ~~ש~~רוביים חזרה החטיבה לקו. החטיבה שובצה כחטיבה סדירה במסגרת ארג' 36 והשתתפה בכל ~~מ~~לחמת ההתשה ~~ל~~עד הפרדת הכוחות עם הצבא הסורי.

חט' 188 כונתה במלחמה, עוצבת הגבורה, עמדה בהתקפות ביחס של אחד לעשר, נפגעה קשות ושבה לפעילות כחלק מהנצחת זכר ~~הלילה~~.

עותק מס'...מתוך...עותקים

מוקש מ"מ תג'ימים על הטיבה רס"ן עוזי פיין נחרג בסקדם זמח"ם נפצע קל ומג"ד 53 וקשר שנמצא בג'יפ נפצעו קשה ופונו. שוב עוררה מערכת הפיקוד על התשיבה.

סא"ל עמוס כ"ץ התסנה כמח"ם והחל בבנית התשיבה, בד' תמילואים 39 במשך כל המלחמה נלחם במסגרת חש' 4 הועבר לצפיתות מתשיבה, התסיבה נבנתה כתשיבה סדירה מלאה בת 3 גדודי טנקים 53, 74 ו-71.

לאחר התארגנות קצרה של שבועיים יורת תחטיבה לקו. התשיבה שובצה כתשיבה סדירה במסגרת אוג' 36 והשתתפה בכל שלחמת ההתשת ועד הפרדת הכוחות עם הצבא הסורי.

חש' 188 כונתה במלחמה ערצבת הגבורה עמדה בהתקפות ביחס של אחד לעשר נפגע קצות ישבת לפעילות כחלק מהנצחת זכר הלילה.

עותק מס'...מתוך...עותקים

הם התגעה למחנה "ירדן" הוחלט שיש להתחיל לבנות את החטיבה מחדש **במאמץ** גדול איתרו ב-14 שנקים כשירים ואורגנו כמסגרת לחימה ביום ג' 9 אוק' הגיע סא"ל יוסי בן חנן מחו"ל שהתמנה כמ"מ מח"ש וקיבל את הכוח בשעה 1000 נע הכוח ויצטרף לבלימה במסגרת חטיבה 7 צפונית לקונישרה יותר מאותר אורגנו עוד 10 שנקים שהצטרפו לכוח יוסי ולמעשה פעל הכוח עד ה-16 לחודש כמסגרת אורגנית בחטיבה 7 ששימש ככוח המוכיל בהבקעת וכיבוש המובלעת עד לחל-טמס עד להפצעו של סא"ל יוסי בן חנן בתקופת החל.

בתאריך ה-16/10 עם התייצבות חקו בפיקוד צפון הוחלט על בנית חש' 188, כמח"ש החמנה סא"ל דן דרדי ובסיס החטיבה נשען על המשה חקיים ומשה גד' 53 בפיקוד המג"ד הוחלט לבנות 2 גדודים בני 20 שנקים כל גדוד, ראשון גד' 53 ושני גדוד בפיקוד רס"ן חנני מגד' טיור 138 שנפצע בראשית המלחמה וחזרץ

גד' 53 שהוקם ראשון עד ה-18/10 החל לשמש כעתודה מיקודית מתחילה במשך יומיים מוקם באזור חושניה וב-20/10 מוקם באזור קונישרה. ביום זה אף השתתף הגדוד במסגרת שוג' 146 בקרב נגד כוחות ירדניים שבצעו התקפת נגד מחל-חרה צפונה. חגד' החמקם בעמדות באזור הכפר צורמן וסייע כאש לכוחות האוגדה. גד' 53 שחה באזור עד 22/10 במקביל נבנה חגד' חשני על בסיס אנשי מילואים ואנשי צוות סדירים. ב-23/10 נכנסה החטיבה לקו בחחליפה את חטיבה 7. אקם זה בא להראות את כניסתה מחדש ותקומתה של החטיבה למרות האבדות חכבדות שספגה בשלבי חבלימה.

החטיבה התפרסה בשולש חחילים חל-מרעי - חל-עדוס - וחל פשמה כשמפקדת החטיבה חתמקמה בכפר מעץ. עיקר חתעסוקה היתה למעשה קביעת עובדת של הקו החדש ואחזקתו עם כניסת חמסקת קאש חלה רגיעה וחזמן הוקדש לשיקום הכלים ולאיתור חיילי החטיבה שהתפזרו בכל היתידות מניחמו בקרבות הגולן.

אולם לא ארך הזמן ורוש השדרה של החטיבה נפגע שוב בתאריך 24/10 נקבעה לשעה 1600 פגישה בין נציגי הטיבה לנציגי האו"ם לקביעת קו הגבול ומיקום מוצב האו"ם באזור.

המח"ש ומג"ד 53 נעו לפגישה ובהיותם בק"מ דרום-מערבית לחל-מרעי עלה הרכב על

עותק מס'...מתוך...עותקים

בנות יעקב. חש' 168 נשארה למעשה ללא פיקוד כוחותיה באזור נפת-ציר חנפש נפגעו כולם וכוחות מחש' 679 ו-179 נערכו להתקפת נגד נותר רק כוח סגד' 53 בתל-פרס כאשר הכוח נגותר בתל-סקי מצבו לא היה ידוע מחומר קשר איתו.

משעות הבוקר של יום א' עמד הכוח בתל פרס בהפגזות ארטילריות התקפות מסוסים ונסיונות התקדמות הכיבוש סוריים, אולם הצליח לעמוד בכל זאת תוך דיווח מתמיד ויטיר לפיקוד על התקדמות האויב כיוון ועוצמה ושימש בכך "העיניים הקדמיות" בשעה 1500 אותרו 5 מטוקים המנסים לנחות על התל על מנת לחזור על מבצע החרמון השנקים פתחו מיד באש פגעו והפילו 2 מסוקים והניסו את היתר חקשר של הכוח נעזר בתיווך ק' הקשר והקמ"ן שנותרו יחידים ממפקדת החטיבה ועסקו בארגון מערך בלימה באזור "עליקה" במידה וכוחות סוריים ינסו לנוע מערבה.

עם חשכה הוחלט שגד' 53 יעזוב את תל-פרס וינוע מערבה ויתחבר עם כוחותינו. תוך תיאום נקבע ציר הירידה. המג"ד תוריד את הכוח מתחל חילק את אנשי הח"ר שהיו במקום 6-8 חיילים על כל טנק ורתל בחנועת מערבה כשהוא פועל בהתאם למספר עקרונות, שמירת דממת אלחוט, נסיעה כצירים לא מוגדרים, היות וכל המרחב היה מלא בכוחות סוריים שהתרכזו במרחב חושניה-מעלה גמלא-אל על והגיעו למספר של כ-600 טנקים; הנסיעה היתה איטית ולמרות כל הזהירות עלתה השדרה 3 פעמים על מארבי טנקים סוריים אולם הצליחה לגבור עליהם ולהמשיך, יש לזכור שהיה זה עדיין המשך רצוף מתחילת המלחמה 36 שעות ללא תדלוק חימוש או מנוחה בהגיע השדרה למעלה גמלא עברה במרחק עשרות מטרים מכוח סורי שחנה אולם לא איתרה לקראת סוף הדרך נתקלה השדרה באש אחד הטנקים נפגע והקמב"ץ סרן יוסי ספר נהרג, רק עם אור ראשון ביום ב' 8 אוק' הגיעה השדרה לאזור גשר אריק בסיפות תדלק האחרונות היו אלו הכוחות היחידים ושרדו מקרב הבלימה האכזר של החטיבה כל הטנקים ללא יוצא מן הכלל היו פגועים, תאג"ד שמוקם התל לטפל מיד בנפגעים א שהובאו לאחר התארגנות קצרה המשיך הכוח והגיע למחנה ירדן. היה זה סוף קרב הבלימה בו איבדה החטיבה את כל הפיקוד הבכיר יפגה אבדות כבדות בקרב לוחמיה ואיבדה כל מסגרת לחימה מאורגנת.

עותק מס'...מתוך...עותקים

נמצאים כל התל ושולכים באש ובתצפית על מרחב בדול. כוח חל מקי למעשה חדל מלהתקיים השנקים נרגע ותחילים התרכזו בבונקר שהיה בחל תוך כונגה לחלצם ע"י כוח שלביע מאזור רמת מגשימים כמג'ד 82 שריה בחל הבליה להחלץ מערבה ולהצטרף למח"ט, מרכבי החי"ר 115, 114 מינו נחל פרס ושילו מוצב 116 היה מוקף ולא היתה אפשרות גישה אליו.

גד' 82 חמל לכחל אש עם כוחות סורים באזור חושניה אולם תוך זמן קצר נפגע המג"ד וחלק מהכוח ומות ענותר בפיקוד מרן צ'סנר הצטרף לחט' 679 שהחלה בהתקפת הנגד על כיס חושניה. המח"ט עדיין בדרכו לנכח.

כוחות סורים עדיתר על התרכזות חכוחות בחל-פרס ערכו נסיונות התקרבות לחל אולם ללא הצלחה גבלטר והר מדו. מחתל הומחנה בבירור התקדמות הסורים דרך מרחב כונגא לאזור חושניה ודרך ציר הנפש ודרומה לאזור אל-על-רמת מגשימים ומערבה לבעלה במלא.

כל הקריאות לעזרה ולטיוע ארטלרי ואוירי שהופנו לפיקוד נענו בחומר כות לזה ובירוע ח"א לכוחות היה רועש, בשעות הבוקר הצטרף הסמח"ט אל"ל דוד ישראלי לכוח מגש' 179 שחדר לציר הנפש וניחל קרב נואש, בשעה 0900 הגיע המח"ט עם חבורת הפיקוד לאזור בפה.

המח"ט וקצין האג"מ עלו על שנק עפו את נפה מדרום ונתנטר לערב באזור ציר הנפש הוך מגמה ללחוץ לכיוון חושניה, המג"ד 82 לחץ לכיוון חושניה מאזור ציר "ולא", חקמ"ן רק' קשר ברגנו שנקים בודדים וצרפו לכוח המח"ט שהגיע עד ל-10 שנקים. בתחילה לחץ המח"ט נטא פרי ידומה היה שהמערך הסורי נשבר כוח המח"ט לחץ מציר הנפש ל חושניה המג"ד 82 בציר "ולא" והסמח"ט 188 גם באזור ציר הנפש אאאא

עותק מס'...מתוך...עותקים

לתאורה שנתנה בצורה מצומצמת והצליח לבלום הכות ב-116 שנותר עם שני שנקים בלי התמושש נדלק גם הוא לאזור תל-סאקי.

בהצות ערכות כיתות החשיבה היתה כח מוקף באזור תל-סקי 4 שנקים ממחנה ג'ותדר, 2 שנקים המוצב 115 לאחר שהמלא טרן אבי רונים נהרג הכות בצורה רפיד. עדיין לא עמד בפני מאמץ רציני, כח מגד' 82 באזור ציר "ר"אל" בתנועה לציר קטקומבה לתדלוק ותימרוץ. כח צביקה בסיוע מוחות מחשיבה 179 במבע בציר הנפש לבלימה. מצב זה הראה למעשה על הערכות דלילה של הכוחות. העוצמות של האויב שהתכמו בדיוויזיה חי"ר ו-2 חש' טריגן ביטלו למעשה כל אפשרות בלימה מעשית לחשיבה. הטוריים נכנסו במאמץ של למעלה מ-100 שנקים באזור כודנא 60 שנקים בציר הנפש 80 שנקים באזור מוצב 116 ו-60 שנקים מדרום למוצב כשמגמתם חרשנית נפח, אל-על, ומעלה גמלא. המח"ט שנרגע שהערכות הנוכחית ולנוכח ניתוק הכוחות ע"י האויב החליט לוותר בערבה על מנת לחזור לאזור נפח ולארגן כוחות להתקפת נגד.

במשך הלילה הצליחו הכוחות הנצורים לעמוד בלחץ מתמיד, כוח מתל-סקי נשלח למוצב 116 נתקל בכוחות טוריים שנעו בשטח בזיפזיות נמבע אחר הצוותים נחלץ ונסתתר אולם מאוחר יותר נפל בשבי. חכח בג'ותדר טבג פגיעות והדלדל כוחות טוריים שהופיעו בעורף הכוח ברפיד נמבעו והושמדו, הכות שניתל קרב בציר הנפש והצטרף אליו כוח אחש' 179 נמבע כמעט כולו ונאלץ לסגת לאזור נפח.

כך שעד הבוקר המשיכו הכוחות לעמוד בסקומם תוך נסיונות בלימה אולם הכוחות הטוריים הפליגו לזרום לעומק הרמה.

עם בוקר בשעה 0545 נוכח מג"ד 53 שכוחותיו הפרוסים עומדים בפני כיתור גמור בעית תדלק והתחמושת התלה גם היא להכביד ובדיוק בינו למח"ט באישור אלוף הפיקוד קואלס על ריכוז הכות הנותר באזור תל פרס כמו כן קיבל הוראה לפרנדי אנשי החי"ר של המוצבים.

המג"ד התרכז באזור תל-פרס כאשר 7 שנקים נמצאים לאורוותיו תוך שלישה על האזור והבנת מבני נחל בשור כלרגלו מחל שם היה ממוקם חיג"ד רפואי ו-5 שנקים

עותק מס'...מתוך...עותקים

המעשים שפרובים פנה למח"ט לשליחת סיוע מנקים וזיוע ארטלרי ואוירי לשובתו.

הייתה ואזור בודנא נ'אר ללא פיקוד נשלח גד' 82 למרחב, פלוגה אחת נשלחה

למוצב 111 לפורדותיו המערביים תוך נסיון לכבוש את הסורים ארלם החדירה הסורית

היתה בעוצמתה, שאר גד' 82 בפיקוד המג"ד סא"ל חיים ברק נשאר לשלוש לאורך ציר

הכביש הראשי ציר "ר.ת" על מנת להשמיד כוחות סורים ולמנוע המשך חדירת מערבה.

ב-2000 יצא חפ"ק התטיבה מגפה והתקדם בציר הנפש תוך מטרה להתחבר עם הכוחות

באזור ג'וחדר במקביל נשלחה פלוגה בפיקוד המג"ד רס"ן דני פסח וטרן דני לוירון

לתגבור עריצת שאובחנה בדרום באזור אל-על כתגובה השמיטה הפלוגה מחלקה שתיגברה

את הכוחות שנמצאו בציר הנפש ואחר הכוח המשיך בציר "ר.ת" דרומה 4 ק"מ דרומית

לג'וחדר עלה הכוח על מארב סורי ו-4 מנקים נפגעו יחד הכוח המשיך דרומה תוך

מגמה להחלץ לאזור תל-קי ולהתפקח להגנה באזור .

המח"ט לא הצליח להתחבר עם הכוחות בג'וחדר וכ-3 ק"מ לפני ג'וחדר על ציר הנפש

נקלע להפגזה חזקה, באחר זמן החלה להידרדר בעיית התמרות בקרב הכוחות הלוחמים

רמח"ט הורה על הכנסת המפרשת בציר הנפש. שיירת התמרשת שנעה על הציר נתקלה

לפתע בטנק שחנה ליד הציר וכשהתקרבה זיהתה שזהו טנק סורי לאחר פעולות זהוי

ואיסוף הזרה השיירה במחירות לנפש. בסיתוה המצב התברר העובדות הבאות : מערך

כודנא נפרץ כוח סורי חדר והגיע עד לציר הנפש מערבית לחרשנית מערך ג'וחדר

ודרומה נמצא בלחץ מתמיד ובחדסר תמרשת המח"ט נקלע למקום בו אינו יכול להתחבר

עם הכוחות גד' 82 נמצא בתוך כוחות סורים לאורך ציר "ר.ת" כוח שאורגן במחנה

נפח מטנקים מבוצעים חחל לנוע דרומה על ציר הנפש בפיקוד מ"פ צביקה אשר הוזעק

מהבית בחיותו בחופשה שחרור כוח זה החל ללחוץ בציר הנפש, כוחות סורים חדרו

בפרצות בין שריסת הטנקים בגזרה הדרומית כשמגמת פניהם אל-על בדרום וציר קק"ל

לכיוון צפון. כח מגד' 82 התרכז להגנה באזור תל-סאקי.

באזור ג'וחדר ציר הנפש עקב חלוץ הכבד הוחלט לדלג את הכח לאזור ציר הכביש

למחנה ג'וחדר על מנת משש יבלום כוחות סורים שיכנסו לציר הנפש מערבה.

במקביל החלו הסורים לנוע ולעלות על המוצבים 115 ו-116 הכוח ב-115 נדקק

עותק מס'...מתוך...עותקים

בעתודה מוכנסים לבליטה צפונית לקונטיסרה- גד' 77 וגד' 71

כסיכום למצב עד שעה 1540 2 מאמצי פריצה בצפון אחד באזור קונטרה צפונית לאל-אחמדיה ובאיזור מוצב 109 ואחד באזור מול בוקעתה.

בגזרה הדרומית 2 מאמצים מאמץ רציני עם לחץ מתמיד באזור כודנא ומאמץ שעדיין בלי הצלחת התקדמות לסורים באזור ציר הנפט.

בשעה זאת 1540 עקב חסריסה הרחבה של המאמצים הסורים הלחץ המתמיד והשופך הוחלט בפיקוד על חלוקת גזרות חדשה חט' 7 תקבל את הגזרה הצפונית תחל מדרומית לכפר צורמן אזור מוצב 107 ועד לצפון גזרת רמת הגולן כאשר גד' 74 ת"מ התשיבה ולרשותה עומדים עוד גדודיה האורגנים 77, 71 ו-75, חט' 188 קיבלה את האחריות על הגזרה הדרומית החל ממוצב 109 ועד דרום רמת הגולן לרשותה עמדו גד' 53 שכולו היה פרוס בקו עמד מול שני מאמצי הגירה וסבל כבר מנפגעים וכסיוע קיבלת את גד' 82 ששימש עד אז כעתודה באזור סינוריאנה.

המאמץ הסורי באזור כודנא שהחילה נע על ציר הכביש וסבל מאבדות גדולות החל לבצע תמרון דרך האגף הדרומי, כוח של כ-30 טנקים החל לעלות מדרום למוצב באזור מוצב האו"מ להגיע לכוחותיו בגף המסער המועט של כוחותינו לא היה משמעותי ובעל יכולת בליטה 2 טנקים בפיקוד הס"מ סרן אורי עקיבא שנשלחו למלמו נפגעו והמ"מ נהרג. כוחות סוריים עקפו את המוצב הגיעו לשוות פגע של עשרות טנקים עם 3 הטנקים שנותרו בעמדות הסמג"ד רס"ן שמואל אסקרוב נמצא וכל המערך התטושט כמפקד באזור נשאר סמ"ר דני ברקוביץ שנותר בודד באזור ונלחם על נפשו למע ה בזה חדל ציר כודנא להוות מכשול לכוח הסורי שהחל לזרום לכיוון מערב.

באגף הדרומי של הגזרה הלחץ גם הוא גבר הכוחות בציר הנפט עמדו בפני לחץ גובר, טנקים נפגעו במקביל הסתמן לחץ כל מוצב 116 תדרומי בו נמצאה מח' טנקים שנכנסה למגע ולא אימשרה את עלית הטנקים הסוריים על המוצב אולם מנגד היתה חסרה אונים לנסיונות פריצה סוריים שנעשו מצפון ומדרום למוצב, המג"ד מא רס"ן עודד ארז שהבין את זרמת המצב ואת האפשרות לפריצת בין הכוחות

עותק מס'...מתוך...עותקים

אולם לורתה בהפגזות כבדות, מה; השנקים שהיו בחנירונים באזור המוצבים קביעו תוך כ דקות לעמדות קיבלו פקודת א. והחלו לנחל אש. קו העמדות אויש תוך זמן קצר החל ממוצב 116 בדרום, דרך צומת רפיד, ציר כודנא-תל אל-מחפי, העמדות מול ג'ובתא אל זשב ועד אזור סחיתא בצפון.

פלוגה דעתידה הדרומית תגברה את העמדות בציר הנפש ואת אזור כודנא ואילו פלוגת העמודה הצפונית קודמה בטיב זה עד צומת מנסורה כלבד.

נקעת 1421 החלה להסתמן תדירות ראשונה באזור המוצב בסחיתא.

כח ראשון חיל של 5 שנקים סוריים ושיד אחריהם חזלו לנוע 12 שנקים בכיוון מדרום לסחיתא מלווים בשנקים גישור, מג"ד 74 דיווח גם על מאמץ סורי קל באזור אל-אחמדיה אולם הוא מתגבר על כך.

בגזרה הדרומית דיווח מסמג"ד שבאיזור כודנא נעדר נסיון מריצה בציר כודנא של כ-30 שנקים אולם עמדות כוחותינו הנוחות והטולשות הקנו יתרון נוח לכוחותינו. באזור ציר הנפש יצרו כוחותינו מגע עם שנקים שניסו לחדור ולעבור את ציר המערבה אולם עדיין לא הצליחו.

המאמץ הסורי מדרום לסחיתא הסתמן בשלב זה במאמץ המסוכן ביותר ולכן החליט המח"ט לקדם את פל' ב' בפיקוד רס"ג אבנר לנדאו לאזור.המלוגה נכנסה דרך מכמר בדקעתא יצרה מגע והשמידה את מרבית השנקים ובלמה את נסיון המריצה הסורי.

במקביל דיווח מסג"ד 53 רס"ג שמואל אסקרוב שפיקד על גזרת ציר כודנא עם כח של 7 שנקים על המשך זריעת כלים בציר למרות אשמיד ב-30 כלים תנועת תאוים אינה נמלשת המסג"ד ביקש תגבור שנקים לחיוע לבלימה. בשעה 1500 החל להסתמן גם לחץ על הכח שנמצא במגע בציר הנפש, הסורים שבאו מצוידים עם שנקי גישור על-מנת לגשר על תעלת הנ"ש הפכו אמצעים אלו למטרה ראשונה לכוחותינו אולם עוצמתה הרבה לא איפשרה בלימה מוחלטת.

מג"ד 74 סא"ל יאיר נפשי שנמצא בחפ"ק באזור חבוסטר בחל אל-מחפי דיווח על מאמץ סורי שהתפתח מול מוצב 109 כעבור חצי שעה דיווח המג"ד על מאמץ שלצב-40 שנקים שמתפתח מכיוון הכפר אופנה צפונית למוצב 107 כוחות מחטיבה 7 שנמצאו

עותק מס'...מתוך...עותקים

יום "ג" 6 אוק'

בטבת לפנה"צ יצא המח"ט לסיור בקו עבר בין הפלוגות המרוכזות ושוחח עם החיילים, הרגשה כוננות והמצב חטרתה מחיתות אולם המחשבות מכאן ועד מלחמה כוללת עדיין היו רחוקות, על-פי נסיון שהיה לחטיבה ביטי קרב התחלתם תמיד בשעות ראה"צ המוקדמות וזאת על-מנת למנוע מח"א הישראלי משך זמן ארוך לפעולה ושאיפתם לסיום התקרית עם רדת החשכה.

בסביבות השעה 1000 נקרא המח"ט לחפ"ק אלוף הפיקוד שהתמקם בנמה, האלוף עדכן את המח"ט שהוחלט על ביטוס מילואים והחל משעה 1400 יאויש חפ"ק נמה ע"י חט' 188.

המח"ט הודיע טלפונית לכל המג"דים ברשת הטלפונים על הגברת הכוננות אפשרות שאתה"צ יתפתח יום קרב מורחב ועכב כך יש להגביר את אמצעי הכוננות,, על כל היחידות להיות בהאזנה וצמודים למנקים וכן להגביר את כוננות הנ"מ. המג"דים עדכנו את הניו י המנקים במחרחש כמובן תוך מגבלות הבטחון שאפשר להעביר דרך טלפון. בצהריים ירד אלוף החט' בפיקוד הקפ"ן לחפ"ק בנמה לבדוק ולהכין את החפ"ק על מנת שאפשר יהיה לאיישו במקביל נקרא אלוף הפיקוד למטכ"ל בדחיפות, האלוף הורה את מח"ט 188 להיות מפקד הגזרה עקב הסיבה שהוא היה הקצין המבוגר והבקי בגזרה. בשעה 1320 התיצב המח"ט בחפ"ק הפיקודי וקיבל את הפיקוד לידיו.

בשעה 1345 החלו להגיע לחמ"ל בנמה קריאות על החפוצצויות והפגזות ברשת החצמיות, המעוזים ומפקדי יחידות המנקים. במקביל הזל ירוק נמה להיות מופגז. מהרגע הראשון הסתמן המצב שעל אכלאתקו יורית הפגזה ארטילרית מלווה בהתקפות מטוסים שהודרים בגזרה נמוך משליכים את מטענותיהם תוך דיוק לא רב ומתמקים. השעה 1340 נתן המח"ט פקודה לשני המג"דים להכניס את המנקים לעמדות המצמית ואת הפלוגות העורפיות לסדם בהתאם לתוכנית תוך מגמה לאיים את כל סוללות המנקים את הכלים הניעו מניעים ונכנסו לכוננות תנועה. ההפגזות הסדירות היו מכוונות לקו המוצבים לתנועת המנקים ולמחנות ועורפים והתפגזה הראשונה גרמה לפיזור של מש"ק מודיעין בגד' 53 שעסק בקיפול החמ"ל בחרשניה, תוך 3 דקות דיווחו כל מפקדי הכוחות על תחילת תנועה לעמדות, תנועת הכוחות לעמדות התנהלה במהירות

עותק מס'...מתוך...עותקים

ולגד' 74 2 מל' מגד' 53 אאא 2 ומל' אחת ארגנית זאת נעשה מתוך מגמה לא לערוך שינויים בפלוגות שהיו בתעסוקה.

בקבוצת פקודות שנורמה לרגל מצב זה ומתן פקודה לפריסה הוסר שצעדים שלו הם בסגרת אמצעי מנע לסקרת של פסיון סורי למתיחה באש כמנהגם מדי פעם, או וזה במקרה הקיצוני ביותר, יתכן נסיון סורי לבצוע מתקף בעוצמה אטיבתית להשגת הישג מקומי ולשבירת הקפאון שהשתרר במזרח התיכון.

ההנחיות שנתנו בקבוצת הפקודות היו לכן מותאמות לקראת יום קרב לאורך קו הגבול ואת פלוגת העתודה בכל גדוד, בצמוד בוסס ובדרום בחושניה יש להפעיל על סי אוטר מרמה גבוהה. יחד הכוחות יועדו לתפיסת עמדות בסוללות הטנקים שהוכנו לאורך קו הגבול באזור המוצבים. בכל גדוד נערכה חלוקת משנה לגזרות הגזרה הצפונית המפג"ד היה מפקד מהחרמון עד מוצב 105 והמג"ד על מרחב קוניטרה. בדרום המפג"ד פיקד על גזרת כודנא והמג"ד על גזרת ציר הנפש רכיד ודרומה.

נערכו סיורים לאנשי הצוות ולמפקדים לרענון דרכי הגישה לעמדות, המשרות ומיקום העמדות.

במקביל לתפיסת הקו על-ידי 2 הגדודים הועלה גד' 77 מחט' 7 לרמת"ג לתגבור החטיבה והתמקם בנפח בכוח התקפות נגד מרכזי לכל הגזרה.

משך השבוע לפני יום הכפורים נוצל לטיפולים בטנקים ולסיורים ערב יום כיפור עקב התפתחות שהחלה בתגבור המערך הסורי ובעקבות מידע מודיעיני הועלתה כל חט' 7 לרמת הגולן בסגרת זאת הועבר שוב גד' 77 לחטיבה האם שלו וכל החטיבה שיפשה כחטיבת עתודה לגזרה.

ביום ו' צורתו לחטיבה קציני חותחים קתקקים, קש"אים ומס"ת דבר שהעיד על הגברת הכוננות.

סגל הפיקוד הבכיר של החטיבה היה:

מח"ט - אל"מ בן שהם יצחק

סמח"ט - סא"ל דוד ישראלי

מג"ד 53 - דס"נ עודד ארז

מג"ד 74 - סא"ל יאיר נפשי.

עותק מס'...מתוך...עותקים

כותרתינו.

מתוך 2 גדודי ההטיבה גד' אחד נקרא "גדוד עורפי" כטעיקר התעסוקה היא אימונים, שח"פים, תעסוקה מבצעית מיוחדת בגזרה אחרת הגדוד השני היה הגדוד שנמצא בהעסוקה מבצעית בקו רמת הגולן כאשר תמיד 2-3 פלוגות נמצאות בפריסה בקו.

תעסוקה הגדוד היתה נקבעת ראשית ל-3 חודשים היו נערכים חילופים, הגדוד שהיה בהעסוקה בקו היה כפוף מבצעית למפקדת הרשמ"ר פריסת הפלוגות היתה במסעדה, קוניטרה-תושנית וג'וחדר כאשר כל פלוגה מונה 10 מנקים וחלקם נמצא בחניונים באזור מוצבי החי"ר,

התקופה שקדמה לשלחמה נמצא גד' 74 בקו ואילו גד' 53 היה באימונים שהקפם היה איטון צוות עד איטון פלוגה.

סמוך לראש השנה עם תגבור הצבא הסורי את המערך בקו הגבול ותקרית הפעלת המשוטים מעל הרפי היה התיכון הוחלט על נקישת מספר אמצעי זהירות בקרב פיקוד צפון. במסגרת זאת הוחלט על הכנסת גד' 53 לקו וחלוקת הגזרה ל-2 גזרות משנה. הערכות כוחות חש' 188 היתה כדלהלן:

פלוגת גד' 74 - מסעדה; מוצבים 104, 105.

פלוגה גד' 74 - תושנית, מח' בקוניטרה.

פלוגת גד' 74 - ג'וחדר, 2 מח' במוצבים 114, 116.

גד' 53 שתיגבר את הקו פרס את הפלוגות:

פל פל' א' - קוניטרה.

פל' ב' - צומת ורסם.

פל' ג' - תושנייה.

חלוקת הגזרות השיבמים היתה גד' 74 אחראי על הגזרה הצפונית עד מוצב 100, גד' 53 אחראי על הגזרה הדרומית ממוצב 110 ודרומה עד הרוקד. מפקדות הגדודים מוקמו במסעדה ובתושנית

פריסה זאת יצרה מצב שבו לגד' 53 היו 2 פל' מגד' 74 ופלוגה אחת אורגנית

24657

ת ה " ש

ענף לקחי מלחמה

מסמך זה מכיל.....עמודים

עותק מס'...מתוך..עותקים

חטיבה 88 במלחמת יום הכפורים

רקע

חש' 188 היתה חטיבת הענקים הסדירה של פקוד צפון. החטיבה הוקמה בשנת 1969 לאחר ירידת חש' 7 מרמת הגולן, החטיבה נבנתה על בסיס מפקדת חש' 45 ועל גד' 53 שעם ירידת חש' 7 לדרום נשאר ברמת הגולן.

במהלך שנת 1969 הוקמה החש' והמכה לחטיבה כמעט סדירה בת שני גדודים גד' 53 ,74 ו-גד' 39 שהיה גדוד מילואים.

תעסוקת החטיבה היתה באחזקת קו רמת הגולן בתקופות שונות גם בגזרת העמקים וגזרת גבול לבנון.

במסגרת זאת השתתפה החטיבה בכל התקריות ופעולות ההתקפיות שנערכו בפיקוד החל מחילופי אש לאורך הגבול ועד משימה על המערך הסורי בדרום רמת הגולן ביולי 70 וכירוע המשימות המשוריינות לפאתח לנד ולדרום לבנון במסגרת הלחימה נגד המחבלים.

תנאי הלחימה בגזרת הפיקוד חייבו הגעה לרמת אמון וביצוע מעולים בתנאי שטח הררי ותנאי קרקע קשים שהוכיחו את עצמם בפעולות שהחטיבה ביצעה. החטיבה מבצעית לא עסקה חש' 188 באימוני צמ"פ אולם הירבתה באימונים מבצעיים ותרגילים בהתאם לזירה המיועדת. בשנים המעטות שהחטיבה הוקמה רכשה לעצמה הערכה וסיפוק מביצועיה גן באימונים והן בפעולות מבצעיות.

בתקופת יולי 1973 ערכה החטיבה תרגיל חטיבתי אופייני לצליחת מכשול מים צר ולחימה בצירים בשטח הררי התרגיל היה הרגיל מלא כולל גד' המילואים.

סמוך לרה"שג החלה להיווצר מתיחות ברמת הגולן, תצ"א רידיעות הראו על הגבור המערך הסורי בקו הקדמי.

עד הקומת זאת היתה הערכות הסורית במערך דליל דבר שהשפיע גם על הערכות